

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله شانزدهم

پایه دوازدهم

۲۸ / فروردین / ۱۴۰۵

سال تحصیلی ۱۴۰۴ - ۰۵

دفترچه شماره یک

پایه	دوازدهم	یازدهم	دهم
تعداد سؤال	۲۰	۱	۲۰
از شماره	۲۰	۵۰	۶۵
تا شماره	۸۰	۶۶	۸۵
مدت پاسخگویی	۳۰ دقیقه	۳۰ دقیقه	۲۵ دقیقه
دوازدهم	فصل ۱ و فصل ۲ (درس ۱)	فصل ۱ و فصل ۲ (درس ۱)	فصل ۳ و فصل ۴
یازدهم	فصل ۱ تا ۶۰	فصل ۱ تا ۶۰	فصل ۱ تا ۶۰
دهم	درس ۱ تا ۶ و کارگاه تحلیل فصل های اول و دوم	درس ۱ تا ۶ و کارگاه تحلیل فصل های اول و دوم	درس ۱ تا ۶ و کارگاه تحلیل فصل های اول و دوم
مجموع	۸۵ سؤال	۸۵ سؤال	۸۵ سؤال

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	علی شهبازی - امیر قانع - علی قهرمانزاده - فاروخ منوچهری رنوف مهرخواه - محمد نظامی - محمد یگانه کارشناس علمی: میثم حصارکی	علی شهبازی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - بهنام کیانی - یعقوب کیانی - حسینعلی موسی زاده کارشناس علمی: طاهره موسی زاده	بهنام کیانی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی کارشناس علمی: سید هانی رکن الدینی	محمدابراهیم مازنی
روان شناسی	مهدی جاهدی - امیرحسین حبیبزاده - علی رضانی - نگار کاتبی کارشناس علمی: مهدی پارچه باف	سیمین زاهدی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانبور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرای، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

Azmoon.kheilisabz.com

۱- با ارقام ۲, ۳, ۵, ۷, ۹ و بدون تکرار ارقام، چند عدد چهاررقمی و مضرب ۵ می توان نوشت؟

- (۱) ۱۰۸ (۲) ۱۲۰ (۳) ۱۱۲ (۴) ۱۰۲

۲- با جابه جایی حروف کلمه «پرسپولیس» چند کلمه می توان ساخت، به طوری که دو حرف نقطه دار داشته باشیم و حروف تکراری کنار هم باشند؟

- (۱) ۲۴۰ (۲) ۳۶۰ (۳) ۱۸۰ (۴) ۱۲۰

۳- مجموعه $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$ مفروض است. مجموعه A چند زیرمجموعه شامل دقیقاً ۳ عدد زوج و حداقل یک رقم فرد دارد؟

- (۱) ۴۸ (۲) ۵۶ (۳) ۶۰ (۴) ۶۴

۴- می خواهیم از بین ۹ نفر که ۲ نفر از آنها همکلاسی هستند، یک تیم فوتسال ۶ نفره تشکیل دهیم؛ به طوری که دو همکلاسی با هم عضو تیم نباشند. این کار به چند طریق امکان پذیر است؟

- (۱) ۳۵ (۲) ۴۹ (۳) ۴۰ (۴) ۴۴

۵- از بین ۹ کارت که روی هر کدام شماره های ۱ تا ۹ درج شده، ۲ کارت به تصادف انتخاب می کنیم. با کدام احتمال مجموع شماره کارت ها عددی زوج است؟

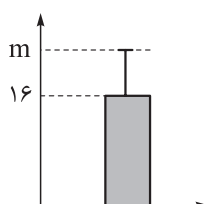
- (۱) $\frac{1}{3}$ (۲) $\frac{2}{3}$ (۳) $\frac{4}{9}$ (۴) $\frac{5}{9}$

۶- در پرتاب دو تاس، احتمال آن که مجموع اعداد رو شده مضرب ۶ باشد، کدام است؟

- (۱) $\frac{5}{36}$ (۲) $\frac{7}{36}$ (۳) $\frac{2}{9}$ (۴) $\frac{1}{6}$

۷- در یک مسابقه علمی، ۵ مدرسه شرکت کرده اند و هر مدرسه ۳ دانش آموز برای مسابقه اعزام کرده است. با کدام احتمال در بین ۳ نفر اول، هم مدرسه ای نداریم؟

- (۱) $\frac{44}{91}$ (۲) $\frac{47}{91}$ (۳) $\frac{54}{91}$ (۴) $\frac{57}{91}$

۸- نمودار مقابل مربوط به داده های $x, 12, 16, 16, 16, 20, 20, 20$ است. مقدار m کدام است؟

- (۱) ۱۷ (۲) ۱۸ (۳) ۱۹ (۴) ۲۰

۹- جمله چندم دنباله $a_n = 70 - 2n$ ، نصف جمله هفتم دنباله $b_n = \begin{cases} n^2 - n & \text{زوج } n \\ n^2 + n & \text{فرد } n \end{cases}$ است؟

- (۱) بیستم (۲) بیست و یکم (۳) هفتم (۴) چهاردهم

۱۰- اگر a_n زوج $a_{n+1} = \begin{cases} \frac{1}{2}a_n & \text{زوج } a_n \\ 3a_n + 1 & \text{فرد } a_n \end{cases}$ و $a_1 = 3$ باشد، مجموع جملات چهارم و پنجم دنباله کدام است؟

- (۱) ۲۰
(۲) ۲۴
(۳) ۲۶
(۴) ۲۹

۱۱- مقیاس متغیر «مدت زمان خوابیدن» کدام است؟

- (۱) اسمی
(۲) ترتیبی
(۳) فاصله‌ای
(۴) نسبتی

۱۲- اگر دامنه تابع $f(x) = -\frac{1}{5}x + \frac{1}{4}$ فقط اعداد حسابی از مجموعه $A = \{-20, -18, -16, \dots, 16, 18, 20\}$ باشد، میانه اعضای برد تابع f کدام است؟

- (۱) $2/5$
(۲) $-2/5$
(۳) $1/5$
(۴) $-1/5$

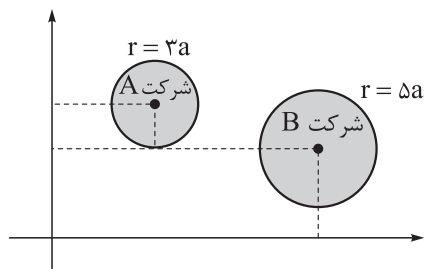
۱۳- در داده‌های ۴، ۱۲، ۱۰، ۱۵، ۴، ۲۹، ۳۱، ۱۸ حاصل ضرب مد و دامنه میان چارکی کدام است؟

- (۱) ۶۴
(۲) ۶۶
(۳) ۶۸
(۴) ۷۰

۱۴- در داده‌های آماری $5, 12, 9, a, 7/5, 10, 8$ اگر دو واحد به هر داده اضافه کنیم، میانگین برابر ۱۲ می‌گردد. در رسم نمودار جعبه‌ای داده‌های اولیه، انحراف معیار داده‌های داخل جعبه تقریباً کدام است؟

- (۱) $0/8$
(۲) $1/1$
(۳) $1/4$
(۴) $1/7$

۱۵- با توجه به نمودار حبابی زیر، اگر متغیر سوم مربوط به شرکت A برابر با ۸۰۱ باشد، متغیر سوم مربوط به شرکت B کدام است؟

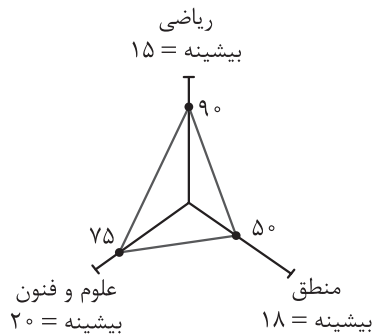
- (۱) ۳۰۰
(۲) ۴۰۰
(۳) ۴۵۰
(۴) ۵۰۰

۱۶- کدام یک از گزینه‌های زیر نمی‌تواند زاویه بین دو شعاع متوالی یک نمودار راداری باشد؟

- (۱) $22/5^\circ$
(۲) 45°
(۳) 36°
(۴) 42°

۱۷- نمودار زیر مربوط به نمرات سه درس یک دانش آموز است. طبق جدول ضرایب زیر، میانگین نمرات او کدام است؟

نام درس	ضریب
ریاضی	۳
علوم و فنون	۴
منطق	۳

۱۲/۷۵ (۴)

۱۲/۵ (۳)

۱۲/۲۵ (۲)

۱۲ (۱)

۱۸- شخصی با قد ۱۶۰ سانتی متر دچار اضافه وزن است. دکتر به او می گوید باید وزنش را طوری کم کند که شاخص توده بدنی اش دو واحد کم شود. این شخص برای آن که حرف دکتر را اجرا کند، تقریباً چند کیلوگرم باید وزنش را کم کند؟

۹ (۴)

۷ (۳)

۵ (۲)

۳ (۱)

۱۹- تعداد شاغلین در یک جامعه برابر ۱۲۴۰۰ نفر است. قرار است ۹۸۰ نفر از جمعیت بیکار این جامعه از ۴ ماه دیگر در یک شرکت شروع به کار کنند. در این جامعه ۱۶۲۰ نفر هم چنان در جست و جوی کار هستند. چند نفر باید به تعداد شاغلین اضافه شود که نرخ بیکاری ۱۲ درصد شود؟ (تمام افراد ۱۶ ساله و بیشتر فرض می شوند.)

۷۲۰ (۴)

۷۰۰ (۳)

۹۰۰ (۲)

۸۰۰ (۱)

۲۰- حقوق معلمان یک مدرسه بر حسب میلیون تومان به صورت مقابل است: {۵, x, ۱۱, ۲۰, ۱۸, ۲۰, ۱۶, ۱۴, ۶, ۸} اگر مقدار خط فقر به هر دو روش عدد یکسانی باشد، مجموع مقادیر ممکن برای x کدام است؟

۵۱ (۲)

۱۹ (۱)

۲۸/۷۵ (۴)

۳۹ (۳)

۲۱- هر کدام از موارد زیر به ترتیب درباره کدام شاعر دوره بازگشت و بیداری است؟

- وی در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- وی مضامین وطن دوستی و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند. شاعر وطنی و از موسیقی دانان بزرگ عهد مشروطیت بود.
- علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن، از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن خواهی درآورد.
- شاعر، روزنامه‌نگار، نمایش‌نامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. او در روزنامه‌اش به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت.

(۱) ادیب‌الممالک فراهانی - سید اشرف‌الدین گیلانی - محمدتقی بهار - میرزاده عشقی

(۲) محمدتقی بهار - سید اشرف‌الدین گیلانی - ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی

(۳) ادیب‌الممالک فراهانی - عارف قزوینی - محمدتقی بهار - میرزاده عشقی

(۴) محمدتقی بهار - عارف قزوینی - ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی

۲۲- توضیح مقابل کدام یک از حوزه‌های ادبی نثر دوره مشروطه، نادرست است؟

- (۱) روزنامه‌نگاری: روزنامه‌های پرشماری در این دوره انتشار یافت که دربردارنده مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه علمی بود. از مهم‌ترین روزنامه‌ها می‌توان «صور اسرافیل» و «نسیم شمال» را نام برد.
- (۲) داستان‌نویسی: نویسندگان ایرانی نوشتن رمان به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند. از میان رمان‌نویسان می‌توان به این نویسندگان اشاره کرد: محمدباقر میرزا خسروی و میرزا یوسف‌خان اعتصامی.
- (۳) نمایش‌نامه‌نویسی: در دوره ناصرالدین‌شاه با رفت‌وآمد ایرانیان به اروپا، این نوع ادبی هم رواج یافت. اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایش‌نامه فارسی پرداخت، میرزا آقا تبریزی بود.
- (۴) تحقیقات ادبی و تاریخی: تنها اثر قابل توجه در زمینه تحقیقات ادبی و تاریخی در محدوده تاریخی مشروطه، «تاریخ بیداری ایرانیان» تألیف ناظم‌الاسلام کرمانی است که موضوع آن تاریخ مشروطه است.

۲۳- کدام ویژگی‌های زیر، مربوط به سطح ادبی نثر دوره بیداری است؟

- (الف) عبارت‌های وصفی دور و دراز و و لفظ‌پردازی‌های بیجا در نامه‌ها و نوشته‌ها کاهشی آشکار می‌یابد.
- (ب) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است، طنز سیاسی - اجتماعی است.
- (ج) نثر فارسی در دوره بیداری، قیدوبندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود.
- (د) اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق عامه مردم می‌نوشتند.

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۲۴- در کدام بیت، ویژگی‌های فکری شعر در عصر بیداری مشهود نیست؟

- (۱) باز گویم گرچه گفتم این سخن را بارها
- (۲) بهر آزادی هر آن کس استقامت می‌کند
- (۳) هر شب ز عشق روی تو ای آفتاب‌روی
- (۴) این کشور ویرانه که ایران بودش نام

۲۵- در کدام بیت نوع جناس «متفاوت» است؟

- (۱) ای شیخ ما را فوطه ده وی آب ما را غوطه ده
- (۲) این باد اندر هر سری سودای دیگر می‌پزد
- (۳) ای رشک ماه و مشتری با ما و پنهان چون پری
- (۴) در جام می آویختم، اندیشه را خون ریختم

- ای موسی عمران بیا بر آب دریا زن عصا
- سودای آن ساقی مرا باقی همه آن شما
- خوش‌خوش کشانم می‌بری آخر نگویی تا کجا
- با یار خود آمیختم زیرا درون پرده‌ام

۲۶- همه آرایه‌های «جناس ناهمسان اختلافی، سجع مطرف، سجع متوازی، جناس ناهمسان افزایشی، واژه‌آرایی» در کدام بیت یافت می‌شود؟

- (۱) ای غلم عالم نو پیش تو هر عقل گرو
(۲) ای باغبان ای باغبان در ما چه در پیچیده‌ای
(۳) از هجر روزم قیر شد دل چون کمان بد تیر شد
(۴) امروز دیدم یار را آن رونق هر کار را
- ۲۷- بیت زیر به کدام آرایه‌های ادبی آراسته است؟
«ای یار ما عیار ما دام دل خمار ما
پا وامکش از کار ما بستان گرو دستار ما»

- (۱) سجع مطرف، جناس همسان، سجع متوازی، واج‌آرایی
(۲) سجع مطرف، جناس اختلافی، سجع متوازی، واج‌آرایی
(۳) سجع متوازن، جناس اختلافی، سجع متوازی، واژه‌آرایی
(۴) سجع متوازن، جناس اختلافی، سجع متوازی، واج‌آرایی

۲۸- آرایه‌های مقابل کدام بیت نادرست است؟

- (۱) ای جان جان جزو کل وی حله‌بخش باغ و گل
(۲) بر خیالی صلحشان و جنگشان
(۳) من چه گویم یک رگم هشیار نیست
(۴) پای تویی دست تویی هستی هر هست تویی
- وی کوفته هر سو دهل کای جان حیران‌الصلاح
(واژه‌آرایی، سجع مطرف)
وز خیالی فخرشان و ننگشان
(واج‌آرایی، موازنه)
شرح آن یاری که او را یار نیست
(جناس تام، جناس ناقص افزایشی)
بلبل سرمست تویی جانب گلزار بیا
(جناس ناقص، سجع متوازی)

۲۹- آرایه‌های «جناس ناهمسان، سجع مطرف، ترصیع، موازنه و واج‌آرایی» در کدام گزینه به ترتیب آمده است؟

- الف) ما بنده خاک گفت چون چاکران اندر صفت
ب) رخ زعفران رنگ آمدم خم داده چون چنگ آمدم
ج) زین رو هزاران کاروان بشکسته شد از ره روان
د) این چه نظر بود که خونم بریخت
ه) وعده‌ها باشد حقیقی دلپذیر
- ما دیده‌بان آن صفت با این همه عیب و عما
در گور تن تنگ آمدم ای جان با پهنایا
زین ره بسی کشتی پر بشکسته شد بر گنگ‌ها
وین چه نمک بود که ریشم بخت
وعده‌ها باشد مجازی تاسه‌گیر

- (۱) «الف» - «ج» - «ه» - «ب» - «د»
(۲) «ه» - «ب» - «ج» - «د» - «الف»
(۳) «ه» - «د» - «ج» - «الف» - «ب»
(۴) «الف» - «ج» - «ه» - «د» - «ب»

۳۰- کدام بیت فاقد سجع و دارای جناس است؟

- (۱) می‌کشد آن شه رقی دل به کفش چون قلمی
(۲) همچو کتابی است جهان جامع احکام نهان
(۳) در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست
(۴) دیدم آن جا پادشاهی خسروی جان‌پروری
- تازه کن اسلام دمی خواجه رها کن گله را
جان تو سردفتر آن فهم کن این مسئله را
مست از می و می‌خواران از نرگس مستش مست
دلربایی جان‌فزایی بس لطیف و خوش‌لقا

۳۱- آرایه‌های کدام گزینه در بیت زیر تماماً نیامده است؟

«چون پای خود بر سر نهی پا بر سر اختر نهی چون تو هوا را بشکنی پا بر هوا نه هین بیا»

(۱) جناس همسان، جناس ناهمسان اختلافی، واژه‌آرایی، واج‌آرایی

(۲) جناس همسان، جناس ناهمسان اختلافی، جناس ناهمسان افزایشی

(۳) جناس ناهمسان افزایشی، موازنه، جناس ناهمسان حرکتی، سجع متوازی

(۴) سجع مطرف، واج‌آرایی، جناس همسان، واژه‌آرایی

۳۲- بیت‌های زیر را با توجه به آرایه‌های «واژه‌آرایی - جناس ناهمسان حرکتی - سجع متوازن - جناس ناهمسان افزایشی - موازنه» مرتب کنید.

الف) لعلی نسفت کلک دُرافشان شهریار	در رشته چون کشم در و لعل نسفته را
ب) دوستان و شهر او را برشمرد	بعد از آن شهری دگر را نام برد
ج) داشت مرا چو جان خود رفت ز من گمان بد	بر کتفم نهاد او خلعت نورسیده را
د) چهره زرد من و روی خود از طره بیوش	که زر و سیم ز طرار ببايد پوشید
ه) در مرگ هشیاری نهی در خواب بیداری نهی	در سنگ سقایی نهی در برق میرنده وفا

(۱) «ج» - «الف» - «ب» - «ه» - «د»

(۳) «ج» - «ه» - «الف» - «ب» - «د»

(۲) «ب» - «الف» - «ج» - «د» - «ه»

(۴) «ب» - «د» - «الف» - «ج» - «ه»

۳۳- آرایه‌های نوشته‌شده در مقابل کدام بیت، درست هستند؟

۱) شاه ترکان سخن مدعیان می‌شنود	شرمی از مظلّمه خون سیاووشش باد
۲) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت	شیوه جئات تجری تحتها الانهار داشت
۳) در عیش نقد کوش که چون آبخور نماند	آدم بهشت روضه دارالسلام را
۴) حافظ منشین بی می و معشوق زمانی	که ایام گل و یاسمن و عید صیام است

(مراعات نظیر، تضمین)

(مراعات نظیر، تلمیح)

(مراعات نظیر، تلمیح)

(تلمیح، تضمین)

۳۴- آرایه‌های «تضاد - لفونشر مرتّب - متناقض نما - لفونشر مشوّش» به ترتیب در کدام بیت‌ها یافت می‌شود؟

الف) دریغ مدت عمرم که بر امید وصال	به سر رسید و نیامد به سر زمان فراق
ب) مژگان یار من ز سر ابروان گذشت	یاران حذر کنید که تیر از کمان گذشت
ج) یاد باد آن که به روی تو نظر بود مرا	رخ و زلفت عوض شام و سحر بود مرا
د) حافظ آن ساعت که این نظم پریشان می‌نوشت	طایر فکرش به دام اشتیاق افتاده بود

(۱) «ب» - «الف» - «ج» - «د»

(۳) «ج» - «الف» - «د» - «ب»

(۲) «د» - «ب» - «ج» - «الف»

(۴) «الف» - «ب» - «د» - «ج»

۳۵- نوع لفونشر در کدام بیت «تفاوت» دارد؟

- (۱) افروختن و سوختن و جامه دریدن
(۲) از بهر بوسه‌ای ز لبش جان همی‌دهم
(۳) یاد باد آن‌که ز چشم خوش و لعل لب تو
(۴) در باغ شد از قد و رخ و زلف تو بی‌آب

۳۶- در چند بیت از ابیات زیر مجاز به کار رفته است؟

- (الف) مرو به خانه ارباب بی‌مروت دهر
(ب) به یاد روی شیرین بیت می‌گفت
(ج) چون خدا پرورد کوهی را به لطف
(د) در این روش که تویی بر هزار چون سعدی
(ه) به مغز اندرون بانگ پولاد خاست
(و) بخندید و گفتا عنان برمیچ

- (۱) یک
(۲) دو
(۳) سه
(۴) چهار

۳۷- در همه گزینه‌ها هم تشبیه و هم مجاز دیده می‌شود؛ به جز

- (۱) جهان جوی در زیر پولاد بود
(۲) سرم به گونه شیر است و دل به گونه قیر
(۳) از آن دارد مرا مرغ چمن دوست
(۴) به کام تا نرساند مرا لبش چون نای

۳۸- در کدام بیت، تعداد تشبیهات به کار رفته بیشتر است؟

- (۱) سروی است قامت تو از ناز سرکشیده
(۲) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد
(۳) ساقیا در ساغر هستی شراب ناب نیست
(۴) کسی که نقد خرد داد و ملک عشق خرید

۳۹- نوع استعاره در کدام بیت «متفاوت» است؟

- (۱) آتش است این بانگ نای و نیست باد
(۲) باز امشب ای ستاره تابان، نیامدی
(۳) ای گل تازه که بویی ز وفا نیست تو را
(۴) ای آبشار نوحه‌گر از بهر چیستی؟

۴۰- در کدام گزینه همه ارکان تشبیه به کار نرفته است؟

- (۱) از لحاظ آشنایی با ادبیات، سعدی برای من به منزله شیر آغوز بود.
(۲) موج‌های سنگین و افسارگسیخته ارس، سدوار در برابر سپاه ایستاده بود.
(۳) اجساد و زخمی‌های روس‌ها و مردم گنجه، مثل برگ‌های خزان زده، زمین را پوشانده بود.
(۴) دربار از درون در تب و تاب و التهاب بود. فکر حمله روس بختکوار روی دربار چنبره زده بود.

۴۱- در کدام گزینه، همه آرایه‌های «مجاز، استعاره مکنیه، تشبیه» یافت می‌شود؟

- (۱) چو مستان حرم خواجه جمال کعبه یاد آرد
(۲) هر چه به گرد خویشان می‌نگرم در این چمن
(۳) اشک سحر زداید، از لوح دل سیاهی
(۴) در سینه‌ام دوباره غمی جان گرفته است
- ز آب چشم خون‌افشان کند دریا بیابان را
آینه ضمیر من جز تو نمی‌دهد نشان
خرم کند چمن را، باران صبحگاهی
امشب دلم به یاد شهیدان گرفته است

۴۲- در کدام ابیات، هر دو آرایه «استعاره مکنیه» و «تشبیه فشرده» یافت می‌شود؟

- (الف) نگارش دهد گلبن جویبار
(ب) خانه دل ما را از کرم عمارت کن
(ج) از چنبر نفس رسته بودند آن‌ها
(د) سرنشتر عشق بر رگ روح زدند
- در آیین آینه آب رخسارها
پیش از آن که این خانه رو نهد به ویرانی
بت‌ها همه را شکسته بودند آن‌ها
یک قطره فروچکید و نامش دل شد

(۲) «ج» - «د»

(۱) «الف» - «ب»

(۴) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د»

۴۳- معنای مجازی واژه «سیر» در بیت زیر، در کدام گزینه آمده است؟

- «طبع تو سیر آمد از من جای دیگر دل نهاد»
(۱) این گرسنه گرگ بی‌ترحم
(۲) ز ضعف طاقت آهم نماند و ترسم خلق
(۳) بیزارم از وفای تو یک روز و یک زمان
(۴) شغال نگویند بخت را شیر خورد
- من که را جویم که چون تو طبع هر جاییم نیست
خود سیر نمی‌شود ز مردم
گمان برند که سعدی ز دوست خرسند است
مجموع اگر نشستم و خرسند اگر شدم
بماند آن‌چه روباه از آن سیر خورد

۴۴- کدام بیت وزن ناهمسان دارد و به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود؟

- (۱) لنگ دونده است گوش نی و سخن‌یاب
(۲) گفتم مگر ز رفتن غایب شوی ز چشمم
(۳) هر کو نکند فهمی زین کلک خیال‌انگیز
(۴) فکرم به منتهای جمالت نمی‌رسد
- گنگ فصیح است چشم نی و جهان‌بین
آن نیستی که رفتی، آنی که در ضمیری
نقشش به حرام از خود صورتگر چین باشد
کز هر چه در خیال من آمد نکوتری

۴۵- در کدام بیت هر سه نوع اختیار زبانی وجود دارد؟

- (۱) من که ملول گشتمی از نفس فرشتگان
(۲) چون مرا دید ایستاده بر کنار رودبار
(۳) ماهی و مرغ دوش ز افغان من نخفت
(۴) مکش آن آهوی مشکین مرا ای صیاد
- قال و مقال عالمی می‌کشم از برای تو
گفت ای بی‌معنی سنگین دل نامهربان
وان شوخ‌دیده بین که سر از خواب برنکرد
شرم از آن چشم سیه دار و مبنش به کمند

۴۶- با توجه به اختیارات شاعری، وزن عروضی بیت زیر کدام است؟

- «از چشم شوخش ای دل ایمان خود نگه دار
کان جادوی کمانکش بر عزم غارت آمد»

(۱) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(۲) مستفعّل مفاعِلْ مستفعّل

(۳) مستفعّل مفعولن مستفعّل مفعولن

(۴) مستفعّل فعولن مستفعّل فعولن

۴۷- مفهوم بیت زیر از همه ابیات دریافت می شود؛ به جز

«از اسب پیاده شو بر نطع زمین رخ نه
(۱) چه مایه بر سر این ملک، سروران بودند
(۲) آن چه اسکندر طلب کرد و ندادش روزگار
(۳) قدح به شرط ادب گیر ز آن که ترکیبش
(۴) دارا که هزاران خدم و خیل و حشم داشت

زیر پی پیلش بین، شهمات شده نعمان»
چو دور عمر به سر شد درآمدند از پای
جرعه ای بود از زلال جام جان افزای تو
ز کاسه سر جمشید و بهمن است و قباد
بگذاشت همه پاک و بشد خود تن تنها

۴۸- همه ابیات با بیت زیر، قرابت مفهومی دارند؛ به جز

«بگشود گره ز زلف زرتار
(۱) سحرکه چون روان شد مهد خورشید
(۲) چو طاووس فلک بگریخت از باغ
(۳) چو شاهنشاه صبح آمد بر اورنگ
(۴) سپاه سحر چون علم برکشید

محبوبه نیلگون عماری»
جهان پوشید زیورهای جمشید
به گل چیدن به باغ آمد سیه زاغ
سپاه روم زد بر لشکر زنگ
جهان حرف شب را قلم درکشید

۴۹- مفهوم کلی بیت زیر با کدام بیت قرابت دارد؟

«گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ
(۱) ای بی خبر بکوش که صاحب خبر شوی
(۲) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر
(۳) گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد
(۴) از پای تا سرت همه نور خدا شود

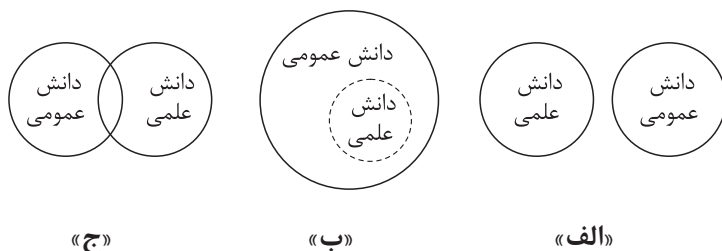
نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا»
تا راهرو نباشی کی راهبر شوی؟
کز آب هفت بحر به یک موی، تر شوی
بالله کز آفتاب فلک خوب تر شوی
در راه ذوالجلال، چو بی پا و سر شوی

۵۰- کدام بیت، فاقد مضمون بیت زیر است؟

«روی و چشمی دارم اندر مهر یار
(۱) بر دل من گشت عشق نیکوان فرمانروا
(۲) بی قراری می کنم اما چه سازم زان که من
(۳) به جای گوهر وصل تو وجه سیم و زرم
(۴) نخواستم که بگویم حدیث عشق و چه حاجت؟

کاین گهر می ریزد آن زر می زند»
اشک سرخ من دلیل و رنگ زرد من گوا
در بن خاشاک دنیا بس عجایب گوهرم
سرشک مردم چشم است و رنگ رخساره
که آب دیده سرخم بگفت و چهره زردم

۵۱- با توجه به دیدگاه‌های مختلف دربارهٔ رابطهٔ دانش عمومی و دانش علمی، هر یک از نمودارهای «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب چه دیدگاهی نسبت به «دانش عمومی» دارند؟

- ۱) راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است. - از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. - امکان انتقاد از دانش علمی و تصحیح آن را دارد.
- ۲) از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. - کم‌وبیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح وجود دارد. - دانش حاصل از زندگی افراد است.
- ۳) همهٔ دانش‌ها، دانش عمومی و حاصل از زندگی است. - پایه و اساس دانش تجربی است. - بر دانش علمی اثر می‌گذارد، از آن اثر می‌پذیرد و به مرور متناسب می‌شود.
- ۴) در مقابل دانش علمی، ارزش ناچیزی دارد. - پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش علمی است. - کم‌وبیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح وجود دارد.

۵۲- عبارتهای مرتبط با «علوم اجتماعی»، «قواعد اجتماعی» و «نظام اجتماعی» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) خود بخشی از علوم انسانی محسوب می‌شود. - ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازد و آن را سامان می‌دهند. - با تغییر در خود و محیط، نیازهای خود را تأمین می‌کند.
- ۲) به شناسایی کنش‌های اجتماعی و آثار و پیامدهای آن می‌پردازد. - تأثیر اجتماعات بر زندگی انسان‌ها را توضیح می‌دهند. - قواعد زندگی اجتماعی مانند قواعد اقتصادی و سیاسی را هماهنگ می‌کنند.
- ۳) برخی علوم انسانی در زمرهٔ علوم اجتماعی هستند. - در نتیجهٔ نظم اجتماعی، قواعد اجتماعی پدید می‌آید. - منظور از پویایی نظام اجتماعی این است که بخش‌های مختلف آن بر یکدیگر اثر می‌گذارند و از هم اثر می‌پذیرند.
- ۴) خاص‌تر از علوم انسانی محسوب می‌شود. - امکان مشارکت ما را در زندگی اجتماعی فراهم می‌آورند. - چگونگی ارتباط و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف را نشان می‌دهد.

۵۳- به ترتیب مصادیق و مفاهیم مربوط به «رکود اراده‌ها»، «سقوط ارزش‌ها» و «افول معانی» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) ساختار قفس آهنین، خلاقیت انسان را در هنر سرکوب می‌کند. - جنگ‌های ویرانگر نشان دادند پیشرفت صنعتی بدون اخلاق، خطرناک است. - فهمیدن انگیزه‌های نوجوانان، نیازمند همدلی از منظر درونی با آنهاست.
- ۲) نادیده گرفتن اراده‌های فردی، حرکت جامعه را به سوی یکنواختی می‌کشاند. - انکار ارزش‌های عاطفی و مذهبی، جامعه را به سوی اخلاق‌گریزی سوق می‌دهد. - اهداف عمیق انسانی مانند رضایت الهی، با روش‌های تجربی سنجیده نمی‌شوند.
- ۳) رعایت صرف نظم بدون توجه به هدف آن، اراده را از انسان می‌گیرد. - جوانان، اینترنت را معادل آزادی و هیجان به جای کارکرد اصلی‌اش معنا می‌کنند. - انقلاب‌ها با خروج از نظم موجود و استفاده از نیروی خلاقیت شکل می‌گیرند.
- ۴) تجربیات صرف، نمی‌تواند فضیلت اخلاقی مهربانی را درک کند. - توصیف رفتارها بدون تفسیر معانی، ما را از درک واقعی آن رفتارها دور می‌کند. - لازم است تفسیر افراد از خودشان را بفهمیم تا کنش‌هایشان را درک کنیم.

۵۴- موارد کدام گزینه درباره «جامعه‌شناسی تبیینی» درست است؟

- (۱) تلاش می‌کند تا در حد امکان به علوم طبیعی مانند فیزیک و زیست‌شناسی نزدیک شود. - آن چه باعث می‌شود روش جامعه‌شناسی تبیینی مشابه روش علوم طبیعی باشد، هدف جامعه‌شناسی تبیینی است.
- (۲) پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی و جامعه همانند طبیعت در نظر گرفته می‌شود. - تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی در جامعه‌شناسی تبیینی، نتیجه تمرکز بر اهداف قابل مشاهده در این رویکرد است.
- (۳) در جامعه‌شناسی تبیینی، برای پژوهش از ابزارهای کمی مثل مشاهده و آزمایش استفاده می‌شود. - نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.
- (۴) در رویکرد تبیینی با تمرکز بر آن چه مشاهده می‌شود، اغلب معنای کنش و آن چه درون انسان می‌گذرد، نادیده گرفته می‌شود. - جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه و نظم اجتماعی را براساس مناسبات درونی انسان‌ها توضیح می‌دهد.

۵۵- با توجه به جامعه‌شناسی مورد نظر «ماکس وبر»، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- کدام گزینه درباره رابطه تفهم و روش تجربی در جامعه‌شناسی وبر درست است؟
- موضع وبر درباره داورى ارزشی جامعه‌شناس در مورد آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی چه بود؟
- تفاوت اساسی جهان اجتماعی و جهان طبیعی از دیدگاه وبر چیست؟

- (۱) معتقد بود که تفهم روش مستقل و قابل اتکا برای علوم تجربی است. - جامعه‌شناس باید با استفاده از روش تجربی، ارزش‌ها و آرمان‌ها را نقد و اصلاح کند. - جهان اجتماعی برخلاف جهان طبیعی، فاقد هرگونه نظم و قاعده است.
- (۲) روش تجربی را صرفاً مقدمه‌ای برای فهم و روش تفهمی می‌دانست. - جامعه‌شناس پس از تفهم کامل پدیده‌ها، می‌تواند درباره درستی یا نادرستی آن‌ها داورى کند. - جهان اجتماعی برخلاف جهان طبیعی معنادار است.
- (۳) معتقد بود که نتایج روش تفهمی باید توسط روش تجربی اثبات شود. - جامعه‌شناس صرفاً می‌تواند آرمان‌ها و ارزش‌ها را توصیف علمی کند، اما حق داورى درباره آن‌ها را ندارد. - در جهان اجتماعی که شامل پدیده‌های معنادار است، برخلاف جهان طبیعی، امکان مشاهده حسی وجود ندارد.
- (۴) پدیده‌های تجربی را با علم تجربی و پدیده‌های انسانی را با تفهم قابل مطالعه می‌دانست. - از آن جا که ارزش‌ها، پدیده‌هایی نامحسوس هستند، جامعه‌شناس امکان توصیف و داورى آن‌ها را ندارد. - جهان اجتماعی برخلاف جهان طبیعی، دارای نظم اعتباری است.

۵۶- با توجه به کنش‌های مطرح شده در گزینه‌ها، در کدام یک، به ترتیب «پیامد غیرارادی»، «پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر»

و «پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران» ذکر شده است؟

- (۱) کمک به دیگران: افزایش سلامت روان - قدردانی و تشکر دیگران از کنشگر - احساس رضایت درونی فرد از انجام کنش
- (۲) انتقاد از گروه: دلخوری و ناراحتی اعضای گروه - پذیرش اشتباه از سوی افراد - اصلاح عملکرد گروه و بازسازی شدن تیم
- (۳) رأی دادن در انتخابات: پیروزی نامزد دلخواه - نارضایتی مخالفان سیاسی - اهمیت یافتن مشارکت سیاسی برای فرد
- (۴) پذیرش مسئولیت بزرگ: افزایش سطح استرس - تلاش برای یادگیری مهارت‌های جدید - اعتماد بالاتر دیگران به فرد

۵۷- به ترتیب هر یک از موارد زیر، عامل شکل‌گیری کدام ویژگی در جهان متجدد غرب است؟

- در جهان متجدد، کنش‌هایی که اهداف دنیوی را به وسیله علوم تجربی تعقیب می‌کنند، به شدت رواج می‌یابند.
- آدمیان در جهان متجدد، متوجه اهداف دنیوی هستند و برای رسیدن به این اهداف از علوم تجربی بهره می‌برند.
- در جهان متجدد، جهان صرفاً از مواد و موجودات خامی ساخته شده است که در اختیار بشرند.
- جهان متجدد فقط علوم تجربی را علم می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند.
- (۱) رویکرد دنیوی و این جهانی - زوال عقلانیت ذاتی - معنزدایی - از دست رفتن دانش اهداف و وسایل
- (۲) زوال کنش‌های عاطفی و اخلاقی - رشد و توسعه عقلانیت ابزاری - قفس آهنین - تقدس‌زدایی
- (۳) از دست رفتن آزادی و اراده انسان‌ها - گسترش دانش وسایل - تقدس‌زدایی - زوال عقلانیت ذاتی
- (۴) گسترش دانش وسایل - قفس آهنین - از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها - زوال معنا

۵۸- به ترتیب هر یک از موارد زیر، نشان‌دهنده چه موضوعی است؟

- گاهی فردی در جمع دیگران حضور دارد، اما بدون توجه به آن‌ها در حال انجام کنشی فردی است.
- هر یک از اعضای جهان اجتماعی از حقوق و تکالیفی برخوردارند که دیگران به آن‌ها آگاه هستند.
- اگر مردم مطابق آرمان‌های خود عمل کنند، فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش می‌دهند.
- (۱) کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران انجام نمی‌گیرد. - اعضای جهان اجتماعی فقط زمانی که عضویت این جهان را پذیرفته باشند، به آن راه می‌یابند. - انسان‌ها همواره مطابق با ارزش‌های جهان خود عمل می‌کنند.
- (۲) در کنش اجتماعی، مهم توجه به دیگران در انجام کنش است، نه حضور دیگران. - اعضای جهان اجتماعی، متناسب با نقش خود، از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند. - واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن ارزیابی کرد.
- (۳) در کنش‌های فردی، فرد به دیگران توجهی ندارد، حتی اگر در جمع دیگران باشد. - اعضای جهان اجتماعی، نسبت به عضویت و نقش خود و دیگران در جهان اجتماعی، آگاه هستند. - واقعیت‌ها را می‌توان به عنوان ملاکی برای ارزیابی حقایق به کار برد.
- (۴) کنش فردی بدون حضور دیگران و بدون توجه به دیگران انجام می‌گیرد. - اعضای جهان اجتماعی با پذیرش نقش‌های خاص خود، عضویت در جهان اجتماعی را می‌پذیرند. - حقایق، از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی جوامع، تغییرپذیرند.

۵۹- موارد خواسته‌شده، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- نوع کنش «نوشتن کتاب درباره جنگ»
- نوع پدیده اجتماعی «برداشت فرد از یک کتاب درباره جنگ»
- نوع تغییر جهان اجتماعی به دلیل «استفاده بیشتر از نمادهای مذهبی پس از جنگ»
- نوع ویژگی هویتی «سیاسی‌بودن و افزایش فعالیت‌های سیاسی افراد پس از جنگ»
- (۱) اجتماعی و بیرونی - خرد و ذهنی - تغییرات درون جهان اجتماعی - اجتماعی
- (۲) اجتماعی و درونی - کلان و عینی - تغییرات در لایه‌های سطحی - اکتسابی
- (۳) فردی و بیرونی - خرد و عینی - تغییرات بین جهان‌های اجتماعی - نفسانی
- (۴) فردی و درونی - کلان و ذهنی - تغییرات در لایه‌های عمیق - متغیر

۶۰- با توجه به فرایند تحولات هویتی در یک جهان اجتماعی، ترتیب این تحولات در حوزه «آموزش» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (الف) نهاد آموزش، توان حفظ و دفاع از هویت فرهنگی خود را از دست می‌دهد.
 (ب) ورود شیوه‌های آموزشی ناسازگار با ارزش‌های پذیرفته‌شده، نگرانی و تنش هویتی در آموزش ایجاد می‌کند.
 (ج) آموزش با ارزش‌ها و اهداف جدید باز تعریف شده و هویت فرهنگی تازه‌ای می‌یابد.
 (د) ناسازگاری‌ها به تردید در اهداف و ارزش‌های بنیادین نظام آموزشی می‌انجامد.
- (۱) ب ← ج ← الف ← د
 (۲) ب ← د ← الف ← ج
 (۳) د ← ب ← ج ← الف
 (۴) د ← الف ← ب ← ج

۶۱- چگونه یک جهان اجتماعی می‌تواند در تعامل با جهان‌های اجتماعی دیگر پیشرفت کند، اما دچار دگرگونی در هویت خود نشود؟

- (۱) جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های خود، در محدودهٔ هنجارها و شیوه‌های زندگی با جهان‌های دیگر تعامل می‌کند و زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.
 (۲) جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، بدون پافشاری بر عقاید و ارزش‌های خود، دادوستد فرهنگی را از هنجارها به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی، یعنی عقاید و ارزش‌ها گسترش می‌دهد.
 (۳) جهان اجتماعی با پذیرش عناصر فرهنگی جهان‌های دیگر در سطح عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها، به تدریج عناصر جهان اجتماعی دیگر را جایگزین عناصر فرهنگی خود می‌نماید.
 (۴) جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، عناصر گوناگون را در سطح لایه‌های عمیق می‌پذیرد و براساس جهان‌شناسی خود، به بازسازی عقاید و ارزش‌های آخذ شده می‌پردازد.

۶۲- پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- چه عاملی موجب خودباختگی فرهنگی بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان در زمان مواجهه با جهان غرب شد؟
 - کدام‌یک، از مؤلفه‌های بُعد «دین و ارزش‌های اخلاقی» در نهاد خانواده است؟
 - در صورت وجود کدام ویژگی در قدرت، آن قدرت را دارای مقبولیت می‌دانیم؟
 - در دیدگاه اسلام، در صورت وجود نداشتن کدام شرط، جامعهٔ مشرک شکل می‌گیرد؟
- (۱) رویارویی قدرت سیاسی و نظامی غرب با جهان اسلام - آگاهی و باور دینی - احساس رضایت فردی که قدرت بر او اعمال می‌شود. - فرهنگ و معنایی که با افزایش جمعیت بسط می‌یابد، فرهنگ حق باشد.
 (۲) رواج تصاویر القایی مستشرقان از جهان اسلام - حکمیت خانواده - عدم استفاده از اکراه و تهدید در قدرتی که اعمال می‌شود. - فرهنگ و معنایی که با افزایش جمعیت بسط می‌یابد، فرهنگ باطل نباشد.
 (۳) محدود شدن فرهنگ جهان اسلام به ابعاد تاریخی و جغرافیایی - رفتارهای دینی - به رسمیت شناخته شدن قدرتی که بر افراد اعمال می‌شود. - افراد و اعضای فرهنگ، حاملان و عاملان معانی حق باشند.
 (۴) عدم مشارکت افراد در حیات فکری جهان اسلام - ارزش‌های اخلاقی - عدم وجود تهدید و ترس در فردی که قدرت بر او اعمال می‌شود. - افراد و اعضای فرهنگ، حاملان و عاملان معانی باطل نباشند.

- ۶۳- عبارت درست درباره «نظم اجتماعی» و نادرست درباره «پدیده اجتماعی» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- (۱) باعث می‌شود که بدانیم چه توقعات و انتظاراتی می‌توانیم از دیگران داشته باشیم. - آدابی که ما مراعات می‌کنیم، عامل شکل‌گیری پدیده‌های اجتماعی در زندگی اجتماعی هستند.
 - (۲) امکان انتقاد از علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارد. - انسان‌ها پدیده‌های اجتماعی را برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود پدید می‌آورند، ولی در بسیاری از موارد، خود این پدیده‌ها اصل قرار می‌گیرند.
 - (۳) باعث می‌شود که اتفاقات غیرمنتظره، انسان‌ها را از همکاری با یکدیگر باز ندارد. - زبان، یک پدیده اجتماعی است که با وجود دستورها و قواعد پیچیده، فرصت مبادله پیام را فراهم می‌کند.
 - (۴) سازمان‌دهنده زندگی اجتماعی انسان‌ها و عامل ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی است. - تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد و کلان از جمله کنش‌های اجتماعی، در نتیجه ساختارهای اجتماعی پدید می‌آیند.
- ۶۴- در ارتباط با نظریات و نظریه‌پردازان، به سوالات زیر پاسخ دهید.

- از نظر دورکیم، شکل تقسیم کار در جوامع مکانیکی به چه صورت است؟
- هدف از تحقیقات جرم‌شناسی لمبروزو، پی‌بردن به چه موضوعی بود؟
- کدام مورد، از ایده‌های اصلی ویلهلم دیلتای درباره انسان و جامعه نیست؟

- (۱) ممکن است در آن تقسیم کار شکل نگرفته باشد. - مجرم بودن یا نبودن را با روش تبیینی تشخیص دهد. - پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.
- (۲) در آن تقسیم کار گسترده وجود دارد. - با استفاده از ویژگی‌های ظاهری، مجرم‌بودن یا نبودن را تشخیص دهد. - جامعه مانند طبیعت دارای نظم است.
- (۳) ممکن است در آن تقسیم کار ساده وجود داشته باشد. - برای بررسی تمامی ابعاد پدیده جرم، از مطالعه موردی استفاده کند. - جامعه همانند طبیعت است.
- (۴) تقسیم کار بر مبنای سن و جنس انجام شده است. - از طریق مشاهده مشارکتی به دنبال مطالعه جرم باشد. - انسان مانند موجودات طبیعی نیست.

۶۵- در بین عبارت‌های زیر، کدام یک بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

- الف) زندگی اجتماعی همه موجودات زنده ناآگاهانه و غریزی است و براساس اراده و قرارداد شکل نمی‌گیرد. - به همین دلیل انسان در قبال فرهنگی که به او منتقل می‌شود، منفعل و پذیرنده است.
 - ب) جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند. - فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد و به تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی آشنا می‌شود.
 - ج) جمهوری اسلامی یا مردم‌سالاری دینی، نوعی نظام سیاسی است که در جهان اسلام مورد توجه امت اسلامی قرار گرفته است. - در این نظام سیاسی، احکام و مقررات با خواست مردم شکل می‌گیرد.
 - د) علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی، انسان‌ها را از فرصت‌های زندگی در اجتماعات برخوردار می‌سازند. - همچنین با داوری، نقد و اصلاح پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی می‌کنند.
- ه) تأکید رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی، به حذف اراده و خلاقیت می‌انجامد. - برای جلوگیری از این پیامدها، آگاهی و هدف‌داری پدیده‌های اجتماعی مورد توجه برخی جامعه‌شناسان قرار گرفت.

(۲) «ب» - «ه»

(۱) «ج» - «ه»

(۴) «الف» - «د»

(۳) «ج» - «د»

۶۶- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- (الف) روان‌شناسان در حال مطالعه و بررسی علل افزایش علائم اضطراب در نوجوانان هستند.
 (ب) طبق نتایج به‌دست‌آمده از آزمایش‌های متعدد، افزایش محرک‌های تهدیدآمیز در محیط، به طور مداوم موجب افزایش فعالیت آمیگدال در مغز می‌شود.
 (ج) اگر افزایش تعداد ناظران موجب کاهش احساس مسئولیت فردی شود، احتمال کمک‌کردن در حضور جمع، کاهش می‌یابد.

- (۱) فرضیه - قانون - مسئله
 (۲) مسئله - اصل - فرضیه
 (۳) فرضیه - نظریه - اصل
 (۴) مسئله - فرضیه - قانون

۶۷- در یک پژوهش روان‌شناختی عنوان شده که شبکه‌های اجتماعی به دلیل ایجاد احساس تنهایی و مقایسه اجتماعی در نوجوانان، پیامدهای رفتاری نابهنجاری بر جا می‌گذارد. خانواده‌هایی که این پژوهش علمی را می‌خوانند، ممکن است در اثر تجارب شخصی خود، برداشت‌های یکسانی از نابهنجاری رفتارها نداشته باشند و برداشت آن‌ها با آنچه مورد نظر پژوهشگر بوده است، فرق داشته باشد. برای رفع این اشکال، به کارگیری کدام اقدام ضروری است؟

- (۱) تکرار نتایج پژوهش در سایر نوجوانانی که کم‌تر از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند.
 (۲) به کارگیری تعریف عملیاتی از رفتارهای نابهنجار
 (۳) استفاده از روش مشاهده و دوری از پیش‌داوری در بررسی رفتارهای نوجوانان مورد مطالعه
 (۴) یکسان‌بودن نتایج به‌دست‌آمده پس از تغییر افراد مورد آزمایش

۶۸- هر یک از عبارات‌های زیر به کدام‌یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات مربوط است؟

- (الف) مناسب برای پدیده‌های غیر قابل مشاهده
 (ب) بررسی شواهد به‌دست‌آمده از مناطق انجام‌دهنده فعالیت‌های ذهنی
 (ج) کمک به دستیابی به اولین هدف روان‌شناسی
 (د) قابلیت ارائه نمره واحد در دفعات متعدد اجرا

- (۱) پرسش‌نامه - روش‌های مبتنی بر علم اعصاب - مشاهده - مصاحبه
 (۲) آزمون - پرسش‌نامه - آزمون - مشاهده
 (۳) پرسش‌نامه - روش‌های مبتنی بر علم اعصاب - مشاهده - آزمون
 (۴) مشاهده آزمایشگاهی - پرسش‌نامه - آزمون - پرسش‌نامه

۶۹- کدام‌یک از عبارات‌های زیر در زمینه رشد درست است؟

- (الف) در تمامی تغییرات رشدی، هر دو عامل محیط و وراثت حضور داشته و بر یکدیگر اثر می‌گذارند.
 (ب) ویژگی‌های جنین آدمی منحصراً ناشی از کروموزوم‌هایی است که از والدین خود دارد.
 (ج) اهمیت وراثت این امکان را به ناظر بیرونی می‌دهد تا با بررسی اقوام دور و نزدیک افراد، احتمال بروز برخی از رفتارهای هر فرد را پیش‌بینی کند.
 (د) برخی دوقلوها که تحت تأثیر ویژگی‌های وراثتی کاملاً یکسان هستند، ممکن است با افزایش سنشان به یکدیگر شبیه‌تر و یا متفاوت‌تر شوند.

(ه) برای روان‌شناسان رشد پرداختن به دلایل زیربنایی ویژگی‌ها و تغییرات رشدی روان‌شناختی دشوار نیست.

- (۱) «ب» - «ه»
 (۲) «ج» - «د»
 (۳) «الف» - «ب» - «ه»
 (۴) «الف» - «ج» - «د»

۷۰- کدام‌یک از گزینه‌های زیر نشان‌دهنده هیجانی است که بروز آن تحت نظام پدازش‌های فردی نیست؟

- (۱) دانش‌آموزی که هنگام شنیدن نامش برای پاسخ‌گویی در کلاس، دچار تپش قلب و عرق سرد می‌شود.
 (۲) دختری که در حضور جمع، وقتی دیگران به اشتباهش می‌خندند، صورتش سرخ می‌شود و سرش را پایین می‌اندازد.
 (۳) نوجوانی که وقتی دوستش در حضور جمع تحسین می‌شود، در عین لبخند زدن احساس ناراحتی و دلخوری می‌کند.
 (۴) دانش‌آموزی که وقتی در امتحان نهایی نمره بالایی می‌گیرد، از این‌که پشت سر معلمش حرف‌های بدی زده و به سخت‌گیری‌هایش منتقد بوده است، حس بدی دارد.

۷۱- والدینی که انتخاب کرده‌اند فرزند خود را براساس توصیه‌های دینی تربیت کنند، هر یک از رفتارهای زیر را در رابطه با کدام فرزند خود نباید انجام دهند؟

- داشتن خطوط قرمز مشخص و نهی مستقیم از انجام آن‌ها
 - آزادگذاشتن فرزند تا هر نوع بازی که دوست دارد انجام دهد.
 - گاهی جلوی رفتار غلط او را گرفتن و راهنمایی کردن او به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها
- (۱) فرزندی که به دبستان می‌رود. - فرزندی که هنوز قادر به انجام حرکات ظریف نیست. - کودک ۱۲ ساله‌ای که بالغ شده است.
- (۲) نوجوان کنکوری - فرزندی که به مهد کودک می‌رود. - کودک دبستانی که توانایی تفکر فرضی را هنوز کسب نکرده است.
- (۳) فرزندی که در کنار دوستانش بازی‌های انفرادی انجام می‌دهد. - فرزند دبستانی - کودکی که هنوز قادر به انجام حرکات ظریف نیست.
- (۴) نوجوان کنکوری - فرزندی که کار خوب را برای درستی آن انجام می‌دهد. - کودکی که همکلاسی‌هایش در دبستان را براساس نیت کارشان قضاوت می‌کند.

۷۲- کدام موارد، در خصوص «رشد شناختی در دوره نوجوانی» صحیح است؟

- (الف) یکی از تغییرات اساسی که در دوره نوجوانی اتفاق می‌افتد، مهارت فراحافظه هست که در کودکی در حد بسیار ناچیزی دیده می‌شود.
- (ب) علت تفاوت نوجوانان در مقایسه با کودکان در نظر گرفتن احتمال‌های مختلف، به دلیل تفاوت در مبانی شناختی آن‌ها است.
- (ج) نوجوانان اغلب به دلیل عدم پختگی در به کارگیری توانایی‌های شناختی، مهارت لازم را ندارند و راهی برای تغییر این پیامدهای ناسازگارانه برای آن‌ها موجود نیست.
- (د) یکی از تکالیف اساسی دوره نوجوانی «کسب هویت» است که رسیدن به این توانایی در دوره کودکی دور از انتظار است.
- (۱) «الف» - «ج» - «د»
- (۲) «ب» - «د»
- (۳) «ب»
- (۴) «ج» - «ب»

۷۳- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر کدام است؟

- (الف) عدم وجود هرگونه محرکی که بتواند گیرنده‌های حسی بینایی، شنوایی و لامسه را تحریک کند، ایجادکننده وضعیت محرومیت حسی است.
- (ب) سرعت زیاد بین احساس، توجه و ادراک باعث نادیده گرفتن تفاوت بین این فرایندها می‌شود.
- (ج) مقدار احساس درد نواحی مختلف بدن یکسان نیست، ولی تحمل درد در نواحی یکسان در افراد مختلف یکسان است.
- (د) فرایند توجه همیشه نیازمند وجود محرک و احساس آن است، ولی فرایند ادراک لزوماً نیازمند وجود محرک و احساس آن نیست.

- (۱) نادرست - نادرست - درست - درست
- (۲) نادرست - درست - درست - نادرست
- (۳) درست - نادرست - درست - نادرست
- (۴) درست - درست - درست - نادرست

۷۴- مفهوم متناسب با هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- در کلاس درس مشغول درس دادن هستیم و متوجه این که زنگ اتمام ساعت کلاسی نواخته شده نمی‌شویم.
 - در جلسات برگزار شده دانش‌افزایی اولیا در مدارس، برای هر یک از شرکت‌کنندگان مطلبی متفاوت جالب توجه است.
 - بسیاری از دانش‌آموزان در شروع کنکور به خوبی می‌توانند تمرکز کنند، اما با گذشت زمان حواسشان بیشتر پرت می‌شود.
- (۱) گوش‌به‌زنگی - اطلاعات موجود در حافظه - نبود تمرکز
- (۲) ردیابی علامت - انتظارات افراد - نبود توجه
- (۳) رد درست - انتظارات افراد - نبود توجه
- (۴) از دست دادن - اطلاعات موجود در حافظه - نبود تمرکز

۷۵- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، به کدام عامل اشاره دارد؟

- کیان هر روز در کتابخانه‌ای درس می‌خواند که بوی خاصی از خوشبوکننده در محیط دارد، ولی تنها زمانی حسش می‌کند که از فضای کتابخانه بیرون رفته و دوباره وارد می‌شود.
- سحر در روزهای اخیر به دلیل کاهش شدید قند خون و خستگی مفرط، تمرکز لازم برای انجام تکالیف درسی را ندارد و احساس می‌کند ذهنش کند شده است.
- نادر در سال سوم پزشکی، هنگام کارآموزی در بیمارستان با شرایط اضطراری‌ای روبه‌رو می‌شود که مشابه موارد قبلی است؛ به همین دلیل بدون اضطراب شدید مشکل بیمار را تشخیص داده و با تمرکز، مراحل درمان را شروع می‌کند.
- مهسا که برای مصاحبه شغلی آماده می‌شود، وقتی مدیر ناگهان از او پرسش غیرمنتظره‌ای می‌پرسد، بلافاصله میزان هوشیاری و تمرکزش چند برابر می‌شود.

- (۱) یکنواختی و ثبات نسبی - درگیری و انگیزتگی ذهنی - آگاهی نسبی به محرک - تغییرات درونی محرک‌ها
- (۲) آشنایی نسبی با محرک - درگیری و انگیزتگی ذهنی - آشنایی نسبی به محرک - تغییرات درونی محرک‌ها
- (۳) یکنواختی و ثبات نسبی - سبک پردازش فرد و انتظارات او - آماده‌سازی - درگیری و انگیزتگی ذهنی محرک‌ها
- (۴) آشنایی نسبی با محرک - سبک پردازش فرد و انتظارات او - آشنایی نسبی به محرک - درگیری و انگیزتگی ذهنی

۷۶- هر یک از موقعیت‌های زیر، تحت تأثیر کدام پدیده روان‌شناختی هستند؟

- در بازی‌های فوتبال، با برخورد توپ به تور کنار دروازه، تماشاگران با گمان گل شدن ضربه شروع به شادی می‌کنند.
- گاهی نوآموزان زبانی غیرمادری، بیشتر از افرادی که به همان زبان به دنیا آمده‌اند، متوجه اشتباهات املائی متون آن زبان می‌شوند.
- اگر در فواصلی از خطی مستمر، فضاهایی خالی وجود داشته باشد، ناظر بیرونی آن خط را منقطع یا غیرپیوسته ادراک نمی‌کند.
- اگر دانش‌آموزی به این باور برسد که سطح او در درسی پایین است، حتی اگر نمره خوب هم بگیرد، باورش همان است.

- (۱) خطای ادراکی - تأثیر نوع پردازش بر ادراک - اصل تکمیل - خطای شناختی
- (۲) توهم - تأثیر نوع پردازش بر ادراک - اصل تکمیل - خطای شناختی
- (۳) خطای ادراکی - اطلاعات موجود در حافظه - اصل استمرار - خطای ادراکی
- (۴) توهم - اطلاعات موجود در حافظه - اصل استمرار - خطای ادراکی

۷۷- دو دانش‌آموز برای حفظ واژه انگلیسی «university» در قسمت لغات جدید کتاب درسی‌شان دو روش متفاوت به کار می‌برند: نفر اول کلمه را در گوشی سرچ می‌کند و تلفظ درست آن را بارها گوش داده و تکرار می‌کند و نفر دوم معنی آن کلمه (دانشگاه) را به ذهن می‌سپارد و بخشی از کلمه (شهر = City) را که از قبل بلد بوده و معنی آن را می‌داند به صورت «شهر علم» برای خودش مفهوم‌سازی کرده و حتی تصویری از دانشگاه مجسم می‌کند. یک هفته بعد، در آزمون لغت، وقتی کلمه «university» روی برگه نوشته شده، نفر اول تلفظش را به یاد می‌آورد ولی معنی‌اش را نه، نفر دوم معنایش را فوراً تشخیص می‌دهد، ولی املائی دقیق واژه را نمی‌تواند بنویسد.

کدام‌یک از عبارت‌های زیر تحلیل درستی از فرایندهای حافظه این دو نفر را بیان می‌کند؟

- (۱) نفر اول صرفاً رمزگردانی شنیداری انجام داده در حالی که نفر دوم از همه انواع رمزگردانی استفاده کرده است.
- (۲) هر دو نفر از رمزگردانی جزءبه‌جزء استفاده کرده‌اند به همین دلیل دچار خطا شده‌اند.
- (۳) روشی که نفر دوم در رمزگردانی به کار گرفته است از روشی که نفر اول در پیش گرفته است، پایدارتر است.
- (۴) نفر دوم برخلاف نفر اول از دریافت چندحسی استفاده کرده در نتیجه اثر تداخل در او کمتر است.

۷۸- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب، با کدام یک از انواع حافظه مرتبط است؟

- شبکه سلسله‌مراتبی از واژه‌های مرتبط با یک مفهوم
- ذخیره اطلاعاتی که مدت زمان کم‌تر از یک دقیقه به آن‌ها نیاز داریم.
- رمزگردانی در آن متفاوت از دیگر انواع حافظه براساس مدت زمان نگه‌داری اطلاعات است.
- پیش از شناخت حضور داشته و نیازمند توجه و ادراک نیست.

(۱) معنایی - حسی - کاری - رویدادی

(۳) کوتاه‌مدت - کاری - بلندمدت - حسی

(۲) بلندمدت - حسی - کاری - رویدادی

(۴) بلندمدت - کاری - بلندمدت - حسی

۷۹- درستی یا نادرستی هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، در کدام گزینه بیان شده است؟

(الف) آزمایش جالبی که اینگهوس درباره تأثیر گذشت زمان بر فراموشی اطلاعات انجام داد، این پیامد را بر جا گذاشت که بیشترین مقدار فراموشی در روزهای نخست بعد از یادگیری است.

(ب) دخالت عوامل عاطفی بر حافظه انسان، به دو صورت مثبت و منفی عمل می‌کند و نقش آن در مرحله بازیابی مطرح است.

(ج) به طور کل می‌توان گفت، بازیابی هر موضوعی، به تعداد نشانه‌های مرتبط با آن موضوع بستگی دارد.

(د) دلیل این‌که در طول روز نمی‌دانیم چند بار رمز موبایل خود را وارد کرده‌ایم، نقص و عدم توجه ما، در مرحله اندوزش است.

(۱) درست - درست - نادرست - درست

(۳) درست - نادرست - نادرست - نادرست

(۲) نادرست - نادرست - نادرست - درست

(۴) نادرست - نادرست - نادرست - درست

۸۰- هر یک از فنون زیر با کدام یک از مراحل حافظه بیشتر در ارتباط است؟

(الف) کاهش فاصله زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن

(ب) یادگیری با استراحت

(ج) ساماندهی مطالب

(د) بسط معنایی

(۱) رمزگردانی - بازیابی - اندوزش - بازیابی

(۳) رمزگردانی - رمزگردانی - بازیابی - بازیابی

(۲) اندوزش - رمزگردانی - اندوزش - رمزگردانی

(۴) اندوزش - بازیابی - بازیابی - رمزگردانی

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶:۰۰ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخ‌برگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عیناً مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملاً مکانیزه

- تصحیح کاملاً حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله شانزدهم

پایه دوازدهم

۲۸ / فروردین / ۱۴۰۵

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

دفترچه شماره دو

پایه							
مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دوازدهم	یازدهم	دهم
زبان عربی	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحه ۱ تا ۵۲	—	محل اعرابی اسمها درس ۵ تا ۸ صفحه ۶۷ تا ۱۲۰
تاریخ	۱۳	۱۰۱	۱۱۳	۲۰ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحه ۲ تا ۹۱	—	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۵۲
جغرافیا	۱۲	۱۱۴	۱۲۵		درس ۱ تا ۳ و فنون و مهارت‌های جغرافیایی (۱) صفحه ۱ تا ۵۸	—	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۶
فلسفه و منطق	۲۰	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحه ۱ تا ۵۱	—	قضایا و مسائل آن درس ۶ تا ۹ صفحه ۵۳ تا ۹۶
اقتصاد	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه	—	—	درس ۱ تا ۷ صفحه ۱ تا ۸۰
مجموع	۸۰ سؤال			۷۵ دقیقه	—		

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
زبان عربی	مجید بیگلری - کیارش پورمهدی - آریا ذوقی - زهرا فرزانه - موسی کاظم غلامی کارشناس علمی: محمدصادق خادم	موسی کاظم غلامی
تاریخ	الله ریاحی نسب - حبیبه محبی کارشناس علمی: علی آقاجانیپور	حبیبه محبی
جغرافیا	الله ریاحی نسب - علیرضا حسن طهرانی - حبیبه محبی کارشناس علمی: حبیبه محبی	علیرضا حسن طهرانی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی - محمد تفقیدی - مجید قدرتی پور کارشناس علمی: محمد آقاصالح	علی اکبر آخوندی
اقتصاد	سارا شریفی - ستایش محمدی کارشناس علمی: زیبا واشقانی فراهانی	سارا شریفی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانیپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

Azmoon.kheilisabz.com

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ فِي التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۹):

۸۱- ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَافْتَضُوا مِنْ حَوْلِكَ﴾: پس با رحمتی ...

(۱) از سوی خدا با آنان نرم خو شدی و اگر تندخو و سنگدل بودی از اطرافت قطعاً پراکنده می شدند!

(۲) از جانب خداوند با ایشان نرم خو گشتی که اگر تندخو و سنگدل شوی از اطرافت بی تردید پراکنده می شوند!

(۳) که از سوی خداوند است با آنان نرم خو شدی و اگر بداخلاق و بی رحم می بودی از تو دوری می جستند!

(۴) از سوی خدا با ایشان نرم خو شدی که اگر بداخلاق و بی رحم باشی از کنار تو پراکنده می شوند!

۸۲- «غَرَسْتُ الْفَسَائِلَ فِي أَرْضِ خَالِيَةِ مِنَ النَّبَاتِ وَ بَعْدَ أَعْوَامٍ مِنَ الْعَنَاءِ أَثْمَرَ الْغَرْسَ كَثِيراً حَتَّى صَارَ الْبِسْتَانُ مَصْدَرٍ مِنْ خَيْرٍ وَ بَرَكَةٍ!»: من خیر و برکت!

(۱) نهال ها را در زمینی که خالی از گیاه بود، کاشتم و پس از سال ها رسیدگی آن ها میوه بسیاری دادند، تا آن جا که باغ به سرچشمه ای پر خیر و برکت تبدیل شد!

(۲) نهال ها را در زمین خالی از گیاه کاشتم و پس از سال ها رسیدگی آن نهال ها بسیار میوه دادند، به گونه ای که باغ را منبعی از خیر و برکت گردانند!

(۳) نهال ها را در زمینی خالی از گیاه کاشتم و پس از سال ها رسیدگی آن کشت بسیار میوه داد، تا این که باغ سرچشمه ای از خیر و برکت شد!

(۴) نهال ها را در زمینی خالی از گیاه کاشتم و پس از سالیان رسیدگی آن نهال بسیار میوه داد، تا جایی که باغ را سرچشمه خیر و برکت گرداندم!

۸۳- «لِيَهْتَمَّ كُلُّ شَابٍّ بِمُسْتَقْبَلِهِ وَ يُجْرِيَ بِرَامَجِهِ بِجُهدٍ دُؤُوبٍ فَرَّغَ الْإِفْشَالَ الَّتِي كَادَتْ تَجْعَلُهُ فِي خِيْبَةِ الْأَمَلِ يَنْهَضُ مِنْ جَدِيدٍ وَ يُوَاصِلُ طَرِيقَهُ إِلَى النَّتِيجَةِ!»: من جدید و یواصل طریقه ای نتیجه!

(۱) هر جوانی به آینده اش باید اهمیت بدهد و برنامه هایش را با تلاشی پیگیر به اجرا درآورد، پس با وجود شکست هایی که نزدیک بود او را به ناامیدی بکشانند، دوباره برخیزد و راهش را تا نتیجه ادامه دهد!

(۲) هر جوانی که به آینده خویش توجه دارد باید برنامه هایش را با کوششی پیگیر اجرا کند و برخلاف شکست هایی که او را به ناامیدی نزدیک می کنند، دوباره بلند شود و راهش را تا رسیدن به نتیجه ادامه دهد!

(۳) هر جوانی برای این که به آینده خود اهمیت دهد، برنامه های خویش را با کوشش و پشتکار اجرا می کند و با وجود شکست هایی که داشتند او را به ناامیدی می کشانند، دوباره بلند می شود تا راهش را به سوی نتیجه ادامه دهد!

(۴) هر جوان باید به آینده اش توجه داشته باشد و برنامه خود را با تلاشی پیگیر اجرا کند و برخلاف شکست هایی که او را ناامید می کنند، از نو برمی خیزد و راهش را تا رسیدن به نتیجه ادامه می دهد!

۸۴- «الرَّجُلُ الَّذِي كَانَتْ قَدْ صَدَمَتْهُ السَّيَّارَةُ سَقَطَ عَلَى الْأَرْضِ مَنْطَوِيًّا عَلَى نَفْسِهِ مِنَ الْأَلَمِ الشَّدِيدِ وَ بَعْدَ دَقَائِقَ جَاءَتْ سَيَّارَةُ الْأَسْعَافِ وَ الْعَابِرُونَ يَلْتَقِطُونَ صَوْرًا مِنْهُ!»:

(۱) مردی که با ماشین تصادف کرده بود روی زمین افتاد و از درد شدید در خودش در هم پیچید و بعد از چند دقیقه ماشین آمبولانس آمد در حالی که رهگذران از او عکس می گرفتند!

(۲) مرد با ماشین تصادف کرده و در حالی که از درد شدید در خود پیچیده بود روی زمین افتاد و چند دقیقه بعد ماشین آمبولانس آمد در حالی که عابران از او عکس می گرفتند!

(۳) مردی که با ماشین تصادف کرده بود، روی زمین افتاد در حالی که از درد شدید در خود می پیچید و دقایقی بعد در حالی که رهگذران از او عکس می گرفتند، ماشین آمبولانس آمد!

(۴) مردی که با ماشین برخورد کرده بود، روی زمین افتاد و از شدت درد در خودش در هم پیچید و دقایقی بعد وقتی مردم از او عکس می گرفتند، ماشین آمبولانس رسید!

۸۵- «يُعِين الجراد في تغذية التُّراب و رفع كَيْفِيَّتِهِ بالعناصر الغذائية فَبذلك يُؤدِّي دوراً مُمتازاً في نموِّ النَّبَاتات الأكثر و تحسین المَحاصيل الزراعيَّة!»:

- (۱) ملخ در تغذیه خاک و تقویت و بالابردن عناصر غذایی آن کمک می‌کند و به این وسیله در رشد گیاهان بیشتر و بهبود محصولات کشاورزی نقش ویژه‌ای ایفا می‌کند!
- (۲) ملخ‌ها به تغذیه خاک و بالارفتن کیفیت آن با عناصر غذایی آن کمک می‌کنند و برای همین در رشد بیشتر گیاهان و بهبود محصولات کشاورزی نقش خاصی دارد!
- (۳) ملخ با تغذیه و افزایش کیفیت عنصرهای خوراکی به خاک یاری می‌رساند و این‌گونه در رشد گیاهان بیشتر و بهبود محصولات کشاورزی سهم ویژه‌ای ایفا می‌کند!
- (۴) ملخ در تغذیه خاک و بالابردن کیفیت آن با عناصر غذایی کمک می‌کند و به این وسیله در رشد بیشتر گیاهان و بهبود محصولات کشاورزی نقش ممتازی را بازی می‌کند!

۸۶- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) سافرنا إلى ريفٍ قُرب رشت لِرؤية جمال آثاره و طبيعته الخلابة: به روستایی نزدیک رشت برای دیدن آثار زیبا و طبیعت دلربایش سفر کردیم!
- (۲) إذا مات العالم فلن ينقطع أجر علمٍ يُنتفع به: دانشمند اگرچه بمیرد، ولی پاداش دانشی که از آن سود برده می‌شود، قطع نخواهد شد!
- (۳) تستطيع الحرباء أن تُدير عَيْنَها دون أن يُحرِّك رأسها: آفتاب‌پرست می‌تواند بدون این‌که چشمانش را حرکت دهد، سرش را بچرخاند!
- (۴) يعلم كلُّ منّا أنّ علينا أن نستعين بالعلوم الجديدة لإنارة مستقبلنا: هر یک از ما می‌دانیم که برای نورانی کردن آینده‌مان باید از دانش‌های نوین یاری بجوییم!

۸۷- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) إنّنا نَحْتَاج إلى جهازٍ حديثٍ يُقلِّل بها استهلاكُ الوقود في السَّيَّارات: ما به دستگاه‌های جدیدی نیاز داریم که مصرف سوخت را در ماشین‌ها کاهش دهند!
- (۲) تعالي نلعب كرة القدم في ملعبٍ بُني قرب بيتنا في الشَّهر الأخير: بیا بید در ورزشگاهی که در ماه اخیر نزدیک خانه‌مان ساخته شده، فوتبال بازی کنیم!
- (۳) كانت لأستاذنا طريقة رائعة لإحصاء عدد أشجار توجد في غابة: استادمان روش جالبی برای شمارش تعداد درختانی که در یک جنگل وجود دارد، داشت!
- (۴) الدّلافين متى تُشاهد سمكة القرش لا ترحمها و تهجم عليها جماعیَّةً لقتلها: دلفین‌ها هر زمان کوسه‌ماهی را ببینند به او رحم نمی‌کنند و به صورت گروهی به او حمله می‌کنند تا او را بکشند!

۸۸- «كلاغها صدایی دارند که با آن به سایر حیوانات هشدار می‌دهند تا به سرعت از منطقه خطر دور شوند!» عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) للغربان صوتٌ تُحذِّر به بقية الحيوانات حتّى تبتعد سريعا عن منطقة الخطر!
- (۲) تملك الغربان صوتاً تُحذِّر به سريعا الحيوانات حتّى تبتعد عن منطقة الخطر!
- (۳) الغربان لها صوتٌ تُحذِّر به بقية الحيوانات لابتعادها سريعا عن منطقة الخطر!
- (۴) الغربان صوتها يُحذِّر بقية الحيوانات لتبتعد سريعا عن منطقة الخطر!

٨٩- عَيْنِ الْأَقْرَبِ مِنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «النَّاسُ عَلَى دِينِ مُلُوكِهِمْ!»

(١) بر لشکر و رعیت سلطان چو برگذشت	زین هر یکی صدی شد و زان هر صدی هزار!
(٢) خوی شاهان در رعیت جا کند	چرخ اخضر خاک را خضرا کند!
(٣) زمانه شده مطیع، سپهر ایستاده راست	رعیت نشسته شاد، جهان خوش به شهریار!
(٤) عدل آمد و امن آمد و رستند رعیت	از پنجه گریان ربایندۀ غدار!

• اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٩٠ - ٩٢) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

تَعَدَّ الْحَيَوَانَاتُ الْأَلِيفَةَ مِنَ الْمَخْلُوقَاتِ الَّتِي تَعِيشُ مَعَ الْإِنْسَانِ فِي الْبَيْتِ. وَ يَقُومُ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ بِتَرْبِيَةِ الْحَيَوَانَاتِ لِأَنَّ لَهَا فَوَائِدَ نَفْسِيَّةً وَاجْتِمَاعِيَّةً. وَ مِنْ أَكْثَرِ الْحَيَوَانَاتِ الَّتِي تُرَبَّى فِي الْمَنَازِلِ: الْقِطَطُ وَ الْكَلَابُ. يُفَضِّلُ الْبَعْضُ الْآخَرِ مِنَ النَّاسِ تَرْبِيَةَ الطَّيُورِ الصَّغِيرَةِ أَوْ الْأَسْمَاكِ فِي أَحْوَاضٍ (ج حَوْضٍ) زَجَاجِيَّةٍ دَاخِلَ الْبَيْتِ.

تَحْتَاجُ الْحَيَوَانَاتُ الْأَلِيفَةَ إِلَى رِعَايَةٍ خَاصَّةٍ وَاهْتِمَامٍ دَائِمٍ. فَيَجِبُ عَلَى الْإِنْسَانِ أَنْ يُوفِّرَ لَهَا الْغِذَاءَ الصَّحِيَّ وَ الْمُنَاسِبَ. كَمَا يَنْبَغِي الْإِهْتِمَامُ بِنِظَافَةِ الْحَيَوَانِ وَ مَكَانِ نَوْمِهِ. وَ تُعَدُّ زِيَارَةُ الطَّبِيبِ الْبَيْطَرِيِّ (دَامِپَزْشَك) أَمْرًا ضَرُورِيًّا لِلْحِفَافِ عَلَى صَحَّةِ الْحَيَوَانِ. لَا بُدَّ مِنْ تَوْفِيرِ الْمَاءِ النَّظِيفِ لِلْحَيَوَانِ فِي جَمِيعِ الْأَوْقَاتِ. تَحْتَاجُ الْحَيَوَانَاتُ أَيْضًا إِلَى اللَّعْبِ وَ الْحَرَكَةِ يَوْمِيًّا. فَالْحُبُّ وَ الْإِهْتِمَامُ يَجْعَلُ الْحَيَوَانِ يَشْعُرُ بِالْأَمَانِ وَ السَّعَادَةِ. تُسَاعِدُ تَرْبِيَةَ الْحَيَوَانَاتِ عَلَى تَنْمِيَةِ حَسِّ الْمَسْئُولِيَّةِ لَدَى الْإِنْسَانِ. كَمَا تُعَلِّمُهُ الصَّبْرَ وَ الرَّحْمَةَ وَ التَّعَاوُنَ. لِذَلِكَ الْعَنَايَةُ بِالْحَيَوَانَاتِ الْأَلِيفَةِ وَاجِبَةٌ أَخْلَاقِيَّةٌ وَ إِنْسَانِيَّةٌ.

٩٠- «مَاذَا نَسْتَنْتِجُ مِنَ النَّصِّ؟» عَيْنِ الْخَطَأِ:

- (١) الحفاظ على الحيوانات الأليفة يستغرق وقتاً كثيراً من الإنسان!
- (٢) الحيوانات الأليفة ذات أحاسيس تُشبه الأطفال فتحتاج إلى عناية كثيرة!
- (٣) من يُحافظ على حيوان أليف فعليه أن يكون له بيت كبير يُناسب الحيوان!
- (٤) كثير من الناس يُحبّون أن يكون عندهم حيوان أليف داخل بيوتهم!

٩١- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (١) الناس يُحافظون على الحيوانات الأليفة ليتعلّموا الصبر و التعاون!
- (٢) الحيوانات الأليفة أفضل جليس للذي يعيش في بيته وحيداً!
- (٣) الحفاظ على الحيوانات الأليفة نفقاته كثيرة و لكنّه واجب كلّنا!
- (٤) لا بدّ من بناء مُستوصف أو مستشفى مناسب لتُعالَج فيه الحيوانات!

٩٢- «مَتَى يَشْعُرُ الْحَيَوَانُ الْأَلِيفُ بِالْأَمَانِ؟ إِذَا...» عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (١) أتى به صاحبه عند الطبيب البيطريّ للحفاظ على صحّته!
- (٢) وفّر صاحبه غذاء مناسباً له و يهتمّ بنظافة مكان نومه!
- (٣) أحسّ أنّه لا يَحْتَاجُ إِلَى أَنْ يَقُومَ بِالْبَحْثِ عَنِ الطَّعَامِ وَ الْمَاءِ!
- (٤) شعر بأنّ الجميع يُحبّونه و يُمضون أوقاتاً كثيرة لمُلاعبته!

• عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۹۳ و ۹۴):

۹۳- «يُفَضِّلُ - الْمَنَازِلُ - وَاجِبٌ - تُسَاعِدُ»:

- (۱) يُفَضِّلُ: فعلٌ مضارعٌ - للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي من مصدر «تَفَضَّلَ» - معلوم - متعدّد/ فاعله «الْبَعْضُ» و مفعوله «تَرْبِيَّةٌ»
- (۲) وَاجِبَةٌ: اسم - مفرد مؤنث (جمعه: واجبات) - اسم فاعل مأخوذ من فعل «يَجِبُ» - نكرة - معرب/ خبرٌ و مبتدؤه «العناية»
- (۳) الْمَنَازِلُ: جمع تكسير و مفرده «منزل» - اسم مكان من مصدر «نَزَلَ» - معرّف بآل - معرب/ مجرور بحرف الجرّ
- (۴) تُسَاعِدُ: فعلٌ مضارعٌ - للمؤنث الغائبة - مزيد ثلاثي بزيادة حرف «ألف» - اسم فاعله: مُسَاعِدٌ - معلوم/ فعل و فاعله «تَرْبِيَّةٌ»

۹۴- «تُعَدُّ - فَوَائِدٌ - الْاهْتِمَامُ - تَحْتَاجُ»:

- (۱) تُعَدُّ: فعلٌ مضارعٌ - للمفرد الغائب المؤنث - حروفه أصليّة كلّها - معرب - مجهول/ فعل مع نائب فاعله «الحيوانات» جملة فعليّة
- (۲) فَوَائِدٌ: جمع تكسير و مفرده «فائدة» - اسم فاعل من مادّة «ف ي د» - نكرة - معرب/ اسم أنّ المؤخّر و منصوب بالفتحة
- (۳) الْاهْتِمَامُ: اسم - مصدر مزيد ثلاثي على وزن افتعال - ماضيه: اهتمّ - معرّف بآل - معرب/ فاعل و مرفوع بالضمّة
- (۴) تَحْتَاجُ: فعلٌ مضارعٌ - للمخاطب - مزيد ثلاثي - ماضيه: احتاج - مبني للمعلوم - متعدّد/ فاعل و فاعله «الحيوانات»

• عین الجواب الصحيح للأسئلة التالية (۹۵ - ۱۰۰):

۹۵- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) قَالَ الْفَلَّاحُ الْعَجُوزُ: نَحْنُ نَغْرِسُ أَشْجَاراً لِيَكِيَ يَأْكُلُ مِنْ ثِمَارِهَا الْآخَرُونَ!
- (۲) كُنْتُ سَاكِتاً وَ مَا قُلْتُ كَلِمَةً لِأَنِّي كُنْتُ لَا أَعْرِفُ شَيْئاً عَنِ الْمَوْضُوعِ!
- (۳) الْعُلَمَاءُ يُؤَكِّدُونَ أَنَّ الدَّلَافِينَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَتَكَلَّمَ بِاسْتِخْدَامِ أَصْوَاتٍ مُعَيَّنَةٍ!
- (۴) إِنَّ لِسَانَ الْقِطِّ سِلَاحٌ طَبَّيٌّ دَائِمٌ، لِأَنَّهُ مَمْلُوءٌ بِغُدَدٍ تُفَرِّزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا!

۹۶- عین «صديق» يكون نائب الفاعل:

- (۱) أعرف صديقي الوفيّ عند المشاكل لما أطلب مساعدةً منه!
- (۲) يكرم الصديق الذي يُوفي بما عاهده و يلتزم الأمانة!
- (۳) إن يؤثرك الصديق فيما ينفعكما فهو الصديق الوفيّ!
- (۴) عرّف صديقي علينا مصادر قيمة عن تاريخ إيران المعاصر!

٩٧- عَيْنُ خَبَرٍ «كَانَ» مُخْتَلَفًا فِي النَّوعِ:

- (١) كان المشتري يتردد في اتخاذ القرار لشراء العَصَاة!
- (٢) كان العمال المجتهدون يشتغلون في المصنع باجتهاد!
- (٣) كان هؤلاء عزموا على الحصول على جائزة المباراة الغالية!
- (٤) كان المقالة التي قرأناه عن حياة هيلين كيلر رائعة و مفيدة!

٩٨- عَيْنُ الصَّحِيحِ عَنْ عِدَدِ الْأَسْمَاءِ الْمَنْصُوبَةِ:

- (١) إِنَّ تَنَوُّعَ الْمَعَالِمِ الْكَثِيرِ يُثِيرُ السَّائِحِينَ عَلَى زِيَارَةِ طَبِيعَتِهَا الْخَلَّابَةِ. ← اثنان
- (٢) كَأَنَّ لِهَؤُلَاءِ الرِّجَالِ شَرَكَاتٍ كَبِيرَةً فَيَسْتَطِيعُونَ اسْتِخْدَامَ الْمُهَنْدِسِينَ الشَّبَابِ. ← أربعة
- (٣) لَمْ يَقْبَلِ الرَّجُلُ بِنْتَهُ الصَّغِيرَةَ فَصَارَتْ مَحْزُونَةً فَانْزَعَجَ الرَّسُولُ مِنْ حَزْنِهَا ﷺ. ← ثلاثة
- (٤) كَانَ الطَّالِبَانِ مُشْتَاقَيْنِ لِتَعَلُّمِ اللُّغَةِ الْفَرَنْسِيَّةِ فَقَامَا بِهِ مُجَدِّينَ. ← ثلاثة

٩٩- عَيْنُ مَا لَيْسَتْ فِيهِ «الْحَالُ»:

- (١) الْأَزْهَارُ قَدْ تُفَرِّزُ سَائِلًا مَطْهَرًا يُسَاعِدُهَا كَثِيرًا عَلَى حِمَايَةِ أَوْرَاقِهَا!
- (٢) مَنْ وَاصَلَ عَمَلَهُ مُجَدِّدًا عَلَى رَغْمِ ظُرُوفِهِ الْقَاسِيَةِ تَحَقَّقَتْ أَهْدَافُهُ قَرِيبًا!
- (٣) يَفْتَخِرُ الْبَعْضُ بِنَسَبِهِمْ جَاهِلِينَ وَ النَّاسُ كُلُّهُمْ خُلِقُوا مِنْ طِينَةٍ وَاحِدَةٍ!
- (٤) كَانَتْ أُخْتُ النَّبِيِّ ﷺ الشَّيْمَاءُ أُسِيرَةً بِيَدِ الْمُسْلِمِينَ فَأَعْتَقَهَا النَّبِيُّ مُعَزَّزَةً!

١٠٠- عَيْنُ مَا فِيهِ الْمُسْتَثْنَى الْمَوْكَّدُ:

- (١) مَا أَنشَدَ هَاتَيْنِ الْقَصِيدَتَيْنِ حَوْلَ طَاقِ كَسْرِي إِلَّا شَاعِرَانِ كَبِيرَانِ!
- (٢) لَنْ يَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ فِي أَعْمَالِهِمْ إِلَّا الَّذِينَ يَعْمَلُونَهَا مَخْلَصِينَ!
- (٣) كُلُّ أَعْيُنٍ فِي يَوْمِ الْقِيَامَةِ بَاكِيةٌ إِلَّا عَيْنًا تَسْهَرُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ!
- (٤) لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ صُعُودَ الْجَبَلِ الْمَرْتَفِعِ إِلَّا الْمَجْهِّزِينَ بِالْأَلَاتِ الْمُنَاسِبَةِ!

۱۰۱- کدام مورد دربارهٔ بینش تاریخ‌نگاری جدید که تأثیر عمیقی در جنبه‌های گوناگون علل و نتایج انقلاب مشروطه داشته، درست است؟

- (۱) استفاده از زبان ساده و به دور از تکلف، برای بیان رویدادهای تاریخی و ارزیابی آنها، در تحول‌های فکری و آزادی‌خواهی مردم ایران تأثیر بسزایی داشته است.
- (۲) نوشته‌های تاریخی کشورهای آسیایی یا اروپایی که به حکومت مشروطه و یا جمهوری دست یافته بودند، در دارالترجمهٔ همایونی ترجمه شد و ایرانیان به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تحت تأثیر این رویدادها قرار داشتند.
- (۳) آموزش‌هایی که در مدرسهٔ دارالفنون در زمان فتحعلی‌شاه صورت می‌گرفت، در ایجاد افکار مشروطه‌خواهی و حکومت مبتنی بر عدالت و قانون تأثیر غیرمستقیم داشته است.
- (۴) ناظم‌الاسلام کرمانی در کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان»، به نقش گروه‌های مختلف به‌جز مردم در انقلاب مشروطه پرداخته است و تغییر بینش مورخان ایرانی در آن دوره را به درستی نشان داده است.

۱۰۲- کدام مورد دربارهٔ برنامه‌ها و اقدامات کریم‌خان زند درست است؟

- (الف) از مردم مالیات‌های سنگین برای تأمین هزینه‌های کشاورزی دریافت می‌کرد.
- (ب) برخلاف دوران نادرشاه، بازرگانی و تجارت داخلی و خارجی را در شهرهای شیراز و بندر بوشهر بهبود بخشید.
- (ج) به ناامنی در نواحی غربی و شمالی ایران پایان داد.
- (د) فعالیت‌های علمی و آموزشی اندکی رونق یافت و مدرسه‌های جدیدی همانند دوران قاجار ساخته شد.

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د»

(۳) «ب» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۱۰۳- در کدام مورد ترتیب وقایع مربوط به دوران سلطنت فتحعلی‌شاه به‌درستی بیان شده است؟

- (۱) متحدکردن ایل قاجار ← تحکیم پادشاهی در خاندان خود ← سرکوب شورش‌های خارجی
- (۲) تاج‌گذاری در تبریز ← سرکوب طغیان حاکم گرجستان ← سرکوب شورش‌های داخلی
- (۳) به دست گرفتن امور بعد از مرگ آقامحمدخان ← سرکوب شورش‌های داخلی ← تحکیم پادشاهی در خاندان قاجار
- (۴) لشکرکشی به قفقاز ← سرکوب شورش‌های داخلی و خارجی ← تحکیم پادشاهی در خاندان قاجار

۱۰۴- در کدام مورد، زمان وقوع رویدادهای تاریخ جهان، درست ذکر شده است؟

- (الف) کشته‌شدن ولیعهد اتریش و همسرش در سارایوو (۱۹۱۸ م)
- (ب) تأسیس امپراتوری آلمان توسط ویلهلم یکم فرمانروای پروس (۱۸۷۱ م)
- (ج) ستیز میان مجلس و پادشاه انگلستان و پیروزی مجلس (۱۶۸۸ م)
- (د) تن‌دادن حکومت روسیه به اصلاحات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی (۱۹۱۷ م)

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د»

(۳) «الف» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۱۰۵- هر یک از توصیف‌های زیر، مربوط به کدام قراردادهای و معاهدات بین ایران و کشورهای استعماری روس و انگلستان است؟

(الف) تسخیر مناطق وسیعی از ایران در شرق دریای کاسپی توسط روس‌ها

(ب) پرداخت ۵ میلیون غرامت به دولت روسیه

(ج) تقسیم ایران به سه منطقه با پادرمیانی فرانسه میان روس و انگلیس

(د) اعطای حق کاپیتولاسیون به اتباع روس

(۱) (الف، ب و ج) عهدنامه گلستان / (د) قرارداد ۱۹۱۷ م

(۲) (ب و د) عهدنامه ترکمانچای / (الف) آخال / (ج) قرارداد ۱۹۰۷ م

(۳) (ب و د) عهدنامه ترکمانچای / (الف) قرارداد گلداسمیت / (ج) معاهده پاریس

(۴) (الف و ب) معاهده پاریس / (ج) قرارداد گلداسمیت / (د) قرارداد ۱۹۰۷ م

۱۰۶- کدام گزینه درباره نقش روحانیون در رویدادهای تاریخ ایران دوره قاجار درست است؟

(۱) از گروه‌های اجتماعی عصر قاجار بودند و در نهضت تنباکو موفق شدند در برابر قدرت‌های خارجی و اقدامات شاهان ایستادگی کنند.

(۲) فعالیت سیاسی چندانی نداشتند و در ماه‌های محرم در تکیه دولت به اجرای مراسم عزاداری می‌پرداختند.

(۳) با وجود ممانعت قاجار از ورود آنان به مباحث اجتماعی و سیاسی در برخی رویدادها از جمله تأسیس بانک ملی و قرارداد ۱۹۱۹ نقش مؤثری داشتند.

(۴) در میان اقشار مختلف مردم نفوذ فراوانی داشتند و متکفل امور دینی بودند، با این وجود روی اختیارات و قدرت شاه تأثیر چندانی نداشت.

۱۰۷- کدام مورد درباره زمینه‌های آغاز جنگ جهانی اول، علل و نتایج آن درست است؟

(الف) پیمان صلح ورسای

(ب) دوران صلح مسلح

(ج) مداخله آمریکا در امور داخلی کشورهای لاتین

(د) تشکیل جامعه ملل

(۱) «الف» و «ب» از زمینه‌های ایجاد جنگ جهانی اول و «ج» و «د» از نتایج این جنگ است.

(۲) «ج» از زمینه‌های جنگ جهانی اول و «الف» و «د» از نتایج این جنگ است.

(۳) «ب» از علل ایجاد جنگ جهانی اول و «الف» و «ج» از زمینه‌های وقوع آن است.

(۴) «ب» و «د» از علل ایجاد جنگ جهانی اول و «ج» از نتایج وقوع آن است.

۱۰۸- کدام مورد از نتایج تحقیقات جدید تاریخی در دو قرن اخیر است؟

(۱) مورخان مطالب بیشتری درباره سلسله‌های پیشدادیان و کیانیان به دست آوردند که افسانه‌ای و غیرواقعی بودن رویدادهای این دوران را رد کرد.

(۲) قبل از حکومت آریایی‌ها و در دوران پیش‌آریایی، ساکنان فلات ایران تمدن نسبتاً پیشرفته‌ای را در کنار رودهای پرآب بنیان نهادند.

(۳) در نتیجه خوانده شدن خط‌های باستانی، غیرواقعی بودن بسیاری از رویدادهای دوران ساسانیان و اشکانیان آشکار شد.

(۴) به شناخت بهتر و بیشتر سلسله‌های پادشاهی مادی تا ساسانیان کمک کرد، هرچند امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه چندان فراهم نبود.

۱۰۹- کدام موارد درباره ماه‌های گاه‌شماری میلادی درست است؟

(الف) فوریه از ماه‌های بهار و مارس با خردادماه انطباق دارد.

(ب) ژوئن با شهریور و آوریل یکی از ماه‌های بهار است.

(ج) اکتبر از ماه‌های زمستان و نوامبر با آذرماه انطباق دارد.

(د) دسامبر با ماه اسفند و جولای یکی از ماه‌های پاییز است.

(۱) «ب» - «د» (۲) «الف» - «د» (۳) «الف» - «ج» (۴) «الف» - «ب»

۱۱۰- کدام یک از موارد زیر درباره مرحله حفاری درست است؟

(۱) با مراجعه به کتاب‌های تاریخی، سفرنامه‌ها و سامانه اطلاعات جغرافیایی، محوطه باستانی را ارزیابی می‌کنند.

(۲) جزء مراحل حساس کار باستان‌شناسی است و آثار باستانی به لحاظ مواد، قدمت و مصالح به کار رفته در آن‌ها بررسی می‌شوند.

(۳) در این مرحله سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان و روابط جوامع با یکدیگر مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

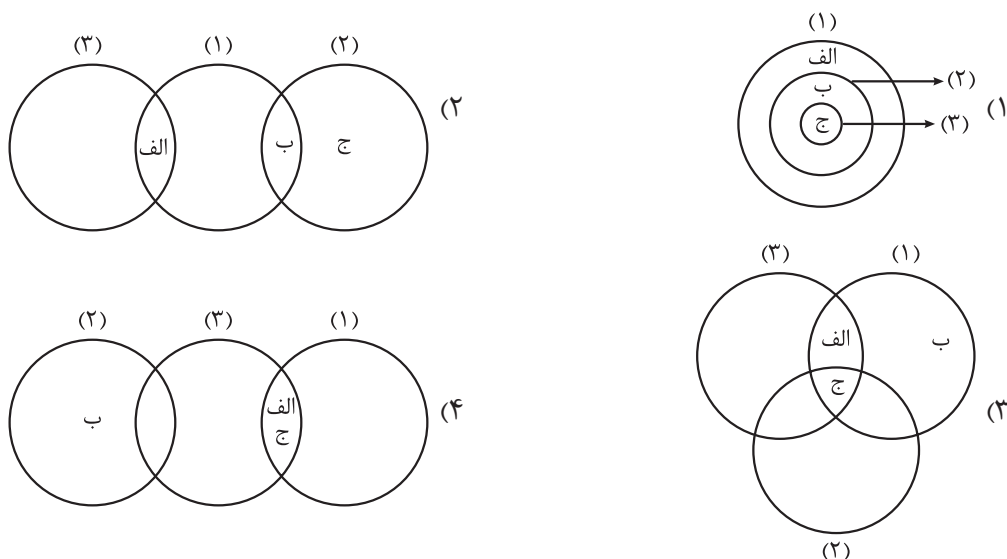
(۴) در مواجهه با بنای باستانی، نخست نقشه آن را مشخص می‌کنند و در برخورد به شیئی در همان وضعیت از آن عکس‌برداری می‌کنند.

۱۱۱- با توجه به عبارت‌های زیر، کدام تصویر درباره هند باستان (۱)، یونان و روم (۲) و مصر باستان (۳) به درستی نشان داده شده است؟

(الف) تمدنی متکی به کشاورزی بودند و گندم و جو کشت می‌کردند.

(ب) خدایان متعددی داشتند.

(ج) پرستشگاه‌های باشکوهی برپا می‌نمودند.

۱۱۲- کدام عبارات درباره جنگ‌افزارها و معماری ایران در دوران باستان اطلاعات درستی ارائه داده است؟

(الف) سلاح اصلی سواره‌نظام هخامنشی نیزه و سلاح اصلی سواره‌نظام اشکانی علاوه بر نیزه، تیر و کمان نیز بود.

(ب) آپادانا در هگمتانه و معبد آناهیتا در کنگاور به ترتیب از جلوه‌های بی‌نظیر معماری هخامنشی و اشکانی است.

(ج) در معماری دوران اشکانی و ساسانی شاهد استفاده از ایوان، طاق و گنبد هستیم.

(د) استفاده از فیل در جنگ‌ها توسط اشکانیان و طبل توسط ساسانیان از ابتکارات جنگی این دو حکومت است.

(۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «ب» (۴) «د» - «ج»

۱۱۳- کدام عبارات درباره علم و آموزش دوران هخامنشیان (۱)، اشکانیان (۲) و ساسانیان (۳) درست است؟

الف) رواج بیشتر ادبیات شفاهی

ب) مبادلات فرهنگی با دانش دیگر تمدن‌ها

ج) عدم اطلاعات دقیق از وضعیت تعلیم و تربیت آن دوران

۱) «ج» از ویژگی‌های دوران ۱ و ۲ و «ب» از وجوه مشترک دوران ۲ و ۳ است.

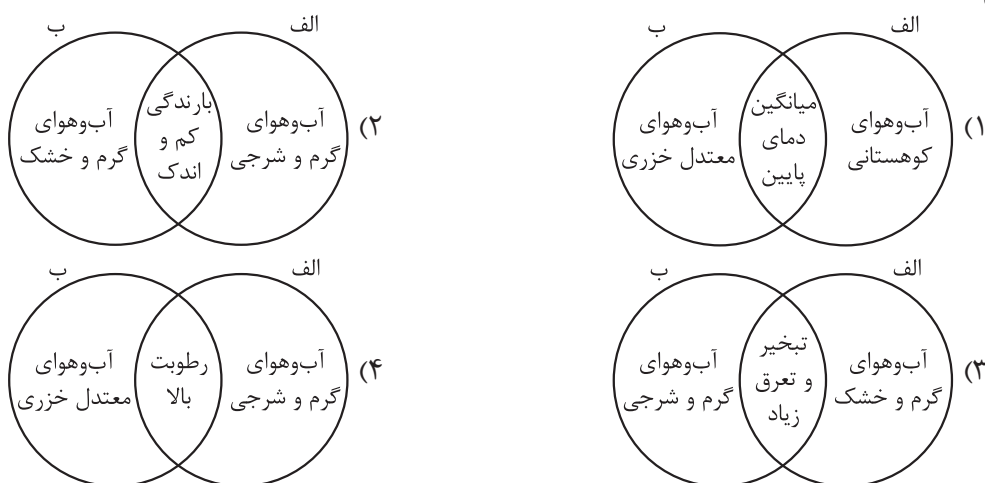
۲) «ب» از وجوه مشترک ۲ و ۳ و «الف» از ویژگی‌های دوران ۱ و ۳ است.

۳) «الف» از وجوه مشترک دوران ۱ و ۲ و «ب» از ویژگی‌های دوران ۱ و ۳ است.

۴) «الف» از ویژگی‌های دوران ۱ و ۳ و «ج» از وجوه مشترک دوران ۲ و ۳ است.

۱۱۴- با توجه به تقسیم‌بندی آب‌وهوای ایران، ویژگی‌های آب‌وهوای «قشم» (الف) و «بیرجند» (ب) در کدام شکل به درستی

بیان شده است؟

۱۱۵- با توجه به شکل سکونتگاه‌های مختلف، کدام گزینه تفسیر صحیحی از تصاویر زیر ارائه می‌دهد؟

(ب)

(الف)

- (۱) سکونتگاه‌های «ب» و «الف» به ترتیب شکل شعاعی و خطی دارند که شکل «ب» قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه بشر است.
- (۲) هر دو سکونتگاه «الف» و «ب» شکلی خطی دارند که در سکونتگاه «الف» فعالیت اغلب ساکنان به زمین وابسته است.
- (۳) هر دو سکونتگاه «الف» و «ب» شکل خطی دارند و هر دو حول محور راه‌های ارتباطی شکل گرفته‌اند.
- (۴) سکونتگاه‌های «الف» و «ب» شکل شطرنجی دارند و سایر فضاهای هر دو، اطراف یک مرکز اصلی گسترش یافته‌اند.

۱۱۶- در پژوهشی تحت عنوان «عوامل مؤثر بر رشد جمعیت شهر شیراز»، موارد زیر مطرح شده است. در این میان، کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

- (الف) برای مطالعه توسعه شهر شیراز در بیست سال اخیر، ابتدا به دشت‌ها و نواحی کوهستانی این شهر مراجعه می‌کنند تا امکان ساخت شهرک‌های جدید در این نواحی و وسعت این نواحی را از نزدیک ببینند.
- (ب) با کمک گرفتن از عکس‌های هوایی و ماهواره‌ای، رشد فیزیکی و تغییرات اقلیمی را طی این دو دهه مورد بررسی قرار می‌دهند و در انتها با کمک گرفتن از سالنامه‌های آماری، رشد جمعیت در این مناطق را مورد مطالعه قرار می‌دهند.
- (۱) «الف» در تمامی پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و پس از انجام مرحله «ب»، پژوهشگر با استفاده از دلایل علمی و منطقی، به رد یا تأیید آن می‌پردازد.
- (۲) موارد «الف» و «ب» هر دو بعد از تدوین فرضیه انجام می‌شود و ضروری است در مرحله بعد از آن، اطلاعات ضروری مورد نیاز حفظ و اطلاعات غیرمرتبط حذف شود.
- (۳) در صورتی که هر دو اقدام مربوط به مرحله نتیجه‌گیری باشد، ضروری است قبل از آن ابتدا پردازش و سپس جمع‌آوری اطلاعات انجام شود.
- (۴) هر دو اقدام قبل از تدوین فرضیه و بعد از بررسی سابقه و پیشینه مسئله انجام می‌شود و در تمامی پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱۱۷- با توجه به شکل زیر و ویژگی توده‌های هوایی که وارد ایران می‌شوند، کدام گزینه به محتوای درستی اشاره دارد؟

- (۱) توده‌های هوایی «ب» و «ه» هر دو در دوره سرد سال وارد ایران شده و موجب سرمای شدید می‌شوند.
- (۲) توده‌های هوایی «ج» و «د» به ترتیب در دوره گرم و سرد سال وارد ایران شده و بارندگی ایجاد می‌کنند.
- (۳) توده‌های هوایی «الف» و «ه» به ترتیب در دوره سرد و گرم سال وارد ایران شده و سیلاب ایجاد می‌کنند.
- (۴) توده‌های هوایی «الف» و «د» هر دو در دوره سرد سال وارد ایران شده و منجر به بارندگی می‌شوند.

۱۱۸- در ارتباط با پدیده مهاجرت کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) با ورود کشورهای آمریکای لاتین به دوره صنعتی شدن، شاهد افزایش جمعیت فعال اقتصادی در شهرهای این نواحی هستیم.
- (۲) در قرن نوزدهم و نیمه اول بیستم در کشورهای آفریقایی، تبدیل شدن برخی از روستاها به حومه‌های شهری اتفاق افتاد.
- (۳) مهاجرت داخلی در کشورهای صنعتی با رشد کم و در کشورهای آسیایی و آمریکای لاتین با رشد زیاد همراه بوده است.
- (۴) اغلب خانواده‌ها به صورت جمعی مهاجرت می‌کنند و در دوره صنعتی شدن، شهرهای آسیایی از نظر امکانات، آمادگی پذیرش مهاجران روستایی را ندارند.

۱۱۹- با توجه به موارد زیر، کدام عبارت با مشخصات منطقه کوهستانی مرکزی، شرق و جنوب شرقی کشورمان مطابقت دارد؟

(الف) آلاداغ	(ب) بینالود	(ج) گردنه آوج
(د) بشاگرد	(ه) کوه جغتای	

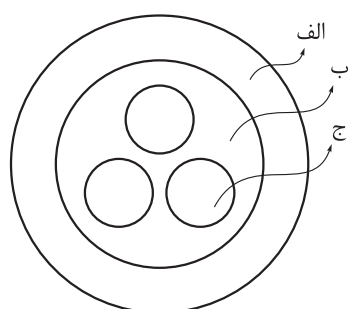
- (۱) در تشکیل مورد «ب» همانند موارد «ج» و «د» توده‌های نفوذی آذرین نقش داشته است.
- (۲) موارد «الف» و «ج» هر دو در یک منطقه کوهستانی واقع شده‌اند و نوع ناهمواری این منطقه فقط کوه‌های چین خورده است.
- (۳) موارد «ج» و «د» در یک منطقه کوهستانی واقع شده‌اند و هر دو بر اثر یک عامل بیرونی شکل گرفته‌اند.
- (۴) موارد «د» و «ه» در دو منطقه کوهستانی متفاوت قرار دارند و عامل درونی در تشکیل «هر دو» نقش دارد.

۱۲۰- کدام عبارت، درباره موارد «الف» و «ب» در نقشه مقابل درست است؟

- (۱) برخلاف محدوده «ب» که بارش کم و خشکی هوا دارد، در محدوده «الف» بارش بیش از ۵۰۰ میلی‌متر است.
- (۲) رودهایی که از نواحی «الف» سرچشمه می‌گیرند، پس از طی کردن مساحتی از کشور وارد دریاچه‌های داخلی شده و در آخر تبدیل به باتلاق و شوره‌زار می‌شوند.
- (۳) در نواحی «الف» همانند «ب» بارش وسعت بیشتری دارد و کانون‌های آبگیر ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ می‌کند.
- (۴) در «الف» برخلاف «ب» به دلیل دما و رطوبت بالا در نیمه دوم سال برای فعالیت نیروهای نظامی مطلوب‌تر است.

۱۲۱- با توجه به تصاویر زیر در مورد تقسیمات کشوری ایران در دوران ساسانیان و صفویان، کدام گزینه صحیح است؟

(۱) موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب به خوره، تسوگ و رستاک در عهد ساسانی و ایالت، ولایت و بلوک در عهد صفوی اشاره دارد.

(۲) موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب به بلوک، ولایت و قصبه در عهد صفوی و تسوگ، خوره و ایالت در عهد ساسانی اشاره دارد.

(۳) موارد «ب»، «ج» و «الف» به ترتیب به تسوگ، خوره و رستاک در عهد ساسانی و ولایت، بلوک و قصبه در عهد صفوی اشاره دارد.

(۴) موارد «ب»، «الف» و «ج» به ترتیب به قصبه، ولایت و ایالت در عهد صفوی و ایالت، رستاک و خوره در عهد ساسانی اشاره دارد.

۱۲۲- کدام گزینه با اهداف طرح‌های هادی روستایی مطابقت دارد؟

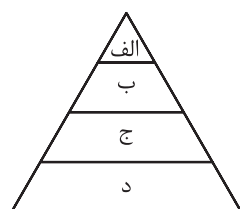
(۱) شناسایی کاربری اراضی روستایی و تهیه نقشه‌های وضع موجود

(۲) ایجاد شبکه‌های گازرسانی و آبرسانی به مناطق دورافتاده

(۳) استقلال و خودکفایی کشور در کشاورزی و رسیدگی به مناطق محروم

(۴) توسعه روستاها در جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی و رفع محرومیت

۱۲۳- در صورتی که شکل زیر نشان‌دهنده هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در ایران باشد، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

(۱) اگر «الف» نشان‌دهنده دهستان باشد، آن‌گاه «ب» و «ج» به ترتیب بخش و شهرستان هستند.

(۲) تعداد و جمعیت «ب» بیشتر از «د» است، اما تنوع خدمات در «د» بیشتر از «ب» می‌باشد.

(۳) اگر «د» نشان‌دهنده دهستان باشد، آن‌گاه «الف» و «ب» به ترتیب شهرستان و استان هستند.

(۴) اگر از «الف» به سمت «ج» حرکت کنیم، تعداد جمعیت و تنوع خدمات کاهش می‌یابد.

۱۲۴- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه با مراحل سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) مطابقت دارد؟

الف) مدل‌سازی داده‌ها ب) تجزیه و تحلیل داده‌ها

ج) جمع‌آوری داده‌ها از محیط د) ذخیره اطلاعات به صورت رقومی

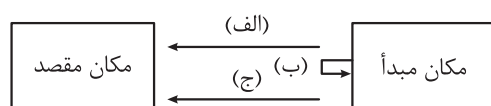
(۱) مورد «الف» همانند «ب» و برخلاف «ج» مربوط به مرحله دوم است.

(۲) مورد «ج» همانند «ب» و برخلاف «الف» مربوط به مرحله اول است.

(۳) مورد «الف» برخلاف «ب» و «د» مربوط به مرحله اول است.

(۴) مورد «د» برخلاف «الف» و «ج» مربوط به مرحله سوم است.

۱۲۵- با توجه به شکل زیر و مشخصات انواع شیوه‌های حمل‌ونقل، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

(۱) در مورد «الف» همانند «ب» می‌توان از کشتی‌های کروز جهت آسودگی حمل‌ونقل مسافران استفاده کرد.

(۲) در موارد «الف» و «ب» به ترتیب کشتی‌های باربری و کامیون‌ها جهت حمل کالا مورد استفاده قرار می‌گیرد.

(۳) در صورتی که «ج» نشان‌دهنده خطوط لوله گاز باشد، آن‌گاه نظارت بر آن برعهده وزارت راه و شهرسازی می‌باشد.

(۴) در موارد «ب» و «ج» به ترتیب کشتی‌های کروز و هواپیماها جهت حمل مسافر مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱۲۶- نوع کدام حمل مانند حمل «نامی» بر «حیوان» است؟

- (۱) مثلث دارای 180° درجه زاویه است.
- (۲) تابستان دارای هوای گرم است.
- (۳) تصدیق دارای حکم است.
- (۴) فلزات جامد هستند.

۱۲۷- کدام گزینه درست می‌باشد؟

- (۱) درخت برحسب دانش ممکن‌الوجود است اما از این حیث که در حال حاضر موجود است، واجب‌الوجود بالذات است.
- (۲) مفاهیم خیالی با توجه به دوربودن از فرض وجودداشتن، حداقل در جهان واقعیت، هیچ‌گاه ایجاد نخواهند شد.
- (۳) واجب‌الوجودهای بالذات و ممتنع‌الوجودهای بالذات، براساس ذات خودشان، یا هستند یا نمی‌توانند باشند.
- (۴) فراهم‌نشدن علت ایجاد یک ممکن‌الوجود، تأثیری در امکانی‌بودن ذات آن نخواهد داشت.

۱۲۸- کدام عامل به ممکن‌الوجود این امکان را می‌دهد که در حضور علت، واجب‌الوجود بشود؟

- (۱) امکان ذاتی
- (۲) علت
- (۳) واجب‌الوجود بالذات
- (۴) معلول‌بودن

۱۲۹- کدام گزینه درباره منشأ درک رابطه علیت درست است؟

- (۱) به نظر فلاسفه مسلمان انسان زمانی می‌تواند علیت را ادراک کند که به یک اصل با بدهات عقلی تکیه کند.
- (۲) از نظر هیوم براساس تکرار مکرر تداعی در ذهن، انسان به یک حالت روانی می‌رسد که فرض می‌کند علیت وجود خارجی دارد.
- (۳) تجربه‌گرایان برخلاف اصل علیت که آن را با استفاده از حواس اثبات کرده بودند، اصل سنخیت را اصلی بدیهی و ضروری می‌دانستند.
- (۴) دکارت باور داشت که علیت جزء معرفت‌های اولیه انسان است و برای درک این رابطه و مصادیقش، هیچ نیازی به حس و تجربه نیست.

۱۳۰- کدام گزینه درباره معانی اتفاق درست است؟

- (۱) اگر فردی ادعا کند که علت ناقصه یک معلول موجود است، می‌توان استنتاج کرد که معلول ایجاد نخواهد شد.
- (۲) با قبول معنای دوم اتفاق، دیگر نمی‌توان از دانشمندان علوم تجربی انتظار کشف جهان طبیعت را داشت.
- (۳) تنها معنای درست اتفاق، معنای چهارم آن است که حاصل علم و جهل اندک انسان‌ها می‌باشد.
- (۴) افرادی که در معنای سوم اتفاق، خدا باور باشند ولی غایت را باور نداشته باشند، اندک هستند.

۱۳۱- کدام یک از مفاهیم زیر دلیل بهتری برای آن است که بگوییم «قبول هدف برای جهان بدون پذیرش خداوند ممکن نیست»؟

- (۱) قبول معنای سوم اتفاق، به معنای نفی علت برای جهان است که وجود هدف را هم انکار می‌کند.
- (۲) محال است که جهان بدون وجود خداوندی حکیم به صورت هدفمند و رو به کمال حرکت کند.
- (۳) غایت یعنی برنامه‌ای از پیش تعیین شده که موجودات براساس آن خلق شده باشند.
- (۴) عدم قبول خداوند، نتیجه‌ای جز عدم پذیرش معنای سوم اتفاق را به همراه ندارد.

۱۳۲- کدام گزینه درباره برهان‌های ارسطو درست است؟

- (۱) نتیجه برهان حرکت او، اثبات محال‌بودن تسلسل محرک‌های نامتناهی است.
- (۲) وجود خوب‌ترین، برای مقایسه خوب و خوب‌تر با یکدیگر ضرورت عقلی دارد.
- (۳) برهان مشهور او بر پایه حس و تجربه استنتاج می‌کند که یک خدا وجود دارد.
- (۴) لازمه فرض وجود سلسله محرک‌ها در جهان هستی، فرض وجود حرکت است.

۱۳۳- در کدام یک از برهان‌های اثبات وجود خداوند نزد فلاسفه اروپا، شناخت حسی و تجربی نقشی نداشته است؟

- (۱) برهان دکارت
- (۲) برهان کانت
- (۳) برهان حرکت ارسطو
- (۴) برهان نظم افلاطون

۱۳۴- اساس تفاوت برهان ابن سینا و ملاصدرا در اثبات وجود خدا در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) ملاصدرا با تکیه بر اصل امکان فقری یا فقر وجودی، برهان ابن سینا را اصلاح نمود.
- (۲) ملاصدرا برخلاف ابن سینا وجود یک واجب‌الوجود بالذات را در جهان اثبات نمود.
- (۳) ملاصدرا به جای توجه به ماهیت ممکنات، به وجود و اصل واقعیت آن‌ها توجه نمود.
- (۴) ملاصدرا جهان را با نظریه امکان فقری، به صورت یک ممکن‌الوجود فقیر توصیف نمود.

۱۳۵- کدام گزینه درباره خدشناسی فلاسفه مسلمان نادرست است؟

- (۱) ابن سینا با بیان نیاز ممکن‌الوجودها به واجب‌الوجود بالذات برای ایجادشدن، اعتبار اصل امتناع تسلسل علل نامتناهی را تأیید کرد.
- (۲) ملاصدرا با عبور از نگاه به ماهیت‌ها، اثبات کرد با دقت در وجود اشیا و حقایق، خداوند هم علت بقای موجودات و هم علت وجودشان است.
- (۳) فارابی بر پایه قبول اصل واقعیت، بیان کرد که در جهان هستی، موجوداتی به نام معلول وجود دارد که وجودشان بر پایه دیگری ایجاد شده است.
- (۴) از منظر ابن سینا خروج پیدا کردن ممکن‌الوجودها از حالت امکانی بر پایه حضور یک واجب‌الوجود بالذات است که نتیجه برهان او همین امر بود.

۱۳۶- موضوع و نوع قضیه «چند سال تمیزترین شهر جهان، این شهر اروپایی بود» به ترتیب کدام است؟

- (۱) موضوع: چند سال؛ قضیه موجب جزئی
- (۲) موضوع: تمیزترین شهر جهان؛ موجب کلی
- (۳) موضوع: تمیزترین شهر جهان؛ شخصی موجب
- (۴) موضوع: این شهر اروپایی؛ شخصی موجب

۱۳۷- کدام قضیه، شخصی است؟

- (۱) کتاب‌های این کتابخانه مفید نیستند.
- (۲) همه روزهای عمر من خاطره‌انگیزند.
- (۳) ستاره‌های کهکشان بسیار زیاد هستند.
- (۴) مردم ایران غیور هستند.

۱۳۸- کدام گزینه با توجه به احکام قضایای حملی درست است؟

- (۱) اگر بدانیم «هیچ گره‌ای بازشدنی نیست» می‌توانیم به طور قطعی بگوییم که «هیچ بازشدنی‌ای، گره نیست».
- (۲) از نادرستی قضیه «همه کتاب‌ها مفید هستند» به طور قطع می‌پذیریم که «هیچ کتابی مفید نیست».
- (۳) چون پذیرفته‌ایم که «بعضی سگ‌ها سفید هستند» باید بپذیریم که «هیچ سفیدی سگ نیست».
- (۴) با پذیرش این که «بعضی الف‌ها ب نیستند» باید بپذیریم که «برخی ب‌ها الف نیستند».

۱۳۹- عکس مستوی متداخل کدام گزینه با خودش یکسان است؟

- (۱) سالبه جزئی
- (۲) سالبه کلیه
- (۳) موجب کلیه
- (۴) موجب جزئی

۱۴۰- کدام گزینه مسیر دستیابی به صدق «بعضی دانشگاه‌ها زیر نظر وزارت علوم مدرک اعطا می‌کنند» از کذب «هیچ یک از اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه نیستند» را نشان می‌دهد؟

- (۱) متضاد عکس مستوی
- (۲) متناقض عکس مستوی
- (۳) عکس مستوی متداخل متضاد
- (۴) عکس مستوی متضاد متداخل

۱۴۱- در کدام گزینه همه مصادیق موضوع و محمول مورد نظر گوینده است؟

- (۱) هر زرشکی، قرمز رنگ است.
- (۲) بعضی خودکارها مشکی نیستند.
- (۳) هیچ رودخانه‌ای، جاری نیست.
- (۴) این کاغذ سفید رنگ است.

۱۴۲- در کدام گزینه موضوع و محمول قضایای بیان شده هر دو هم علامت هستند؟

- (۱) بعضی از دانشجویان درسخوان هستند. - هر کتابی خواندنی است.
- (۲) سقراط فیلسوف یونانی است. - هیچ انسانی آبری نیست.
- (۳) هیچ پلنگی علفخوار نیست. - بعضی ماهی ها پولک ندارند.
- (۴) هیچ مثلثی بیشتر از سه ضلع نیست. - میدان انقلاب خلوت نیست.

۱۴۳- کدام قضیه، معادل منفصل قضیه شرطی متصل موجود در بیت «اگر با من نبودش هیچ میلی / چرا ظرف مرا بشکست لیلی» است؟

- (۱) یا لیلی میلی به من ندارد یا ظرف مرا نمی شکست.
- (۲) یا لیلی به من میل دارد یا ظرف مرا می شکست.
- (۳) یا لیلی به من میلی ندارد یا ظرف مرا می شکست.
- (۴) یا لیلی میلی به من دارد یا چرا ظرف من شکسته شده است؟

۱۴۴- قضایای «غذا یا خیلی شور است یا خیلی بی نمک» و «جاندار یا حیوان است یا انسان نیست»، به ترتیب چه نوع قضیه شرطی منفصل هستند؟

- (۱) مانعةالرفع - مانعةالرفع
- (۲) حقیقی - مانعةالجمع
- (۳) مانعةالجمع - مانعةالرفع
- (۴) مانعةالجمع - حقیقی

۱۴۵- کدام یک از قیاس های زیر معتبر است؟

- (۱) اگر به طور مکرر پیگیری می کردی، موفق می شدی. من هم پیگیری کردم تا توانستم استخدام بشوم.
- (۲) تو تاوان رفتارت را می دهی چراکه قاعده روزگار این است که هر کس بدرفتاری کند، تاوانش را خواهد داد.
- (۳) اگر حرف شرط داشته باشیم، قضیه ما شرطی است. این قضیه هم شرطی است، پس دارای حرف شرط می باشد.
- (۴) من گفتم چنان چه به دستورها عمل کنی، لاغر خواهی شد. تو لاغر شدی، پس معلوم است دستورات را انجام داده ای.

۱۴۶- هر کدام از موارد زیر مربوط به کدام یک از ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق می‌شود؟

(الف) نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.

(ب) منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

(ج) پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

(د) ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.

(۱) پرانگیزه، یادگیرنده، خوش‌بین، نوآور (۲) نوآور، یادگیرنده، تیزبین، خوش‌بین

(۳) پرانگیزه، سازمان‌دهنده، ریسک‌پذیر، نوآور (۴) نوآور، یادگیرنده، ریسک‌پذیر، سازمان‌دهنده

۱۴۷- با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در جدول زیر، سود اقتصادی یک بنگاه اقتصادی با ۱۴ نفر کارمند و تولید سالیانه ۸۵۰۰ دستگاه هر کدام به ارزش ۳۰۰,۰۰۰ ریال کدام است؟

اجاره‌بهای ماهیانه کارگاه تولیدی	۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
حقوق متوسط ماهیانه هر فرد کارمند اداری و تولیدی	۷۰۰,۰۰۰ ریال
خرید مواد اولیه مورد نیاز سالانه به ارزش	۱۷۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
هزینه استهلاک سالیانه ماشین‌های تولیدی	معادل ۲۵ درصد حقوق سالیانه کارمندان
هزینه فرصت (هزینه پنهان) کارفرما برای شاغل شدن در یک شرکت دولتی به صورت ماهیانه	۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال

(۱) ۲,۰۰۹ میلیون ریال (۲) ۱,۹۱۳ میلیون ریال (۳) ۲,۱۲۰ میلیون ریال (۴) ۱,۵۲۹ میلیون ریال

۱۴۸- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

(الف) کدام یک از گزینه‌های زیر به ویژگی‌های تعاونی‌ها اشاره دارد؟

(ب) کدام گزینه درباره مؤسسات غیرانتفاعی صحیح است؟

(ج) کدام عبارت نشان‌دهنده یک کسب‌وکار شخصی است؟

(۱) (الف) هدف آن‌ها، تأمین نیازمندی‌های اعضا است. (ب) اهداف مؤسسات غیرانتفاعی معمولاً تجاری است. (ج) چند سرمایه‌گذار با تنظیم اساس‌نامه‌ای، تصمیم گرفته‌اند کارخانه‌ای برای تولید قطعات الکترونیکی راه‌اندازی کنند و آن را از طریق هیئت‌مدیره اداره کنند.

(۲) (الف) وجه اشتراک آن‌ها با شرکت‌ها، در مراحل راه‌اندازی می‌باشد. (ب) محدوده عمل آن‌ها تنها داخلی است. (ج) گروهی از کشاورزان می‌خواهند برای خرید کود، دانه و سایر مواد مرتبط به صورت عمده هزینه کنند و هزینه را در بین اعضا تقسیم کنند.

(۳) (الف) نحوه اداره تعاونی‌ها نیز مانند شرکت‌ها است. (ب) نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور شکل گرفته است. (ج) یکی از دانش‌آموختگان رشته آشپزی می‌خواهد رستورانی افتتاح کند.

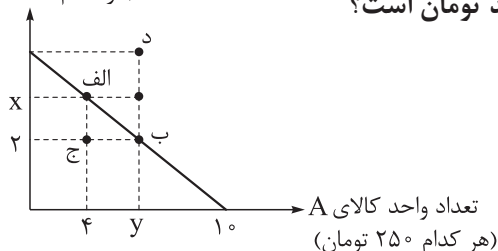
(۴) (الف) توزیع سود احتمالی در تعاونی‌ها در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است. (ب) مأموریت‌های مؤسسات غیرانتفاعی اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند. (ج) خانمی برای راه‌اندازی یک کارگاه خیاطی، چند نفر از آشنایانش را با حقوق مشخص برای کمک در دوخت و فروش لباس‌ها استخدام کرده است.

محل انجام محاسبات

۱۴۹- با توجه به خط بودجه زیر که نحوه انتخاب بین دو کالای A و B را برای یک فرد مشخص بررسی می کند:

تعداد واحد کالای B
(هر کدام ۵۰۰ تومان)

الف) مقدار پول در اختیار فرد، چند تومان است؟

ب) ارزش هزینه فرصت حرکت از نقطه «الف» به نقطه «ب» چند تومان است؟

ج) در نقطه «ج» میزان پس انداز فرد چند تومان است؟

د) در نقطه «د» میزان کسری بودجه فرد چند تومان است؟

۱) الف) ۲,۵۰۰ (ب) ۲۵۰ (ج) ۵۵۰ (د) ۱۰۰۰

۲) الف) ۲۵,۰۰۰ (ب) ۵۰۰ (ج) ۵۰۰ (د) ۱۰۰۰

۳) الف) ۲,۵۰۰ (ب) ۵۰۰ (ج) ۵۰۰ (د) ۱۵۰۰

۴) الف) ۲۵,۰۰۰ (ب) ۲۵۰ (ج) ۵۵۰ (د) ۱۵۰۰

۱۵۰- هر یک از موارد زیر به ترتیب، چه وضعیتی را برای منحنی مرز امکانات تولید یک شرکت به وجود می آورند؟

شرکت مورد نظر فقط دو کالای «الف» و «ب» را تولید می کند.

الف) با افزایش تقاضای مشتریان، مقدار تولید کالای «الف» افزایش می یابد.

ب) شرکت تصمیم گرفته است تا کالای «ب» را بیشتر از کالای «الف» تولید کند.

ج) منابع و مواد اولیه جدید این اجازه را به شرکت می دهند تا هر دو محصول به مقدار بیشتری تولید شود.

۱) الف) جابه جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید ب) انتقال منحنی مرز امکانات تولید ج) جابه جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید

۲) الف) جابه جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید ب) انتقال منحنی مرز امکانات تولید ج) انتقال منحنی مرز امکانات تولید

۳) الف) انتقال منحنی مرز امکانات تولید ب) جابه جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید ج) انتقال منحنی مرز امکانات تولید

۴) الف) جابه جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید ب) جابه جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید ج) انتقال منحنی مرز امکانات تولید

۱۵۱- فردی تصمیم دارد ۴۰۰ میلیون تومان از دارایی خود را در یکی از طرح های زیر سرمایه گذاری کند. اگر ملاک تصمیم گیری

او بیشترین بازدهی سالانه باشد، او کدام گزینه را باید انتخاب کند و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

الف) خرید لوازم دیجیتال با بازدهی سالانه ۲۲ درصد

ب) مشارکت در کارگاه تولیدی با سود ۸۰ میلیون تومان در دو سال

ج) سپرده گذاری در بانک با سود سالانه ۲۰ درصد

د) سرمایه گذاری در صندوق سهامی با سود ماهانه ۵/۴ میلیون تومان

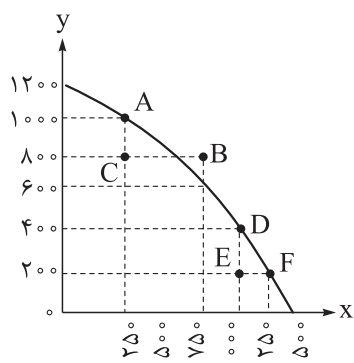
۱) سپرده گذاری بانکی، هزینه فرصت ۴۰ میلیون تومان

۲) کارگاه تولیدی، هزینه فرصت ۸۰ میلیون تومان

۳) خرید لوازم دیجیتال، هزینه فرصت ۸۰ میلیون تومان

۴) صندوق سهامی، هزینه فرصت ۳۴ میلیون تومان

۱۵۲- با توجه به نمودار زیر کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

(الف) با توجه به شکل منحنی، حرکت از نقطه A به نقطه D چه چیزی را درباره تولید کالای X نشان می‌دهد؟

(ب) در کدام نقطه از نمودار شاهد بیکاری و هدررفت منابع هستیم؟

(ج) اگر دولت بخواهد ظرفیت تولید کالای Y را افزایش دهد، بدون این که ظرفیت

تولید X تغییر کند، کدام یک از موارد زیر محتمل‌تر است؟

(۱) کاهش ۱۰۰۰ واحدی - C - حرکت از نقطه E به F

(۲) کاهش ۱۰۰۰ واحدی - E - حرکت از نقطه E به D

(۳) افزایش ۷۵۰ واحدی - C - حرکت از نقطه E به F

(۴) افزایش ۷۵۰ واحدی - E - حرکت از نقطه E به D

۱۵۳- هر یک از عبارات زیر به ویژگی کدام بازار اشاره دارد؟

(الف) در این بازار «تعداد زیادی خریدار و فروشنده» حضور دارد و هیچ کدام به تنهایی قادر به اثرگذاری بر قیمت نیستند.

(ب) شرکت پخش و پالایش فراورده‌های نفتی

(ج) فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه‌ها و حراجی‌ها

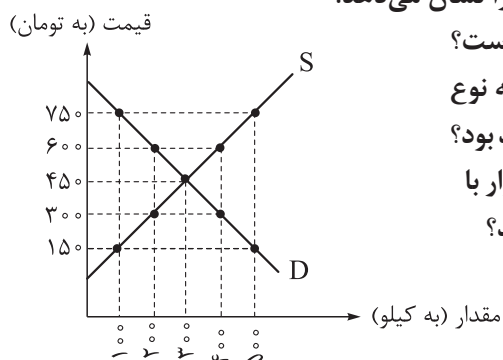
(۱) بازار انحصاری - انحصار در فروش - مزایده

(۲) بازار انحصاری - بازار رقابتی - مناقصه

(۳) بازار رقابتی - انحصار در خرید و فروش - مزایده

(۴) بازار رقابتی - انحصار در خرید - مناقصه

۱۵۴- نمودار زیر منحنی‌های عرضه و تقاضای یک کالای خاص در بازار را نشان می‌دهد:

(الف) قیمت تعادلی و مقدار تعادلی عرضه و تقاضا در این بازار کدام است؟

(ب) اگر بنگاه‌ها قیمت ۷۵۰ را برای این کالا در نظر بگیرند، در بازار چه نوع

عدم تعادلی با چه مقداری رخ می‌دهد و فشار قیمتی در چه جهتی خواهد بود؟

(ج) اگر حکومت مداخله کند و سقف قیمتی ۳۰۰ تومانی تعیین کند، بازار با

چه وضعیتی مواجه خواهد شد و چه مقدار کالا واقعاً معامله خواهد شد؟

(۱) الف) قیمت تعادلی ۶۰۰ تومان و مقدار تعادلی ۴۰۰ کیلو

(ب) کمبود عرضه ۴۰۰ کیلو - فشار قیمتی در جهت افزایش قیمت

(ج) مازاد عرضه ۱۵۰ کیلو و مقدار معامله‌شده ۳۰۰ کیلو

(۲) الف) قیمت تعادلی ۴۵۰ تومان و مقدار تعادلی ۳۰۰ کیلو (ب) مازاد عرضه ۴۰۰ کیلو - فشار قیمتی در جهت کاهش قیمت

(ج) کمبود عرضه ۲۰۰ کیلو و مقدار معامله‌شده ۲۰۰ کیلو

(۳) الف) قیمت تعادلی ۵۰۰ تومان و مقدار تعادلی ۳۰۰ کیلو (ب) کمبود عرضه ۱۵۰ کیلو - فشار قیمتی در جهت افزایش قیمت

(ج) کمبود عرضه ۲۰۰ کیلو و مقدار معامله‌شده ۲۰۰ کیلو

(۴) الف) قیمت تعادلی ۴۵۰ تومان و مقدار تعادلی ۳۰۰ کیلو (ب) مازاد عرضه ۱۵۰ کیلو - فشار قیمتی در جهت کاهش قیمت

(ج) کمبود عرضه ۱۵۰ کیلو و مقدار معامله‌شده ۱۵۰ کیلو

محل انجام محاسبات

۱۵۵- مراحل تولید ماست به قرار زیر است. اگر قیمت شیر فروخته شده به کارخانه با احتساب مالیات بر ارزش افزوده ۱۱,۵۵۰ تومان باشد، آن گاه:

مرحله ۱	دامدار هر لیتر شیر خام را به قیمت ۸۰۰۰ تومان به واسطه می فروشد.
مرحله ۲	واسطه شیر را به قیمت ۱۱,۰۰۰ تومان به کارخانه لبنیات می فروشد.
مرحله ۳	کارخانه شیر را به ماست تبدیل می کند و هر سطل ماست را به قیمت ۱۶,۰۰۰ تومان به فروشگاه عمده می فروشد.
مرحله ۴	فروشگاه هر سطل ماست را به قیمت ۲۳,۰۰۰ تومان به مشتری نهایی می فروشد.

الف) نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر با چند درصد است؟

ب) مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده توسط کارخانه چه قدر است؟

ج) مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده، چه قدر است؟

۱) الف) ۱۰ (ب) ۲۵۰ (ج) ۱۶۸۰

۲) الف) ۱۰ (ب) ۱۵۰ (ج) ۱۶۸۰

۳) الف) ۵ (ب) ۱۵۰ (ج) ۲۷۵

۴) الف) ۵ (ب) ۲۵۰ (ج) ۱۱۵۰

۱۵۶- نوع مالیات را در هر یک از عبارات زیر مشخص کنید.

- هنگام ورود برخی کالاها به کشور، مبلغی براساس قیمت و ارزش کالاها یا براساس ویژگی ها و مشخصات آنها (مانند حجم، وزن و ...) تعیین و از واردکننده دریافت می شود.
- مالیاتی که مصرف کنندگان کالاهای خاص در زمان خرید آن کالا (به همراه قیمت کالا) پرداخت می کنند.
- شهرداری ها برای برخی خدمات شهری مانند جمع آوری زباله، مبلغی را دریافت می کنند.
- این نوع از مالیات از تفاوت بین ارزش کالا و خدمات عرضه شده با ارزش کالا و خدمات خریداری شده در دوره ای مشخص گرفته می شود.

۱) تعرفه های گمرکی - مالیات بر درآمد - عوارض خدماتی - مالیات بر مصرف

۲) مالیات بر دارایی - مالیات بر درآمد - تعرفه های گمرکی - مالیات بر ارزش افزوده

۳) تعرفه های گمرکی - مالیات بر مصرف - عوارض خدماتی - مالیات بر ارزش افزوده

۴) مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف - تعرفه های گمرکی - مالیات بر مصرف

۱۵۷- تولیدکننده‌ای در سال هزینه‌ای معادل ۲۰۰ میلیون تومان می‌کند و درآمدی معادل ۱ میلیارد تومان کسب می‌کند. سوله‌ایشان در یک جاده فرعی نزدیک ورامین است. دولت به منظور حمایت از تولید داخلی، خدمات عمومی، همچون جاده‌سازی به ارزش ۷۰ میلیون تومان، سامانه روشنایی به ارزش ۸۰ میلیون تومان و تأمین امنیت راه به ارزش ۱۵۰ میلیون تومان را تقبل کرده است. با توجه به این مسئله به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف) اگر دولت مالیاتی معادل ۱۰ درصد به طور سالانه بر درآمدهای شرکت تولیدی وضع کند، تأثیر این مالیات بر سود یا زیان سالانه این شخص چیست؟

ب) اگر دولت این هزینه‌ها را بر دوش تولیدکننده بگذارد، آن‌گاه سود سالانه فرد چه قدر کاهش می‌یابد؟

ج) کدام عبارت صحیح است؟

۱) الف) سود این شخص به اندازه ۱۰۰ میلیون تومان کاهش یافته است. ب) ۳۰۰ میلیون تومان ج) منافع به دست آمده از امکانات عمومی بسیار بیشتر از هزینه مالیات است و در نتیجه پرداخت مالیات به نفع شرکت است.

۲) الف) سود این شخص به ۱ میلیارد تومان رسیده است. ب) ۷۰۰ میلیون تومان ج) اخذ مالیات از سوله به مراتب با منفعت بیشتری همراه است.

۳) الف) سود این شخص به ۷۲۰ میلیون تومان کاهش یافته است. ب) ۵۰ میلیون تومان ج) اگر سوله‌ای بخواهد سود بالایی داشته باشد، باید مالیات نپردازد.

۴) الف) سود این شخص به اندازه ۸۰ میلیون تومان کاهش یافته است. ب) ۵۰۰ میلیون تومان ج) منافع به دست آمده از امکانات عمومی کم‌تر از هزینه مالیات است و در نتیجه پرداخت مالیات منجر به کاهش سود و به ضرر شرکت است.

۱۵۸- به ترتیب هر یک از موارد زیر در نتیجه کدام اقدام دولت پدید آمده است؟

الف) تعرض نکردن افراد به حقوق یکدیگر

ب) تسهیل و تشویق مبادلاتی که به نفع خریداران و فروشندگان است.

ج) تضمین وجود اطلاعات و آگاهی لازم برای مبادلات بین افراد

۱) الف) تأمین کالاها و خدمات عمومی ب) حضور نظارتی دولت و عملکرد قوی آن ج) حمایت از حقوق مالکیت و تأیید کیفیت کالاها و خدمات موجود

۲) الف) حضور دولت و عملکرد قوی آن ب) وضع و اجرای مجموعه گسترده‌ای از قوانین ج) حمایت از حقوق مالکیت و تأیید کیفیت کالاها و خدمات موجود

۳) الف) تأمین کالاها و خدمات عمومی ب) حضور نظارتی دولت و عملکرد قوی آن ج) وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف

۴) الف) حضور دولت و عملکرد قوی آن ب) وضع و اجرای مجموعه گسترده‌ای از قوانین ج) وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف

۱۵۹- با توجه به جدول زیر که مربوط به تولیدات سه کشور الف، ب و ج است و با فرض این که هر سه کشور از نظر عوامل تولید یکسان هستند:

- کدام کشور در تولید آهن مزیت مطلق دارد؟
- کشور «ج» در تولید کدام کالا مزیت نسبی دارد؟
- اگر کشور «ب» بخواهد تجارت خود را بهینه کند، صادرات منطقی آن کدام است و چرا؟

کشور	محصول	آهن (واحد)	قهوه (واحد)
«الف»	۱۲۰	۸۷	
«ب»	۱۱۵	۹۵	
«ج»	۸۵	۶۵	

- (۱) کشور «الف» - آهن - باید قهوه صادر کند، چون در تولید آن مزیت مطلق دارد.
- (۲) کشور «ب» - آهن - باید آهن صادر کند، چون در تولید آن مزیت مطلق دارد.
- (۳) کشور «الف» - قهوه - باید قهوه صادر کند، چون در تولید آن مزیت نسبی دارد.
- (۴) کشور «ب» - قهوه - باید آهن صادر کند، چون در تولید آن مزیت مطلق دارد.

۱۶۰- کدام گزینه در رابطه با کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل صحیح است؟

- (۱) کنگره آمریکا، در کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش داد و سایر کشورها به تلافی این اقدام، تجارت خود را با آمریکا کاهش دادند.
- (۲) در سال ۱۹۴۷، ۲۳ کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل را تشکیل دادند و نتیجه آن تشکیل سازمان دائمی تجارت جهانی شد.
- (۳) آمریکا، کانادا و مکزیک در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد، مشهور به کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل را امضا کردند.
- (۴) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل شد و نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶:۰۰ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخ‌برگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عیناً مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملاً مکانیزه

- تصحیح کاملاً حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله شانزدهم

پایه دوازدهم

۲۸/فروردین/۱۴۰۵

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی - امیر قانع - علی قهرمان زاده - فاروق منوچهری - رئوف مهرخواه - محمد نظامی - محمد یگانه
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - بهنام کیانی - یعقوب کیانی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی
روانشناسی	مهدی جاهدی - امیرحسین حبیب زاده - علی رضائی - نگار کاتبی
زبان عربی	مجید بیگلری - کیارش پورمهدی - آریا ذوقی - زهرا فرزانه - موسی کاظم غلامی
تاریخ	الهه ریاحی نسب - حبیبه محبی
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - علیرضا حسن طهرانی - حبیبه محبی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی - محمد تقصدی - مجید قدرتی پور
اقتصاد	سارا شریفی - ستایش محمدی

نام درس	مستول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	میثم حصارکی	یوسف باقری منصوره زرکش زهرا فتحي
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	طاہرہ موسی زاده	مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	سید هانی رکن الدینی	علی سلوکی
روانشناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	مهدی پارچه باف دولتی	مهدی جاهدی محمد رضا حیاتی فرزانه خاجی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	آریا ذوقی	محمدصادق خادم	پروانه حسینی فرد
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	علی آقاجانپور	الهه ریاحی نسب وجیهه صادقی مالواجردی بهرز یحیی
جغرافیا	علیرضا حسن طهرانی	علیرضا حسن طهرانی	علیرضا حسن طهرانی	حبیبه محبی	سعید بهروزی فر وجیهه صادقی مالواجردی بهرز یحیی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	محمد آقاصالح	محمد مهدی بادامه سحر سالیانی علی سلوکی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	علی محسنی	کوثر رعدی محمد رضا شریفی مریم شیرخدايي نادر

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور

Telegram: @konkur_in

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

Azmoon.kheilisabz.com

آزمون آزمایشی خیلی سبز

تیم اجرایی و تألیف آزمون

مینا کریمزاده - حبیبه محبی - مژده میرزایی

سرپرست تولید	الناز علی‌باری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی زهره صفری - الهه صفری - فاطمه علی‌اکبری محیا غنی‌فرد - زهرا فرهادی‌مهر - نادره نازآوری ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	صدف امام - مریم حسین‌زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق‌نژاد مانده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهدیه گل‌پور - دریا لطفی

با ارقام ۱, ۲, ۳, ۵, ۷, ۹ و بدون تکرار ارقام، چند عدد چهاررقمی و مضرب ۵ می توان نوشت؟

۱۰۲ (۴)

۱۱۲ (۳)

۱۲۰ (۲)

۱۰۸ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱

Hint

یکان باید ۰ یا ۵ باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: باید یکان ۰ یا ۵ باشد، پس دو حالت دارد:

$$\frac{5}{ه} \times \frac{4}{ص} \times \frac{3}{د} \times \frac{1}{ی} = ۶۰$$

• اگر یکان صفر باشد:

$$\frac{4}{ه} \times \frac{4}{ص} \times \frac{3}{د} \times \frac{1}{ی} = ۴۸$$

• اگر یکان ۵ باشد:

ترتیب پرشدن در هر دو حالت: ی ← ه ← ص ← د

$$۶۰ + ۴۸ = ۱۰۸$$

گام دوم: مجموعشان برابر است با:

با ارقام ۱, ۲, ۳, ۵, ۷, ۹ و بدون تکرار ارقام، چند عدد چهاررقمی و مضرب ۵ می توان نوشت؟

(سوال ۵ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

ریاضی و آمار

۲

با جابه‌جایی حروف کلمه «پرسپولیس» چند کلمه می‌توان ساخت، به طوری که دو حرف نقطه‌دار داشته باشیم و حروف تکراری کنار هم باشند؟

۱۲۰ (۴)

۱۸۰ (۳)

۳۶۰ (۲)

۲۴۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱

Hint

اول جای حرف «ی» رو مشخص کن!

پ، پ، س، س، د، د، و، و، ل، ی

گام اول: حروف تکراری را کنار هم قرار می‌دهیم:

گام دوم: برای آن که دو حرف نقطه‌دار داشته باشیم، باید حرف «ی» در آخر بیاید (چون ۲ تا «پ» داریم). پس تکلیف حرف «ی» معلوم شد.

گام سوم: حالا با ۵ شیء باقی‌مانده (۲ تا بسته + ۳ تا حرف) ۵! جایگشت داریم؛ داخل بسته‌ها هم چون حروف تکراری داریم، جایگشتی نداریم، پس تعداد کل حالات $5! = 120$ است.

کنکور

با حروف کلمه «پارسی» چند کلمه ۵ حرفی می‌توان نوشت، به طوری که در نوشتن آن فقط یک حرف، نقطه‌دار ظاهر شود؟

(سؤال ۵ الکتور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

۱۲ (۴)

۲۴ (۳)

۳۶ (۲)

۷۲ (۱)

مجموعه $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$ مفروض است. مجموعه A چند زیرمجموعه شامل دقیقاً ۳ عدد زوج و حداقل

یک رقم فرد دارد؟

۶۴ (۴)

۶۰ (۳)

۵۶ (۲)

۴۸ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمجموعه: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱

درس Box

چند حالت خاص در ترکیب:

$$(۱) \binom{n}{1} = \binom{n}{n-1} = n$$

$$(۲) \binom{n}{n} = 1$$

$$(۳) \binom{n}{2} = \frac{n(n-1)}{2}$$

مثال $\binom{6}{1} = \binom{6}{5} = 6$

مثال $\binom{5}{5} = 1$

مثال $\binom{6}{2} = \frac{6 \times 5}{2} = 15$

گام اول: مجموعه A دارای ۴ عضو فرد و ۴ عضو زوج است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام دوم: زیرمجموعه‌ای که دقیقاً ۳ عضو زوج و حداقل ۱ عضو فرد دارد، به یکی از شکل‌های زیر است:

● $1 \text{ عضو فرد و } 3 \text{ عضو زوج} = \binom{4}{3} \times \binom{4}{1} = 4 \times 4 = 16$

● $2 \text{ عضو فرد و } 3 \text{ عضو زوج} = \binom{4}{3} \times \binom{4}{2} = 4 \times \frac{4 \times 3}{2} = 24$

● $3 \text{ عضو فرد و } 3 \text{ عضو زوج} = \binom{4}{3} \times \binom{4}{3} = 4 \times 4 = 16$

● $4 \text{ عضو فرد و } 3 \text{ عضو زوج} = \binom{4}{3} \times \binom{4}{4} = 4 \times 1 = 4$

گام سوم: مجموع حالات برابر است با:

$$16 + 24 + 16 + 4 = 60$$

می‌خواهیم از بین ۹ نفر که ۲ نفر از آن‌ها هم‌کلاسی هستند، یک تیم فوتسال ۶ نفره تشکیل دهیم؛ به طوری که دو هم‌کلاسی با هم عضو تیم نباشند. این کار به چند طریق امکان‌پذیر است؟

۴۴ (۴)

۴۰ (۳)

۴۹ (۲)

۳۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱

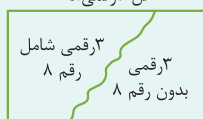
درس‌Box

اصل متمم: مجموعه‌های «عدد ۳ رقمی شامل رقم ۸ باشد» و «عدد ۳ رقمی شامل رقم ۸ نباشد» را در نظر بگیرید.

جمله ۲

جمله ۱

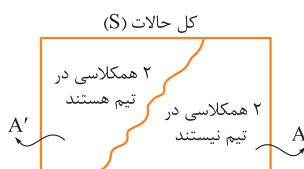
حساب کردن مستقیم تعداد اعضای مجموعه ۱، کار دشواری است، ولی شمردن مستقیم تعداد اعضای مجموعه ۲ آسان است. از طرفی مجموع اعضای این دو مجموعه برابر با کل اعداد ۳ رقمی می‌شود:

در این مواقع اگر تعداد اعضای مجموعه ۱ را خواستند، تعداد کل ۳ رقمی‌ها و تعداد ۳ رقمی‌های بدون رقم ۸ را حساب می‌کنیم و از هم کم می‌کنیم:

$$(\text{تعداد ۳ رقمی‌های بدون رقم ۸}) - (\text{تعداد کل ۳ رقمی‌ها}) = \text{تعداد ۳ رقمی‌های شامل رقم ۸}$$

گام اول: از اصل متمم استفاده می‌کنیم: پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$n(S) = \binom{9}{2} = \frac{9!}{2! \cdot 7!} = \frac{9 \times 8 \times 7}{2 \times 1} = 36$$

گام دوم: در کل ۹ نفر داریم که می‌خواهیم ۲ نفرشان را انتخاب کنیم:

گام سوم: برای شمردن تعداد اعضای A' ، باید ۲ هم‌کلاسی انتخاب شوند. پس ۴ نفر دیگر را از بین ۷ نفر باقی‌مانده انتخاب می‌کنیم:

$$n(A') = \binom{7}{2} = \frac{7!}{2! \cdot 5!} = \frac{7 \times 6 \times 5}{2 \times 1} = 21$$

$$n(A) = n(S) - n(A') = 36 - 21 = 15$$

گام چهارم: تعداد اعضای A برابر است با:

از بین ۹ کارت که روی هر کدام شماره‌های ۱ تا ۹ درج شده، ۲ کارت به تصادف انتخاب می‌کنیم. با کدام احتمال مجموع شماره کارت‌ها عددی زوج است؟

هر دو کارت زوج یا هر دو کارت فرد هستند.

$$\frac{5}{9} (۴)$$

$$\frac{4}{9} (۳)$$

$$\frac{2}{3} (۲)$$

$$\frac{1}{3} (۱)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: ۲ کارت از ۹ کارت انتخاب می‌کنیم:

$$n(S) = \binom{9}{2} = \frac{9 \times 8}{2} = 36$$

گام دوم: می‌خواهیم مجموع کارت‌ها زوج باشد، پس دو حالت داریم:

• هر دو کارت فرد هستند که باید ۲ کارت از ۵ کارت فرد انتخاب کنیم:

$$\binom{5}{2} = \frac{5 \times 4}{2} = 10$$

• هر دو کارت زوج هستند که باید ۲ کارت از ۴ کارت زوج انتخاب کنیم:

$$\binom{4}{2} = \frac{4 \times 3}{2} = 6$$

$$n(A) = 10 + 6 = 16$$

مجموعشان برابر با تعداد اعضای پیشامد A است:

گام سوم: پس احتمال وقوع A برابر است با:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{16}{36} = \frac{4}{9}$$

۶ در پرتاب دو تاس، احتمال آن که مجموع اعداد رو شده مضرب ۶ باشد، کدام است؟

۶ یا ۱۲ باشد.

$$\frac{1}{6} (4)$$

$$\frac{2}{9} (3)$$

$$\frac{7}{36} (2)$$

$$\frac{5}{36} (1)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: تعداد اعضای فضای نمونه پرتاب دو تاس برابر است با:

$$n(S) = \frac{6}{\text{تاس ۱}} \times \frac{6}{\text{تاس ۲}} = 36$$

گام دوم: حالاتی را که مجموع دو تاس ۶ یا ۱۲ می شود، می نویسیم:

$$A = \underbrace{\{(1, 5), (2, 4), (3, 3), (4, 2), (5, 1)\}}_{\text{جمع}=6}, \underbrace{\{(6, 6)\}}_{\text{جمع}=12}$$

پس $n(A) = 6$ است.

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{6}{36} = \frac{1}{6}$$

گام سوم: در نتیجه:

در یک مسابقه علمی، ۵ مدرسه شرکت کرده‌اند و هر مدرسه ۳ دانش‌آموز برای مسابقه اعزام کرده است. با کدام احتمال در بین ۳ نفر اول، هم‌مدرسه‌ای نداریم؟

$$\frac{57}{91} \quad (۴)$$

$$\frac{54}{91} \quad (۳)$$

$$\frac{47}{91} \quad (۲)$$

$$\frac{44}{91} \quad (۱)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: در کل ۱۵ شرکت‌کننده داریم.

تعداد حالات برای کسب مقام اول تا سوم برابر است با:

$$n(S) = \frac{15}{\text{اول}} \times \frac{14}{\text{دوم}} \times \frac{13}{\text{سوم}}$$

گام دوم: برای آن‌که در ۳ نفر اول، هم‌مدرسه‌ای نداشته باشیم باید از ۳ مدرسه مختلف باشند.

• ابتدا ۳ مدرسه از ۵ مدرسه انتخاب می‌کنیم:

$$\binom{5}{3} = 10$$

• حالا از هر کدام از ۳ مدرسه انتخابی، ۱ نفر از بین ۳ نفرش انتخاب می‌کنیم:

$$\binom{3}{1} \times \binom{3}{1} \times \binom{3}{1} = 3 \times 3 \times 3 = 27$$

• ۳ نفر انتخاب‌شده برای کسب مقام اول تا سوم ۳! حالت دارند.

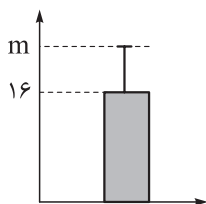
گام سوم: تعداد اعضای پیشامدمان برابر است با:

$$n(A) = 10 \times 27 \times 3! = 10 \times 27 \times 6$$

گام چهارم: در نتیجه:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{\cancel{10}^2 \times \cancel{27}^3 \times \cancel{6}^1}{\cancel{15}^3 \times \cancel{14}^2 \times \cancel{13}^1} = \frac{54}{91}$$

نمودار مقابل مربوط به داده‌های $x, 12, 16, 16, 16, 20, 20, 20$ است. مقدار m کدام است؟

(۱) ۱۷

(۲) ۱۸

(۳) ۱۹

(۴) ۲۰

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۳

درس Box

(۱) نمودار میانگین - انحراف معیار:

۱	برای چه داده‌هایی استفاده می‌شود؟	برای داده‌هایی که پینشان داده دورافتاده نداریم.
۲	جزئیات روی نمودار	ارتفاع مستطیل = میانگین داده‌ها طول میله خطا = انحراف معیار داده‌ها

(۲) میانگین داده‌های $x_1, x_2, \dots, x_n$ برابر است با:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

(۳) انحراف معیارشان برابر است با:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}}$$

گام اول: با توجه به نمودار، میانگین ۸ داده باید ۱۶ باشد، پس:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} = \text{میانگین} \Rightarrow 16 = \frac{x + \overbrace{12+16+16+16}^{60} + \overbrace{20+20+20}^{60}}{8} \Rightarrow 16 = \frac{x + 120}{8}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} x + 120 = 128 \Rightarrow x = 8$$

گام دوم: انحراف معیار ۸ داده را حساب می‌کنیم:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(8-16)^2 + (12-16)^2 + 3(16-16)^2 + 3(20-16)^2}{8}} = \sqrt{\frac{(-8)^2 + (-4)^2 + 0 + 3(4)^2}{8}} = \sqrt{\frac{64+16+48}{8}} = \sqrt{\frac{128}{8}} = \sqrt{16} = 4$$

$$m = \bar{x} + \sigma = 16 + 4 = 20$$

گام سوم: m برابر است با:

۹ جمله چندم دنباله $a_n = 70 - 2n$ ، نصف جمله هفتم دنباله $b_n = \begin{cases} n^2 - n & \text{زوج } n \\ n^2 + n & \text{فرد } n \end{cases}$ است؟

(۲) بیست و یکم

(۱) بیستم

(۴) چهاردهم

(۳) هفتم

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: جمله هفتم دنباله $b_n = \begin{cases} n^2 - n & \text{زوج } n \\ n^2 + n & \text{فرد } n \end{cases}$ را از ضابطه پایینش حساب می‌کنیم: $b_7 = 7^2 + 7 = 49 + 7 = 56$

گام دوم: نصف جمله هفتم می‌شود: $\frac{56}{2} = 28$

گام سوم: می‌خواهیم ببینیم جمله چندم دنباله $a_n = 70 - 2n$ برابر با ۲۸ است:

$$28 = 70 - 2n \Rightarrow 2n = 42 \Rightarrow n = 21$$

۱۰ اگر زوج a_n و فرد a_n $a_{n+1} = \begin{cases} \frac{1}{2}a_n & \text{زوج } a_n \\ 3a_n + 1 & \text{فرد } a_n \end{cases}$ و $a_1 = 3$ باشد، مجموع جملات چهارم و پنجم دنباله کدام است؟

۲۹ (۴)

۲۶ (۳)

۲۴ (۲)

۲۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: جای n قرار می‌دهیم ۱. چون $a_1 = 3$ و a_1 عددی فرد است، سراغ ضابطه پایینی می‌رویم:

$$a_{n+1} = 3a_n + 1 \xrightarrow{n=1} a_2 = 3a_1 + 1 = 3(3) + 1 = 10$$

گام دوم: جای n قرار می‌دهیم ۲. چون $a_2 = 10$ و a_2 عددی زوج است، سراغ ضابطه بالایی می‌رویم:

$$a_{n+1} = \frac{1}{2}a_n \xrightarrow{n=2} a_3 = \frac{1}{2}a_2 = \frac{1}{2} \times 10 = 5$$

گام سوم: جای n قرار می‌دهیم ۳. چون $a_3 = 5$ و a_3 عددی فرد است، سراغ ضابطه پایینی می‌رویم:

$$a_{n+1} = 3a_n + 1 \xrightarrow{n=3} a_4 = 3a_3 + 1 = 3(5) + 1 = 16$$

گام چهارم: جای n قرار می‌دهیم ۴. چون $a_4 = 16$ و a_4 عددی زوج است، سراغ ضابطه بالایی می‌رویم:

$$a_{n+1} = \frac{1}{2}a_n \xrightarrow{n=4} a_5 = \frac{1}{2}a_4 = \frac{1}{2} \times 16 = 8$$

$$16 + 8 = 24$$

گام پنجم: مجموع a_4 و a_5 برابر است با:

اگر $a_1 = 15$ جمله اول دنباله بازگشتی a_n زوج a_n $a_{n+1} = \begin{cases} \frac{1}{2}a_n & \text{زوج } a_n \\ 3a_n - 1 & \text{فرد } a_n \end{cases}$ باشد، مقدار a_8 کدام است؟

(سوال ۱۷ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

۸ (۴)

۶ (۳)

۴ (۲)

۲ (۱)

مقیاس متغیر «مدت زمان خوابیدن» کدام است؟

(۴) نسبتی

(۳) فاصله‌ای

(۲) ترتیبی

(۱) اسمی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۱

کارت Box

جدول برای تشخیص مقیاس متغیرها

مثال	قابل مرتب کردن است؟	اختلاف بین مقادیر داده‌ها معنی دارد؟	نسبت بین مقادیر داده‌ها معنی دارد؟		
وزن، قد، مدت زمان کلاس	✓	✓	✓	نسبتی	کمی
دما، ساعت شروع کلاس	✓	✓	×	فاصله‌ای	
رتبه کنکور، مراحل تحصیلی	✓	×	×	ترتیبی	کیفی
رنگ ماشین، اسم افراد	×	×	×	اسمی	

برای متغیر «مدت زمان خوابیدن»، به ۳ پرسش پاسخ می‌دهیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نسبت بین مقادیر داده‌ها معنی دارد؟	اختلاف بین مقادیر داده‌ها معنی دارد؟	قابل مرتب کردن است؟
✓	✓	✓

پس نسبتی است.

۱۲ اگر دامنه تابع $f(x) = -\frac{1}{5}x + \frac{1}{4}$ فقط اعداد حسابی از مجموعه $A = \{-20, -18, -16, \dots, 16, 18, 20\}$ باشد، میانه اعضای برد تابع f کدام است؟

- (۱) $2/5$ (۲) $-2/5$ (۳) $1/5$ (۴) $-1/5$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۲

درس Box

(۱) مجموعه اعداد حسابی: $I = W = \{0, 1, 2, 3, 4, \dots\}$
 (۲) اگر میانه داده‌های x_1 تا x_n برابر با Q_2 باشد، میانه داده‌های $ax_1 + b$ تا $ax_n + b$ برابر با $aQ_2 + b$ است.

گام اول: اعداد حسابی مجموعه داده شده را می‌نویسیم:
 $D = \{0, 2, 4, 6, \dots, 20\}$
 گام دوم: چون فاصله بین اعداد بالا یکسان است (۲ تا ۲ تا اضافه شدن)، پس میانه برابر با میانگین عدد اول و آخر مجموعه است:

$$Q_2 = \frac{0 + 20}{2} = 10$$

گام سوم: اگر تمام داده‌های مجموعه D را در $-\frac{1}{5}$ ضرب کرده و سپس با $\frac{1}{4}$ جمع کنیم، اعضای برد تابع $f(x) = -\frac{1}{5}x + \frac{1}{4}$ به دست می‌آید.

$$D = \{0, 2, 4, 6, \dots, 20\} \xrightarrow[-\frac{1}{5}]{\times -\frac{1}{5}} R = \{\text{اعضای برد}\}$$

گام چهارم: میانه مجموعه R و D ، رابطه مقابل را با هم دارند:

$$R \text{ میانه} = -\frac{1}{5} \times (D \text{ میانه}) + \frac{1}{4}$$

$$R \text{ میانه} = -\frac{1}{5}(10) + \frac{1}{4} = -2 + \frac{1}{4} = -1/5 \quad \text{پس:}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در داده‌های ۴، ۱۲، ۱۰، ۱۵، ۴، ۲۹، ۳۱، ۱۸ حاصل ضرب مُد و دامنهٔ میان‌چارکی کدام است؟

۷۰ (۴)

۶۸ (۳)

۶۶ (۲)

۶۴ (۱)

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۳

درس Box

(۱) داده‌ای که بیشترین فراوانی را دارد، مُد می‌نامیم.

(۲) دامنهٔ میان‌چارکی برابر است با: $IQR = Q_3 - Q_1$.

گام اول: عدد ۴، دو بار تکرار شده و بقیهٔ داده‌ها یک بار، پس مُد ۴ است.

گام دوم: داده‌ها را مرتب کرده و چارک‌ها را مشخص می‌کنیم:

$$\begin{array}{c} \text{نیمهٔ اول} \qquad \qquad \text{نیمهٔ دوم} \\ \underbrace{4, 4, 10, 12, 15}_{Q_1=7} \quad \underbrace{18, 29, 31}_{Q_3=23/5} \\ Q_2=13/5 \end{array}$$

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 23/5 - 7 = 16/5$$

$$\text{مُد} \times IQR = 4 \times 16/5 = 66$$

پس:

گام سوم: خواستهٔ سؤال:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در داده‌های آماری $۱۴/۵$ ، ۱۳ ، ۵ ، ۱۲ ، ۹ ، a ، $۷/۵$ ، ۱۰ و ۸ اگر دو واحد به هر داده اضافه کنیم، میانگین برابر ۱۲ می‌گردد. در رسم نمودار جعبه‌ای داده‌های اولیه، انحراف معیار داده‌های داخل جعبه تقریباً کدام است؟

(۱) $۰/۸$ (۲) $۱/۱$ (۳) $۱/۴$ (۴) $۱/۷$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبعض: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۴ - درس ۱ - فصل ۳ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: اگر ۲ واحد به داده‌ها اضافه کنیم، میانگین جدید ۱۲ می‌شود، پس میانگین داده‌های اولیه $۱۰ = ۱۲ - ۲$ بوده است.

گام دوم: میانگین ۹ داده $۱۴/۵$ ، ۱۳ ، ۵ ، ۱۲ ، ۹ ، a ، $۷/۵$ ، ۱۰ و ۸ را برابر با ۱۰ قرار می‌دهیم:

$$\text{میانگین} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} \Rightarrow ۱۰ = \frac{۱۴/۵ + ۷/۵ + ۱۳ + ۱۲ + ۵ + ۱۰ + ۹ + ۸ + a}{۹} \Rightarrow ۱۰ = \frac{۷۹ + a}{۹}$$

$$\Rightarrow ۷۹ + a = ۹۰ \Rightarrow a = ۱۱$$

گام سوم: داده‌های اولیه را از کوچک به بزرگ می‌نویسیم و چارک‌ها را مشخص می‌کنیم:

$$\begin{array}{cc} \text{نیمه اول} & \text{نیمه دوم} \\ \underbrace{۵, ۷/۵, ۸, ۹, ۱۰, ۱۱}_{Q_1 = ۷/۷۵} & \underbrace{۱۲, ۱۳, ۱۴/۵}_{Q_3 = ۱۲/۵} \end{array}$$

$۸, ۹, ۱۰, ۱۱, ۱۲$

گام چهارم: داده‌های داخل جعبه (Q_1 و Q_3) را می‌نویسیم:

• چون متوالی‌اند، میانگینشان می‌شود وسطی؛ یعنی $\bar{X} = ۱۰$.

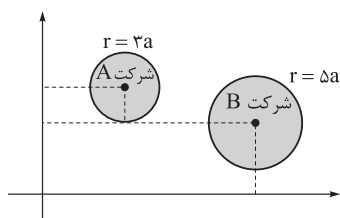
• انحراف معیارشان را حساب می‌کنیم:

$$\sigma^2 = \frac{(۸-۱۰)^2 + (۹-۱۰)^2 + (۱۰-۱۰)^2 + (۱۱-۱۰)^2 + (۱۲-۱۰)^2}{۵}$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{۴ + ۱ + ۰ + ۱ + ۴}{۵} = \frac{۱۰}{۵} = ۲ \xrightarrow{\text{جذر}} \sigma = \sqrt{۲} \approx ۱/۴$$

۱۵

با توجه به نمودار حبابی زیر، اگر متغیر سوم مربوط به شرکت A برابر با ۱۸۰ باشد، متغیر سوم مربوط به شرکت B

کدام است؟

۳۰۰ (۱)

۴۰۰ (۲)

۴۵۰ (۳)

۵۰۰ (۴)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۴ - درس ۲

درس Box

در نمودار حبابی، برای متغیر سوم تناسب روبه‌رو را داریم:

$$\frac{\text{متغیر سوم A}}{\text{متغیر سوم B}} = \frac{\text{مساحت دایره A}}{\text{مساحت دایره B}} = \left(\frac{\text{شعاع A}}{\text{شعاع B}}\right)^2$$

تناسب می‌نویسیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{\text{متغیر سوم شرکت A}}{\text{متغیر سوم شرکت B}} = \left(\frac{\text{شعاع A}}{\text{شعاع B}}\right)^2 \Rightarrow \frac{180}{B} = \left(\frac{3a}{5a}\right)^2$$

$$\Rightarrow \frac{180}{B} = \frac{9}{25} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} B = 20 \times 25 = 500$$

کدام یک از گزینه‌های زیر نمی‌تواند زاویه بین دو شعاع متوالی یک نمودار راداری باشد؟

(۴) 42°

(۳) 36°

(۲) 45°

(۱) $22/5^\circ$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱- فصل ۴- درس ۲

درس Box

(۱) زاویه بین دو شعاع متوالی در یک نمودار راداری با n متغیر از رابطه $\alpha = \frac{360^\circ}{n}$ به دست می‌آید.

(۲) اگر عدد α زاویه بین دو شعاع متوالی یک نمودار راداری باشد، باید حاصل $\frac{360^\circ}{\alpha}$ عدد طبیعی و بزرگ‌تر از ۲ باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اعداد داده‌شده در گزینه‌ها را جای α در $\frac{360^\circ}{\alpha}$ قرار می‌دهیم. هر کدام حاصلش عددی طبیعی و بزرگ‌تر از ۲ شد، جواب است:

(۱) $\frac{360^\circ}{22/5^\circ} = 16 \checkmark$

(۲) $\frac{360^\circ}{45^\circ} = 8 \checkmark$

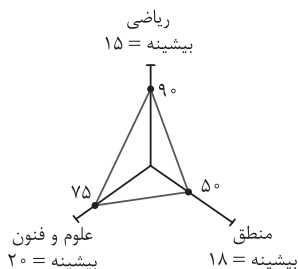
(۳) $\frac{360^\circ}{36^\circ} = 10 \checkmark$

(۴) $\frac{360^\circ}{42^\circ} = \frac{60}{7} \times$

عدد طبیعی نمی‌شه

پس 42° نمی‌تواند زاویه بین دو شعاع متوالی در یک نمودار راداری باشد.

۱۷ نمودار زیر مربوط به نمرات سه درس یک دانش آموز است. طبق جدول ضرایب زیر، میانگین نمرات او کدام است؟

نام درس	ضریب
ریاضی	۳
علوم و فنون	۴
منطق	۳

- (۱) ۱۲
(۲) ۱۲/۲۵
(۳) ۱۲/۵
(۴) ۱۲/۷۵

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمبث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۴ - درس ۲

درس Box

(۱) روی هر شعاع نمودار راداری، تناسب زیر را داریم:

$$\frac{\text{عدد روی شعاع}}{۱۰۰} = \frac{\text{مقدار متغیر}}{\text{بیشینه متغیر}}$$

(۲) اگر فراوانی داده X_1 برابر با f_1 ، فراوانی داده X_2 برابر با f_2 و ... باشد، میانگین کل داده‌ها برابر است با:

$$\bar{X} = \frac{(f_1 \times X_1) + (f_2 \times X_2) + \dots}{f_1 + f_2 + \dots}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: با توجه به نمودار، نمره هر درس را حساب می‌کنیم:

$$\text{ریاضی: } \frac{\text{نمره ریاضی}}{\text{بیشینه نمره ریاضی}} = \frac{\text{عدد روی شعاع ریاضی}}{۱۰۰} \Rightarrow \frac{r}{۱۵} = \frac{۹۰}{۱۰۰} \Rightarrow r = \frac{۱۵ \times ۹۰}{۱۰۰} = ۱۳/۵$$

$$\text{علوم و فنون: } \frac{\text{نمره علوم و فنون}}{\text{بیشینه نمره علوم و فنون}} = \frac{\text{عدد روی شعاع علوم و فنون}}{۱۰۰} \Rightarrow \frac{o}{۲۰} = \frac{۷۲}{۱۰۰} \Rightarrow o = \frac{۲۰ \times ۷۲}{۱۰۰} = ۱۵$$

$$\text{منطق: } \frac{\text{نمره منطق}}{\text{بیشینه نمره منطق}} = \frac{\text{عدد روی شعاع منطق}}{۱۰۰} \Rightarrow \frac{m}{۱۸} = \frac{۵۴}{۱۰۰} \Rightarrow ۲m = ۱۸ \Rightarrow m = ۹$$

گام دوم: جدول نمرات و ضرایبشان به صورت زیر است:

نمره	ضریب	نام درس
۱۳/۵	۳	ریاضی
۱۵	۴	علوم و فنون
۹	۳	منطق

$$\bar{X} = \frac{(۳ \times ۱۳/۵) + (۴ \times ۱۵) + (۳ \times ۹)}{۳ + ۴ + ۳} = \frac{۴۰/۵ + ۶۰ + ۲۷}{۱۰} = \frac{۱۲۷/۵}{۱۰} = ۱۲/۷۵$$

گام سوم: میانگینشان برابر است با:

شخصی با قد ۱۶۰ سانتی متر دچار اضافه وزن است. دکتر به او می گوید باید وزنش را طوری کم کند که شاخص توده بدنی اش دو واحد کم شود. این شخص برای آن که حرف دکتر را اجرا کند، تقریباً چند کیلوگرم باید وزنش را کم کند؟

۹ (۴)

۷ (۳)

۵ (۲)

۳ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ - فصل ۳ - درس ۱

درس Box

(۱) شاخص توده بدنی (BMI) از رابطه زیر به دست می آید:

$$BMI = \frac{\text{وزن}}{(\text{قد})^2}$$

↑
بر حسب کیلوگرم
↓
بر حسب متر

(۲) برای تبدیل سانتی متر به متر، کافی است عددمان را بر ۱۰۰ تقسیم کنیم.

$$\text{متر } ۱۶۰ \div ۱۰۰ = ۱/۶$$

گام اول: ۱۶۰ سانتی متر را به متر تبدیل می کنیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$BMI = \frac{x}{(1/6)^2}$$

وزن اولیه را x می گیریم. در این حالت BMI برابر است با:

گام دوم: فرض کنیم a کیلو وزن کم می کند، پس وزنش $x - a$ می شود. در این حالت BMI هم ۲ واحد کمتر از حالت اولیه یعنی $B - 2$ است، پس:

$$B - 2 = \frac{x - a}{(1/6)^2} \xrightarrow{B = \frac{x}{(1/6)^2}} \frac{x}{(1/6)^2} - 2 = \frac{x - a}{(1/6)^2} \xrightarrow{\times (1/6)^2} x - 2(1/6)^2 = x - a$$

$$\Rightarrow a = 2 \times (1/6)^2 = 2 \times 2 / 56 = 5 / 12$$

پس تقریباً باید ۵ کیلو از وزنش کم کند.

تعداد شاغلین در یک جامعه برابر ۱۲۴۰۰ نفر است. قرار است ۹۸۰ نفر از جمعیت بیکار این جامعه از ۴ ماه دیگر در یک شرکت شروع به کار کنند. در این جامعه ۱۶۲۰ نفر هم‌چنان در جست‌وجوی کار هستند. چند نفر باید به تعداد شاغلین اضافه شود که نرخ بیکاری ۱۲ درصد شود؟ (تمام افراد ۱۶ ساله و بیشتر فرض می‌شوند).

۷۲۰ (۴)

۷۰۰ (۳)

۹۰۰ (۲)

۸۰۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبعض: ریاضی و آمار ۲ - فصل ۳ - درس ۱

کارت Box

(۱) جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال

$$(۲) ۱۰۰ \times \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} = \text{نرخ بیکاری}$$

(۳) بیکار به فرد بالای ۱۶ سال می‌گویند که به طور موقت بیکار شده یا در جست‌وجوی شغل باشد یا منتظر شروع یک کار جدید از تاریخ مشخصی باشد. این تعریف برای تمام کشورها یکسان است.

گام اول: جمعیت بیکارها برابر است با:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$۲۶۰۰ = \underbrace{\text{جمعیت در جست‌وجوی کار}}_{۱۶۲۰} + \underbrace{\text{جمعیت آن‌هایی که از ۴ ماه دیگر شروع به کار می‌کنند}}_{۹۸۰}$$

گام دوم: جمعیت فعال برابر است با:

$$۱۵۰۰۰ = \underbrace{\text{جمعیت بیکار}}_{۲۶۰۰} + \underbrace{\text{جمعیت شاغل}}_{۱۲۴۰۰} = \text{جمعیت فعال}$$

گام سوم: می‌خواهیم نرخ بیکاری ۱۲ درصد شود. در این حالت، جمعیت بیکار را حساب می‌کنیم:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ \Rightarrow ۱۲ = \frac{b}{۱۵۰۰۰} \times ۱۰۰ \Rightarrow ۱۲ \times ۱۵۰ = b \Rightarrow b = ۱۸۰۰$$

گام چهارم: در حال حاضر ۲۶۰۰ بیکار داریم که باید به ۱۸۰۰ تا برسند، پس باید ۸۰۰ = ۲۶۰۰ - ۱۸۰۰ شغل ایجاد کنیم.

۲۰ حقوق معلّمان یک مدرسه برحسب میلیون تومان به صورت مقابل است: $\{5, x, 11, 20, 18, 20, 16, 14, 6, 8\}$
اگر مقدار خط فقر به هر دو روش عدد یکسانی باشد، مجموع مقادیر ممکن برای x کدام است؟

میانگین و میانه برابرند.

۱۹ (۱)	۵۱ (۲)
۳۹ (۳)	۲۸/۷۵ (۴)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ - فصل ۳ - درس ۱

درس Box

(۱) خط فقر به روش میانگین برابر با نصف میانگین و خط فقر به روش میانه برابر با نصف میانه است.

(۲) برای محاسبه میانه، داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم. بعد:

● اگر تعداد داده‌ها فرد بود: داده وسط = میانه

● اگر تعداد داده‌ها زوج بود: $\text{میانه} = \frac{\text{مجموع دو داده وسط}}{2}$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: اگر خط فقر به هر دو روش یکسان باشد، آن وقت:

گام دوم: میانگین داده‌ها را حساب می‌کنیم:

$$\bar{X} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} = \frac{5 + x + 11 + 20 + 18 + 20 + 16 + 14 + 6 + 8}{10} = \frac{x + 118}{10}$$

گام سوم: ۹ داده معلوم را مرتب می‌کنیم: $5, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 20, 20$

گام چهارم: با توجه به جایگاه x ، میانه را در حالت‌های مختلف حساب کرده و با $\bar{X}$ برابر قرار می‌دهیم. دقت کنید چون تعداد داده‌ها زوج است، میانگین دو داده وسط برابر با میانه است.

(۱) $x \leq 11$: دو داده وسط ۱۱ و ۱۴ می‌شوند، پس:

$$\bar{X} = Q_2 \Rightarrow \frac{x + 118}{10} = \frac{11 + 14}{2} \Rightarrow x + 118 = 125 \Rightarrow x = 7 \quad \checkmark$$

شرط $x \leq 11$ را دارد.

(۲) $11 < x < 16$: دو داده وسط ۱۴ و x می‌شوند، پس:

$$\bar{X} = Q_2 \Rightarrow \frac{x + 118}{10} = \frac{x + 14}{2} \Rightarrow x + 118 = 5x + 70 \Rightarrow 4x = 48 \Rightarrow x = 12 \quad \checkmark$$

شرط $11 < x < 16$ را دارد.

(۳) $x \geq 16$: دو داده وسط ۱۴ و ۱۶ می‌شوند، پس:

$$\bar{X} = Q_2 \Rightarrow \frac{x + 118}{10} = \frac{14 + 16}{2} \Rightarrow x + 118 = 150 \Rightarrow x = 32 \quad \checkmark$$

شرط $x \geq 16$ را دارد.

گام پنجم: مجموع مقادیر x برابر است با: $7 + 12 + 32 = 51$

داده‌های ۸، ۹، ۶، ۳، ۸، ۴، ۷، ۵، درآمد ماهانه کارمندان یک اداره برحسب میلیون تومان است. اگر مقدار خط فقر از دو روش میانگین و میانه برابر باشد، چند کارمند زیر خط فقر قرار دارند؟ (سؤال ۱۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

۴ (۱)	۳ (۲)	۲ (۳)	۱ (۴)
-------	-------	-------	-------

کنکور

هر کدام از موارد زیر به ترتیب درباره کدام شاعر دوره بیداری است؟

- وی در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- وی مضامین وطن‌دوستی و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند. شاعر وطنی و از موسیقی‌دانان بزرگ عهد مشروطیت بود.
- علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن، از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد.
- شاعر، روزنامه‌نگار، نمایش‌نامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. او در روزنامه‌اش به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت.

۱) ادیب‌الممالک فراهانی - سید اشرف‌الدین گیلانی - محمدتقی بهار - میرزاده عشقی

۲) محمدتقی بهار - سید اشرف‌الدین گیلانی - ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی

۳) ادیب‌الممالک فراهانی - عارف قزوینی - محمدتقی بهار - میرزاده عشقی

۴) محمدتقی بهار - عارف قزوینی - ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبست: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱

درس Box

نام	معرفی شاعران دوره بیداری آثار و توضیحات
محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا)	• علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن، از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد. • در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود. • علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت. • آثار: تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران، سبک‌شناسی، تاریخ تطوّر نظم فارسی، دیوان اشعار و تصحیح‌های ارزشمند و مقالات علمی - نمونه شعر: من نگویم که مرا از قفس آزاد کنید قفسم برده به باغی و دلم شاد کنید
ادیب‌الممالک فراهانی	• میرزا محمدصادق امیری فراهانی از جانب مظفرالدین‌شاه به ادیب‌الممالک ملقب شد. • فعالیت اصلی‌اش روزنامه‌نگاری بود و سردبیری روزنامه مجلس را بر عهده داشت. • شعر ادیب از زندگی سیاسی او جدا نبود و دیوان او شامل قصاید، ترجیع‌بندها و مسطّ‌هایی است که بسیاری از حوادث و اوضاع آن روزگار را بیان می‌کنند. • در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است. - نمونه شعر: جنگ ننگ است در شریعت من جز پی پاس دین و حفظ وطن
سید اشرف‌الدین گیلانی	• به نسیم شمال مشهور بود. • توانست با شعرهای ساده و عامیانه‌اش در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند. • شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامه «نسیم شمال» به چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود. - نمونه شعر انتقادی: غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم
ایرج میرزا	• در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. • در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود. • در شعر وی اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی (از نوادگان فتحعلی‌شاه قاجار) و تفکرات شخصی او، مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد. • از شعرهای غربی ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود. - نمونه ترجمه منظوم (قلب مادر): داد معشوقه به عاشق پیغام که کند مادر تو با من جنگ

● شاعر وطنی و از موسیقی دانان بزرگ عهد مشروطیت بود. ● عرصه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت. ● شعرش ساده و دور از پیچیدگی بود و مضامین وطن‌دوستی و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند. ● سوز و شوری که در شعر عارف نمایان است، نشان از دردمندی و عشق او به میهن است. نمونه شعر: از خون جوانان وطن لاله دمیده از ماتم سرو قدشان سرو خمیده	عارف قزوینی
● از شاعران شاخص این دوره است که او را به سبب آزادی‌خواهی، به زندان انداختند. ● تحت تأثیر مسعود سعد و سعدی بود. آشنایی با سعدی طبع او را شکوفا ساخت. ● در دوره هفتم مجلس نماینده مردم یزد شد، ولی دست از اندیشه‌های پرشور آزادی‌خواهانه و وطن‌دوستانه برنداشت و در نهایت جانش را در راه آزادی فدا کرد. نمونه شعر: آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی	فرخی یزدی
● شاعر، روزنامه‌نگار، نمایش‌نامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. ● در روزنامه‌اش «قرن بیستم» به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. ● به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و وطن‌پرستانه‌اش، پیش از آن که به اوج شکوفایی برسد به دست رضاخان ترور شد. ● مهم‌ترین اثر عشقی نمایش‌نامه منظوم «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم» است. نمونه شعر: گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟	میرزاده عشقی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ادیب‌الممالک فراهانی: وی در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- عارف قزوینی: وی مضامین وطن‌دوستی و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند. شاعر وطنی و از موسیقی دانان بزرگ عهد مشروطیت بود.
- محمدتقی بهار: علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن، از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد.
- میرزاده عشقی: شاعر، روزنامه‌نگار، نمایش‌نامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. او در روزنامه‌اش به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت.

(سؤال ۲۸ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

هر یک از عبارات زیر به ترتیب، معرّف چه کسی است؟

- از نویسندگان مشهور معاصر است و به فعالیت‌های مطبوعاتی در مجله‌های رشد، سوره و پویش پرداخته است.
- تحصیل‌کرده ادبیات نمایشی و صاحب چند نمایش‌نامه، در داستان‌نویسی و ادبیات کودکان آثاری نیز دارد.
- از جمله نویسندگان عصر انقلاب است که در عرصه داستان کوتاه، بلند، رمان و فیلم‌نامه قلم می‌زند.
- از پیشتازان شعر مذهبی قبل از انقلاب است. وی در غزل و قصیده بیشتر طبع آزمایی کرده است.

- (۱) علی مؤذنی - هوشنگ گلشیری - سید مهدی شجاعی - سلمان هراتی
- (۲) محمدرضا سرشار - موسوی گرمارودی - علی مؤذنی - حمید سبزواری
- (۳) رضا رهگذر - سید مهدی شجاعی - علی مؤذنی - موسوی گرمارودی
- (۴) اسماعیل فصیح - سید مهدی شجاعی - هوشنگ گلشیری - نصرالله مردانی

کنکور

توضیح مقابل کدام یک از حوزه‌های ادبی نثر دوره مشروطه، نادرست است؟

- (۱) روزنامه‌نگاری: روزنامه‌های پرشماری در این دوره انتشار یافت که دربردارنده مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه علمی بود. از مهم‌ترین روزنامه‌ها می‌توان «صور اسرافیل» و «نسیم شمال» را نام برد.
- (۲) داستان‌نویسی: نویسندگان ایرانی نوشتن رمان به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند. از میان رمان‌نویسان می‌توان به این نویسندگان اشاره کرد: محمدباقر میرزا خسروی و میرزا یوسف‌خان اعتصامی.
- (۳) نمایش‌نامه‌نویسی: در دوره ناصرالدین‌شاه با رفت‌وآمد ایرانیان به اروپا، این نوع ادبی هم رواج یافت. اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایش‌نامه فارسی پرداخت، میرزا آقا تبریزی بود.
- (۴) تحقیقات ادبی و تاریخی: تنها اثر قابل توجه در زمینه تحقیقات ادبی و تاریخی در محدوده تاریخی مشروطه، «تاریخ بیداری ایرانیان» تألیف ناظم‌الاسلام کرمانی است که موضوع آن تاریخ مشروطه است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱

درس Box

داستان‌نویسی به شیوه جدید (رمان‌نویسی) در ادبیات کلاسیک فارسی سابقه ندارد و این نوع ادبی، محصول یک قرن گذشته است. پیش از انقلاب مشروطه، نویسندگان ایرانی نوشتن رمان (داستان بلند) به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند.

در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود. دلایل:

(الف) نوعی باستان‌گرایی و روحیه کاوشگرانه در شناخت هویت گذشته میان آن‌ها حاکم بود.

(ب) به دلیل سیاست‌های رایج در جامعه، نگارش رمان‌های تاریخی و اجتماعی سطحی در قیاس با کارهایی مثل روزنامه‌نویسی یا نوشتن رمان سیاسی، دردسر کم‌تری داشت.

بر این اساس: جز تعداد اندکی رمان تاریخی، رمان دیگری نوشته نشد.

از میان رمان‌نویسان می‌توان به این نویسندگان اشاره کرد:

محمدباقر میرزا خسروی با رمان «شمس و طغرا»

و میرزا حسن‌خان بدیع با دو اثر «شمس‌الدین و قمر» و «داستان باستان»

نویسندگان ایرانی نوشتن رمان به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند. از میان رمان‌نویسان

می‌توان به این نویسندگان اشاره کرد: محمدباقر میرزا خسروی و میرزا حسن‌خان بدیع.

میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی، پدر پروین اعتصامی، ناشر نشریه «بهار» بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام ویژگی‌های زیر، مربوط به سطح ادبی نثر دوره بیداری است؟

- الف) عبارت‌های وصفی دور و دراز و و لفظ‌پردازی‌های بیجا در نامه‌ها و نوشته‌ها کاهشی آشکار می‌یابد.
 ب) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است، طنز سیاسی - اجتماعی است.
 ج) نثر فارسی در دوره بیداری، قیدوبندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود.
 د) اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق عامه مردم می‌نوشتند.

(۲) «ج» - «د»

(۱) «الف» - «ب»

(۴) «ب» - «د»

(۳) «الف» - «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۴

درسی Box

ویژگی‌های نثر در عصر بیداری		
سطح فکری	سطح ادبی	سطح زبانی
- درون‌مایه‌های شعر دوره بیداری در نثر نیز مورد توجه نویسندگان بوده است. - ویژگی‌هایی چون نوگرایی، تجدیدخواهی و آزادی‌طلبی با هدف تأثیر بر عامه مردم گسترش یافت. (محتوای انواع نثر همین درون‌مایه‌ها بود.) - شاخه‌ای ارزنده و چشم‌نواز در نثر عصر بیداری، طنز سیاسی - اجتماعی است. - دشمنی با استعمار و استبداد، در نثر روزنامه‌ای بسیار مورد توجه قرار گرفت. - بسیاری از نثرها به‌ویژه نثر داستانی، به موضوع تنفر از خرافات می‌پردازد. - حقوق مدنی زنان در کنار تعلیم و تربیت نوین و همگانی مورد توجه نویسندگان بوده است.	- نثر فارسی پیش‌تازتر از شعر فارسی، قیدوبندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود. - صنایع (آرایه‌های) ادبی از نثر جدا می‌شود و نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم قرار می‌گیرد. - یکی از ضعف‌های تکنیکی در داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن‌گفتن او با خواننده است. - اکثر نویسندگان، داستان را مطابق ذوق عامه مردم می‌نوشتند و سبک نویسندگی آنان با ادبیات داستانی جدید مطابقت نداشت.	- واژه‌ها و ترکیب‌های عربی کم‌تر می‌شود. - لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... وارد می‌شود. - عبارت‌های وصفی دور و دراز و لفظ‌پردازی در نامه‌ها و نوشته‌ها کاهش می‌یابد. - نثر این دوره ساده و قابل فهم است. - در ساختار و ترکیب دستوری کلام، جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زبان هم‌آهنگ‌تر است.

موارد «الف» و «ب» به ترتیب مربوط به سطح زبانی و سطح فکری نثر در دوره بیداری هستند.

ویژگی‌هایی که در آن‌ها به سبک نویسندگی اشاره می‌شود مربوط به سطح ادبی نثر هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام بیت، ویژگی‌های فکری شعر در عصر بیداری مشهود نیست؟

- (۱) باز گویم گرچه گفتم این سخن را بارها
می‌نهند این خائنین بر دوش ملت بارها
- (۲) بهر آزادی هر آن کس استقامت می‌کند
چارهٔ این ارتجاع پر وخامت می‌کند
- (۳) هر شب ز عشق روی تو ای آفتاب‌روی
از دود آه، تیره کنم روی ماه را
- (۴) این کشور ویرانه که ایران بودش نام
از ظلم، یکی خانهٔ آباد ندارد

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبست، علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم بیت گزینهٔ (۳) «عشق» است که از درون‌مایه‌های شاخص شعر دورهٔ بیداری محسوب نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درون‌مایهٔ بیت «توجه به مردم» است.

گزینهٔ (۲): درون‌مایهٔ این بیت «آزادی» است.

گزینهٔ (۴): درون‌مایهٔ این بیت «وطن» است.

علاوه بر درون‌مایه‌های ذکرشده در بالا، «قانون»، «تعلیم و تربیت جدید» و «دانش‌ها و فنون نوین» از درون‌مایه‌های رایج شعر عصر بیداری به شمار می‌روند.

در کدام بیت نوع جناس «متفاوت» است؟

- (۱) ای شیخ ما را فوطه ده وی آب ما را غوطه ده
 (۲) این باد اندر هر سری سودای دیگر می‌پزد
 (۳) ای رشک ماه و مشتری با ما و پنهان چون پری
 (۴) در جام می آویختم، اندیشه را خون ریختم
- ای موسی عمران بیا بر آب دریا زن عصا
 سودای آن ساقی مرا باقی همه آن شما
 خوش‌خوش کشانم می‌بری آخر نگویی تا کجا
 با یار خود آمیختم زیرا درون پرده‌ام

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی - درس ۱۲

انواع جناس:

- جناس همسان (تام): دو کلمه با املا و خواندن یکسان، اما معنی متفاوت
 جناس ناهمسان افزایشی: دو کلمه مشابه با یک حرف کم یا زیاد
 جناس ناهمسان اختلافی: دو کلمه مشابه با یک حرف اختلاف
 جناس ناهمسان حرکتی: دو کلمه با املا یکسان، اما حرکت گذاری متفاوت

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): فوطه و غوطه: جناس ناهمسان اختلافی
 گزینه (۲): ساقی و باقی: جناس ناهمسان افزایشی
 گزینه (۳): ماه و ما: جناس ناهمسان افزایشی
 گزینه (۴): آویختم و آمیختم: جناس ناهمسان اختلافی

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

علوم و فنون ادبی

۲۶

همه آرایه‌های «جناس ناهمسان اختلافی، سجع مطرف، سجع متوازی، جناس ناهمسان افزایشی، واژه‌آرایی» در کدام بیت یافت می‌شود؟

- (۱) ای علم عالم نو پیش تو هر عقل گرو
(۲) ای باغبان ای باغبان در ما چه در پیچیده‌ای
(۳) از هجر روزم قیر شد دل چون کمان بد تیر شد
(۴) امروز دیدم یار را آن رونق هر کار را
- گاه میا گاه مرو خیز به یک بار بیا
گر برده‌ایم انگور تو تو برده‌ای انبان ما
یعقوب مسکین پیر شد ای یوسف برنا بیا
می‌شد روان بر آسمان همچون روان مصطفی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبست: علوم و فنون ادبی - درس‌های ۶، ۳ و ۱۲

Hint

نکته

سجع در ابیاتی وجود دارد که در پایان نیم‌مصرع قافیه درونی داشته باشند. به دنبال بیت دولختی با قافیه درونی باشید.
سجع: کلمات پایان جمله‌ها هستند؛ پس جای آن‌ها مهم است، اما در جناس، نوشتار و خواندن کلمات مهم است؛ پس باید به شکل آن‌ها نگاه کرد و جای آن‌ها مهم نیست.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): جناس ناهمسان اختلافی: گرو - مرو / جناس ناهمسان افزایشی: علم - عالم / سجع مطرف: نو - گرو / سجع متوازی: گرو - مرو / واژه‌آرایی: گاه - گاه
گزینه (۲): واژه‌آرایی: باغبان - تو - ما
گزینه (۳): جناس ناهمسان اختلافی: قیر - تیر - پیر / واژه‌آرایی: شد / سجع متوازی: قیر - تیر - پیر
گزینه (۴): جناس ناهمسان اختلافی: یار - کار / سجع متوازی: یار - کار / جناس همسان: روان - روان

به جز گزینه (۱)، هیچ کدام جناس ناهمسان افزایشی ندارد.

تیزبازی

کلماتی که در شعر سجع هستند، ممکن است هم‌زمان جناس هم باشند.

گول نخوری

با سجع هم می‌توان به پاسخ درست رسید. هیچ گزینه‌ای به جز گزینه (۱) سجع مطرف ندارد.

یه‌چور دیگه

همه آرایه‌های «جناس، لفونشر، تشبیه و تضاد» در کدام بیت یافت می‌شود؟ (سوال ۳۱ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

- (۱) وقتی کمند زلفت، دیگر کمان ابرو
(۲) پیش روی و موی او سر خط مملوکی بده
(۳) تا خط سبز تو از طرف بناگوش دمید
(۴) چهره زرد من و روی خود از طره بپوش
- این می‌کشد به زورم و آن می‌کشد به زاری
تا قیامت مالک اقلیم صبح و شام باش
از پی شام سیاهم سحری پیدا نیست
که زر و سیم ز طرار ببايد پوشید

کنکور

بیت زیر به کدام آرایه‌های ادبی آراسته است؟

«ای یار ما عیار ما دام دل خمار ما پا وامکش از کار ما بستان گرو دستار ما»

- (۱) سجع مطرف، جناس همسان، سجع متوازی، واج‌آرایی
- (۲) سجع مطرف، جناس اختلافی، سجع متوازی، واج‌آرایی
- (۳) سجع متوازن، جناس اختلافی، سجع متوازی، واژه‌آرایی
- (۴) سجع متوازن، جناس اختلافی، سجع متوازی، واج‌آرایی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمبث: علوم و فنون ادبی - دهم - درس‌های ۶، ۳ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سجع مطرف: خمار - کار / جناس ناهمسان اختلافی: پا - ما؛ یار - کار / سجع متوازی: عیار - خمار / واج‌آرایی: تکرار مصوت «ا» و صامت «م» / هم‌چنین جناس ناهمسان افزایشی: یار - عیار / واژه‌آرایی: ما

بیت سجع متوازن و جناس همسان ندارد؛ پس گزینه (۲) درست است.

تیزبازی

۲۸ آرایه‌های مقابل کدام بیت نادرست است؟

- (۱) ای جان جان جزو کل وی حله بخش باغ و گل
وی کوفته هر سو دهل کای جان حیران الصلا
(واژه‌آرایی، سجع مطرف)
- (۲) بر خیالی صلحشان و جنگشان
وز خیالی فخرشان و ننگشان
(واج‌آرایی، موازنه)
- (۳) من چه گویم یک رگم هشیار نیست
شرح آن یاری که او را یار نیست
(جناس تام، جناس ناقص افزایشی)
- (۴) پای تویی دست تویی هستی هر هست تویی
بلبل سرمست تویی جانب گلزار بیا
(جناس ناقص، سجع متوازی)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبفث: علوم و فنون ادبی دهم - درس‌های ۳، ۶، ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): واژه‌آرایی: جان، جان / سجع مطرف: گل - دهل
گزینه (۲): واج‌آرایی: «ش» / موازنه: همه کلمات با هم سجع متوازن یا متوازی دارند.
گزینه (۳): جناس همسان: نیست و نیست / جناس ناقص افزایشی: ندارد.
گزینه (۴): جناس ناهمسان: دست و هست / سجع متوازی: دست و هست
تفاوت جناس همسان (تام) در معنی کلمات است، اما خواندن و نوشتن یکسان دارند.

گول نخوری ✗

آرایه‌های «جناس ناهمسان، سجع مطرف، موازنه و واج‌آرایی» در کدام گزینه به ترتیب آمده است؟

- الف) ما بنده خاک گفت چون چاکران اندر صفت
 ب) رخ زعفران رنگ آمدم خم داده چون چنگ آمدم
 ج) زین رو هزاران کاروان بشکسته شد از ره روان
 د) این چه نظر بود که خونم بریخت
 ه) وعده‌ها باشد حقیقی دلپذیر
- ۱) «الف» - «ج» - «ه» - «ب» - «د»
 ۲) «ه» - «ب» - «ج» - «د» - «الف»
 ۳) «ه» - «د» - «ج» - «الف» - «ب»
 ۴) «الف» - «ج» - «ه» - «د» - «ب»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبف: علوم و فنون ادبی دهم - درس‌های ۶، ۹ و ۱۲

از بیت و آرایه‌ای شروع کنید که ساده‌تره.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی ابیات:

الف) صفت و صفت (جناس ناهمسان حرکتی)

ب) واج‌آرایی (م، ن، آ)

ج) کاروان و روان (سجع مطرف)

د) همه واژه‌ها به‌جز واژه‌های تکراری دو مصراع با هم سجع متوازن دارند.

ه) همه واژه‌ها به‌جز واژه‌های تکراری دو مصراع با هم سجع متوازی دارند.

کدام بیت فاقد سجع و دارای جناس است؟

- (۱) می کشد آن شه رقی دل به کفش چون قلمی
(۲) همچو کتابی است جهان جامع احکام نهان
(۳) در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست
(۴) دیدم آن جا پادشاهی خسروی جان پروری
- تازه کن اسلام دمی خواجه رها کن گله را
جان تو سردقتر آن فهم کن این مسئله را
مست از می و می خواران از نرگس مستش مست
دلربایی جانفزایی بس لطیف و خوش لقا

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - درس های ۶ و ۱۲

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): «رقمی» و «قلمی» سجع هستند و جناس هم ندارد.
گزینه (۲): «جهان» و «نهان» سجع و جناس هستند.
گزینه (۳): سجع ندارد، اما «دست» و «مست» جناس ناهمسان اختلافی هستند.
گزینه (۴): بیت فاقد سجع و جناس است.

آرایه‌های کدام گزینه در بیت زیر تماماً نیامده است؟

«چون پای خود بر سر نهی پا بر سر اختر نهی چون تو هوا را بشکنی پا بر هوا نه هین بیا»

- (۱) جناس همسان، جناس ناهمسان اختلافی، واژه‌آرایی، واج‌آرایی
- (۲) جناس همسان، جناس ناهمسان اختلافی، جناس ناهمسان افزایشی
- (۳) جناس ناهمسان افزایشی، موازنه، جناس ناهمسان حرکتی، سجع متوازی
- (۴) سجع مطرف، واج‌آرایی، جناس همسان، واژه‌آرایی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دهم - درس‌های ۹، ۶، ۳ و ۱۲

درس‌Box

تفاوت جناس همسان و واژه‌آرایی در این است که اگر دو کلمه تکراری هم‌معنی بودند، واژه‌آرایی دارند؛ اما اگر معنی متفاوتی داشتند، جناس همسان هستند؛ پس نخست کلمات تکراری را بیابید، سپس به دنبال معنی آن‌ها باشید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

همه آرایه‌های لفظی بیت صورت سؤال:

جناس همسان: سر (سر) و سر (روی) / هوا (هوا و هوس) و هوا (فضا)

جناس ناهمسان اختلافی: سر و بر

واج‌آرایی: در صامت‌های «ه، ر» و مصوت «ت»

واژه‌آرایی: هوا و نهی

سجع مطرف: سر و اختر

بیت‌های زیر را با توجه به آرایه‌های «واژه‌آرایی - جناس ناهمسان حرکتی - سجع متوازن - جناس ناهمسان افزایشی - موازنه» مرتب کنید.

الف) لعلی نسفت کلک دُرافشان شهریار	در رشته چون کشم در و لعل نسفته را
ب) دوستان و شهر او را برشمرد	بعد از آن شهری دگر را نام برد
ج) داشت مرا چو جان خود رفت ز من گمان بد	بر کتفم نهاد او خلعت نورسیده را
د) چهره زرد من و روی خود از طره بیوش	که زر و سیم ز طرار نباید پوشید
ه) در مرگ هشیاری نهی در خواب بیداری نهی	در سنگ سقایی نهی در برق میرنده وفا
۱) «ج» - «الف» - «ب» - «ه» - «د»	۲) «ب» - «الف» - «ج» - «د» - «ه»
۳) «ج» - «ه» - «الف» - «ب» - «د»	۴) «ب» - «د» - «الف» - «ج» - «ه»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبف: علوم و فنون ادبی دهم - درس‌های ۶، ۳ و ۱۲

بررسی ابیات:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) جناس ناهمسان حرکتی: دُر/ در
- ب) واژه‌آرایی: شهر/ هر
- ج) سجع متوازن: بد/ او
- د) جناس ناهمسان افزایشی: زرد/ زر
- ه) موازنه: همه کلمات روبه‌روی هم سجع متوازن یا متوازی هستند.

آرایه‌های نوشته‌شده در مقابل کدام بیت، درست هستند؟

- (۱) شاه ترکان سخن مدعیان می‌شنود
شرمی از مظلومه خون سیاووشش باد
(مراعات نظیر، تضمین)
- (۲) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت
شیوه جئات تجری تحت‌الانهار داشت
(تضمین، تلمیح)
- (۳) در عیش نقد کوش که چون آبخور نماند
آدم بهشت روضه دارالسلام را
(مراعات نظیر، تلمیح)
- (۴) حافظ منشین بی می و معشوق زمانی
که ایام گل و یاسمن و عید صیام است
(تلمیح، تضمین)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبفت: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مراعات نظیر بین واژه‌های «آدم و روضه» - تلمیح به داستان «بیرون کردن آدم از بهشت» بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مراعات نظیر: شاه ترکان و سیاووش - تضمین: ندارد
- گزینه (۲): تضمین: جئات تجری تحت‌الانهار (آیه قرآن) - تلمیح: ندارد
- گزینه (۴): تلمیح: ندارد - تضمین: ندارد

نکته

تفاوت تلمیح و تضمین در آن است که در تضمین تمام آیه، حدیث، بیت یا مصراع شعر از شاعری دیگر و یا یک ضرب‌المثل در میان سخن شاعر یا نویسنده ذکر می‌شود، اما در تلمیح تنها به یک دانسته تاریخی یا داستانی و یا بخشی از یک آیه، حدیث، بیت یا مصراع شعر از شاعری دیگر اشاره می‌شود.

آرایه‌های «تضاد - لفونشر مرتب - متناقض نما - لفونشر مشوش» به ترتیب در کدام بیت‌ها یافت می‌شود؟

الف) دریغ مدت عمرم که بر امید وصال	به سر رسید و نیامد به سر زمان فراق
ب) مژگان یار من ز سر ابروان گذشت	یاران حذر کنید که تیر از کمان گذشت
ج) یاد باد آن که به روی تو نظر بود مرا	رخ و زلفت عوضی شام و سحر بود مرا
د) حافظ آن ساعت که این نظم پریشان می‌نوشت	طایر فکرش به دام اشتیاق افتاده بود
- (۱) «ب» - «الف» - «ج» - «د»
 (۲) «د» - «ب» - «ج» - «الف»
 (۳) «ج» - «الف» - «د» - «ب»
 (۴) «الف» - «ب» - «د» - «ج»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبست: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۶

بررسی آرایه‌های ابیات:

الف) تضاد: وصال / فراق

ب) لفونشر مرتب: لف ۱: مژگان، لف ۲: ابروان - نشر ۱: تیر، نشر ۲: کمان

ج) لفونشر نامرتب (مشوش): لف ۱: رخ، لف ۲: زلف - نشر ۲: شام، نشر ۱: سحر

د) متناقض نما: نظم پریشان

با روش رد گزینه می‌تونی به این سؤال جواب بدی!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

نوع لفونشر در کدام بیت «تفاوت» دارد؟

- (۱) افروختن و سوختن و جامه دریدن
 (۲) از بهر بوسه‌ای ز لبش جان همی‌دهم
 (۳) یاد باد آن‌که ز چشم خوش و لعل لب تو
 (۴) در باغ شد از قد و رخ و زلف تو بی‌آب
- پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت
 اینم همی‌ستاند و آنم نمی‌دهد
 نقل مجلس همه بادام و شکر بود مرا
 گلبرگ تری، سرو سهی، سنبل سیراب

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث، علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت گزینه (۳)، لفونشر مرتب و در سایر گزینه‌ها لفونشر نامرتب (مشوش) به کار رفته است.

بررسی لفونشرهای موجود در ابیات گزینه‌ها:

- گزینه (۱): لف ۱: افروختن، لف ۲: سوختن، لف ۳: جامه دریدن / نشر ۲: پروانه، نشر ۱: شمع، نشر ۳: گل
 گزینه (۲): لف ۱: بوسه، لف ۲: جان / نشر ۲: می‌ستاند، نشر ۱: نمی‌دهد
 گزینه (۳): لف ۱: چشم، لف ۲: لعل / نشر ۱: بادام، نشر ۲: شکر
 گزینه (۴): لف ۱: قد، لف ۲: رخ، لف ۳: زلف / نشر ۲: گلبرگ، نشر ۱: سرو، نشر ۳: سنبل

در چند بیت از ابیات زیر مجاز به کار رفته است؟

الف) مرو به خانه ارباب بی‌مروت دهر	ب) به یاد روی شیرین بیت می‌گفت
ج) چون خدا پرورد کوهی را به لطف	د) در این روش که تویی بر هزار چون سعدی
ه) به مغز اندرون بانگ پولاد خاست	و) بخندید و گفتا عنان بر مپیچ
یک (۱)	سه (۳)
دو (۲)	چهار (۴)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبفست: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در بیت‌های «ب، ج، د، ه» مجاز به کار رفته است.
- مجاز‌های به‌کاررفته در این ابیات را بررسی می‌کنیم:
- ب) «بیت» مجاز از «شعر» است، چون بیت جزئی از شعر است.
- ج) «رینا» مجاز از «دعا» است. / «روز و شب» مجاز از «همیشه» است.
- د) «هزار» مجاز از «کثرت» است.
- ه) «پولاد» مجاز از «شمشیر» است.

۳۷ در همهٔ گزینه‌ها هم تشبیه و هم مجاز دیده می‌شود؛ به جز

۱) جهان جوی در زیر پولاد بود	به خفتانش بر تیر چون باد بود
۲) سرم به گونهٔ شیر است و دل به گونهٔ قیر	رخم به گونهٔ نیل است و تن به گونهٔ نال
۳) از آن دارد مرا مرغ چمن دوست	مقام نغمه‌های او شناسم
۴) به کام تا نرساند مرا لبش چون نای	نصیحت همه عالم به گوش من باد است

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینهٔ (۳) فقط مجاز دیده می‌شود و تشبیه نداریم. «چمن» مجاز از «باغ و بوستان» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «پولاد» مجاز از «زره پهلوان» است؛ به اعتبار این که جنس زره از پولاد است و در مصراع دوم هم تشبیه به کار رفته است.

گزینهٔ (۲): «سر» مجاز از «موی سر» است و در بیت چهار تشبیه به کار رفته است: سر به شیر (در سفیدبودن)، دل به قیر (در سیاهبودن)، رخ به نیل (در کیودبودن) و تن به نال (در لاغری)

گزینهٔ (۴): «عالم» مجاز از «مردم» است و لب هم به نای (نی) تشبیه شده است.

نیل گیاهی است به رنگ آبی تیره و نال رشته‌های باریکی است از چوب که در قلم نی استفاده می‌کنند (نی).

در کدام بیت، تعداد تشبیهات به کاررفته بیشتر است؟

ماهی است عارض تو از نور آفریده	(۱) سروی است قامت تو از ناز سرکشیده
اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم	(۲) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد
و آن چه در جام شفق بینی به جز خونا نیست	(۳) ساقیا در ساغر هستی شراب ناب نیست
اگر ز سود و زیان بگذرد زیان نکند	(۴) کسی که نقد خرد داد و مُلک عشق خرید

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۳) سه تشبیه دارد: (۱) ساغر هستی (۲) جام شفق (۳) آن چه در شفق است به خونا
بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): (۱) قامت را به سرو تشبیه کرده است. / (۲) عارض (چهره) را به ماه تشبیه کرده است.

گزینه (۲): (۱) اکسیر عشق: اضافه تشبیهی / (۲) مثل زر شدم تشبیه بلیغ اسنادی است.

گزینه (۴): (۱) نقد خرد: اضافه تشبیهی / (۲) مُلک عشق: اضافه تشبیهی

(سؤال ۱۴۵ کنکور انسانی ۱۴۰۱ (فارج از کشور))

بیشترین آرایه «تشبیه» در کدام بیت مشهود است؟

پشتم از بار فراقش صورت چنبر گرفت	(۱) تا لب جانان ز تنگی شکل انگشتر گرفت
تا چو انگشتر نگین مهرش اندر بر گرفت	(۲) شد چو انگشتر دلم خالی ز مهر نیکوان
تا لب لعلش ز تنگی شکل انگشتر گرفت	(۳) صورت چنبر گرفت از بار هجرش پشت من
صد هزار انگشتری بشکست و باز از سر گرفت	(۴) طره شیرنگ او وقت سحر ز آسیب باد

- (۱) آتش است این بانگ نای و نیست باد
(۲) باز امشب ای ستاره تابان، نیامدی
(۳) ای گل تازه که بویی ز وفا نیست تو را
(۴) ای آبشار نوحه‌گر از بهر چیستی؟
- هر که این آتش ندارد، نیست باد
باز ای سپیده شب هجران، نیامدی
خبر از سرزنش خار جفا نیست تو را
چین بر جبین فکنده ز اندوه کیستی؟

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۹

درس Box

استعاره مکنیه نوعی استعاره است که در آن «مشبهه» بیان نمی‌شود، بلکه یک ویژگی یا صفت مربوط به آن یا فعلی که مرتبط با آن است ذکر می‌شود. برای تشخیص استعاره مکنیه باید به ناسازگاری منطقی بین «مشبه» و هر آنچه به آن نسبت داده شده دقت کنید. به الگوهای زیر توجه کنید:

(۱) ترکیب اضافی: ناسازگاری منطقی مضاف و مضاف‌الیه از رایج‌ترین شکل‌های استعاره مکنیه است.

به نمونه‌های کنکوری زیر توجه کنید:

- به تیره‌روزی من چشم روزگار گریست ندانم آن مه تابان چه در کمان دارد (۱۴۰۱ قارچ)
حلقه‌های موج بینم نقش گیسویی کشم خنده‌های صبح بینم یاد رخساری کنم (نوبت دوم ۱۴۰۲)
ز آب دیده من فرش خاک تر می‌شد ز بانگ ناله من گوش چرخ کر می‌گشت (۱۴۰۱ قارچ)

(۲) صفت ناسازگار: در این حالت، صفتی که به موصوف نسبت داده شده، تناسب منطقی با آن ندارد. گاهی نیز آن صفت در قالب نقش مسند به مشبه نسبت داده می‌شود. در بیت زیر شرمساری به عندلیب نسبت داده شده است:

ای نغمه خوش‌دم داوود را شعار وی عندلیب را نفست کرده شرمسار (۱۴۰۱ قارچ)

(۳) فعل و مفعول ناسازگار: در این حالت، «مشبه» مفعول جمله‌ای واقع شده که فعل آن نسبتی حقیقی یا منطقی با آن مفعول ندارد، بلکه فقط به شکل استعاری قابل قبول است.

- هر کاو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نچید در رهگذر باد نگهبان لاله بود (۱۴۰۰ دافل)
(۴) فعل و نهاد ناسازگار: در این حالت، یک واژه مرتکب فعلی می‌شود که به لحاظ منطقی نمی‌تواند از آن سر بزند.

- آمد نفس صبح و سلامت نرسانید بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید (۱۴۰۰ قارچ)
بشنو که دم تیشه چه خوش گفت به فرهاد رفتن ز سر کوی وفا زنده محال است (۱۴۰۱ قارچ)
باغ سلام می‌کند سرو قیام می‌کند سیزه پیاده می‌رود غنچه سوار می‌رسد (۱۴۰۰ دافل)

(۵) منادای غیرانسانی:

- آخر چه شد ای برگ گل تازه که دیدار از بلبل بی‌برگ و نوا بازگرفتی (۱۴۰۰ قارچ)

استعاره به کاررفته در این بیت از نوع «مکنیه» است؛ چراکه «آبشار» که مشبه است، ذکر شده است و مشبه به آن که انسان غمگین و دردمند است، ذکر نگردیده است. در سایر گزینه‌ها استعاره مصرحه به کار رفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): آتش در مصراع دوم استعاره مصرحه از عشق است.

گزینه (۲): دو استعاره مصرحه به کار رفته است: (۱) ستاره تابان (استعاره از یار) (۲) سپیده شب هجران (استعاره از یار)

گزینه (۳): گل تازه (استعاره از معشوق)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام گزینه همه ارکان تشبیه به کار نرفته است؟

- (۱) از لحاظ آشنایی با ادبیات، سعدی برای من به منزله شیر آغاز بود.
- (۲) موج‌های سنگین و افسارگسیخته ارس، سدوار در برابر سپاه ایستاده بود.
- (۳) اجساد و زخمی‌های روس‌ها و مردم گنجه، مثل برگ‌های خزان‌زده، زمین را پوشانده بود.
- (۴) دربار از درون در تب و تاب و التهاب بود. فکر حمله روس بختک‌وار روی دربار چنبره زده بود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳

درس Box

مروری بر ارکان تشبیه:

الف) مشبه: واژه‌ای است که موضوع سخن و موضوع تشبیه است؛ واژه‌ای که به واژه دیگر مانند می‌شود. مشبه با توجه به نشانه‌ها و قرینه‌های لفظی (شناسه فعل) می‌تواند به شکل آشکاری در بیت نیاید.

ب) مشبه‌به: مشبه‌به واژه‌ای است که از طریق آن مشبه را توصیف می‌کنیم؛ مشبه‌به در داشتن ویژگی مشترک برتر است. در تشبیه، هیچ‌گاه مشبه‌به حذف نمی‌شود.

ج) ادات تشبیه: ادات تشبیه هر لفظی است که بیانگر ارتباط شباهت دو چیز باشد؛ پس ادات محدود نیست و می‌تواند هر لفظی باشد که از شباهت دو چیز خبر می‌دهد. با این حال، انواع رایج‌تر آن عبارت است از:

● پسوند: - و ش، - گون (- گونه)، - سار، - سان، - وار، - آسا، - فام

● مثال مهوش، آبگون، دیوانه‌سار، مردسان، مُرداروار، گل‌فام

● حرف اضافه: چون (چو، همچون)، چونان (همچونان)، مانند، مثل، بسان، برسان، به‌کردار

● قید: واژگان قیدی (قیده‌های تشبیه)، مثل «گو [که]، گویی، گفתי، پنداری، انگار»

● فعل: مانستن

د) وجه‌شبه: ویژگی یا صفت مشترک میان مشبه و مشبه‌به که در مشبه‌به پررنگ‌تر و آشکارتر است.

شناسایی وجه‌شبه: از آن‌جا که وجه‌شبه به آن نقطه اشتراک بین دو پدیده مورد نظر اطلاق می‌شود و «دلیل» برقراری شباهت بین دو پیوند است، برای یافتن آن، چنین سؤالی را مطرح می‌کنیم: «چرا [مشبه] مانند [مشبه‌به] دانسته شده است؟» یا «برای توصیف کدام ویژگی [مشبه] از [مشبه‌به] استفاده شده است؟»

وجه‌شبه می‌تواند نقش‌های متفاوتی در جمله داشته باشد؛ گاهی «صفت» است (اما نه همواره یا لزوماً)، گاهی «فعل»، گاهی یک «جمله وابسته» است، و گاهی نقش‌های متفاوتی مثل «مسند و متمم» می‌گیرد.

هر صفتی یا ویژگی‌ای که برای مشبه‌به ذکر شده باشد، لزوماً وجه‌شبه آن تشبیه نیست.

«ماهی که قدش به سرو می‌ماند راست آینه به دست، روی خود می‌آراست»

در گزینه (۱) وجه‌شبه ذکر نشده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مشبه: سعدی (آثار سعدی) / مشبه‌به: شیر آغاز / ادات تشبیه: به منزله / وجه‌شبه: ... (تقویت کردن و مستحکم کردن)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): مشبه: موج / مشبه‌به: سد / ادات: وار / وجه‌شبه: ایستادن در برابر کسی

گزینه (۳): مشبه: اجساد و زخمی‌ها / مشبه‌به: برگ‌های خزان‌زده / ادات: مثل / وجه‌شبه: زمین را پوشاندن

گزینه (۴): مشبه: فکر حمله / مشبه‌به: بختک / ادات: وار / وجه‌شبه: چنبره‌زدن روی چیزی

در کدام گزینه، همه آرایه‌های «مجاز، استعاره مکنیه، تشبیه» یافت می‌شود؟

- (۱) چو مستان حرم خواجه جمال کعبه یاد آرد
 (۲) هر چه به گرد خویشتن می‌نگرم در این چمن
 (۳) اشک سحر زداید، از لوح دل سیاهی
 (۴) در سینه‌ام دوباره غمی جان گرفته است
- ز آب چشم خون‌افشان کند دریا بیابان را
 آینه ضمیر من جز تو نمی‌دهد نشان
 خرم کند چمن را، باران صبحگاهی
 امشب دلم به یاد شهیدان گرفته است

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۶، ۳ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مجاز: چمن (باغ)

نکته

برخی واژه‌ها، در ادبیات کهن فارسی تقریباً در همه موارد به شکل مجازی به کار رفته‌اند (یا ما آن‌ها را این‌گونه بررسی می‌کنیم). واژه «چمن» که غالب اوقات به معنی «باغ» و نه به معنی حقیقی آن «سبزه» به کار می‌رود، از این دست است. واژه‌های دیگر از این جنس: کف (به معنی دست)، طره (به معنی مو)، سر (به معنی قصد و نیت کاری)، فردا و امروز (در معنی اکنون و آینده) و ...

استعاره مکنیه: اشک سحر (سحر به انسانی تشبیه شده است که اشک می‌بارد).

تشبیه: لوح دل

نکته

تشبیه اضافی

تشبیه فشرده اضافی معمولاً در قالب ساختار زیر می‌آید:

مضاف - مضاف‌الیه

مشبه به - مشبه

گاهی اوقات، تشبیه فشرده اضافی برعکس این ساختار بیان می‌شود؛ این حالت را در ترکیب‌هایی مثل «ابروی کمان» و «لب لعل» می‌توان دید.

استعاره با ذکر مشبه‌به: سیاهی (غم و غصه در ذهن شاعر به سیاهی مانند شده است و از این تشبیه تنها مشبه‌به ذکر شده است).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مجاز: آب (اشک) - تشبیه: چو مستان، بیابان را مثل دریا می‌کند. سایر آرایه‌ها یافت نمی‌شود.

گزینه (۲): مجاز: چمن (باغ) - تشبیه: آینه ضمیر. سایر آرایه‌ها یافت نمی‌شود.

گزینه (۴): مجاز: سینه (قلب) - استعاره با ذکر مشبه: غمی جان گرفت. سایر آرایه‌ها یافت نمی‌شود.

در کدام ابیات، هر دو آرایه «استعاره مکنیه» و «تشبیه فشرده» یافت می‌شود؟

الف) نگارش دهد گلبن جویبار	در آیینۀ آب رخسارها
ب) خانه دل ما را از کرم عمارت کن	پیش از آن که این خانه رو نهد به ویرانی
ج) از چنبر نفس رسته بودند آن‌ها	بت‌ها همه را شکسته بودند آن‌ها
د) سرنشتر عشق بر رگ روح زدند	یک قطره فروچکید و نامش دل شد
۱) «الف» - «ب»	۲) «ج» - «د»
۳) «الف» - «د»	۴) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) «گلبن رخسارش را نگارش می‌دهد» تشخیص و استعاره مکنیه وجود دارد، زیرا گلبن به انسانی تشبیه شده است که رخسار دارد و در این تشبیه، فقط «مشبه» ذکر شده است. / تشبیه فشرده: آیینۀ آب

د) «رگ روح» استعاره با ذکر مشبه داریم، زیرا «روح» به موجودی تشبیه شده است که «رگ» دارد. / تشبیه فشرده: سرنشتر عشق بررسی سایر موارد:

ب) «خانه دل» تشبیه فشرده - استعاره مکنیه به کار نرفته است. - «خانه» در مصراع دوم استعاره مصرحه از دل است.

ج) «چنبر نفس» تشبیه فشرده - استعاره مکنیه به کار نرفته است. - «بت» در مصراع دوم استعاره مصرحه است.

معنای مجازی واژه «سیر» در بیت زیر، در کدام گزینه آمده است؟

- «طبع تو سیر آمد از من جای دیگر دل نهاد
 (۱) این گرسنه گرگ بی‌ترحم
 (۲) ز ضعف طاقت آهم نماند و ترسم خلق
 (۳) بیزارم از وفای تو یک روز و یک زمان
 (۴) شغال نگون‌بخت را شیر خورد
 من که را جویم که چون تو طبع هر جاییم نیست
 خود سیر نمی‌شود ز مردم
 گمان برند که سعدی ز دوست خرسند است
 مجموع اگر نشستم و خرسند اگر شدم
 بماند آن‌چه روباه از آن سیر خورد

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبفست: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

واژه «سیر» در بیت صورت سؤال در معنای مجازی «بیزار» به کار رفته است. با این توضیح، در بیت گزینه (۳) معنای مجازی این واژه (بیزار) آمده است.
 در سایر گزینه‌ها «بیزارشدن» و «دل‌زده‌شدن» که معنای مجازی «سیر» است مشاهده نمی‌شود.

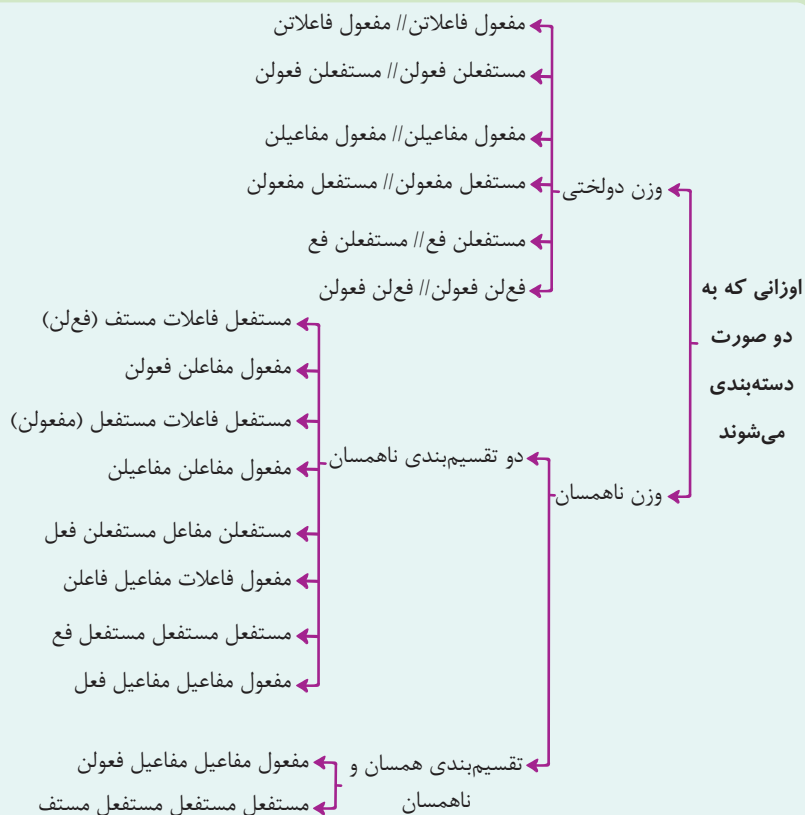
५५

- (۱) لنگ دونده است گوش نی و سخن یاب
(۲) گفتم مگر ز رفتن غایب شوی ز چشمم
(۳) هر کو نکند فهمی زین کلک خیال انگیز
(۴) فکرم به منتهای جمالت نمی رسد
- گنگ فصیح است چشم نی و جهان بین
آن نیستی که رفتی، آنی که در ضمیری
نقشش به حرام ار خود صورتگر چین باشد
کز هر چه در خیال من آمد نکوتری

پاسخ: گزینہ ۴

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۲

درس‌ی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ تقطیع هجایی و وزن بیت گزینه (۴):

فیک رَم پ	مُن ت ها ی	ج ما لَت ن	می ر سَد
U - -	U - U -	U - - U	- U -
گَز هر چ	دَر خ یا ل	م نا مَد ن	کو ت ری
U - -	U - U -	U - - U	- U -
مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعِلن (ناهمسان)

یا: « -U- / -U- / -U- / -U- : مستفعِلن مفاعِلُ مستفعِلن فَعَلْ » (ناهمسان)

५७

پایه دوازدهم انسانی
بیست و هشتم فروردین ماه ۱۴۰۵
مرحله شانزدهم

علوم و فنون ادبی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

یاب	نی ی س خن	دس ت گو ش	آن گ د ون
-	- U U -	U - U -	- U U -
بین	نی ی ج هان	حس ت چش م	گن گ فت صی
-	- U U -	U - U -	- U U -
فع (ناهمسان)	مفتعلن	فاعلاتن	مفتعلن

گزینه (۲):

وی ز چش مم	غا یب ش	گر ز رف تن	گف تم م
- - U -	U - -	- - U -	U - -
در ض می ری	آ نی ک	تی ک رف تی	آن نی س
- - U -	U - -	- - U -	U - -
فاعلاتن (همسان دولختی)	مفعول	فاعلاتن	مفعول

یا: « -U/-U--/--U/-U-- »: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن (همسان دولختی)

گزینه (۳):

خ یا آن گیز	زین کل ک	ک ند قه می	هر کو ن
- - - U	U - -	- - - U	U - -
ر چین با سد	صو رت گ	خ را مر خد	نق شش پ
- - - U	U - -	- - - U	U - -
مفاعیلن (همسان دولختی)	مفعول	مفاعیلن	مفعول

یا: « --/UU--/--/---/UU-- »: مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن (همسان دولختی)

نشانه‌های هجایی کدام بیت را می‌توان به دو صورت «همسان و ناهمسان» برش آوایی زد؟ نظم کدام برش بر دیگری

(سوال ۳۲ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

برتری دارد؟

با این همه، دور از تو مرا چهره زردی است

الف) چون جام شفق موج زند خون به دل من

از نظر رهروی که در گذر آید

ب) ترک گدایی مکن که گنج بیابی

در کدام بیت هر سه نوع اختیار زبانی وجود دارد؟

قال و مقال عالمی می‌کشم از برای تو
گفت ای بی‌معنی سنگین‌دل نامهربان
وان شوخ‌دیده بین که سر از خواب برنکرد
شرم از آن چشم سیه دار و مبندهش به کمند

(۱) من که ملول گشتمی از نفس فرشتگان
(۲) چون مرا دید ایستاده بر کنار رودبار
(۳) ماهی و مرغ دوش ز افغان من نخفت
(۴) مکش آن آهوی مشکین مرا ای صیاد

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۵

تقطیع هجایی و وزن بیت و اختیارات زبانی:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

چُن م را دی	دی س تا د	بَر کِ نا ر	رو د بار
- U -	- U -	- U -	- U -
گُف ت ای بی	مَع نِ ی سَن	گِین د لِ نا	مِه رَ بان
- U -	- U -	- U -	- U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

اختیارات زبانی:

حذف همزه: هجای پنجم مصراع اول

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: هجای هشتم و دوازدهم مصراع اول و هفتم و یازدهم مصراع دوم

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «ی»: هجای ششم مصراع دوم

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

مَن کِ م لو	ل گَش ت می	اَز نَ ف ت سی	فِ رَش تِ گان
- U U -	- U - U	- U U -	- U - U
قا لُ م قا	لِ عا لَ می	می کِ شَ مَز	بَ را یِ تْ
- U U -	- U - U	- U U -	- U - U
مفتعلن	مفاعِلن	مفتعلن	مفاعِلن

اختیارات زبانی:

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه کسره اضافه: هجای دوازدهم مصراع اول

گزینه (۳):

ما هی ئِ	مُر غ دو ش	ز آف غا ن	مَن نَ حُفَت
U - -	U - U -	U - - U	- U -
وان شو خ	دی دِ بین کِ	سَن رَزَ خا ب	بَر نَ گرد
U - -	U - U -	U - - U	- U -
مفعول	فاعلاتن	مفاعِلن	فاعلاتن

یا « - U - / - U - / - U - / - U - / - U - / - U - : مستعلن مفاعل مستعلن فَعْل »

اختیارات زبانی:

حذف همزه: هجای نهم مصراع دوم

گزینۀ (۴):

م گ گ شان آ	هو ی مُش کی	ن م ر ا ی	ص ی یاد
U U - -	U U - -	U U - -	- -
سَر م زان چش	م س یه دا	م یَن دَش	پ گ مَند
U U - -	U U - -	U U - -	U U - -
فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلن

اختیارات زبانی:

حذف همزه: هجای سوم مصراع اول و هجای دوم و سوم مصراع دوم

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و»: هجای پنجم مصراع اول

۴۶ با توجه به اختیارات شاعری، وزن عروضی بیت زیر کدام است؟

- «از چشم شوخی ای دل ایمان خود نگه دار
- کان جادوی کمانکش بر عزم غارت آمد»
- (۱) مفعولٌ مفاعیلٌ مفاعیلٌ فاعولن
- (۲) مستفعلن مفاعِلٌ مستفعل
- (۳) مستفعلٌ مفعولن مستفعلٌ مفعولن
- (۴) مستفعلن فاعولن مستفعلن فاعولن

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۵

تقطیع هجایی و وزن بیت و اختیارات زبانی:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از چَش م	شو خَ یِی دِل	ای ما ن	خُد نِ گَه دار
— — U	— — U	— — U	— — U
کان جا دو	ي ک مان کِش	بَر عَز م	غا ر تا مَد
— — U	— — U	— — U	— — U
مفعول	فاعلاتن	مفعول	فاعلاتن

يا: « --U/-U--/-U/-U-- : مستفعّلن فعولن مستفعّلن فعولن »

اختیارات زبانی:

حذف همزه: هجای ششم مصراع اول و هجای سیزدهم مصراع دوم

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه کسرهٔ اضافه: هجای چهارم مصراع دوم

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و»: هجای سوم مصراع دوم

مفهوم بیت زیر از همه ابیات دریافت می‌شود: به جز

«از اسب پیاده شو بر نطح زمین رخ نه
 زیر پی پیلش بین، شهمات شده نعمان»
 (۱) چه مایه بر سر این مُلک، سروران بودند
 چو دورِ عمر به سر شد درآمدند از پای
 (۲) آن چه اسکندر طلب کرد و ندادش روزگار
 جرعه‌ای بود از زلال جام جان‌افزای تو
 (۳) قدح به شرط ادب گیر ز آن که ترکیبش
 ز کاسه سر جمشید و بهمن است و قباد
 (۴) دارا که هزاران خدم و خیل و حشم داشت
 بگذاشت همه پاک و بشد خود تن تنها

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبف: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) «سرانجام شاهان قدرتمند و عبرت‌گرفتن از آن» است، ولی بیت گزینه (۲) می‌گوید: «آن آب حیاتی که اسکندر در جست‌وجوی آن بود و روزگار به او نداد، تنها جرعه‌ای از جام باده روح‌افزای تو بود.»

بیت صورت سؤال: از اسب پیاده شو و بر صفحه زمین چهره بگذار. این قصر همان پادشاهی است که نعمان بن منذر، پادشاه حیره را زیر پای فیل انداخت!

معنی سایر ابیات:

گزینه (۱): چه بسیار پادشاهانی که بر این سرزمین فرمانروا بودند و وقتی دوران عمرشان به پایان رسید، از پای درآمدند!
 گزینه (۳): کاسه باده را با احترام در دست بگیر، زیرا از کاسه سر شاهان قدرتمندی چون جمشید و بهمن و کی‌قباد ساخته و پرداخته شده است. (که روزگاری در این جهان فرمانروا بودند و اکنون با خاک یکسان شده‌اند).
 گزینه (۴): دارا (داریوش سوم) که هزاران خدمتکار و لشکری داشت، همه را رها کرد و تنها از این جهان رفت.

همه ابیات با بیت زیر، قرابت مفهومی دارند؛ به جز

«بگشود گره ز زلف زرتار	محبوبه نیلگون عماري
(۱) سحرگه چون روان شد مهد خورشید	جهان پوشید زیورهای جمشید
(۲) چو طاووس فلک بگریخت از باغ	به گل چیدن به باغ آمد سیه زاغ
(۳) چو شاهنشاه صبح آمد بر اورنگ	سپاه روم زد بر لشکر زنگ
(۴) سپاه سحر چون علم برکشید	جهان حرف شب را قلم درکشید

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبف: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) «صبح و طلوع خورشید و فرارسیدن روز» را توصیف می‌کنند، ولی بیت گزینه (۲) در توصیف «شام و غروب خورشید و فرارسیدن شب» است.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: خورشید که مانند زیبارویی در کجاوه آبی آسمان است، گره از پرتوهای زرین خود گشود.

(محبوبه نیلگون عماري استعاره از خورشید و نیلگون عماري (محمل، کجاوه، مهد) استعاره از آسمان است.)

گزینه (۱): بامداد، وقتی خورشید با تخت خود روان شد، پرتوهای خورشید جهان را فراگرفت و گل‌ها و گیاهان را نمایان ساخت.

گزینه (۲): وقتی خورشید از باغ جهان رفت، زاغ شب به جهان آمد و گل‌ها و گیاهان را در تاریکی خود فروبرد.

(طاووس فلک استعاره از خورشید، باغ استعاره از جهان و سیه زاغ استعاره از شب است.)

گزینه (۳): وقتی خورشید بر تخت آسمان تکیه زد، سپاه روم لشکر شب را در هم شکست و فراری داد.

(شاهنشاه صبح استعاره از خورشید، اورنگ استعاره از آسمان، سپاه روم استعاره از روز و لشکر زنگ استعاره از شب است.)

گزینه (۴): وقتی سپاه صبح و خورشید پدیدار شد، جهان شب را نادیده گرفت و از یاد برد.

(علم برکشیدن کنایه از نمایان شدن و قلم درکشیدن کنایه از حذف کردن و نادیده گرفتن است.)

مفهوم کلی بیت زیر با کدام بیت قرابت دارد؟

«نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا»

تا راهرو نباشی کی راهبر شوی؟

کز آب هفت بحر به یک موی، تر شوی

بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی

در راه ذوالجلال، چو بی پا و سر شوی

«گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ

(۱) ای بی‌خبر بکوش که صاحب‌خبر شوی

(۲) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر

(۳) گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد

(۴) از پای تا سرت همه نور خدا شود

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبف: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت گزینه (۲) این است که اگر رهرو راه حق و غرق در دریای معرفت باشی، از آسیب و گزند روزگار در امان می‌مانی.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: گواه رهرو راه حق آن است که مانند حضرت ابراهیم (ع) آتش بر او سرد و گلستان می‌شود؛ نشان عاشق حقیقی آن است که مانند حضرت موسی (ع) رود نیل در برابر او خشک می‌شود تا از آن عبور کند.

گزینه (۱): ای آن که از مراتب عشق و معرفت بی‌خبر هستی، کوشش کن تا آگاه شوی؛ تا رهرو راه عرفان نباشی، نمی‌توانی راهبر و راهنمای دیگران شوی.

گزینه (۲): اگر در دریای معرفت حق غرق شوی، در عرفان به جایگاهی می‌رسی که آب هفت دریا هم یک موی تو را تر نمی‌کند و آسیبی به تو نمی‌رساند.

گزینه (۳): اگر پرتو عشق خدا دل و جان تو را روشن کند، به خدا قسم که از خورشید آسمان باشکوه‌تر و درخشان‌تر می‌شوی.

گزینه (۴): اگر در راه خداوند سر از پا نشناسی و هستی خود را ترک کنی، سراسر وجودت را نور خدا فرا خواهد گرفت.

کدام بیت، فاقد مضمون بیت زیر است؟

- «روی و چشمی دارم اندر مهر یار
(۱) بر دل من گشت عشق نیکوان فرمانروا
(۲) بی‌قراری می‌کنم اما چه سازم زان که من
(۳) به جای گوهر وصل تو وجه سیم و زرم
(۴) نخواستم که بگویم حدیث عشق و چه حاجت؟
- کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند»
اشک سرخ من دلیل و رنگ زرد من گوا
در بن خاشاک دنیا بس عجایب گوهرم
سرشک مردم چشم است و رنگ رخساره
که آب دیده سرخم بگفت و چهره زردم

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مضمون بیت صورت سؤال این است که «در عشق یار، چشمی گریان و چهره‌ای زرد دارم.» و این مضمون در ابیات گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) نیز وجود دارد. (توصیف «اشک چشم عاشق و رنگ زرد رخسار او» مضمون مشترک این ابیات است).
معنی ابیات:

- بیت صورت سؤال: در عشق یار، چشمم گوهر اشک می‌ریزد و رویم از زردی گویی سگه‌های زر می‌زند.
گزینه (۱): عشق زیبارویان بر دل من چیره شد، اشک خونین من دلیل و روی زرد من گواه این عشق است.
گزینه (۲): در این جهان، بی‌قراری می‌کنم، اما چه کنم که من در زیر خاشاک دنیا مانند گوهری شگفت‌انگیز هستم.
گزینه (۳): وجه سیم و زری که به جای گوهر وصل تو می‌دهم، اشک چشم و رنگ رخساره زرد من است.
گزینه (۴): نخواستم که ماجرای عشق را بیان کنم و احتیاجی نیست بیان کنم، زیرا اشک خونین و چهره زردم بیانگر آن است.

با توجه به دیدگاه‌های مختلف دربارهٔ رابطهٔ دانش عمومی و دانش علمی، هر یک از نمودارهای «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب چه دیدگاهی نسبت به «دانش عمومی» دارند؟

«ج»

«ب»

«الف»

- ۱) راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است. - از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. - امکان انتقاد از دانش علمی و تصحیح آن را دارد.
- ۲) از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. - کم‌وبیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح وجود دارد. - دانش حاصل از زندگی افراد است.
- ۳) همهٔ دانش‌ها، دانش عمومی و حاصل از زندگی است. - پایه و اساس دانش تجربی است. - بر دانش علمی اثر می‌گذارد، از آن اثر می‌پذیرد و به مرور متناسب می‌شود.
- ۴) در مقابل دانش علمی، ارزش ناچیزی دارد. - پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش علمی است. - کم‌وبیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح وجود دارد.

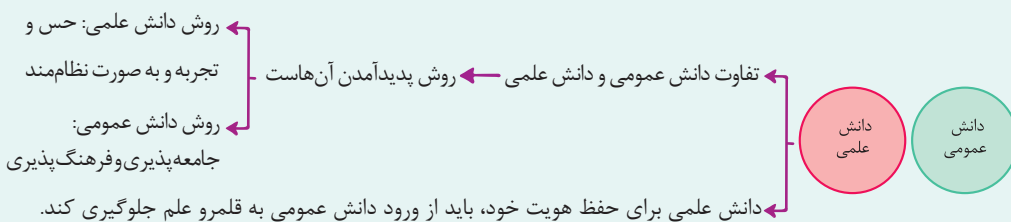
پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبهمث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱

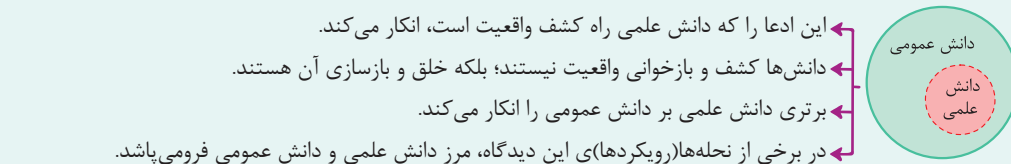
درس‌Box

سه دیدگاه دربارهٔ ارتباط دانش عمومی و دانش علمی:

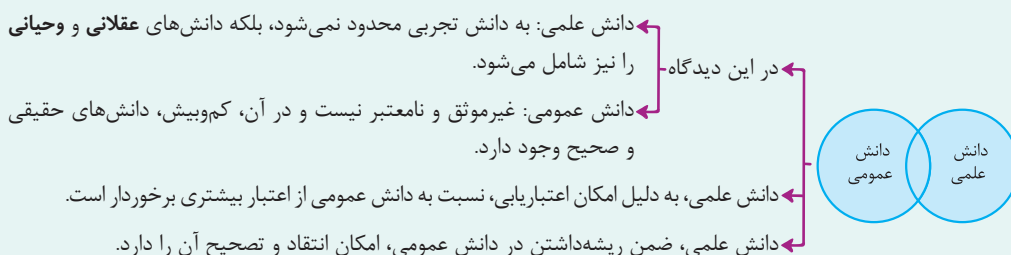
۱) دیدگاه اول: دانش علمی (تجربی)، راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است و دانش عمومی در مقابل دانش علمی، ارزش ناچیزی دارد.

۲) دیدگاه دوم: همهٔ دانش‌ها، دانش حاصل از زندگی است و دانش عمومی پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی است.

۳) دیدگاه سوم: دانش عمومی و دانش علمی رابطهٔ متقابل دارند، از هم اثر می‌پذیرند و متناسب می‌شوند. هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست.

نمودارهای «الف»، «ب» و «ج» و عبارت‌های گزینه (۴)، به ترتیب مربوط به دیدگاه اول، دوم و سوم درباره «دانش عمومی» هستند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نادرست (مربوط به نظر دیدگاه اول درباره دانش علمی است). - نادرست (مربوط به نظر دیدگاه اول درباره دانش عمومی است). - نادرست (طبق دیدگاه سوم، دانش علمی امکان انتقاد از دانش عمومی را دارد، نه برعکس).
گزینه (۲): درست - نادرست (مربوط به نظر دیدگاه سوم درباره دانش عمومی است). - نادرست (مربوط به نظر دیدگاه اول درباره دانش عمومی است).
گزینه (۳): نادرست (مربوط به نظر دیدگاه دوم درباره دانش عمومی است). - درست - درست

عبارت‌های مرتبط با «علوم اجتماعی»، «قواعد اجتماعی» و «نظام اجتماعی» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) خود بخشی از علوم انسانی محسوب می‌شود. - ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازند و آن را سامان می‌دهند. - با تغییر در خود و محیط، نیازهای خود را تأمین می‌کند.
- (۲) به‌شناسایی کنش‌های اجتماعی و آثار و پیامدهای آن می‌پردازد. - تأثیر اجتماعات بر زندگی انسان‌ها را توضیح می‌دهند. - قواعد زندگی اجتماعی مانند قواعد اقتصادی و سیاسی را هماهنگ می‌کنند.
- (۳) برخی علوم انسانی در زمره علوم اجتماعی هستند. - در نتیجه نظم اجتماعی، قواعد اجتماعی پدید می‌آید. - منظور از پویایی نظام اجتماعی این است که بخش‌های مختلف آن بر یکدیگر اثر می‌گذارند و از هم اثر می‌پذیرند.
- (۴) خاص‌تر از علوم انسانی محسوب می‌شود. - امکان مشارکت ما را در زندگی اجتماعی فراهم می‌آورند. - چگونگی ارتباط و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف را نشان می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۲ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- موضوع علوم انسانی عام‌تر از موضوع علوم اجتماعی است و علوم اجتماعی خود بخشی از علوم انسانی محسوب می‌شوند، اما برخی علوم انسانی در زمره علوم اجتماعی نیستند.
 - قواعد اجتماعی، ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازند و سامان می‌دهند، کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.
 - نظام اجتماعی هم می‌تواند در خود تغییراتی به وجود آورد و هم می‌تواند در محیط خود تغییراتی ایجاد کند. نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط، نیازهایش را تأمین کند و خود را در بلندمدت حفظ نماید.
- بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): درست - نادرست (از فواید علوم اجتماعی است). - نادرست (مربوط به ساختار اجتماعی است).

گزینه (۳): درست - نادرست (نظم اجتماعی در نتیجه قواعد اجتماعی پدید می‌آید، نه برعکس). - درست

گزینه (۴): درست - درست - نادرست (مربوط به ساختار اجتماعی است).

به ترتیب مصادیق و مفاهیم مربوط به «رکود اراده‌ها»، «سقوط ارزش‌ها» و «افول معانی» در کدام گزینه آمده است؟

(۱) ساختار قفس آهنین، خلاقیت انسان را در هنر سرکوب می‌کند. - جنگ‌های ویرانگر نشان دادند پیشرفت صنعتی بدون اخلاق، خطرناک است. - فهمیدن انگیزه‌های نوجوانان، نیازمند همدلی از منظر درونی با آن‌هاست. (۲) نادیده‌گرفتن اراده‌های فردی، حرکت جامعه را به سوی یکنواختی می‌کشاند. - انکار ارزش‌های عاطفی و مذهبی، جامعه را به سوی اخلاق‌گریزی سوق می‌دهد. - اهداف عمیق انسانی مانند رضایت الهی، با روش‌های تجربی سنجیده نمی‌شوند.

(۳) رعایت صرف نظم بدون توجه به هدف آن، اراده را از انسان می‌گیرد. - جوانان، اینترنت را معادل آزادی و هیجان به جای کارکرد اصلی‌اش معنا می‌کنند. - انقلاب‌ها با خروج از نظم موجود و استفاده از نیروی خلاقیت شکل می‌گیرند.

(۴) تجربیات صرف، نمی‌تواند فضیلت اخلاقی مهربانی را درک کند. - توصیف رفتارها بدون تفسیر معانی، ما را از درک واقعی آن رفتارها دور می‌کند. - لازم است تفسیر افراد از خودشان را بفهمیم تا کنش‌هایشان را درک کنیم.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۴

درس‌Box

پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی:

(۱) رکود اراده‌ها:

جامعه‌شناسی تبیینی بیش از حد بر نظم و ساختارهای اجتماعی تأکید دارد و کنش انسان را مانند رفتاری طبیعی و تکراری می‌بیند. نتیجه این است که اراده، خلاقیت و اختیار انسان نادیده گرفته می‌شود. در چنین جامعه‌ای، مردم بدون فکرکردن به هدف یا ارزش نظم اجتماعی، فقط آن را اجرا می‌کنند. به همین خاطر، روح خلاق انسان در زمینه‌هایی مثل فکر، هنر و نوآوری خاموش می‌شود. ماکس وبر این وضعیت را با تعبیر معروف «قفس آهنین» توضیح می‌دهد؛ جایی که نظم اجتماعی انسان را درون ساختارهای بی‌روح زندانی می‌کند.

(۲) سقوط ارزش‌ها:

کنش اجتماعی همیشه هدف‌دار است، اما هدف انسان فقط چیزهای مادی مثل پول یا خانه نیست. بسیاری از کنش‌ها از ارزش‌هایی مثل مهربانی، فداکاری، ایمان یا اخلاق سرچشمه می‌گیرند. جامعه‌شناسی تبیینی چون فقط چیزهای قابل مشاهده را می‌پذیرد، نمی‌تواند این ارزش‌ها را توضیح دهد. نتیجه این نگاه، فروپاشی ارزش‌های اخلاقی و انسانی است. به همین دلیل است که پیشرفته‌ترین جوامع صنعتی شاهد بزرگ‌ترین فجایع انسانی مثل جنگ‌های جهانی و فجایع هیروشیما و ناکازاکی بوده‌اند.

(۳) افول معانی:

در بررسی گرایش افراد به یک پدیده، جامعه‌شناسی تبیینی فقط عوامل بیرونی (مثل میزان خواب یا تحصیلات) را بررسی می‌کند، اما دلیل اصلی این گرایش را که در معنای شخصی افراد از استفاده از آن‌ها ریشه دارد، نمی‌بیند. برای مثال، برای برخی جوانان، اینترنت نماد آزادی، سرگرمی و ارتباط است. بدون درک این معناها، رفتارشان را نمی‌توان فهمید. بنابراین برای شناخت واقعی انسان باید همدلانه با او همراه شویم؛ یعنی از نگاه خودش به جهان بنگریم، بدون این‌که الزاماً کارش را تأیید کنیم.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی

گزینه (۲): رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - سقوط ارزش‌ها

گزینه (۳): رکود اراده‌ها - افول معانی - رکود اراده‌ها

گزینه (۴): سقوط ارزش‌ها - افول معانی - افول معانی

موارد کدام گزینه درباره «جامعه‌شناسی تبیینی» درست است؟

- (۱) تلاش می‌کند تا در حد امکان به علوم طبیعی مانند فیزیک و زیست‌شناسی نزدیک شود. - آن چه باعث می‌شود روش جامعه‌شناسی تبیینی مشابه روش علوم طبیعی باشد، هدف جامعه‌شناسی تبیینی است.
- (۲) پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی و جامعه همانند طبیعت در نظر گرفته می‌شود. - تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی در جامعه‌شناسی تبیینی، نتیجه تمرکز بر اهداف قابل مشاهده در این رویکرد است.
- (۳) در جامعه‌شناسی تبیینی، برای پژوهش از ابزارهای کمی مثل مشاهده و آزمایش استفاده می‌شود. - نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.
- (۴) در رویکرد تبیینی با تمرکز بر آن چه مشاهده می‌شود، اغلب معنای کنش و آن چه درون انسان می‌گذرد، نادیده گرفته می‌شود. - جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه و نظم اجتماعی را براساس مناسبات درونی انسان‌ها توضیح می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۳ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در جامعه‌شناسی تبیینی، برای پژوهش از ابزارهای کمی مثل مشاهده، آزمایش و پرسش‌نامه استفاده می‌شود. پرسش‌نامه با پاسخ‌های چندگزینه‌ای، از ابزارهای گردآوری اطلاعات در روش‌های کمی است.
- نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۱): درست - نادرست (آن چه باعث می‌شود روش جامعه‌شناسی تبیینی مشابه روش علوم طبیعی باشد، موضوع جامعه‌شناسی تبیینی است. هم‌چنین آن چه باعث می‌شود هدف جامعه‌شناسی تبیینی مشابه هدف علوم طبیعی باشد، روش جامعه‌شناسی تبیینی است. در واقع: همانند دانستن موضوع جامعه‌شناسی تبیینی با علوم طبیعی ← همانندی روش جامعه‌شناسی تبیینی با علوم طبیعی ← شباهت هدف جامعه‌شناسی تبیینی با علوم طبیعی)
- گزینه (۲): درست - نادرست (تأکید بیش از اندازه بر نظم و ساختارهای اجتماعی و یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی، اراده و خلاقیت انسان‌ها را نادیده می‌گیرد. تمرکز بر اهداف قابل مشاهده، مربوط به سقوط ارزش‌هاست.)
- گزینه (۴): درست - نادرست (جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه و نظم اجتماعی را براساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد و این روابط و مناسبات را مبتنی بر قرارداد، ترس و اجبار می‌داند.)

با توجه به جامعه‌شناسی مورد نظر «ماکس وبر»، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- کدام گزینه درباره رابطه تفهم و روش تجربی در جامعه‌شناسی وبر درست است؟
- موضع وبر درباره دآوری ارزشی جامعه‌شناس در مورد آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی چه بود؟
- تفاوت اساسی جهان اجتماعی و جهان طبیعی از دیدگاه وبر چیست؟

۱) معتقد بود که تفهم روش مستقل و قابل اتکا برای علوم تجربی است. - جامعه‌شناس باید با استفاده از روش تجربی، ارزش‌ها و آرمان‌ها را نقد و اصلاح کند. - جهان اجتماعی برخلاف جهان طبیعی، فاقد هرگونه نظم و قاعده است.

۲) روش تجربی را صرفاً مقدمه‌ای برای فهم و روش تفهمی می‌دانست. - جامعه‌شناس پس از تفهم کامل پدیده‌ها، می‌تواند درباره درستی یا نادرستی آن‌ها دآوری کند. - جهان اجتماعی برخلاف جهان طبیعی معنادار است.

۳) معتقد بود که نتایج روش تفهمی باید توسط روش تجربی اثبات شود. - جامعه‌شناس صرفاً می‌تواند آرمان‌ها و ارزش‌ها را توصیف علمی کند، اما حق دآوری درباره آن‌ها را ندارد. - در جهان اجتماعی که شامل پدیده‌های معنادار است، برخلاف جهان طبیعی، امکان مشاهده حسی وجود ندارد.

۴) پدیده‌های تجربی را با علم تجربی و پدیده‌های انسانی را با تفهم قابل مطالعه می‌دانست. - از آن‌جا که ارزش‌ها، پدیده‌هایی نامحسوس هستند، جامعه‌شناس امکان توصیف و دآوری آن‌ها را ندارد. - جهان اجتماعی برخلاف جهان طبیعی، دارای نظم اعتباری است.

پاسخ گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• وبر معتقد بود آن‌چه جامعه‌شناسان از مطالعه پدیده‌های اجتماعی می‌فهمند باید با روش تجربی اثبات شود و گرنه ارزش علمی ندارد. از این‌رو، تفهم را روش مستقلی برای علوم انسانی نمی‌دانست بلکه آن را مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی که همان روش تجربی بود، می‌انگاشت.

• او معتقد بود جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه، عقاید و ارزش‌های آن‌ها را بفهمد و توصیف کند، اما نمی‌تواند درباره درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها دآوری کند و به نقد یا اصلاح آن‌ها بپردازد؛ زیرا از نظر وبر با این کار، جامعه‌شناس از دایره علم خارج می‌شود یا با نام علم، کار غیرعلمی می‌کند.

• ماکس وبر معتقد بود کنش اجتماعی، معنادار است و پدیده‌های معنادار را نمی‌توان همانند پدیده‌های طبیعی، از طریق حواس مطالعه کرد، بلکه باید معنای آن‌ها را فهمید.

۵۶ با توجه به کنش‌های مطرح شده در گزینه‌ها، در کدام یک، به ترتیب «پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر» و «پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران» ذکر شده است؟

- (۱) کمک به دیگران: افزایش سلامت روان - قدردانی و تشکر دیگران از کنشگر - احساس رضایت درونی فرد از انجام کنش
- (۲) انتقاد از گروه: دلخوری و ناراحتی اعضای گروه - پذیرش اشتباه از سوی افراد - اصلاح عملکرد گروه و بازسازی شدن تیم
- (۳) رأی دادن در انتخابات: پیروزی نامزد دلخواه - نارضایتی مخالفان سیاسی - اهمیت یافتن مشارکت سیاسی برای فرد
- (۴) پذیرش مسئولیت بزرگ: افزایش سطح استرس - تلاش برای یادگیری مهارت‌های جدید - اعتماد بالاتر دیگران به فرد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۱

درس‌Box

انواع پیامدهای کنش انسانی:

نوع پیامد	ویژگی‌ها	مثال
پیامدهای غیرارادی (طبیعی)	به اراده افراد انسانی بستگی ندارند. خودشان کنش نیستند تا لازم باشد کنشگری، انجام آن‌ها را اراده کند، بلکه نتیجه طبیعی کنش هستند. قطعی هستند؛ یعنی به محض انجام کنش، حتماً اتفاق می‌افتند.	رانندگی در سطح شهر باعث تشدید آلودگی هوا می‌شود. باز کردن پنجره‌ها باعث تغییر هوای کلاس می‌شود. وضو گرفتن مداوم باعث پاکیزگی دست و صورت می‌شود. کشیدن سیگار باعث ابتلا به بیماری‌های ریوی می‌شود.
پیامدهای ارادی (غیرطبیعی)	به اراده انسان‌ها، یعنی یا خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است. خودشان کنش هستند و باید کنشگری، انجام آن‌ها را اراده کند. احتمالی هستند؛ یعنی پس از انجام کنش ممکن است این پیامدها محقق بشوند یا نشوند؛ اگر افراد آن‌ها را اراده کنند، انجام می‌شوند و اگر انسان‌ها نخواهند، انجام نمی‌شوند؛ زیرا این پیامدها ارادی هستند و ممکن است انسان‌ها آن‌ها را اراده کنند یا اراده نکنند.	دانشجویی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند و در نتیجه: (۱) به پرسش آزمون پاسخ می‌دهد. (پیامد ارادی وابسته به اراده خود کنشگر) (۲) استادش به تلاش او نمره می‌دهد. (پیامد ارادی وابسته به اراده فرد دیگر غیر از خود کنشگر) فردی سلام می‌کند. پاسخ سلام او پیامد ارادی کنش او محسوب می‌شود که به اراده جواب‌دهنده سلام (دیگری) وابسته است.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه ۱: پیامد غیرارادی - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر (می‌تواند غیرارادی هم باشد).
گزینه ۲: پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران
گزینه ۳: پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر
گزینه ۴: پیامد غیرارادی - پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران

در کنش افراط در استفاده از فضای مجازی، به ترتیب «پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر»، «پیامد غیرارادی» و «پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری» کدام است؟

(سؤال ۵۵ کنکور اردیبهشت ماه ۱۴۰۴)

- (۱) ترک یا معتاد شدن به آن - آسیب و بیماری روانی - پنهان کردن کنش از دیگران
- (۲) کاهش استفاده از فضای مجازی - آسیب‌زدن به خود - مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن
- (۳) دوری از آسیب‌های ناشی از آن - معتاد شدن به آن - توصیه به کاهش استفاده از فضای مجازی
- (۴) آسیب و بیماری جسمی و روانی - مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن - فاصله گرفتن دیگران از فرد

کنکور

به ترتیب هر یک از موارد زیر، عامل شکل‌گیری کدام ویژگی در جهان متجدد غرب است؟

- در جهان متجدد، کنش‌هایی که اهداف دنیوی را به وسیله علوم تجربی تعقیب می‌کنند، به شدت رواج می‌یابند.
 - آدمیان در جهان متجدد، متوجه اهداف دنیوی هستند و برای رسیدن به این اهداف از علوم تجربی بهره می‌برند.
 - در جهان متجدد، جهان صرفاً از مواد و موجودات خامی ساخته شده است که در اختیار بشرند.
 - جهان متجدد فقط علوم تجربی را علم می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند.
- ۱) رویکرد دنیوی و این جهانی - زوال عقلانیت ذاتی - معنازدایی - از دست رفتن دانش اهداف و وسایل
- ۲) زوال کنش‌های عاطفی و اخلاقی - رشد و توسعه عقلانیت ابزاری - قفس آهنین - تقدس‌زدایی
- ۳) از دست رفتن آزادی و اراده انسان‌ها - گسترش دانش وسایل - تقدس‌زدایی - زوال عقلانیت ذاتی
- ۴) گسترش دانش وسایل - قفس آهنین - از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها - زوال معنا

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در جهان متجدد، کنش‌هایی که اهداف دنیوی را به وسیله علوم تجربی تعقیب می‌کنند، به شدت رواج می‌یابند. رواج این دسته از کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا، عرصه را بر سایر کنش‌های انسانی، مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی تنگ می‌کند. این وضعیت، به تدریج انسان‌ها را اسیر نظام اجتماعی پیچیده‌ای می‌سازد که مثل قفس آهنین، همه ابعاد وجود آنان را احاطه می‌کند و فرصت‌هایی از این قفس خودساخته را از آنان می‌گیرد. از این روند، به از دست رفتن اراده و آزادی انسان‌ها یاد می‌شود.
- در جهان اجتماعی متجدد، آدمیان متوجه اهداف دنیوی هستند و برای رسیدن به این اهداف، از علوم تجربی استفاده می‌کنند. این علوم با روش تجربی و فناوری حاصل از آن، قدرت پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث و مسائل طبیعی همانند بیماری، زلزله، سیل و ... و مسلط شدن بر آن‌ها را به انسان می‌دهد. به این موضوع، گسترش عقلانیت ابزاری (گسترش دانش وسایل) می‌گویند.
- در جهان متجدد، عناصر معنوی و مقدس طرد می‌شوند. جهان صرفاً از مواد و موجودات خامی ساخته شده است که همه در اختیار و کنترل بشرند؛ به وسیله او به کار گرفته می‌شوند، دگرگون می‌شوند، به مصرف می‌رسند و هیچ‌گونه قداستی ندارند. به این موضوع، تقدس‌زدایی یا معنازدایی می‌گویند.
- جهان متجدد فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند و علمی را که از روش‌های فراتجربی (عقلانی و وحیانی) استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد. با افول این دسته از علوم، امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌های بشری - که پدیده‌هایی فراتجربی‌اند و با علوم تجربی قابل مطالعه نیستند - از دست می‌رود و داوری درباره این پدیده‌ها به تمایلات افراد و گروه‌های متفرق سپرده می‌شود. به این موضوع، زوال عقلانیت ذاتی یا از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها می‌گویند.

به ترتیب هر یک از موارد زیر، نشان‌دهنده چه موضوعی است؟

- گاهی فردی در جمع دیگران حضور دارد، اما بدون توجه به آن‌ها در حال انجام کنشی فردی است.
- هر یک از اعضای جهان اجتماعی از حقوق و تکالیفی برخوردارند که دیگران به آن‌ها آگاه هستند.
- اگر مردم مطابق آرمان‌های خود عمل کنند، فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش می‌دهند.

(۱) کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران انجام نمی‌گیرد. - اعضای جهان اجتماعی فقط زمانی که عضویت این جهان را پذیرفته باشند، به آن راه می‌یابند. - انسان‌ها همواره مطابق با ارزش‌های جهان خود عمل می‌کنند.

(۲) در کنش اجتماعی، مهم توجه به دیگران در انجام کنش است، نه حضور دیگران. - اعضای جهان اجتماعی، متناسب با نقش خود، از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند. - واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن ارزیابی کرد.

(۳) در کنش‌های فردی، فرد به دیگران توجهی ندارد، حتی اگر در جمع دیگران باشد. - اعضای جهان اجتماعی، نسبت به عضویت و نقش خود و دیگران در جهان اجتماعی، آگاه هستند. - واقعیت‌ها را می‌توان به عنوان ملاکی برای ارزیابی حقایق به کار برد.

(۴) کنش فردی بدون حضور دیگران و بدون توجه به دیگران انجام می‌گیرد. - اعضای جهان اجتماعی با پذیرش نقش‌های خاص خود، عضویت در جهان اجتماعی را می‌پذیرند. - حقایق، از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی جوامع، تغییرپذیرند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۲، ۳ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد؛ بلکه مهم توجه به دیگران در انجام کنش است، نه حضور دیگران. برای مثال، گاهی فرد در جمع دیگران حضور دارد، اما بدون توجه به آن‌ها در حال انجام کنشی فردی است؛ زیرا در انجام کنش به دیگران توجه ندارد. (رد گزینه (۴))

● اعضای جهان اجتماعی، تنها هنگامی که عضویت جهان اجتماعی را پذیرفتند، به آن راه می‌یابند و نقشی را به عهده می‌گیرند و متناسب با نقش خود از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند که خود و دیگران از این عضویت و حقوق و تکالیف آن آگاهی دارند.

● واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن ارزیابی کرد؛ یعنی هر اندازه که واقعیت‌های یک جهان اجتماعی با آرمان‌های آن جهان، قرابت و هماهنگی بیشتری داشته باشند، واقعیت‌ها بهتر و مطلوب‌تر ارزیابی می‌شوند؛ بنابراین:

(۱) اگر مردم مطابق آرمان‌های جهان اجتماعی عمل کنند ← فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش می‌دهند.

(۲) اگر مردم برخلاف آرمان‌های جهان اجتماعی عمل کنند ← بر فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی جامعه افزوده می‌شود. (رد

گزینه‌های (۱) و (۳))

موارد خواسته‌شده، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- نوع کنش «نوشتن کتاب درباره جنگ»
- نوع پدیده اجتماعی «برداشت فرد از یک کتاب درباره جنگ»
- نوع تغییر جهان اجتماعی به دلیل «استفاده بیشتر از نمادهای مذهبی پس از جنگ»
- نوع ویژگی هویتی «سیاسی بودن و افزایش فعالیت‌های سیاسی افراد پس از جنگ»
- ۱) اجتماعی و بیرونی - خرد و ذهنی - تغییرات درون جهان اجتماعی - اجتماعی
- ۲) اجتماعی و درونی - کلان و عینی - تغییرات در لایه‌های سطحی - اکتسابی
- ۳) فردی و بیرونی - خرد و عینی - تغییرات بین جهان‌های اجتماعی - نفسانی
- ۴) فردی و درونی - کلان و ذهنی - تغییرات در لایه‌های عمیق - متغیر

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۲، ۳، ۵ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- کنش نوشتن کتاب: بیرونی است. هم‌چنین اجتماعی است، چون ناظر به دیگران است.
- پدیده برداشت فرد از یک کتاب: خرد است، زیرا مربوط به برداشت یک شخص است. ذهنی است، زیرا قابل مشاهده نیست.
- تغییر جهان اجتماعی به دلیل استفاده بیشتر از برخی نمادها: درون جهان اجتماعی است، زیرا در حوزه نمادها قرار می‌گیرد و موجب تبدیل یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر نمی‌شود.
- ویژگی هویتی سیاسی بودن و افزایش فعالیت‌های سیاسی: اجتماعی، اکتسابی و متغیر است.

با توجه به فرایند تحولات هویتی در یک جهان اجتماعی، ترتیب این تحولات در حوزه «آموزش» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- الف) نهاد آموزش، توان حفظ و دفاع از هویت فرهنگی خود را از دست می‌دهد.
 ب) ورود شیوه‌های آموزشی ناسازگار با ارزش‌های پذیرفته‌شده، نگرانی و تنش هویتی در آموزش ایجاد می‌کند.
 ج) آموزش با ارزش‌ها و اهداف جدید باز تعریف شده و هویت فرهنگی تازه‌ای می‌یابد.
 د) ناسازگاری‌ها به تردید در اهداف و ارزش‌های بنیادین نظام آموزشی می‌انجامد.

۱) ب ← ج ← الف ← د ← ج

۲) ب ← ج ← الف ← د

۳) د ← ب ← ج ← الف

۴) د ← الف ← ب ← ج

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۱۰ و ۱۱

درس‌Box

فرایند تحولات هویتی جهان اجتماعی:

نوع تغییر	فرایند تغییر
تعارض فرهنگی	رفتارها و شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های مورد قبول در یک جهان اجتماعی است.
تزلزل فرهنگی	اگر تعارض فرهنگی تداوم یابد و جهان اجتماعی نتواند کنش‌های اجتماعی اعضا را براساس فرهنگ خود سامان دهد، این وضعیت می‌تواند به تزلزل فرهنگی منجر شود. تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می‌دهد که آن دسته از عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند، مورد تردید قرار گیرند و ثبات و استقرار خود را در زندگی مردم از دست بدهند.
بحران هویت	تزلزل فرهنگی در صورت تداوم می‌تواند به بحران هویت منجر شود. بحران هویت فرهنگی در جایی به وجود می‌آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد. بحران هویت، راه را برای دگرگونی هویت فرهنگی یک جهان اجتماعی باز می‌کند.
دگرگونی هویت (تحول فرهنگی)	اگر تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر روند و به صورت تحولات فرهنگی درآیند که در نتیجه آن، جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری تبدیل شود، با دگرگونی هویت یا تحول فرهنگی روبه‌رو هستیم.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) از دست رفتن توان حفظ و دفاع از هویت فرهنگی: بحران هویت (مرحله ۳)

ب) ورود شیوه‌های زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌ها: تعارض فرهنگی (مرحله ۱)

ج) شکل‌گیری یک هویت فرهنگی تازه: تحول فرهنگی (مرحله ۴)

د) تردید در عقاید و ارزش‌های بنیادین: تزلزل فرهنگی (مرحله ۲)

بنابراین: ب ← د ← الف ← ج

چگونه یک جهان اجتماعی می‌تواند در تعامل با جهان‌های اجتماعی دیگر پیشرفت کند، اما دچار دگرگونی در هویت خود نشود؟

- ۱) جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های خود، در محدودهٔ هنجارها و شیوه‌های زندگی با جهان‌های دیگر تعامل می‌کند و زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.
- ۲) جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، بدون پافشاری بر عقاید و ارزش‌های خود، دادوستد فرهنگی را از هنجارها به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی، یعنی عقاید و ارزش‌ها گسترش می‌دهد.
- ۳) جهان اجتماعی با پذیرش عناصر فرهنگی جهان‌های دیگر در سطح عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها، به تدریج عناصر جهان اجتماعی دیگر را جایگزین عناصر فرهنگی خود می‌نماید.
- ۴) جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، عناصر گوناگون را در سطح لایه‌های عمیق می‌پذیرد و براساس جهان‌شناسی خود، به بازسازی عقاید و ارزش‌های آخذ شده می‌پردازد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۱۲

فرض صورت سؤال، مربوط به تعامل جهان اجتماعی با جهان اجتماعی دیگر در حوزهٔ لایه‌های سطحی (هنجارها و نمادها) است؛ در صورتی که سایر گزینه‌ها به تعاملات مربوط به لایه‌های عمیق اشاره دارد.

اگر جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های خود، با جهان‌های اجتماعی دیگر تعامل و دادوستد داشته باشد و در محدودهٔ هنجارها و شیوه‌های زندگی، عناصری را از جهان اجتماعی دیگر بگیرد و در صورت لزوم، تغییرات لازم را در آن‌ها پدید آورد، زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- چه عاملی موجب خودباختگی فرهنگی بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان در زمان مواجهه با جهان غرب شد؟
 - کدام‌یک، از مؤلفه‌های بُعد «دین و ارزش‌های اخلاقی» در نهاد خانواده است؟
 - در صورت وجود کدام ویژگی در قدرت، آن قدرت را دارای مقبولیت می‌دانیم؟
 - در دیدگاه اسلام، در صورت وجود نداشتن کدام شرط، جامعه مشرک شکل می‌گیرد؟
- (۱) رویارویی قدرت سیاسی و نظامی غرب با جهان اسلام - آگاهی و باور دینی - احساس رضایت فردی که قدرت بر او اعمال می‌شود. - فرهنگ و معنایی که با افزایش جمعیت بسط می‌یابد، فرهنگ حق باشد.
- (۲) رواج تصاویر القایی مستشرقان از جهان اسلام - حکمیت خانواده - عدم استفاده از اکراه و تهدید در قدرتی که اعمال می‌شود. - فرهنگ و معنایی که با افزایش جمعیت بسط می‌یابد، فرهنگ باطل نباشد.
- (۳) محدودشدن فرهنگ جهان اسلام به ابعاد تاریخی و جغرافیایی - رفتارهای دینی - به رسمیت شناخته‌شدن قدرتی که بر افراد اعمال می‌شود. - افراد و اعضای فرهنگ، حاملان و عاملان معانی حق باشند.
- (۴) عدم مشارکت افراد در حیات فکری جهان اسلام - ارزش‌های اخلاقی - عدم وجود تهدید و ترس در فردی که قدرت بر او اعمال می‌شود. - افراد و اعضای فرهنگ، حاملان و عاملان معانی باطل نباشند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۱۳، ۱۴، ۱۵ و ۱۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- قدرت سیاسی و نظامی غرب در نخستین رویارویی‌ها، بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان را دچار خودباختگی فرهنگی ساخت.
- قداست خانواده، آگاهی و باور دینی، ارزش‌های اخلاقی و رفتارهای دینی، از مؤلفه‌های بُعد دین و ارزش‌های اخلاقی در نهاد خانواده است.
- قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید، دارای مقبولیت است.
- شرایط شکل‌گیری جامعه مشرک و جامعه فاسق از نظر اسلام:

شرایط افزایش جمعیت از دیدگاه اسلام	توضیحات	پیامدهای فقدان این شرایط
شرط اول	فرهنگ و معنایی که با افزایش جمعیت، بسط می‌یابد، فرهنگ حق باشد، نه فرهنگ باطل.	شکل‌گیری جامعه مشرک (جامعه‌ای که براساس عقاید و ارزش‌های باطل شکل می‌گیرد).
شرط دوم	افراد و اعضای این فرهنگ نیز حاملان و عاملان معانی حق باشند، نه افرادی بی‌تفاوت و غیرمسئول در برابر فرهنگ حق.	شکل‌گیری جامعه فاسق (جامعه‌ای که اعضای آن عقاید و ارزش‌های حق را می‌شناسند، ولی به آن پایبند نیستند).

عبارت درست درباره «نظم اجتماعی» و نادرست درباره «پدیده اجتماعی» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) باعث می‌شود که بدانیم چه توقعات و انتظاراتی می‌توانیم از دیگران داشته باشیم. - آدابی که ما مراعات می‌کنیم، عامل شکل‌گیری پدیده‌های اجتماعی در زندگی اجتماعی هستند.
- (۲) امکان انتقاد از علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارد. - انسان‌ها پدیده‌های اجتماعی را برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود پدید می‌آورند، ولی در بسیاری از موارد، خود این پدیده‌ها اصل قرار می‌گیرند.
- (۳) باعث می‌شود که اتفاقات غیرمنتظره، انسان‌ها را از همکاری با یکدیگر باز ندارد. - زبان، یک پدیده اجتماعی است که با وجود دستورها و قواعد پیچیده، فرصت مبادله پیام را فراهم می‌کند.
- (۴) سازمان‌دهنده زندگی اجتماعی انسان‌ها و عامل ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی است. - تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد و کلان از جمله کنش‌های اجتماعی، در نتیجه ساختارهای اجتماعی پدید می‌آیند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمبث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۲ و ۶ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۳ و ۴

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): درست - نادرست (بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها، پیش روی ما قرار می‌گیرند).
- گزینه (۲): نادرست (مربوط به علوم اجتماعی است). - درست
- گزینه (۳): درست - درست
- گزینه (۴): نادرست (مربوط به ساختارهای اجتماعی است). - نادرست (تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد و کلان از جمله ساختارهای اجتماعی، در نتیجه کنش‌های اجتماعی پدید می‌آیند).

در ارتباط با نظریات و نظریه‌پردازان، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- از نظر دورکیم، شکل تقسیم کار در جوامع مکانیکی به چه صورت است؟
- هدف از تحقیقات جرم‌شناسی لمبروزو، پی‌بردن به چه موضوعی بود؟
- کدام مورد، از ایده‌های اصلی ویلهلم دیلتای دربارهٔ انسان و جامعه نیست؟

- ۱) ممکن است در آن تقسیم کار شکل نگرفته باشد. - مجرم بودن یا نبودن را با روش تبیینی تشخیص دهد. - پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.
- ۲) در آن تقسیم کار گسترده وجود دارد. - با استفاده از ویژگی‌های ظاهری، مجرم‌بودن یا نبودن را تشخیص دهد. - جامعه مانند طبیعت دارای نظم است.
- ۳) ممکن است در آن تقسیم کار ساده وجود داشته باشد. - برای بررسی تمامی ابعاد پدیدهٔ جرم، از مطالعهٔ موردی استفاده کند. - جامعه همانند طبیعت است.
- ۴) تقسیم کار بر مبنای سن و جنس انجام شده است. - از طریق مشاهدهٔ مشارکتی به دنبال مطالعهٔ جرم باشد. - انسان مانند موجودات طبیعی نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۳ و ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- دورکیم حرکت جوامع بشری را به دو مقطع تقسیم می‌کند. جوامع مقطع نخست را جوامع مکانیکی و جوامع مقطع دوم را جوامع ارگانیکی می‌نامد. در جوامع مکانیکی تقسیم کار اجتماعی شکل نگرفته است یا در حد ساده و ابتدایی است، مانند تقسیم کار سنی و جنسی؛ ولی در جوامع ارگانیکی تقسیم کار گسترده وجود دارد.
- لمبروزو با روش تبیینی می‌خواست مجرم‌بودن یا نبودن را با مشاهده ویژگی‌های جسمانی و ظاهری تشخیص دهد و بدین منظور ابزارهایی مانند نبض‌نگار آبی، مجسمه‌نگار، آوانگاشت و ... را به کار گرفت.
- در قرن نوزدهم میلادی، برخی از متفکران اجتماعی آلمانی از جمله ویلهلم دیلتای و ماکس وبر، مدعی شدند که هرچند جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی، نظم و قواعد خاصی دارد، اما انسان‌ها مانند موجودات طبیعی نیستند و پدیده‌های اجتماعی نیز با پدیده‌های طبیعی تفاوت دارد.

در بین عبارت‌های زیر، کدام یک بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

- الف) زندگی اجتماعی همه موجودات زنده ناآگاهانه و غریزی است و براساس اراده و قرارداد شکل نمی‌گیرد. - به همین دلیل انسان در قبال فرهنگی که به او منتقل می‌شود، منفعل و پذیرنده است.
- ب) جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند. - فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد و به تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی آشنا می‌شود.
- ج) جمهوری اسلامی یا مردم‌سالاری دینی، نوعی نظام سیاسی است که در جهان اسلام مورد توجه امت اسلامی قرار گرفته است. - در این نظام سیاسی، احکام و مقررات با خواست مردم شکل می‌گیرد.
- د) علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی، انسان‌ها را از فرصت‌های زندگی در اجتماعات برخوردار می‌سازند. - هم‌چنین با داوری، نقد و اصلاح پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی می‌کنند.
- ه) تأکید رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی، به حذف اراده و خلاقیت می‌انجامد. - برای جلوگیری از این پیامدها، آگاهی و هدف‌داری پدیده‌های اجتماعی مورد توجه برخی جامعه‌شناسان قرار گرفت.

(۲) «ب» - «ه»

(۱) «ج» - «ه»

(۴) «الف» - «د»

(۳) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۹، ۵ و ۱۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۲ و ۴

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نادرست (زندگی همه موجودات به‌جز انسان غیرارادی و غریزی است). - نادرست (انسان در قبال فرهنگی که از طریق آموزش به او منتقل می‌شود، صرفاً موجودی منفعل و پذیرنده نیست؛ بلکه کنشگری فعال و تأثیرگذار است).

ب) درست - درست

ج) درست - نادرست (در نظام اسلامی، احکام و مقررات با خواست مردم و در ذیل اراده و مشیت خداوند شکل می‌گیرند. در این دیدگاه، عقل و وسیله شناخت ارزش‌های الهی و احکام و مقررات اجتماعی هستند و انسان‌ها مسئولیت شناخت و اجرای آن‌ها را به عهده دارند).

د) نادرست (علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی، به انسان‌ها امکان می‌دهند که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند. هم‌چنین دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آن‌ها با کشف این قواعد می‌توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند. ما با شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر، محله، کشور و دیگر اجتماعات، هم از فرصت‌های آن‌ها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم). - نادرست (علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند).

ه) درست - نادرست (تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی می‌انجامد و شور زندگی را از انسان‌ها می‌گیرد. برای جلوگیری از بروز چنین پیامدهایی، کنش اجتماعی و آگاهی و معناداری در آن مورد توجه برخی جامعه‌شناسان قرار گرفت).

هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، به کدام مفهوم اشاره دارد؟

الف) روان‌شناسان در حال مطالعه و بررسی علل افزایش علائم اضطراب در نوجوانان هستند.

ب) طبق نتایج به‌دست‌آمده از آزمایش‌های متعدد، افزایش محرک‌های تهدیدآمیز در محیط، به طور مداوم موجب افزایش فعالیت آمیگدال در مغز می‌شود.

ج) اگر افزایش تعداد ناظران موجب کاهش احساس مسئولیت فردی شود، احتمال کمک کردن در حضور جمع، کاهش می‌یابد.

(۲) مسئله - اصل - فرضیه

(۱) فرضیه - قانون - مسئله

(۴) مسئله - فرضیه - قانون

(۳) فرضیه - نظریه - اصل

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

مفاهیم مهم در علم تجربی:

در علوم تجربی با کمک مشاهده و روش‌های مختلف، رابطه بین پدیده‌های طبیعی، بررسی می‌شود. در علوم تجربی، برخی مفاهیم مانند مسئله، فرضیه، اصل یا قانون و نظریه کاربرد فراوانی دارند:

سؤالی است که ذهن دانشمند را به خود مشغول کرده است و دانشمند به دنبال پیدا کردن پاسخی برای آن است.

مسئله پژوهش‌های دانشمندان با «طرح مسئله» شروع می‌شود.

دانشمند با طرح مسئله، موقعیت‌های ناشناخته و مجهول را شناسایی می‌کند.

پاسخ‌های اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است.

فرضیه برای تأیید و پذیرش پاسخ‌های اولیه ارائه‌شده به مسئله‌های علمی باید (۱) آن پاسخ‌ها را براساس مشاهدات تجربی، بیازماییم و (۲) نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی، مطابقت دهیم.

فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال بیایند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم شوند.

فرضیه‌ها در صورت پذیرفته‌شدن در شرایط مختلف آزمایشی، به «قانون یا اصل» تبدیل می‌شوند.

اصل یا قانون معتبر بودن و پذیرفته‌شدن پاسخ، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است پاسخی که

امروز مورد قبول واقع شده و علمی است، پس از مدتی به دلیل (۱) آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی

(۲) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شده و نادرست تلقی گردد.

نظریه مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع «نظریه» را تشکیل می‌دهند.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) این جمله بیانگر موضوعی است که ذهن دانشمندان را به خود مشغول کرده و هنوز علت آن مشخص نشده و در مرحله طرح سؤال و بررسی است؛ بنابراین مصداق «مسئله» است.

ب) این عبارت از نتایج به‌دست‌آمده از آزمایش‌های انجام‌شده سخن می‌گوید که در شرایط مختلف بررسی و تأیید شده است؛ پس مصداق «اصل یا قانون» است.

ج) این جمله پیش‌بینی رابطه‌ای علت و معلولی است که باید مورد آزمون قرار گیرد؛ پس مصداق «فرضیه» است.

در یک پژوهش روان‌شناختی عنوان شده که شبکه‌های اجتماعی به دلیل ایجاد احساس تنهایی و مقایسه اجتماعی در نوجوانان، پیامدهای رفتاری نابهنجاری بر جا می‌گذارد. خانواده‌هایی که این پژوهش علمی را می‌خوانند، ممکن است در اثر تجارب شخصی خود، برداشت‌های یکسانی از نابهنجاری رفتارها نداشته باشند و برداشت آن‌ها با آنچه مورد نظر پژوهشگر بوده است، فرق داشته باشد. برای رفع این اشکال، به کارگیری کدام اقدام ضروری است؟

- (۱) تکرار نتایج پژوهش در سایر نوجوانانی که کمتر از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند.
- (۲) به کارگیری تعریف عملیاتی از رفتارهای نابهنجار
- (۳) استفاده از روش مشاهده و دوری از پیش‌داوری در بررسی رفتارهای نوجوانان مورد مطالعه
- (۴) یکسان‌بودن نتایج به‌دست‌آمده پس از تغییر افراد مورد آزمایش

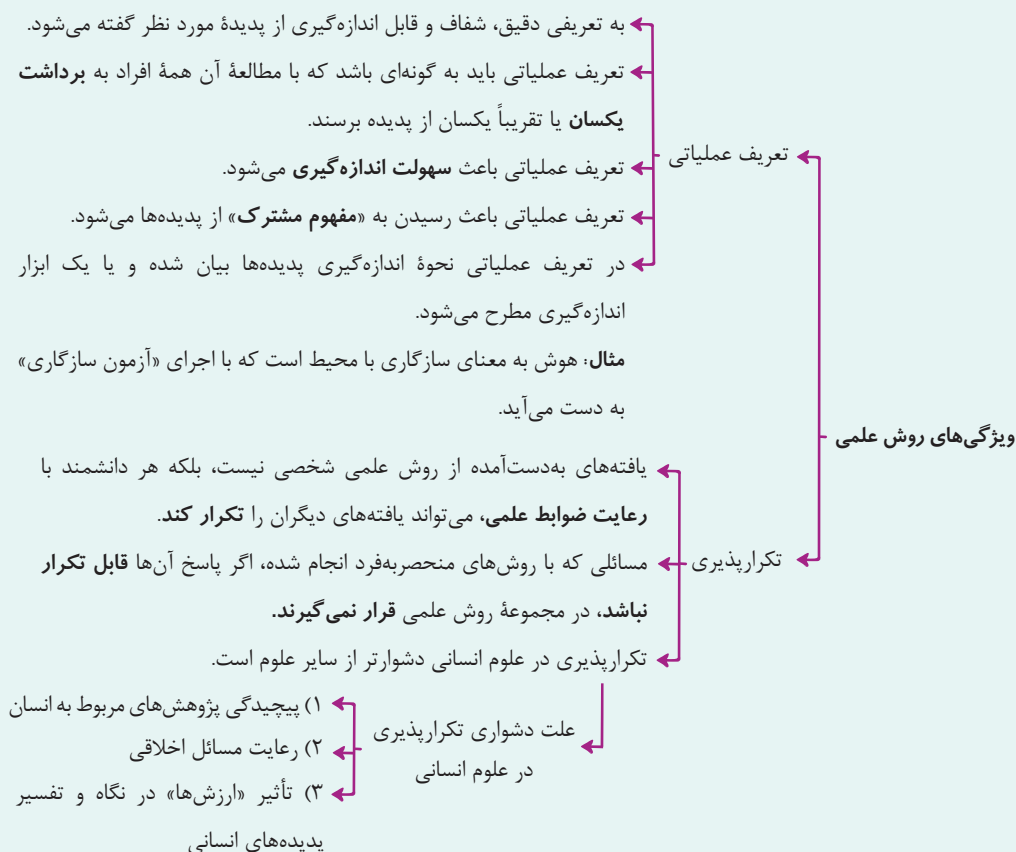
پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

روش علمی به فرایند جست‌وجوی باقاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین گفته می‌شود.

روش علمی دارای دو ویژگی است: (۱) تعریف عملیاتی و (۲) تکرارپذیری

در روش علمی، برای انجام یک آزمایش و هم‌چنین سهولت در اندازه‌گیری‌ها، باید متغیرهای مورد نظر به شکل دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری تعریف شوند. در این صورت همه افراد به برداشت یکسان یا تقریباً یکسانی از متغیرها می‌رسند. به این کار «تعریف عملیاتی» گفته می‌شود. برای این‌که خانواده‌ها برداشت یکسانی از نابهنجاری بودن رفتارها داشته باشند باید در پژوهش، منظور از رفتارهای نابهنجار و نحوه اندازه‌گیری آن از طریق تعریف عملیاتی به طور دقیق روشن شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): به ویژگی تکرارپذیری روش علمی اشاره دارد.

گزینه (۳): به روش مشاهده از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات و الزامات آن اشاره دارد.

گزینه (۴): به ویژگی تکرارپذیری روش علمی اشاره دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر یک از عبارت‌های زیر به کدام یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات مربوط است؟

- الف) مناسب برای پدیده‌های غیر قابل مشاهده
 ب) بررسی شواهد به دست آمده از مناطق انجام‌دهنده فعالیت‌های ذهنی
 ج) کمک به دستیابی به اولین هدف روان‌شناسی
 د) قابلیت ارائه نمره واحد در دفعات متعدد اجرا
- ۱) پرسش‌نامه - روش‌های مبتنی بر علم اعصاب - مشاهده - مصاحبه
 ۲) آزمون - پرسش‌نامه - آزمون - مشاهده
 ۳) پرسش‌نامه - روش‌های مبتنی بر علم اعصاب - مشاهده - آزمون
 ۴) مشاهده آزمایشگاهی - پرسش‌نامه - آزمون - پرسش‌نامه

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

برخی از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی عبارت‌اند از:

- ← مشاهده
 - ← یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات، برای توصیف موضوعات مختلف است.
 - ← برای بررسی رفتار آدمیان و حیوانات کاربرد دارد.
 - ← به دو شکل ۱) در محیط طبیعی و ۲) در محیط آزمایشگاهی صورت می‌گیرد.
 - ← اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند و مشاهده‌گر تا جای ممکن از تعصب و پیش‌داوری‌ها به دور باشد.
- ← پرسش‌نامه
 - ← برای بررسی اطلاعاتی که به طور مستقیم نمی‌توان مشاهده کرد، کاربرد دارد.
 - ← برای بررسی رفتار و افکار فرد، از خود فرد پرسیده می‌شود.
 - ← باید دقیق و معتبر باشد.
 - ← به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شود.
- ← مصاحبه
 - ← برای موضوعاتی که نمی‌توان مشاهده کرد و یا سوالات از پیش تعیین‌شده‌ای برای آن در نظر گرفت، کاربرد دارد.
 - ← به صورت گفت‌وگوی دوطرفه انجام می‌شود.
 - ← هدفمند و سازمان‌یافته است که همین ویژگی، آن را از گفت‌وگوی عادی متمایز می‌کند.
- ← آزمون
 - ← ابزاری برای کمتی‌کردن ویژگی‌های روان‌شناختی است.
 - ← ساخت آن بسیار دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند.
 - ← باید دو ویژگی مهم داشته باشد: ۱) دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است. ۲) در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسان بدهد.
 - ← استفاده از آن، چگونگی اجرا و تفسیر آن باید در کنار سایر روش‌ها باشد و به دست افراد متخصص انجام شود.
 - ← بیش از هر روشی افراد عادی جامعه ممکن است با استفاده از این ابزار مواجه شده باشند.
- ← روش‌های مبتنی بر علم اعصاب
 - ← با استفاده از فنون مختلف، عملکرد مغز مورد مشاهده قرار می‌گیرد.
 - ← برخی از این فنون عبارت‌اند از: ۱) تصویربرداری تشدید مغناطیسی (MRI) ۲) نوار مغزی مغناطیسی (MEG) ۳) تحریک مغناطیسی سراسر جمجمه (TMS)
 - ← در این روش، به مطالعه دقت مکانی و زمانی مناطق مختلف مغز به هنگام انجام یک فعالیت ذهنی پرداخته می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

- الف) اطلاعاتی را که با مشاهده مستقیم نمی‌توان به دست آورد، می‌توان با استفاده از پرسش‌نامه یا مصاحبه و یا آزمون‌ها کسب کرد. (تأیید گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳))
- ب) در روش‌های مبتنی بر علم اعصاب، می‌توان از شواهد به‌دست‌آمده از عملکرد مغز استفاده کرد، مناطقی که انجام‌دهنده فعالیت‌های ذهنی است، همان مغز است. از طریق روش‌های مبتنی بر علم اعصاب به مطالعه دقت مکانی و زمانی مناطق مختلف مغز به هنگام انجام یک فعالیت ذهنی می‌پردازند. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))
- ج) اولین هدف علم روان‌شناسی «توصیف» یعنی بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چستی موضوع مورد مطالعه است. مشاهده یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات و توصیف موضوع‌های مختلف است.
- د) آزمون‌ها باید دو ویژگی داشته باشند:
- ۱) دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کنند که برای آن ساخته شده‌اند.
 - ۲) در دفعات متعدد اجرا نمرات یکسان یا تقریباً یکسانی بدهند.
- بنابراین ویژگی مطرح‌شده در این عبارت در «آزمون‌ها» وجود دارد. (تأیید گزینه (۳))

هر یک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب با کدام روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی، تناسب بیشتری دارد؟

(سوال ۶۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ (فاج از کشور))

- طرح پرسش‌ها براساس پاسخ‌های ارائه‌شده قبلی
- به دست آوردن نمرات تقریباً برابر در چندین اجرا
- استفاده از سؤالات مشخص و از قبل برنامه‌ریزی‌شده
- بررسی رفتار در شرایط طبیعی و آزمایشگاهی

(۲) پرسش‌نامه - مصاحبه - مشاهده - آزمون

(۱) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - پرسش‌نامه

(۴) آزمون - مشاهده - آزمون - مصاحبه

(۳) مصاحبه - آزمون - پرسش‌نامه - مشاهده

کنکور

کدام یک از عبارات زیر در زمینه رشد درست است؟

الف) در تمامی تغییرات رشدی، هر دو عامل محیط و وراثت حضور داشته و بر یکدیگر اثر می گذارند.

ب) ویژگی های جنین آدمی منحصرأ ناشی از کروموزوم هایی است که از والدین خود دارد.

ج) اهمیت وراثت این امکان را به ناظر بیرونی می دهد تا با بررسی اقوام دور و نزدیک افراد، احتمال بروز برخی از رفتارهای هر فرد را پیش بینی کند.

د) برخی دوقلوها که تحت تأثیر ویژگی های وراثتی کاملاً یکسان هستند، ممکن است با افزایش سنشان به یکدیگر شبیه تر و یا متفاوت تر شوند.

ه) برای روان شناسان رشد پرداختن به دلایل زیربنایی ویژگی ها و تغییرات رشدی روان شناختی دشوار نیست.

۱) «ب» - «ه» ۲) «ج» - «د»

۳) «الف» - «ب» - «ه» ۴) «الف» - «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

عوامل مؤثر بر رشد:

عواملی که بر رشد انسان اثر می گذارد، دو دسته اند:

← وراثت ایجادکننده صفاتی است که از قبل در فرد نهفته است.

← رشد تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می شود.

← عوامل وراثتی شروع توانایی ها در سنین خاص در اکثر افراد به عامل رشد مربوط می شود؛ مانند شروع به راه رفتن مستقل در ۱۵ ماهگی.

← ویژگی های ارثی از طریق کروموزوم های پدر و مادر به ارث می رسند. در بسیاری از موارد با توجه به خصوصیات

افراد فامیل نزدیک و دور می توان احتمال وقوع برخی از ویژگی های رفتاری و شناختی را در دامنه های سنی

خاص پیش بینی کرد.

← عواملی که در بیرون فرد وجود دارند و بر نحوه تغییرات رشدی اثر می گذارند.

← عوامل محیطی یادگیری یکی از مهم ترین عوامل محیطی است.

← افزایش مهارت ها و تفاوت افراد در بهتر انجام دادن کارها بر اثر تمرین، بیشتر به عامل محیطی مربوط می شود؛

مانند کسب مهارت دوچرخه سواری در برخی کودکان.

هرگاه صحبت از تغییرناپذیری انسان ها به دلیل ویژگی های ذاتی آنان است، عامل وراثت مطرح است و هرگاه صحبت از تغییرپذیری

انسان ها به دلیل قرارگرفتن در کنار افراد و یا در شرایط یادگیری است، عامل محیطی مطرح است.

بررسی عبارت ها:

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نادرست؛ ویژگی های آدمی و تغییراتی که در طول زندگی رخ می دهند می توانند معلول دو دسته عوامل «محیطی» و «وراثتی» باشند. ممکن است ویژگی یا تغییری، تنها تحت تأثیر عوامل محیطی یا تنها تحت تأثیر عوامل وراثتی و یا تحت تأثیر تعامل این دو با هم باشد. برای مثال رنگ چشم آدمی تنها تحت تأثیر عامل وراثتی است و یا یادگیری و به کار بردن کلمات زشت صرفاً تحت تأثیر محیط است؛ بنابراین نمی توانیم بگوییم در تمامی تغییرات الزاماً هر دو عامل وجود داشته اند.

ب) نادرست؛ جنین در فضای درون رحم تنها تحت تأثیر عوامل وراثتی نیست و محیط رحم و شرایط مادر، عامل محیطی رشد او هستند. برای مثال، آلودگی شیمیایی یا اعتیاد مادر به عنوان عوامل بیرونی و جدا از کروموزوم هایی که کودک به ارث برده بر شرایط، سرنوشت و ویژگی های جنین مؤثرند.

ج) درست؛ از آن جا که وراثت نقش تعیین کننده‌ای در رشد یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد، در بسیاری از موارد با توجه به بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد.

د) درست؛ دوقلوهای همسان دارای ویژگی‌های وراثتی کاملاً یکسانی هستند، زیرا از یک تخمک به وجود آمده‌اند، ولی این امکان وجود دارد که تحت تأثیر محیط به تدریج شبیه‌تر و یا متفاوت‌تر شوند.

ه) نادرست؛ به صورت کلی توصیف و تبیین پدیده‌های روان‌شناختی دشوارتر از پدیده‌های زیستی است. به همین قیاس برای روان‌شناسان رشد، پرداختن به چرایی ویژگی‌های روان‌شناختی و دلایل زیربنایی آن‌ها کار چندان آسانی نیست.

(سوال ۶۷ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

از بین عبارت‌های زیر، کدام موارد نادرست است؟

الف) دوقلوهای ناهمسان نیمی از ویژگی‌ها و صفات را از پدر و نیمی را از مادر به ارث می‌برند و ممکن است از لحاظ جنسیت، یکسان باشند.

ب) رشد جسمانی از تولد تا ۱۲ سالگی به آرامی و یکنواخت صورت می‌گیرد، ولی در دوره نوجوانی با جهش روبه‌رو می‌شود.

ج) رشد دوره نوجوانی همراه با تغییرات متعدد و ناگهانی در جنبه‌های مختلف است که فرد نسبت به آن آگاهی دارد.

د) بروز مهارت‌ها و توانایی‌های جسمانی و شناختی در دو سال اول زندگی، بیشتر نیازمند یادگیری است.

۲) «ب» - «د»

۱) «الف» - «ج»

۴) «ب» - «ج» - «د»

۳) «ج» - «د»

کدام یک از گزینه‌های زیر نشان‌دهنده هیجانی است که بروز آن تحت نظام پردازش‌های فردی نیست؟

- (۱) دانش‌آموزی که هنگام شنیدن نامش برای پاسخ‌گویی در کلاس، دچار تپش قلب و عرق سرد می‌شود.
- (۲) دختری که در حضور جمع، وقتی دیگران به اشتباهش می‌خندند، صورتش سرخ می‌شود و سرش را پایین می‌اندازد.
- (۳) نوجوانی که وقتی دوستش در حضور جمع تحسین می‌شود، در عین لبخند زدن احساس ناراحتی و دلخوری می‌کند.
- (۴) دانش‌آموزی که وقتی در امتحان نهایی نمره بالایی می‌گیرد، از این که پشت سر معلمش حرف‌های بدی زده و به سخت‌گیری‌هایش منتقد بوده است، حس بدی دارد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

انواع هیجانات	هیجانات ساده	تحت تأثیر نظام پردازش‌های فردی نیست و غالباً به یک صورت پدیدار می‌شود.
	هیجانات مرکب	شامل هیجانات ترس، خشم و محبت است.
		بروز آن پیچیده‌تر بوده و با توجه به نوع ارزیابی، ظهور متفاوتی می‌یابد.
		شامل هیجاناتی مانند احساس پشیمانی، سپاسگزاری، احساس گناه و ترحم می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هیجانات ساده از هیجاناتی هستند که بروز آن‌ها تحت نظام پردازش فردی نیست و به یک صورت پدیدار می‌شوند. در گزینه (۱)، فرد دچار ترس و اضطراب می‌شود که از هیجانات ساده است. اما در گزینه‌های دیگر، هیجاناتی مانند احساس خجالت و شرم (گزینه ۲)، احساس حسادت (گزینه ۳) و احساس گناه (گزینه ۴) دیده می‌شود که همگی از هیجانات مرکب‌اند؛ زیرا از ترکیب چند هیجان ساده به وجود آمده‌اند.

والدینی که انتخاب کرده‌اند فرزند خود را براساس توصیه‌های دینی تربیت کنند، هر یک از رفتارهای زیر را در رابطه با کدام فرزند خود نباید انجام دهند؟

- داشتن خطوط قرمز مشخص و نهی مستقیم از انجام آن‌ها
 - آزاد گذاشتن فرزند تا هر نوع بازی که دوست دارد انجام دهد.
 - گاهی جلوی رفتار غلط او را گرفتن و راهنمایی کردن او به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها
- (۱) فرزندی که به دبستان می‌رود. - فرزندی که هنوز قادر به انجام حرکات ظریف نیست. - کودک ۱۲ ساله‌ای که بالغ شده است.
- (۲) نوجوان کنکوری - فرزندی که به مهد کودک می‌رود. - کودک دبستانی که توانایی تفکر فرضی را هنوز کسب نکرده است.
- (۳) فرزندی که در کنار دوستانش بازی‌های انفرادی انجام می‌دهد. - فرزند دبستانی - کودکی که هنوز قادر به انجام حرکات ظریف نیست.
- (۴) نوجوان کنکوری - فرزندی که کار خوب را برای درستی آن انجام می‌دهد. - کودکی که همکلاسی‌هایش در دبستان را براساس نیت کارشان قضاوت می‌کند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

مراحل رشد انسان تا ۲۱ سالگی از نظر اسلام به سه مرحله تقسیم می‌شود و پیامبر اکرم (ص) برای هر مرحله توصیه‌هایی در ارتباط با نحوه رفتار با کودک کرده‌اند:

دوره‌ها	توصیه پیامبر در مورد نحوه برخورد با فرد
۷ سال اول سید (آقا و سرور)	• باید آزاد باشد که بازی کند. • باید عواطف و احساسات صحیح او را رشد داد. • باید با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد. • باید بدون توقع اطاعت از او، با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره گرفت.
۷ سال دوم عبد (فرمانبردار)	• باید کم زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به او فهماند. • باید در تأدیب او کوشش کرد. • باید او را به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت.
۷ سال سوم (وزیر و مشاور)	• باید با او به منزله مشاور رفتار کرد. • دیگر نباید به صورت آمرانه با او رفتار شود. • او را باید مانند عضو بزرگ خانواده دانست و در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داد.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: در هفت سال سوم زندگی، یعنی جایی که در آن نوجوان در کنکور شرکت می‌کند، نباید به صورت آمرانه با فرزند رفتار شود. از طرفی در تعامل با کودکان زیر هفت سال نباید از فرزند توقع اطاعت داشت و باید او را آزاد گذاشت تا بازی کند. یعنی آمرانه صحبت کردن و امر و نهی مستقیم در هفت سال اول و سوم جایی نداشته و به همین خاطر بخش اول گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) درست است.

عبارت دوم: در هفت سال دوم زندگی لازم است تا فرزند تأدیب شود و او را به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت، به همین خاطر آزاد گذاشتن برای کودک برای انجام هر نوع بازی در این دوره جایز نیست. از طرفی در هفت سال اول لازم است کودک آزاد باشد تا بازی کند، کودکی که به مهد کودک می‌رود و قادر به انجام حرکات ظریف نیست در ۷ سال اول قرار دارد؛ پس می‌توان با آنان اینگونه رفتار کرد. (رد گزینه‌های (۱) و (۲))

عبارت سوم: راهنمایی کردن به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها باید در هفت سال دوم انجام شود، کودک ۱۲ ساله حتی اگر بالغ شده باشد، در هفت سال دوم قرار دارد (رد گزینه (۱)). کودک دبستانی چه تفکر فرضی را کسب نکرده باشد و چه براساس نیت افراد

روان‌شناسی

آن‌ها را قضاوت کند در سنین دبستان (بین ۷ تا ۱۲ سال) قرار دارد، پس در هفت سال دوم قرار دارد و می‌توان با او این‌طور رفتار کرد. (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

تیزبازی

توی همه گزینه‌ها اول باید ببینی که رفتارهای مطرح‌شده را در مورد کدام کودکان می‌توان انجام داد، آن گزینه را کنار بگذاری و سپس برای پیدا کردن پاسخ به کودکانی توجه کنی که آن رفتارها را در مورد آن‌ها نباید انجام داد.

کدام موارد، در خصوص «رشد شناختی در دوره نوجوانی» صحیح است؟

الف) یکی از تغییرات اساسی که در دوره نوجوانی اتفاق می‌افتد، مهارت فراحافظه هست که در کودکی در حد بسیار ناچیزی دیده می‌شود.

ب) علت تفاوت نوجوانان در مقایسه با کودکان در نظر گرفتن احتمال‌های مختلف، به دلیل تفاوت در مبانی شناختی آن‌ها است.

ج) نوجوانان اغلب به دلیل عدم پختگی در به‌کارگیری توانایی‌های شناختی، مهارت لازم را ندارند و راهی برای تغییر این پیامدهای ناسازگارانه برای آن‌ها موجود نیست.

د) یکی از تکالیف اساسی دوره نوجوانی «کسب هویت» است که رسیدن به این توانایی در دوره کودکی دور از انتظار است.

(۲) «ب» - «د»

(۱) «الف» - «ج» - «د»

(۴) «ج» - «ب»

(۳) «ب»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

مقایسه رشد شناختی در دوره کودکی و نوجوانی:

ویژگی‌های رشد شناختی معادل آن در دوره کودکی	ویژگی‌های رشد شناختی دوره نوجوانی
استدلال بر مبنای واقعیت‌های عینی و ملموس بیرونی	تفکر فرضی: بهره‌بردن از احتمال‌های مختلف در پیش‌بینی موقعیت‌ها
در کودکی هم وجود دارد، ولی مقدار آن کم‌تر است.	توجه گزینشی: متمرکز شدن بر اطلاعات مرتبط و سازگار شدن با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر
در کودکی هم وجود دارد، ولی این توانایی در او محدودتر است.	حافظه: توانایی استفاده از مراحل رمزگردانی، نگهداری و بازیابی
در کودکی وجود ندارد.	فراحافظه: فراگیری مهارت جگونگی به حافظه سپردن اطلاعات و تقویت حافظه
کودکان بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌های خود اشراف ندارند.	قدرت نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه
کودکان می‌توانند با سرعت کمی فکر کنند، ولی قادر به ظرفیت‌سازی حافظه خود نیستند.	افزایش سرعت تفکر در نتیجه نگاه داشتن اطلاعات بیشتر در حافظه در یک لحظه (ظرفیت‌سازی حافظه)
پردازش کودکان ادراکی است و صرفاً به ظاهر و ویژگی‌های حسی (مانند اندازه و شکل ظاهری کالا) توجه می‌کنند.	پردازش مفهومی: علاوه بر ویژگی‌های حسی و ظاهری به ویژگی‌های کیفی (مانند فایده‌مندی، ماندگاری و ... یک کالا) هم توجه می‌کنند.

رشد فزاینده در توانایی‌های شناختی نوجوانان به دلیل عدم پختگی کامل در به‌کارگیری آن‌ها در نوجوانان باعث پیامدهای ناسازگارانه‌ای می‌شود. برخی از این پیامدها به همراه توصیه‌های متناسب در جدول زیر آمده است:

توصیه	پیامد تغییرات شناختی
در حضور دیگران از نوجوانان عیب‌جویی نشود.	حساسیت نسبت به انتقاد دیگران
ویژگی‌های منحصر به فرد نوجوانان پذیرفته شود تا در زمان مناسب دیدگاه متعادل‌تری ایجاد شود.	احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز
نوجوانان نیاز به کمک دارند تا دریابند جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند.	آرمان‌گرایی و عیب‌جویی
به جای نوجوانان تصمیم‌گیری نشود، تصمیم‌گیری کارآمد، الگوی تصمیم‌گیری نوجوانان باشد.	مشکل در تصمیم‌گیری روزمره

مشاوره همیشه سعی کنید به صورت سؤال توجه ویژه داشته باشید و به کلمات کلیدی آن دقت کنید. گاهی در متن سؤال هم‌زمان دو موضوع مورد نظر طراح سؤال بوده است؛ مانند این سؤال، که هم جنبه «رشدی» و هم «درستی» عبارت، مورد نظر بوده است.

درس Box

روان‌شناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

الف) **نادرست**؛ یکی از تغییرات شناختی اساسی و کیفی در دوره نوجوانی کسب مهارت «فراحافظه» است که در کودکی وجود ندارد.
ب) **درست**؛ نوجوانان در پیش‌بینی موقعیت‌ها، احتمال‌های مختلف را در نظر می‌گیرند (تفکر فرضی) در حالی که مبنای استدلال در کودکی واقعیت‌های ملموس و بیرونی است.

ج) **نادرست**؛ براساس جدول توصیه‌های پیشنهادی در مواجهه با پیامدهای ناسازگارانه رشد شناختی دوره نوجوانی راهی برای تغییر وجود دارد.

د) **نادرست**؛ این عبارت درست است، ولی بیانگر کسب هویت است که به رشد اجتماعی مربوط است نه رشد شناختی.

حواستون باشه که در صورت سؤال تأکید شده که: مطلب درست باید در خصوص **رشد شناختی** دوره نوجوانی باشد و سؤال، صرفاً به دنبال عبارت‌های صحیح در دوره نوجوانی نیست بلکه می‌خواهد به جنبه آن هم توجه کنید.

گول نخوری ✗

به ترتیب درستی یا نادرستی عبارتهای زیر کدام است؟

الف) عدم وجود هرگونه محرکی که بتواند گیرندههای حسی بینایی، شنوایی و لامسه را تحریک کند، ایجادکننده وضعیت محرومیت حسی است.

ب) سرعت زیاد بین احساس، توجه و ادراک باعث نادیده گرفتن تفاوت بین این فرایندها می شود.

ج) مقدار احساس درد نواحی مختلف بدن یکسان نیست، ولی تحمل درد در نواحی یکسان در افراد مختلف یکسان است.

د) فرایند توجه همیشه نیازمند وجود محرک و احساس آن است، ولی فرایند ادراک لزوماً نیازمند وجود محرک و احساس آن نیست.

۲) نادرست - درست - نادرست - درست

۱) نادرست - نادرست - درست - درست

۴) درست - درست - نادرست - نادرست

۳) درست - نادرست - درست - نادرست

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت ها:

الف) **نادرست**؛ محرومیت حسی یعنی فرد در شرایطی قرار بگیرد که هیچ یک از گیرندههای حسی به وسیله محرکهای بیرونی تحریک نشود، نه فقط سه حس از حواس.

ب) **درست**؛ فاصله زمانی بین احساس، توجه و ادراک آن قدر سریع است که ما آن را نادیده می گیریم.

ج) **نادرست**؛ مقدار درد در نواحی مختلف بدن یکسان نیست، مثلاً درد کلیه از درد پا به مراتب بیشتر است و یا جوش چرکی بر روی نوک بینی به مراتب دردناکتر از همان جوش بر روی بازو است. همچنین تحمل درد در نواحی یکسان (مثلاً درد ناشی از جراحی یک عضو) در افراد مختلف متفاوت است، برخی آن را راحت تر تحمل می کنند و برخی سخت تر.

د) **درست**؛ برای این که به یک محرک توجه کنیم، حتماً باید آن محرک وجود داشته باشد و ما آن را از بین محرکهای دیگر انتخاب کنیم، ولی برای ادراک نیازمند وجود محرک و احساس نیستیم مانند زمانی که در پدیده توهّم محرک وجود ندارد و ما آن را ادراک می کنیم.

با توجه به دو مثال زیر بگویید چرا تحمل درد برای این افراد یکسان نیست؟

(روان شناسی - سؤال صفحه ۷۳ کتاب درسی)

۱) جانبازان جنگ تحمیلی، در مقایسه با افراد عادی، برای جراحی یک عضو به یک اندازه ابراز ناراحتی نمی کنند.

۲) درد زایمان برای خانم ها، به مراتب قابل تحمل تر از درد ناشی از جراحی کلیه است.

کتاب
درسی

مفهوم متناسب با هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- در کلاس درس مشغول درس دادن هستیم و متوجه این که زنگ اتمام ساعت کلاسی نواخته شده نمی‌شویم.
- در جلسات برگزار شده دانش‌افزایی اولیا در مدارس، برای هر یک از شرکت‌کنندگان مطلبی متفاوت جالب توجه است.
- بسیاری از دانش‌آموزان در شروع کنکور به خوبی می‌توانند تمرکز کنند، اما با گذشت زمان حواسشان بیشتر پرت می‌شود.

(۱) گوش‌به‌زنگی - اطلاعات موجود در حافظه - نبود تمرکز

(۲) ردیابی علامت - انتظارات افراد - نبود توجه

(۳) رد درست - انتظارات افراد - نبود توجه

(۴) از دست دادن - اطلاعات موجود در حافظه - نبود تمرکز

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

منابع توجه تحت تأثیر سه عامل هستند:

منبع توجه	توضیح
(۱) تحریک حواس توسط محرک‌های بیرونی	زمانی که محرک بیرونی ویژگی‌های خاص و متمایزی دارد که توجه ما را به خود جلب می‌کند، مانند شنیدن صدای بلند و یا دیدن ماشینی با رنگ خاص.
(۲) اطلاعات موجود در حافظه	زمانی که نظر ما به سمت اطلاعاتی که به واسطه شغل، علایق، تحصیلات و ... که در حافظه ما وجود دارد جلب می‌شود؛ مانند: توجه دندان‌پزشک به دندان‌های افراد یا معلم به درس مربوط به خودش.
(۳) سبک پردازش افراد و نوع انتظارات آن‌ها	زمانی که فرد به دنبال محرکی با ویژگی‌های خاص (ادراکی یا مفهومی) است و یا انتظار چیزی یا فردی را با ویژگی‌های خاصی می‌کشد، مانند زمانی که منتظر ماشین پدرمان هستیم و ماشین‌های با مشخصات شبیه ماشین پدرمان، نظر ما را به خود جلب می‌کند.

منبع دوم و سوم خیلی به هم شبیه هستند و هر دو به اطلاعاتی مربوط می‌شوند که در ذهن فرد وجود دارد، اما برای تشخیص آن‌ها باید به این نکته توجه کنید که اگر اطلاعات موجود در حافظه به تخصص، دانش و مهارت فرد و یا شغل و علایق او مربوط باشد، منبع توجه به منبع دوم (اطلاعات موجود در حافظه) مربوط است، ولی اگر به موضوعی که در همان لحظه در ذهن فرد وجود دارد، مربوط شود و یا فرد انتظار دارد با محرک با ویژگی‌ها و ظاهری خاص مواجه شود، به منبع سوم (سبک پردازش و نوع انتظارات) مربوط می‌شود.

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: بین ساعت‌های کلاسی زنگی نواخته می‌شود تا دانش‌آموزان و معلمین دقایقی استراحت کنند. معلمی که متوجه صدای زنگ نمی‌شود، محرک هدف را از دست داده است که یکی از موقعیت‌های ردیابی علامت است، پس قسمت اول در گزینه‌های (۲) و (۴) درست هستند. توجه داشته باشید که اگر معلم منتظر شنیدن صدای زنگ بود در موقعیت گوش‌به‌زنگی هم قرار داشت، ولی معلم اصلاً منتظر شنیدن زنگ نبوده است.

عبارت دوم: در جلسه دانش‌افزایی هر یک از اولیا با توجه به وقایع و موضوعاتی که در تربیت فرزند خود با آن مواجه هستند و نوع نگاهشان به مسئله تربیت، به مطالب متفاوتی توجه می‌کنند. مثلاً اولیایی که در ذهن خود اطلاعات پیرامون «مشکلات توجه» فرزندش وجود دارد، نکات مربوط به ارتقای توجه و برای اولیای دیگری که درگیر «مشکلات بلوغ» فرزندشان هستند، مطالب مربوط به بلوغ جالب توجه است. این مسئله، یعنی انتخاب محرک‌های مختلف در فرایند توجه، ناشی از منبع «اطلاعات موجود در حافظه» است. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۴))

پاسخ خیلی تشریحی ✓

روان‌شناسی

عبارت سوم: وقتی محرکی برای ادراک شدن انتخاب می‌شود با فرایند «توجه» مواجهیم و اگر این انتخاب مستمر شود و با تداوم و پایداری همراه باشد، «تمرکز» شکل می‌گیرد. در جلسات آزمون‌ها نیز برخی دانش‌آموزان در ابتدا می‌توانند حواس خود را به آزمون معطوف کنند و توجه داشته باشند، اما این توجه مستمر نبوده و تمرکز شکل نمی‌گیرد. توجه داشته باشید که وقتی حواس دانش‌آموز به چیزهای دیگر غیر از سؤالات کنکور و پاسخ‌دهی به آن‌ها جلب می‌شود، توجه او از کنکور برداشته شده و به عوامل محیطی دیگر جلب شده است، پس توجه هم‌چنان وجود دارد. (رد گزینه‌های (۲) و (۳))

هر یک از عبارت های زیر، به ترتیب، به کدام عامل اشاره دارد؟

- کیان هر روز در کتابخانه ای درس می خواند که بوی خاصی از خوشبوکننده در محیط دارد، ولی تنها زمانی حسش می کند که از فضای کتابخانه بیرون رفته و دوباره وارد می شود.
- سحر در روزهای اخیر به دلیل کاهش شدید قند خون و خستگی مفرط، تمرکز لازم برای انجام تکالیف درسی را ندارد و احساس می کند ذهنش کند شده است.
- نادر در سال سوم پزشکی، هنگام کارآموزی در بیمارستان با شرایط اضطراری ای روبه رو می شود که مشابه موارد قبلی است؛ به همین دلیل بدون اضطراب شدید مشکل بیمار را تشخیص داده و با تمرکز، مراحل درمان را شروع می کند.
- مهسا که برای مصاحبه شغلی آماده می شود، وقتی مدیر ناگهان از او پرسش غیرمنتظره ای می پرسد، بلافاصله میزان هوشیاری و تمرکزش چند برابر می شود.

- ۱) یکنواختی و ثبات نسبی - درگیری و انگیزتگی ذهنی - آگاهی نسبی به محرک - تغییرات درونی محرک ها
- ۲) آشنایی نسبی با محرک - درگیری و انگیزتگی ذهنی - آشنایی نسبی به محرک - تغییرات درونی محرک ها
- ۳) یکنواختی و ثبات نسبی - سبک پردازش فرد و انتظارات او - آماده سازی - درگیری و انگیزتگی ذهنی محرک ها
- ۴) آشنایی نسبی با محرک - سبک پردازش فرد و انتظارات او - آشنایی نسبی به محرک - درگیری و انگیزتگی ذهنی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

عواملی که می توانند بر تمرکز اثر بگذارند، عبارت اند از:

توضیح	عامل مؤثر بر تمرکز	
هرگاه موضوع مورد توجه به صورت یکنواخت ارائه شود، فرد به آن موضوع عادت کرده و در نتیجه ابعاد جدید آن را در نمی یابد.	یکنواختی و ثبات نسبی	موانع تمرکز
استفاده از رنگ های مختلف به هنگام مطالعه و خط کشیدن روی راهکار		
فاصله انداختن بین فواصل مطالعاتی و استراحت کردن بین آن ها		عوامل ایجاد تمرکز
اگر محرک مورد توجه به دفعات متعدد ارائه شود، خوگیری شکل می گیرد. راهکار: دیدن موضوع مورد مطالعه به صورت های مختلف و از زوایای متفاوت	آشنایی نسبی با محرک و موضوع مورد توجه	
اگر موضوع مورد توجه به لحاظ معنایی و ظاهری شرایط متنوع و جذابی داشته باشد، عادت را از بین می برد.	تغییرات درونی محرک	عوامل ایجاد تمرکز
سوخت و ساز فیزیولوژیکی انسان های مختلف یکسان نیست، همین طور انگیزتگی روان شناختی انسان ها متفاوت است. میزان انگیزتگی ذهنی تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد:	درگیری و انگیزتگی ذهنی	
عوامل فیزیولوژیکی: تأمین نیازهای زیستی؛ مانند تغذیه مناسب و خواب کافی		
عوامل روان شناختی: مانند ایجاد هدف و اهمیت دهی		

بررسی عبارت ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: وقتی محرک (بوی ثابت محیط) تکراری و یکنواخت باشد، خوگیری رخ می دهد. فقط زمانی که تغییر ایجاد شود (خروج و ورود مجدد) دوباره به آن توجه می شود. ← یکنواختی و ثبات نسبی

عبارت دوم: تمرکز با درگیری و برانگیختگی ذهنی ارتباط دارد. کاهش قند خون و خستگی به دلیل شرایط فیزیولوژیکی موجب افت سطح انگیزتگی و در نتیجه کاهش تمرکز می شود. ← درگیری و انگیزتگی ذهنی

عبارت سوم: چون نادر قبلاً با موقعیت مشابه روبه رو بوده، موقعیت برایش جدید نیست در نتیجه شناخت او تحت تأثیر ارائه قبلی محرک (موقعیت مشابه) قرار گرفته است و برای آن آماده شده و توانسته که با آرامش ذهنی با شرایط اضطراری برخورد کند. در آماده سازی فرد نسبت به محرک آگاهی نسبی دارد. ← آگاهی نسبی در توجه

روان‌شناسی

عبارت چهارم: هرگاه موضوع مورد توجه از لحاظ ظاهری و معنایی، شرایط متنوع و جذابی داشته باشد، عادت را از بین می‌برد و تمرکز را افزایش می‌دهد. وقتی مدیر، پرسشی متفاوت از پرسش‌های متداول و مرتبط با موضوعی غیرمنتظره می‌پرسد، باعث افزایش تمرکز می‌شود. در این موقعیت با عامل تغییرات درونی محرک از عوامل تمرکز مواجه هستیم. **تغییرات درونی محرک‌ها** توجه داشته باشید که میزان انگیزتگی ذهنی فرد از ابتدا به دلیل داشتن هدف و اهمیت دادن به موضوع زیاد بوده است و تغییر در محتوای موضوع به ویژگی محرک مربوط می‌شود نه به ویژگی فرد.

حواستان باشد که در موقعیت مطرح شده در عبارت سوم، تمرکز فرد دچار مشکل نشده است، در حالی که در آشنایی نسبی، مواجه شدن مکرر با محرک باعث کاهش تمرکز و خوگیری می‌شود. (رد گزینه‌های (۲) و (۳))

گول نخوری

هر یک از موقعیت‌های زیر، تحت تأثیر کدام پدیده روان‌شناختی هستند؟

- در بازی‌های فوتبال، با برخورد توپ به تور کنار دروازه، تماشاگران با گمان گل‌شدن ضربه شروع به شادی می‌کنند.
- گاهی نوآموزان زبانی غیرمادری، بیشتر از افرادی که به همان زبان به دنیا آمده‌اند، متوجه اشتباهات املایی متون آن زبان می‌شوند.
- اگر در فواصلی از خطی مستمر، فضاهایی خالی وجود داشته باشد، ناظر بیرونی آن خط را منقطع یا غیرپیوسته ادراک نمی‌کند.
- اگر دانش‌آموزی به این باور برسد که سطح او در درسی پایین است، حتی اگر نمره خوب هم بگیرد، باورش همان است.

- (۱) خطای ادراکی - تأثیر نوع پردازش بر ادراک - اصل تکمیل - خطای شناختی
- (۲) توهم - تأثیر نوع پردازش بر ادراک - اصل تکمیل - خطای شناختی
- (۳) خطای ادراکی - اطلاعات موجود در حافظه - اصل استمرار - خطای ادراکی
- (۴) توهم - اطلاعات موجود در حافظه - اصل استمرار - خطای ادراکی

پاسخ: گزینه ۱

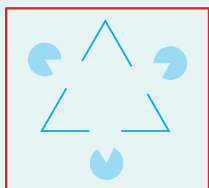
زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

برخی از خطاهای مهم در حوزه ادراک:

توهم: گاهی چیزی که وجود ندارد ادراک می‌شود. روان‌شناسان به ادراک پدیده‌های بدون احساس توهم گویند.

مثال زمانی که صدایی وجود ندارد، ولی فرد صدایی را می‌شنود و یا زمانی که در شکل زیر مثلث سفید وجود ندارد، ولی فرد آن را ادراک می‌کند.

خطای ادراکی: گاهی آن‌چه را که حس می‌کنیم، لزوماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراک می‌کنیم.

مثال

(۱) **خطای پونزو:** در این شکل دو خط وسط برابر هستند، ولی ما خط بالایی را بلندتر ادراک می‌کنیم.

(۲) **خطای مولر - لایر:** در این شکل، دو خط با هم برابر هستند، ولی خطی که دارای پیکان‌های واگراست بلندتر از خطی که دارای پیکان همگراست، ادراک می‌شود.

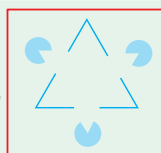

خطای شناختی: به مجموعه‌ای از خطاهای ادراکی که وارد نظام ذهنی (شناختی) فرد شده، گفته می‌شود.

مثال

- (۱) کسانی که علی‌رغم زیبابودن، ادراک نادرستی از بدن خود دارند و تن به عمل جراحی زیبایی می‌دهند.
- (۲) دانش‌آموزانی که یک درس را علی‌رغم دشوارنبودن، دشوار تلقی می‌کنند.

را به دلیل بودن سه رأس مثلث و ادراک اضلاع مثلثی که وجود ندارد می‌توان به اصل تکمیل

تصویر مثلث‌ها

در اصول گشتالت نیز نسبت داد.

نکته

روان‌شناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: در این موقعیت‌ها، توپ به جای این‌که داخل دروازه شود به قسمت بیرونی تور خورده است، اما تماشاگرانی که شادی گل می‌کنند، ادراکی مغایر با واقعیت داشته‌اند. از آن جایی که محرک حاضر احساس شده، اما ادراک با محرک احساس شده (واقعیت)، مطابقت نداشته، «خطای ادراکی» رخ داده است.

عبارت دوم: در پردازش ادراکی، فرد صرفاً به ویژگی‌های ظاهری محرک توجه می‌کند و به همین خاطر است که متوجه ایرادات املایی متن می‌شود. حال آن‌که افرادی که متن به زبان مادری‌شان نوشته شده است، با توجه به پردازش مفهومی، به واژه‌ها به صورت کلی نگاه می‌کنند، مثلاً با مشاهده حرف اول و آخر و ظاهر کلی کلمه، آن را می‌خوانند و متوجه ایرادات آن نمی‌شوند. پس این موضوع به تأثیر «نوع پردازش» بر ادراک مربوط است.

عبارت سوم: آدمی تمایل دارد اشکال ناقص را به صورت کامل ببیند؛ این تمایل ممکن است به این صورت بروز کند که خطی را که بخش‌هایی از آن ناقص است، کامل و یکپارچه ادراک کنیم. این موضوع به «اصل تکمیل» مربوط است، توجه داشته باشید که در اصل استمرار بین خطوط فواصل خالی وجود ندارد. اگر از ما خواسته شود ادامه خط را رسم کنیم، به همان صورت خطوط را ادامه می‌دهیم.

عبارت چهارم: باورهایی که مطابق با واقعیت نیستند، «خطای شناختی» هستند. یعنی فرد باوری دارد که با واقعیت، یعنی آن‌چه احساس می‌کند، مغایرت دارد. بسیاری از دانش‌آموزان هم فارغ از نتیجه کسب‌شده در درسی و یا در مورد سطح دشواری واقعی آن درس باوری اشتباه دارند که این موقعیت، مصداق «خطای شناختی» است.

دو دانش آموز برای حفظ واژه انگلیسی «**university**» در قسمت لغات جدید کتاب درسی شان دوروش متفاوت به کار می برند: نفر اول کلمه را در گوشی سرچ می کند و تلفظ درست آن را بارها گوش داده و تکرار می کند و نفر دوم معنی آن کلمه (دانشگاه) را به ذهن می سپارد و بخشی از کلمه (شهر = City) را که از قبل بلد بوده و معنی آن را می داند به صورت «شهر علم» برای خودش مفهوم سازی کرده و حتی تصویری از دانشگاه مجسم می کند. یک هفته بعد، در آزمون لغت، وقتی کلمه «**university**» روی برگه نوشته شده، نفر اول تلفظش را به یاد می آورد ولی معنی اش را نه، نفر دوم معنایش را فوراً تشخیص می دهد، ولی املای دقیق واژه را نمی تواند بنویسد.

کدام یک از عبارتهای زیر تحلیل درستی از فرایندهای حافظه این دو نفر را بیان می کند؟

- ۱) نفر اول صرفاً رمزگردانی شنیداری انجام داده در حالی که نفر دوم از همه انواع رمزگردانی استفاده کرده است.
- ۲) هر دو نفر از رمزگردانی جزء به جزء استفاده کرده اند به همین دلیل دچار خطا شده اند.
- ۳) روشی که نفر دوم در رمزگردانی به کار گرفته است از روشی که نفر اول در پیش گرفته است، پایدارتر است.
- ۴) نفر دوم برخلاف نفر اول از دریافت چندحسی استفاده کرده در نتیجه اثر تداخل در او کمتر است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

رمزگردانی اولین مرحله حافظه است که در آن اطلاعات وارد می شوند که به شکل های مختلفی صورت می گیرد و انواع مختلفی دارد.

شکل های رمزگردانی:

- جزئی: اطلاعات به صورت جزء به جزء رمزگردانی می شود.
- کل: رمزگردانی شامل جزئیات موضوع است.
- در کودکان وجود دارد و با خطای بیشتری همراه است.
- در بزرگسالان وجود دارد.

دیداری: اطلاعات از طریق دیدن وارد حافظه می شود.

انواع رمزگردانی:

- شنیداری: اطلاعات از طریق شنیدن وارد حافظه می شود.
- معنایی: در آن اطلاعات وارد شده با اطلاعات قبلی پیوند خورده، معنا می یابد و سپس به حافظه سپرده می شود.

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۱: دانش آموز اول هم کلمه را در کتاب درسی دیده و هم تلفظ آن را شنیده است، پس رمزگردانی او صرفاً شنیداری نبوده است.

ضمناً نفر دوم از رمزگردانی دیداری (دیدن کلمه در کتاب درسی) و رمزگردانی معنایی استفاده کرده است. ← **نادرست**

گزینه ۲: هر دو دانش آموز با یک کلمه مواجه بوده اند و همان را رمزگردانی کرده اند، جزئیات دیگری در حفظ کردن این کلمه در این دو دانش آموز ذکر نشده که نشان دهنده نوع رمزگردانی به صورت جزء به جزء باشد. ← **نادرست**

گزینه ۳: نوع رمزگردانی در نفر اول شنیداری و دیداری بوده و در نفر دوم به صورت دیداری و معنایی بوده است، رمزگردانی معنایی پایدارتر از رمزگردانی شنیداری و دیداری است، پس این گزینه **درست** است.

گزینه ۴: هر دو نفر از دریافت چندحسی استفاده کرده اند؛ بنابراین به کار بردن کلمه «برخلاف» برای نفر اول **نادرست** است؛ از طرف دیگر چون هر دو نفر دریافت چندحسی داشته اند، اگر اطلاعات دیگری بلافاصله بعد از کلمه **university** آموخته باشند، احتمال اثر تداخل در هر دو کاهش می یابد. ← **نادرست**

هر یک از عبارات زیر، به ترتیب، با کدام یک از انواع حافظه مرتبط است؟

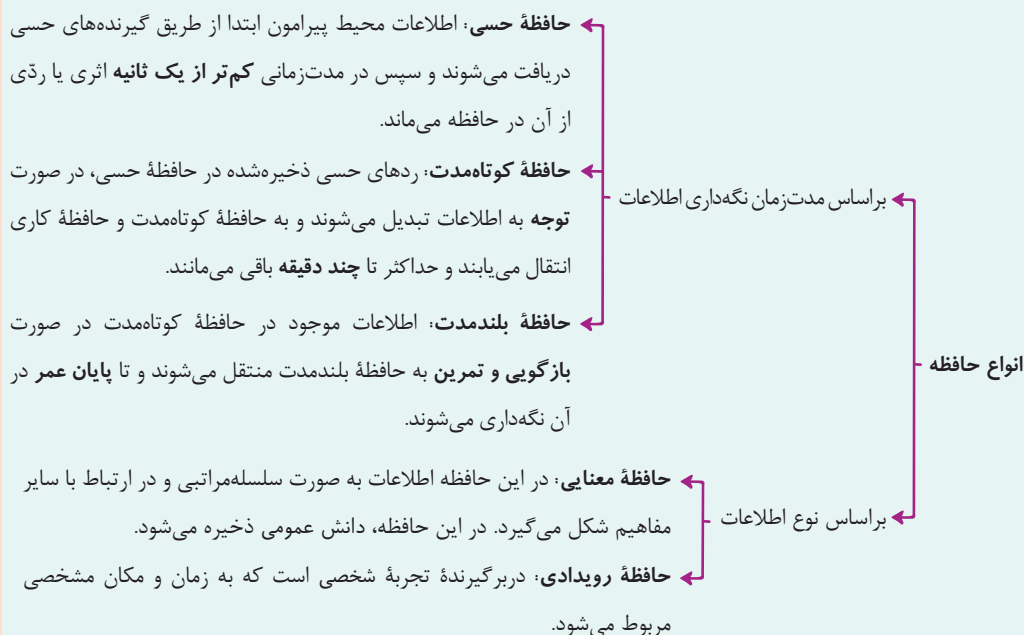
- شبکه سلسله مراتبی از واژه های مرتبط با یک مفهوم
- ذخیره اطلاعاتی که مدت زمان کم تر از یک دقیقه به آن ها نیاز داریم.
- رمزگردانی در آن متفاوت از دیگر انواع حافظه براساس مدت زمان نگهداری اطلاعات است.
- پیش از شناخت حضور داشته و نیازمند توجه و ادراک نیست.

- (۱) معنایی - حسی - کاری - رویدادی
(۲) بلندمدت - حسی - کاری - رویدادی
(۳) کوتاهمدت - کاری - بلندمدت - حسی
(۴) بلندمدت - کاری - بلندمدت - حسی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

حافظه معنایی و رویدادی هر دو از انواع حافظه بلندمدت هستند.

انواع حافظه	مراحل حافظه	نوع رمزگردانی	ظرفیت یا گنجایش اندوزش	زمان بازیابی
حسی	حسی	حسی	نامحدود	حدود نیم ثانیه
کوتاهمدت	حسی (همراه با توجه)	حسی (همراه با توجه)	2 ± 7 ماده	چند دقیقه
بلندمدت	عمدتاً معنایی	عمدتاً معنایی	نامحدود	از چند دقیقه تا آخر عمر

بررسی عبارت ها: پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: شبکه سلسله مراتبی واژه ها در حافظه «معنایی» شکل می گیرد. فراموش نکنید حافظه معنایی بخشی از حافظه «بلندمدت» است. تأیید گزینه های (۱)، (۲) و (۴)

عبارت دوم: حافظه «کاری» دو کارکرد مهم دارد: (۱) مطالبی را که به مدت کوتاهی لازم داریم، ذخیره می کند و (۲) فضای کار برای فعالیت جاری ذهن فراهم می کند. تأیید گزینه های (۳) و (۴) توجه داشته باشید که رد اطلاعات در حافظه حسی برای کم تر از ۱ ثانیه در حافظه می ماند. رد گزینه های (۱) و (۲)

عبارت سوم: رمزگردانی در حافظه‌های حسی و کوتاه‌مدت به صورت حسی است، اما رمزگردانی در حافظه «بلندمدت» عمدتاً معنایی است. (تأیید گزینه‌های (۳) و (۴))

عبارت چهارم: محرک‌های حسی احساس‌شده ردی از خود در حافظه «حسی» به جا می‌گذارند تا در صورت توجه، ادراک شده و وارد حافظه کوتاه‌مدت شوند؛ به همین خاطر می‌توان گفت حافظه حسی پیش از شناخت قرار داشته و مواد نگهداری‌شده در آن بدون توجه و ادراک هستند. (تأیید گزینه‌های (۳) و (۴))

کنکور

(سؤال ۷۲ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

هر کدام از فعالیت‌های زیر، با کدام نوع حافظه مرتبط است؟

- تمرکز روی موضوع و طراحی جملات مناسب در ذهن، برای نوشتن انشا
- حفظ شعر برای شرکت در مسابقه شاعره
- توجه به پیش‌فرض‌ها و فرمول‌های مرتبط در جریان حل یک مسئله
- یادگیری و حفظ مطالب درسی برای شرکت در کنکور
- به خاطر آوردن نام معلم کلاس اول دبستان
- (۱) کاری - معنایی - بلندمدت - کاری - بلندمدت
- (۲) کاری - بلندمدت - کاری - معنایی - بلندمدت
- (۳) کوتاه‌مدت - کاری - بلندمدت - کاری - رویدادی
- (۴) کوتاه‌مدت - رویدادی - کوتاه‌مدت - بلندمدت - رویدادی

کنکور

(سؤال ۲۶۴ کنکور انسانی ۱۴۰۲ (خارج از کشور))

هر کدام از موارد زیر، به ترتیب با کدام نوع حافظه ارتباط دارد؟

- حل کردن مسائل ریاضی
- به خاطر آوردن خاطرات روز اول مدرسه
- دیدن و توجه به شماره‌های تلفن آموزشگاه برای زمانی کم‌تر از یک ثانیه
- رمزگردانی معنایی اطلاعات
- فراهم کردن فضای کار برای ذهن
- (۱) کاری - کوتاه‌مدت - کاری - حسی - بلندمدت
- (۲) کاری - بلندمدت - حسی - بلندمدت - کاری
- (۳) کوتاه‌مدت - کاری - کوتاه‌مدت - بلندمدت - کاری
- (۴) کوتاه‌مدت - بلندمدت - کاری - کوتاه‌مدت - بلندمدت

درستی یا نادرستی هر یک از عبارتهای زیر، به ترتیب، در کدام گزینه بیان شده است؟

الف) آزمایش جالبی که ابینگهوس درباره تأثیر گذشت زمان بر فراموشی اطلاعات انجام داد، این پیامد را بر جا گذاشت که بیشترین مقدار فراموشی در روزهای نخست بعد از یادگیری است.

ب) دخالت عوامل عاطفی بر حافظه انسان، به دو صورت مثبت و منفی عمل می‌کند و نقش آن در مرحله بازیابی مطرح است.

ج) به طور کل می‌توان گفت، بازیابی هر موضوعی، به تعداد نشانه‌های مرتبط با آن موضوع بستگی دارد.

د) دلیل این‌که در طول روز نمی‌دانیم چند بار رمز موبایل خود را وارد کرده‌ایم، نقص و عدم توجه ما، در مرحله اندوزش است.

۲) نادرست - نادرست - نادرست - درست

۱) درست - درست - نادرست - درست

۴) نادرست - نادرست - درست - نادرست

۳) درست - نادرست - نادرست - نادرست

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نادرست؛ بیشترین مقدار فراموشی در ساعات اولیه و نخست اتفاق می‌افتد، نه در روزهای نخست. برای مثال در نمودار

فراموشی بین روز اول و دوم بعد از یادگیری، تفاوت چندانی در میزان فراموشی دیده نمی‌شود.

ب) نادرست؛ نقش عوامل عاطفی در هر سه مرحله حافظه یعنی رمزگردانی، ذخیره‌سازی و بازیابی مطرح است.

ج) درست؛ بازیابی اطلاعات از حافظه، به نشانه‌های آن اطلاعات وابسته است.

د) نادرست؛ به طور کلی دلیل این‌که ما این موارد را نمی‌دانیم، ناشی از کم‌توجهی به اطلاعات و عدم رمزگردانی است، نه بی‌توجهی در مرحله اندوزش.

روانشناسی

۸۰

هر یک از فنون زیر با کدام یک از مراحل حافظه بیشتر در ارتباط است؟

الف) کاهش فاصله زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن

ب) یادگیری با استراحت

ج) ساماندهی مطالب

د) بسط معنایی

(۲) اندوزش - رمزگردانی - اندوزش - رمزگردانی

(۱) رمزگردانی - بازیابی - اندوزش - بازیابی

(۴) اندوزش - بازیابی - بازیابی - رمزگردانی

(۳) رمزگردانی - رمزگردانی - بازیابی - بازیابی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

مرحله حافظه بیشتر مرتبط	عامل فراموشی هدف گرفته شده	فن بهسازی حافظه
رمزگردانی	عدم رمزگردانی	بیان اهمیت مطلب
رمزگردانی	عدم رمزگردانی	پرهیز از هم زمانی چند فعالیت
اندوزش	گذشت زمان	کارآمدی مرور
اندوزش	گذشت زمان	کاهش فاصله زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن
بازیابی	تداخل اطلاعات	یادگیری عمیق (کاهش اثر تداخل)
بازیابی	تداخل اطلاعات	یادگیری با استراحت (یادگیری با فاصله)
بازیابی	تداخل اطلاعات، عدم وجود نشانه های بازیابی	ساماندهی مطالب
بازیابی	تداخل اطلاعات	مطالعه چندحسی
اندوزش	گذشت زمان (به دلیل پایدارتر شدن اطلاعات)	استفاده از رمزگردانی معنادار
بازیابی	مشکلات مربوط به نشانه های بازیابی	آزمون مکرر
رمزگردانی	تداخل اطلاعات (به دلیل یادگیری عمیق)	بسط معنایی
رمزگردانی	تداخل اطلاعات (به دلیل یادگیری عمیق)	تمایزبخشی

بررسی عبارت ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) برای کنترل اثر گذشت زمان نباید فاصله مرور مطالب بیشتر از شش یا هفت ساعت باشد. این فن با مرحله «اندوزش یا ذخیره سازی» در ارتباط است، چراکه هدف مرور، نگاه داشتن (اندوزش) اطلاعات رمزگردانی شده برای مدت زمان طولانی است.

ب) یادگیری جدید مانع یادآوری (بازیابی) قبلی می شود، به همین دلیل به جهت تداخل کم تر و «بازیابی» بهتر اطلاعات ذخیره شده، توصیه می شود بین هر دو یادگیری مدتی استراحت کنیم.

ج) منظور از ساماندهی، نظم بخشی و قفسه بندی اطلاعات است. در کتابخانه بدون فهرست نویسی، نمی توان به راحتی کتاب مورد نظر را پیدا (بازیابی) کرد. حافظه بدون نظم مانند کتابخانه بدون فهرست نویسی است. زمانی که به اطلاعات نظم داده و برای آن ها فهرستی تعیین می کنیم، در واقع به دلیل وجود نشانه های بازیابی، راحت تر می توانیم به اطلاعات دسترسی یافته و آن ها را «بازیابی» کنیم.

د) برای به حافظه سپردن (رمزگردانی) بهتر اطلاعات، استفاده از مثال های بیشتر بسیار کمک کننده است. زمانی که مفهومی را با مثال های مختلف می آموزیم (رمزگردانی) مفهوم مورد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می ماند.

به این کلیدواژه ها در رابطه با مراحل حافظه توجه کنید:

رمزگردانی: ورود اطلاعات، به حافظه سپردن، آموختن، یادگیری، به یاد سپاری

اندوزش: (ذخیره سازی)، نگاه داشتن، حفظ کردن

بازیابی: به یاد آوردن، بیرون کشیدن، یادآوری، به خاطر آوردن

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ فِي التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٨١ - ٨٩):

﴿فِيمَا رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَكُنْ فِظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَا نَفْضُوا مِنْ حَوْلِكَ﴾: پس با رحمتی ...

۸۱

- (۱) از سوی خدا با آنان نرم‌خو شدی و اگر تندخو و سنگدل بودی از اطرافت قطعاً پراکنده می‌شدند!
- (۲) از جانب خداوند با ایشان نرم‌خو گشتی که اگر تندخو و سنگدل شوی از اطرافت بی‌تردید پراکنده می‌شوند!
- (۳) که از سوی خداوند است با آنان نرم‌خو شدی و اگر بداخلاق و بی‌رحم می‌بودی از تو دوری می‌جستند!
- (۴) از سوی خدا با ایشان نرم‌خو شدی که اگر بداخلاق و بی‌رحم باشی از کنار تو پراکنده می‌شوند!

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی‌شدن قبل از آزمون دارند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۳

حواس! به زمان «انْفَضُّوا» باشه.

Hint

درس Box

کلمه «لَوْ: اگر، چنان‌چه» هم می‌تواند جمله شرطی ایجاد کند. فعل‌های بعد از «لَوْ» غالباً به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌شوند!

مثال «لَوْ أُعْطِيَ الْأَقَالِيمُ السَّبْعَةُ عَلَى أَنْ أَعْصِيَ اللَّهَ فِي نَمْلَةٍ أَسْلَبَهَا جَلْبَ شَعِيرَةٍ مَا فَعَلْتُ!»:

اگر سرزمین‌های هفت‌گانه به من داده می‌شد تا از خدا نافرمانی کنم و پوست جوی را از مورچه‌ای به زور بگیرم، انجام نمی‌دادم.

لَوْ دَرَسَ نَجْحَتٌ فِي الْامْتِحَانِ ← اگر درس می‌خواندی، در امتحان موفق می‌شدی.

کلمات مهم: «يَمَا رَحْمَةً» با رحمتی / «مِنَ اللَّهِ»: از سوی خدا / «لَئِنْ لَمْ يَكُنْ»: با آنان نرم‌خو شدی / «وَلَوْ كُنْتُ»: و اگر بودی / «فِظًا غَلِيظَ

الْقَلْبِ»: تندخو و سنگدل / «لَا نَفْضُوا»: قطعاً پراکنده می‌شدند / «مِنْ حَوْلِكَ»: از اطرافت

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): شوی (معادل «كُنْتُ: بودی» نیست). - پراکنده می‌شوند («انْفَضُّوا» ماضی است ولی «پراکنده می‌شوند» مضارع است،

بنابراین «پراکنده می‌شدند» صحیح است.)

گزینه (۳): که از سوی خداوند است («که» و «است» اضافی است). - از تو (معادل «مِنْ حَوْلِكَ: از اطرافت» نیست.)

گزینه (۴): باشی («كُنْتُ» ماضی است ولی «باشی» مضارع است). - پراکنده می‌شوند (مانند گزینه (۲))

(سؤال ۷ (قسمت الف) - امتحان نهایی فروردار ۱۴۰۳)

كَتَلِ الْفَرَاغَاتِ فِي التَّرْجُمَةِ الْفَارْسِيَّةِ:

لَوْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِظًا لَا نَفْضَ النَّاسِ مِنْ حَوْلِهِ.

اگر پیامبر ﷺ بود، مردم حتماً از اطرافش

امتحان نهایی

«غرسْتُ الفسائل في أرض خالية من الثّبات و بعد أعوام من العناية أثمر الغرس كثيراً حتّى صار البستان مصدر من خير و بركة!»:

- (۱) نهال‌ها را در زمینی که خالی از گیاه بود، کاشتم و پس از سال‌ها رسیدگی آن‌ها میوه بسیار دادند، تا آن‌جا که باغ به سرچشمه‌ای پر خیر و برکت تبدیل شد!
- (۲) نهال‌ها را در زمین خالی از گیاه کاشتم و پس از سال‌ها رسیدگی آن نهال‌ها بسیار میوه دادند، به گونه‌ای که باغ را منبعی از خیر و برکت گرداندم!
- (۳) نهال‌ها را در زمینی خالی از گیاه کاشتم و پس از سال‌ها رسیدگی آن کشت بسیار میوه داد، تا این‌که باغ سرچشمه‌ای از خیر و برکت شد!
- (۴) نهال‌ها را در زمینی خالی از گیاه کاشتم و پس از سالیان رسیدگی آن نهال بسیار میوه داد، تا جایی که باغ را سرچشمه خیر و برکت گرداندم!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید، به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهمث، عربی دوازدهم - درس ۳

حواس‌ت به معرفه یا نکره بودن اسم‌ها باشه.

درس‌Box

ترجمه اسم نکره ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

مثال «طالب» ← دانش‌آموزی ✓ یک دانش‌آموز ✓ یک دانش‌آموزی ✓ دانش‌آموز ×

اگر در فارسی، در کلمه‌ای این نشانه‌ها را نداشته باشیم آن اسم، معرفه است.

مثال دانش‌آموز ← معرفه است، چون «ی» یا «یک» ندارد.

در این تست، «مصدر» نکره است، در نتیجه باید به شکل «سرچشمه‌ای» ترجمه بشود.

اگر یک موصوف و صفت نکره داشته باشیم کافی است یکی از آن‌ها را به شکل نکره ترجمه کنیم.

مثال «مکان غیر مناسب»: جایی نامناسب ✓ جای نامناسبی ✓ یک جای نامناسب ✓ جای نامناسب ×

در این تست، «أرض خالية» یک ترکیب وصفی و نکره است، بنابراین ترجمه آن به شکل «زمینی خالی، زمین خالی‌ای و یک زمین خالی» صحیح است.

کلمات مهم: «غرسْتُ»: کاشتم / «الفسائل»: نهال‌ها / «خالية من الثّبات»: خالی از گیاه / «و بعد أعوام من العناية»: پس از سال‌ها رسیدگی / «أثمر»: میوه داد / «الغرس»: آن کشت / «حتّى صار»: تا این‌که شد / «البستان»: باغ / «مصدر من خير و بركة»: سرچشمه‌ای از خیر و برکت

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): که خالی از گیاه بود («خالية» صفت از نوع اسم است، بنابراین «که» و «بود» اضافی است). - آن‌ها («الغرس: نهال» ترجمه نشده است). - تا آن‌جا که (معادل دقیقی برای «حتّى: تا، تا این‌که» نیست). - پر خیر و برکت («خیر» در این عبارت، صفت نیست و به معنی «خوبی» است نه «پر خیر».)

گزینه (۲): زمین خالی («أرض خالية» نکره است، ولی «زمین خالی» معرفه است). - نهال‌ها («الغرس» مفرد است نه جمع). - به گونه‌ای که (معادل «حتّى: تا، تا این‌که» نیست). - گرداندم (معادل «صار: شد» نیست).

گزینه (۴): تا جایی که (معادل دقیقی برای «حتّى: تا، تا این‌که» نیست). - سرچشمه خیر («مصدر» نکره است، ولی «سرچشمه» معرفه است). - گرداندم (معادل «صار: شد» نیست).

«لَيْهَتَمَ كُلُّ شَايٍ بِمُسْتَقْبَلِهِ وَ يُجْرِي بِرَامَجِهِ بِجُهدِ دُؤُوبِ فَرَعَمِ الْأَفْشَالِ الَّتِي كَادَتْ تَجْعَلُهُ فِي خِيْبَةِ الْأَمَلِ يَنْهَضُ مِنْ جَدِيدٍ وَ يُوَاصل طَرِيقَهُ إِلَى النَّتِيجَةِ!»:

- ۱) هر جوانی به آینده‌اش باید اهمیت بدهد و برنامه‌هایش را با تلاشی پیگیر به اجرا درآورد، پس با وجود شکست‌هایی که نزدیک بود او را به ناامیدی بکشانند، دوباره برخیزد و راهش را تا نتیجه ادامه دهد!
- ۲) هر جوانی که به آینده‌ی خویش توجه دارد باید برنامه‌هایش را با کوششی پیگیر اجرا کند و برخلاف شکست‌هایی که او را به ناامیدی نزدیک می‌کنند، دوباره بلند شود و راهش را تا رسیدن به نتیجه ادامه دهد!
- ۳) هر جوانی برای این که به آینده‌ی خود اهمیت دهد، برنامه‌های خویش را با کوشش و پشتکار اجرا می‌کند و با وجود شکست‌هایی که داشتند او را به ناامیدی می‌کشاندند، دوباره بلند می‌شود تا راهش را به سوی نتیجه ادامه دهد!
- ۴) هر جوان باید به آینده‌اش توجه داشته باشد و برنامه‌ی خود را با تلاشی پیگیر اجرا کند و برخلاف شکست‌هایی که او را ناامید می‌کنند، از نو برمی‌خیزد و راهش را تا رسیدن به نتیجه ادامه می‌دهد!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید، به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: عربی دوازدهم - درس ۲

حواست به فعل «كَادَتْ» باشد.

Hint

درس‌Box

۱) كَادَ + مضارع ← «نزدیک بود + مضارع التزامی» / «داشت + ماضی استمراری»

مثال كَادَ السَّارِقُ يَقْتُلُ هَذَا الرَّجُلَ:

نزدیک بود که دزد این مرد را بکشد. ✓ دزد، داشت این مرد را می‌کشت. ✓

مضارع «كَادَ» به شکل «يَكَادُ: نزدیک است» می‌باشد.

يَكَادُ + مضارع ← «نزدیک است + مضارع التزامی» / «دارد + مضارع اخباری»

مثال يَكَادُ الطِّفْلُ يَغْرُقُ ← نزدیک است که کودک غرق شود. ✓ نزدیک بود که کودک غرق شود. ✗

کودک دارد غرق می‌شود. ✓ کودک داشت غرق می‌شد. ✗

در این تست، «كَادَتْ تَجْعَلُهُ: نزدیک بود او را بکشاند.» ✓

۲) حرف «لِ» تأثیرات مهمی در ترجمه کلمات دارد. از جمله آن‌ها این که اگر به همراه فعل مضارع به کار برود، غالباً معنای امری داشته و معنی «باید» می‌دهد. (این اتفاق معمولاً در ابتدای جمله‌ها رخ می‌دهد!)

لِ + مضارع (مجزوم) ← باید + مضارع التزامی

مثال لِنُسَاعِدَ مَظْلُومِي الْعَالَمِ ← باید به مظلومان جهان کمک کنیم.

لِ + مضارع (منصوب) ← تا، برای این که + مضارع التزامی

مثال ذَهَبْتُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ لِأَدْرُسَ ← به کتابخانه رفتم تا درس بخوانم.

تذکر: اگر مشخص نبود که آخر فعل، مجزوم شده یا منصوب، با توجه به ترجمه جمله تصمیم می‌گیریم که «لِ» به معنی «تا، برای این که» است یا «باید».

در این تست، مشخص نیست که آخر فعل «لَيْهَتَمَ» منصوب شده یا مجزوم، بنابراین با توجه به معنی جمله تصمیم می‌گیریم. ← باید اهمیت دهد. ✓

کلمات مهم: «لَيْهَتَمَ»: باید اهمیت بدهد / «كُلُّ شَايٍ»: هر جوانی / «بِمُسْتَقْبَلِهِ»: به آینده‌اش / «يُجْرِي»: به اجرا درآورد / «برامجه»: برنامه‌هایش / «بِجُهدِ دُؤُوبِ»: با تلاشی پیگیر / «فَرَعَمِ الْأَفْشَالِ الَّتِي»: پس با وجود شکست‌هایی که / «كَادَتْ تَجْعَلُهُ»: نزدیک بود او را بکشاند / «خِيْبَةِ الْأَمَلِ»: ناامیدی / «يَنْهَضُ مِنْ جَدِيدٍ»: دوباره برخیزد / «يُوَاصل»: ادامه دهد / «طَرِيقَهُ إِلَى النَّتِيجَةِ»: راهش تا نتیجه

نکته

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): که (اضافی است). - توجه دارد (حرف «لِ: باید» در «لِیهْتَمَّ» ترجمه نشده است). - باید ... اجرا کند («یُجْری» به تنهایی به کار رفته است و «باید» اضافی است). - نزدیک می‌کنند («کادَت» ماضی است نه مضارع، ضمناً به معنی «نزدیک بود» است نه «نزدیک کرد»). - رسیدن (اضافی است).

گزینه (۳): برای این که ... اهمیت دهد («لِ: در این عبارت، به معنی «باید» است نه «برای این که»). - کوشش و پشتکار («جُهد دؤوب» موصوف و صفت هستند، بنابراین حرف «و» اضافی است). - اجرا می‌کند (حرف «و» قبل از «یُجْری» در جای صحیحی ترجمه نشده است). - بلند می‌شود (فعل «یَنْهَضُ» از نظر معنایی وابسته «لِیهْتَمَّ» است و باید مانند آن به صورت التزامی ترجمه شود). - تا ... ادامه دهد («تا» اضافی است).

گزینه (۴): برنامه («بَرَامِج» جمع است نه مفرد). - او را ناامید می‌کنند (فعل «کادَت: نزدیک بود» ترجمه نشده است). - رسیدن (مانند گزینه (۲)). - برمی‌خیزد ... و ادامه می‌دهد (مانند گزینه (۳)).

«الرَّجُلُ الَّذِي كَانَتْ قَدْ صَدَمَتْهُ السَّيَّارَةُ سَقَطَ عَلَى الْأَرْضِ مَنْطُوياً عَلَى نَفْسِهِ مِنَ الْأَلَمِ الشَّدِيدِ وَ بَعْدَ دَقَائِقَ جَاءَتْ سَيَّارَةُ الْأَسْعَافِ وَ الْعَابِرُونَ يَلْتَقِطُونَ صَوراً مِنْهُ»:

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید، به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

- (۱) مردی که با ماشین تصادف کرده بود روی زمین افتاد و از درد شدید در خودش در هم پیچید و بعد از چند دقیقه ماشین آمبولانس آمد در حالی که رهگذران از او عکس می‌گرفتند!
- (۲) مرد با ماشین تصادف کرده و در حالی که از درد شدید در خود پیچیده بود روی زمین افتاد و چند دقیقه بعد ماشین آمبولانس آمد در حالی که عابران از او عکس می‌گرفتند!
- (۳) مردی که با ماشین تصادف کرده بود، روی زمین افتاد در حالی که از درد شدید در خود می‌پیچید و دقایقی بعد در حالی که رهگذران از او عکس می‌گرفتند، ماشین آمبولانس آمد!
- (۴) مردی که با ماشین برخورد کرده بود، روی زمین افتاد و از شدت درد در خودش می‌پیچید و دقایقی بعد وقتی مردم از او عکس می‌گرفتند، ماشین آمبولانس رسید!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس‌های ۱ و ۲

حواست به نقش «منطویاً» باشه. / «الرَّجُلُ الَّذِي» رو هم دریاب.

درس‌Box

- (۱) در ترجمه ساختار «اسم ال‌دار + الَّذِي، الَّتِي، الَّذَيْنِ و ...» به نکات زیر توجه کنید:
- اسم «ال‌دار» که یک اسم معرفه است را می‌توانیم شبیه به نکره‌ها با «ی» ترجمه کنیم.
- «الَّذِي، الَّتِي، الَّذَيْنِ و ...» را به شکل «که» ترجمه می‌کنیم نه «کسی که / کسانی که».

مثال «البحر الَّذِي»: دریایی که ... ✓ دریا که ... ✓

در این تست، «الرَّجُلُ الَّذِي» به معنی «مردی که» است.

(۲) كان + قَدْ + ماضی = ماضی + كَانَ + ماضی ← ماضی بعید

(سافتر ماضی بعید در فارسی ← بن ماضی + ه + بود + شناسه ← رفته بودم، رفته بودی، رفته بود، رفته بودیم، رفته بودید، رفته بودند)

مثال كان الطَّالِبُ سَمِعَ = كَانَ الطَّالِبُ قَدْ سَمِعَ ← دانش‌آموز شنیده بود

در این تست، «كانت قد صدمت» معادل ماضی بعید و به معنی «تصادف کرده بود» است.

(۳) در ساختار «جمله + و + مبتدا و خبر»، به «و» واو حالیه می‌گویند و به «مبتدا و خبر» جمله حالیه گفته می‌شود. دقت کنید که واو حالیه را به شکل «در حالی که، حال آن‌که» ترجمه می‌کنیم.

مثال «كُلُّ النَّاسِ سَوَاءٌ وَ الْجَهَّالُ يَفْتَخِرُونَ بِنَسَبِهِمْ!»

در این عبارت، «و» حالیه و «الجهال يفتخرون...» جمله حالیه است.

در این عبارت، «و» در «و العابرون يلتقطون...» واو حالیه است.

کلمات مهم: «الرَّجُلُ الَّذِي»: مردی که / «كانت قد صدمته السَّيَّارَةُ»: با ماشین تصادف کرده بود / «سَقَطَ عَلَى الْأَرْضِ»: روی زمین افتاد / «منطویاً على نفسه»: در حالی که در خود می‌پیچید / «من الألم الشديد»: از درد شدید / «جاءت»: آمد / «سيَّارة الأسعاف»: ماشین آمبولانس / «و العابرون يلتقطون صوراً منه»: در حالی که رهگذران از او عکس می‌گرفتند

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): و از درد شدید در خودش در هم پیچید («منطویاً»: در حالی که در هم می‌پیچید) حال است، پس باید به شکل قید ترجمه شود، ولی در این گزینه به شکل قید ترجمه نشده است.
- گزینه (۲): مرد («الرَّجُلُ الَّذِي» یعنی «مردی که») - تصادف کرده («كانت قد صدمت» معادل ماضی بعید است، پس تصادف کرده بود) صحیح است.
- گزینه (۴): و از شدت درد در خودش می‌پیچید (مانند گزینه (۱)) - وقتی («و» در عبارت «و العابرون...» واو حالیه است، بنابراین به معنی «در حالی که» است نه «وقتی») - رسید («جاء» یعنی «آمد» نه «رسید»).

«يُعين الجراد في تغذية الثَّراب و رفع كَيْفِيَّتِهِ بالعناصر الغذائية فَبذلك يُؤدِّي دوراً مُمتازاً في نموِّ الثَّباتات الأكثر و تحسين المحاصيل الزراعيَّة!»:

- ۱) ملخ در تغذیه خاک و تقویت و بالابردن عناصر غذایی آن کمک می‌کند و به این وسیله در رشد گیاهان بیشتر و بهبود محصولات کشاورزی نقش ویژه‌ای ایفا می‌کند!
- ۲) ملخ‌ها به تغذیه خاک و بالارفتن کیفیت آن با عناصر غذایی آن کمک می‌کنند و برای همین در رشد بیشتر گیاهان و بهبود محصولات کشاورزی نقش خاصی دارد!
- ۳) ملخ با تغذیه و افزایش کیفیت عنصرهای خوراکی به خاک یاری می‌رساند و این‌گونه در رشد گیاهان بیشتر و بهبود محصولات کشاورزی سهم ویژه‌ای ایفا می‌کند!
- ۴) ملخ در تغذیه خاک و بالابردن کیفیت آن با عناصر غذایی کمک می‌کند و به این وسیله در رشد بیشتر گیاهان و بهبود محصولات کشاورزی نقش ممتازی را بازی می‌کند!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید، به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۲

حواست به «نمو الثَّباتات الأكثر» باشد.

کلمات مهم: «يُعين»: کمک می‌کند / «الجراد»: ملخ / «في تغذية الثَّراب»: در تغذیه خاک / «رفع كَيْفِيَّتِهِ»: بالابردن کیفیت آن / «بالعناصر الغذائية»: با عناصر غذایی / «بذلك»: به این وسیله / «يؤدِّي دوراً مُمتازاً»: نقش ممتازی را بازی می‌کند / «في نموِّ الثَّباتات الأكثر»: در رشد بیشتر گیاهان / «تَحسين المحاصيل الزراعيَّة»: بهبود محصولات کشاورزی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه ۱): بالابردن عناصر غذایی آن (کلمه «كَيْفِيَّتِهِ» ترجمه نشده است و «آن» اضافی است). - رشد گیاهان بیشتر («الأكثر» صفت «نمو» است نه «الثَّباتات»، بنابراین «رشد بیشتر گیاهان» صحیح است).
- گزینه ۲): بالارفتن (معادل «ارتفاع» است نه «رَفْع» بالابردن). - عناصر غذایی آن («آن» اضافی است). - برای همین (معادل «بذلك» نیست). - دارد (معادل «يؤدِّي» نیست).
- گزینه ۳): با تغذیه («في» به معنی «در» است نه «با»). - به خاک یاری می‌رساند (کلمه «الثَّراب» باید همراه «تغذیه» ترجمه شود چون ترکیب اضافی هستند). - کیفیت (ضمیر «ه» در «كَيْفِيَّتِهِ» ترجمه نشده است). - رشد گیاهان بیشتر (مانند گزینه ۱)

- (۱) سافرنَا إلى ريفٍ قُرب رشت لِرؤية جمال آثاره و طبيعته الخلابة: به روستایی نزدیک رشت برای دیدن آثار زیبا و طبیعت دلربایش سفر کردیم!
- (۲) إذا مات العالم قُلن ينقطع أجر علم يُنتفع به: دانشمند اگر چه بمیرد، ولی پاداش دانشی که از آن سود برده می‌شود، قطع نخواهد شد!
- (۳) تستطيع الحرباء أن تُدير عينيها دون أن يُحرّك رأسها: آفتاب‌پرست می‌تواند بدون این‌که چشمانش را حرکت دهد، سرش را بچرخاند!
- (۴) يعلم كلٌّ منا أنَّ علينا أن نستعين بالعلوم الجديدة لإنارة مستقبلنا: هر یک از ما می‌دانیم که برای نورانی کردن آینده‌مان باید از دانش‌های نوین یاری بجویم!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینهٔ (۴)

زیرمبهم، عربی دهم - ترکیبی

سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس‌Box

در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوهٔ زیر عمل کنیم:

(۱) اگر ابتدای فعل ماضی ضمه (ـَ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال «أُنْتُجَّ»: تولید شد

(۲) اگر ابتدای فعل مضارع ضمه (ـَ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـِ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال «تُنْتَجَّ»: تولید می‌شود

در این تست، فعل‌های «يُنْتَفَع» و «أَنْ يُحَرَّك» مضارع مجهول هستند.

کلمات مهم:

- گزینه (۱): «سافرنَا»: سفر کردیم / «إلى ريفٍ»: به روستایی / «قُرب رشت»: نزدیک رشت / «لِرؤية جمال آثاره»: برای دیدن زیبایی آثارش / «طبيعته الخلابة»: طبیعت دلربایش
- گزینه (۲): «إذا»: اگر، هرگاه / «مات»: بمیرد / «العالم»: دانشمند / «لن ينقطع»: قطع نخواهد شد / «أجر علمٍ»: پاداش دانشی / «يُنْتَفَع به»: از آن سود برده می‌شود
- گزینه (۳): «تستطيع»: می‌تواند / «الحرباء»: آفتاب‌پرست / «أن تُدير»: [که] بچرخاند / «عينيها»: چشمانش / «دون أن يُحرّك»: بدون این‌که حرکت داده شود (حرکت کند) / «رأسها»: سرش
- گزینه (۴): «يعلم»: می‌دانیم / «كلٌّ منا»: هر یک از ما / «أَنَّ»: که / «علينا أن نستعين»: باید یاری بجویم / «بالعلوم الجديدة»: از دانش‌های نوین / «لإنارة مستقبلنا»: برای نورانی کردن آینده‌مان
- خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): آثار زیبا («جمال آثاره» یعنی «زیبایی آثارش».)

گزینه (۲): اگر چه (معادل «إذا» نیست) - ولی (اضافی است.)

گزینه (۳): «چشمانش را حرکت دهد» و «سرش را بچرخاند» (أَوَّلًا «أن تُديرَ»: که بچرخاند) و «أن يُحرّك»: که حرکت داده شود» جابه‌جا ترجمه شده‌اند، ثانیاً «أن يُحرّك» مجهول است ولی «بچرخاند» معلوم است. - «بدون این‌که» (در جای نادرست آمده است.) ترجمهٔ صحیح سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): به روستایی نزدیک رشت برای دیدن زیبایی آثار و طبیعت دلربایش سفر کردیم!

گزینه (۲): اگر دانشمند بمیرد، پاداش دانشی که از آن سود برده می‌شود، قطع نخواهد شد!

گزینه (۳): آفتاب‌پرست می‌تواند چشمانش را بچرخاند، بدون این‌که سرش حرکت داده شود (حرکت کند)!

- (۱) إِنَّا نَحْتَاجُ إِلَى جِهَازَاتٍ حَدِيثَةٍ يُقَلَّلُ بِهَا اسْتِهْلَاكُ الْوَقُودِ فِي السَّيَّارَاتِ: ما به دستگاه‌های جدیدی نیاز داریم که مصرف سوخت را در ماشین‌ها کاهش دهند!
- (۲) تَعَالَى نَلْعَبُ كُرَةَ الْقَدَمِ فِي مَلْعَبٍ بُنِيَ قَرَبَ بَيْتِنَا فِي الشَّهْرِ الْآخِرِ: بیایید در ورزشگاهی که در ماه اخیر نزدیک خانه‌مان ساخته شده، فوتبال بازی کنیم!
- (۳) كَانَتْ لِأَسْتَازِنَا طَرِيقَةً رَاضِيَةً لِإِحْصَاءِ عَدَدِ أَشْجَارٍ تَوْجَدُ فِي غَابَةِ: استادمان روش جالبی برای شمارش تعداد درختانی که در یک جنگل وجود دارد، داشت!
- (۴) الدَّلَافِينَ مَتَى تُشَاهِدُ سَمَكَةَ الْقَرَشِ لَا تَرْحَمُهَا وَتَهْجُمُ عَلَيْهَا جَمَاعِيَّةً لِقَتْلِهَا: دلفین‌ها هر زمان کوسه‌ماهی را ببینند به او رحم نمی‌کنند و به صورت گروهی به او حمله می‌کنند تا او را بکشند!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینه (۲)

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۸

سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

دستی Box

در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوه زیر عمل کنیم:

(۱) اگر ابتدای فعل ماضی ضمه (ـَ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال «أُنْتُجَ»: تولید شد

(۲) اگر ابتدای فعل مضارع ضمه (ـَ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـِ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال «تُنْتُجَ»: تولید می‌شود

در این تست، در گزینه (۱) «يُقَلَّلُ» و در گزینه (۲) «بُنِيَ» مجهول هستند.

کلمات مهم:

- گزینه (۱): «إِنَّا»: ما / «نَحْتَاجُ»: نیاز داریم / «إِلَى جِهَازَاتٍ حَدِيثَةٍ»: به دستگاه‌های جدیدی / «يُقَلَّلُ بِهَا»: با آن‌ها کاهش داده شود / «اسْتِهْلَاكُ الْوَقُودِ»: مصرف سوخت / «فِي السَّيَّارَاتِ»: در ماشین‌ها
- گزینه (۲): «تَعَالَى نَلْعَبُ»: بیای بازی کنیم / «كُرَةَ الْقَدَمِ»: فوتبال / «فِي مَلْعَبٍ»: در ورزشگاهی / «بُنِيَ»: ساخته شده / «قَرَبَ بَيْتِنَا»: نزدیک خانه‌مان / «فِي الشَّهْرِ الْآخِرِ»: در ماه اخیر
- گزینه (۳): «كَانَتْ لِأَسْتَازِنَا»: استادمان داشت / «طَرِيقَةً رَاضِيَةً»: روش جالبی / «لِإِحْصَاءِ عَدَدِ أَشْجَارٍ»: برای شمارش تعداد درختانی / «تَوْجَدُ»: وجود دارد / «فِي غَابَةِ»: در یک جنگل
- گزینه (۴): «الدَّلَافِينَ»: دلفین‌ها / «مَتَى»: هر زمان / «تُشَاهِدُ»: ببینند / «سَمَكَةَ الْقَرَشِ»: کوسه‌ماهی / «لَا تَرْحَمُهَا»: به او رحم نمی‌کنند / «تَهْجُمُ عَلَيْهَا»: به او حمله می‌کنند / «جَمَاعِيَّةً»: به صورت گروهی / «لِقَتْلِهَا»: برای کشتن او
- خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): کاهش دهند («يُقَلَّلُ» مجهول است ولی «کاهش دهند» معلوم است).
- گزینه (۲): بیایید («تَعَالَى» فعل امر مفرد مؤنث مخاطب است ولی «بیایید» جمع است).
- گزینه (۴): تا او را بکشند («قَتْلُ» در «لِقَتْلِهَا» مصدر و در نتیجه اسم است نه فعل؛ زیرا حرف «لِ» فقط بر سر اسم‌ها و فعل‌های مضارع می‌آید و چون «قتل» نمی‌تواند مضارع باشد، حتماً اسم است، بنابراین «برای کشتن» صحیح است).
- ترجمه صحیح سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۱): ما به دستگاه‌های جدیدی نیاز داریم که با آن‌ها مصرف سوخت در ماشین‌ها کاهش داده شوند (کاهش یابند)!
- گزینه (۲): بیای در ورزشگاهی که در ماه اخیر نزدیک خانه‌مان ساخته شده، فوتبال بازی کنیم!
- گزینه (۴): دلفین‌ها هر زمان کوسه‌ماهی را ببینند به او رحم نمی‌کنند و برای کشتنش به صورت گروهی به او حمله می‌کنند!

عربی، زبان قرآن

«کلاغ‌ها صدایی دارند که با آن به سایر حیوانات هشدار می‌دهند تا به سرعت از منطقه خطر دور شوند!» عین الصّحیح:

- (۱) للغربان صوتٌ تُحذّر به بقيّة الحيوانات حتّى تبتعد سريعاً عن منطقة الخطر!
- (۲) تملك الغربان صوتاً تُحذّر به سريعاً الحيوانات حتّى تبتعد عن منطقة الخطر!
- (۳) الغربان لها صوتٌ تُحذّر به بقيّة الحيوانات لابتعادها سريعاً عن منطقة الخطر!
- (۴) الغربان صوتها يُحذّر بقيّة الحيوانات لتبتعد سريعاً عن منطقة الخطر!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کنید!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۵

حواست به معلوم یا مجهول بودن «هشدار می‌دهند» باشد.

کارت Box

حال باید در محدوده نزدیک‌ترین فعل قبل از خودش ترجمه بشود!

مثال «كتب التلاميذ واجباتهم و لعبوا مسرورين في ساحة المدرسة»:

دانش‌آموزان با خوشحالی تکالیفشان را نوشتند و در حیاط مدرسه بازی کردند. ✖

دانش‌آموزان تکالیفشان را نوشتند و با خوشحالی در حیاط مدرسه بازی کردند. ✓

(فعل «لعبوا: بازی کردند» نزدیک‌ترین فعل قبل از «مسرورين» است، در نتیجه «با خوشحالی» باید در بخش دوم جمله ترجمه شود ولی در گزینه اول در محدوده فعل «كتب: نوشتند» ترجمه شده و نادرست است!)

در این تست، «سريعاً: به سرعت» قید حالتی است که باید در محدوده فعل قبلش یعنی «حتّى تبتعد: تا دور شوند» ترجمه شود، ولی در گزینه (۲) به اشتباه در محدوده فعل «تُحذّر: هشدار می‌دهد» ترجمه شده است.

کلمات مهم: «لـلـغربان صوتٌ، الغربان لها صوتٌ، تملك الغربان صوتاً»: کلاغ‌ها صدایی دارند/ «تُحذّر»: هشدار می‌دهند/ «حتّى تبتعد»: تا دور شوند

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): «سريعاً» قید حالتی است که باید در محدوده فعل «حتّى تبتعد: تا دور شوند» ترجمه شود، ولی در این عبارت، در محدوده «تُحذّر: هشدار می‌دهد» ترجمه شده است. - الحيوانات (کلمه «سایر» در این گزینه لحاظ نشده است.)

گزینه (۳): تُحذّر (این فعل، مجهول و به معنی «هشدار داده می‌شود» است نه «هشدار می‌دهند»). - لابتعاد («ابتعاد»، مصدر و به معنی «دور شدن» است ولی «دور شوند» فعل است.)

گزینه (۴): الغربان صوتها (به معنی «کلاغ‌ها صدایشان ...» است، یعنی فعل «دارند» در این گزینه لحاظ نشده است.) - يُحذّر (مانند گزینه (۳))

عَيْنِ الْأَقْرَبِ مِنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «النَّاسُ عَلَى دِينِ مُلُوكِهِمْ»

زین هر یکی صدی شد و زان هر صدی هزار!
چرخ اخضر خاک را خضرا کند!
رعیت نشسته شاد، جهان خوش به شهریار!
از پنجه گرگان رباینده غدار!

(۱) بر لشکر و رعیت سلطان چو برگذشت
(۲) خوی شاهان در رعیت جا کند
(۳) زمانه شده مطیع، سپهر ایستاده راست
(۴) عدل آمد و امن آمد و رستند رعیت

مشاوره سؤالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۸

به دنبال بیتی بگرد که مفهومی «تأثیرگذاری نحوه عملکرد پادشاهان و حاکمان بر رفتار مردم» باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه عبارت: «مردم بر آیین پادشاهانشان هستند»

مفهوم عبارت: این ضرب‌المثل به این معنی است که رفتار، اخلاق و روش زندگی حاکمان (پادشاهان، رهبران) تأثیر زیادی بر رفتار و اخلاق مردم دارد و مردم غالباً از حاکمان خود الگو می‌گیرند. اگر حاکم درستکار باشد، مردم نیز درستکار می‌شوند و اگر حاکم فاسد یا ظالم باشد، فساد و ظلم در جامعه رواج پیدا می‌کند.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): این بیت اشاره به این دارد که وقتی ظلم و فساد از سوی سلطان (و لشکریانش) شروع می‌شود، این فساد و ظلم در میان رعایا نیز چند برابر می‌شود (صد برابر شده و سپس هزار برابر).

گزینه (۲): این بیت می‌گوید که خلق و خوی شاهان در میان رعایا اثر می‌کند و جا باز می‌کند، همان‌طور که آسمان سبز (چرخ اخضر) خاک را سرسبز و باطراوت می‌کند. این گزینه بسیار نزدیک به مفهوم ضرب‌المثل است. «خوی شاهان» (رفتار و اخلاق شاهان) دقیقاً معادل «دین ملوکهم» (روش و سلوک پادشاهان) است و این‌که این خوی «در رعیت جا کند» یعنی مردم از آن الگو می‌گیرند و آن را در خود پیاده می‌کنند، دقیقاً همان معنای ضرب‌المثل را می‌رساند.

گزینه (۳): این بیت وضعیت آرمانی یک جامعه را توصیف می‌کند که در آن زمانه (روزگار) مطیع است، آسمان راست (یعنی اوضاع خوب است)، رعایا شاد هستند و جهان به خاطر وجود شهریار (پادشاه) خوب است.

گزینه (۴): این بیت درباره آمدن عدل و امنیت است که باعث رهایی رعایا از ظلم و ستم (مانند گرگان درنده) می‌شود.

● اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٩٠ - ٩٢) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

تُعَدُّ الحيوانات الأليفةُ من المخلوقات التي تعيش مع الإنسان في البيت. و يقوم كثير من الناس بتربية الحيوانات لأنَّ لها فوائدَ نفسيةً واجتماعيةً. و من أكثر الحيوانات التي تُربى في المنازل: القَطَطُ و الكلابُ. يُفَضِّلُ البعض الآخر من الناس تربية الطيور الصغيرة أو الأسماك في أحواض (ج حوض) زجاجية داخل البيت.

تحتاج الحيوانات الأليفة إلى رعاية خاصة و اهتمام دائم. فيجب على الإنسان أن يُوفِّرَ لها الغذاء الصحي و المناسب. كما ينبغي الاهتمام بنظافة الحيوان و مكان تربيته. و تُعَدُّ زيارة الطبيب البيطري (دامپزشك) أمراً ضرورياً للحفاظ على صحة الحيوان. لابد من توفير الماء النظيف للحيوان في جميع الأوقات. تحتاج الحيوانات أيضاً إلى اللعب و الحركة يومياً. فالحب و الاهتمام يجعل الحيوان يشعر بالأمان و السعادة. تُساعد تربية الحيوانات على تنمية حس المسؤولية لدى الإنسان. كما تُعلِّمه الصَّبْرَ و الرَّحمة و التعاون. لذلك العناية بالحيوانات الأليفة واجبة أخلاقية و إنسانية.

ترجمه متن:

حيوانات خانگی از جمله موجوداتی محسوب می‌شوند که با انسان در خانه زندگی می‌کنند و بسیاری از مردم به پرورش حیوانات می‌پردازند، زیرا فواید روانی و اجتماعی دارند. و از جمله رایج‌ترین حیواناتی که در خانه‌ها پرورش داده می‌شوند، گربه‌ها و سگ‌ها هستند. برخی دیگر از مردم ترجیح می‌دهند پرندگان کوچک یا ماهی‌ها را در آکواریوم‌های شیشه‌ای داخل خانه پرورش دهند. حیوانات خانگی به مراقبت ویژه و توجه دائمی نیاز دارند، پس انسان باید غذای سالم و مناسب را برای آن‌ها فراهم کند. همچنین توجه به تمیزی حیوان و محل خوابش شایسته است (لازم است). و مراجعه به دامپزشک برای حفظ سلامتی حیوان امری ضروری به شمار می‌رود. ناگزیر باید در همه اوقات آب پاکیزه برای حیوان فراهم کرد. حیوانات همچنین روزانه به بازی و فعالیت نیاز دارند چراکه محبت و توجه باعث می‌شود حیوان احساس امنیت و خوشبختی کند. پرورش حیوانات به رشد حس مسئولیت‌پذیری در انسان کمک می‌کند. همچنین صبر، دلسوزی و همکاری را به او می‌آموزد. بنابراین، مراقبت از حیوانات خانگی یک وظیفه اخلاقی و انسانی است.

«ماذا تستنتج من النص؟» عین الخطأ:

- (١) الحفاظ على الحيوانات الأليفة يستغرق وقتاً كثيراً من الإنسان!
- (٢) الحيوانات الأليفة ذات أحاسيس تُشبه الأطفال فتحتاج إلى عناية كثيرة!
- (٣) من يحافظ على حيوان أليف فعليه أن يكون له بيت كبير يناسب الحيوان!
- (٤) كثير من الناس يحبون أن يكون عندهم حيوان أليف داخل بيوتهم!

٩٠

مشاوره در مورد حل سؤالات

درک متن چند نکته رو در نظر داشته باشید:

(١) سؤالات درک متن رو در آخر سؤالات عربی جواب بدین.

(٢) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمه متن خیلی فایده‌ای نداره.

(٣) توی متن و گزینه‌ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه ...» دارن، دقت کنین.

(٤) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنین و حتماً همه گزینه‌ها رو بخونین، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین!

پاسخ: گزینه ٣

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ٧

کلمات مهم: «تَعَدَّ»: به شمار می‌رود، محسوب می‌شود/ «الحيوانات الأليفة»: حیوانات خانگی/ «تعيش»: زندگی می‌کند/ «يقومُ بِـ»: انجام می‌دهد، اقدام می‌کند/ «كثير من الناس»: بسیاری از مردم/ «قَوَّاد»: فواید، منافع/ «نَفْسِيَّة»: روانی، روحی/ «ثَرَبِي»: پرورش داده می‌شود (مجهول)/ «الْقِطَطُ»: گربه‌ها/ «الكلابُ»: سگ‌ها/ «يُفَضَّلُ»: ترجیح می‌دهد، دوست دارد/ «البعض الآخر»: برخی دیگر/ «الطيور الصغيرة»: پرندگان کوچک/ «الأسماك»: ماهی‌ها/ «أحواضُ»: آکواریوم‌ها، حوض‌ها/ «زجاجية»: شیشه‌ای/ «تحتاجُ»: نیاز دارد/ «رعاية خاصة»: مراقبت ویژه/ «الاهتمامُ»: توجه دائمی/ «يَجِبُ»: باید/ «يُوقَرُ»: فراهم کند/ «الغذاء الصحي»: غذای سالم/ «ينبغي»: سزاوار است، باید/ «الاهتمامُ»: توجه، مراقبت/ «مكان تَوَمَّه»: محل خوابش/ «زيارة الطبيب البيطري»: مراجعه به دامپزشک/ «لِلحفاظِ على»: برای حفظ/ «لَا يَدُّ مِنْ»: ناگزیر است، حتماً باید/ «توفير»: فراهم کردن/ «الماء النظيف»: آب پاکیزه/ «اللَّعِبُ»: بازی کردن/ «يَوْمِيًّا»: روزانه/ «الحُبُّ»: عشق، محبت/ «يَجْعَلُ»: باعث می‌شود، قرار می‌دهد/ «يَشْعُرُ»: احساس می‌کند/ «الأمان»: امنیت/ «السَّعادة»: خوشبختی/ «تُسَاعِدُ»: کمک می‌کند/ «تَنَمِّيَّة»: رشد دادن، پرورش دادن/ «لَدَى الإنسان»: نزد انسان، در انسان/ «تُعَلِّمُه»: به او یاد می‌دهد/ «الرَّحمة»: رحمت، دلسوزی/ «التَّعاوُنُ»: همکاری/ «العناية»: مراقبت، نگاه‌داری/ «واجبة»: وظیفه از متن چه نتیجه‌ای می‌گیریم؟ گزینه «نادرست» را مشخص کنید:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): حفظ و نگاه‌داری حیوانات خانگی وقت زیادی از انسان می‌گیرد! — متن می‌گوید حیوانات خانگی به «مراقبت ویژه و توجه دائمی» نیاز دارند و این شامل فراهم کردن غذا، تمیزی و بازی روزانه می‌شود. این‌ها کارهایی هستند که نیاز به صرف وقت دارند.

گزینه (۲): حیوانات خانگی احساساتی شبیه به کودکان دارند، بنابراین به مراقبت زیادی نیاز دارند! — متن اشاره می‌کند که حیوانات خانگی به «مراقبت ویژه و توجه دائمی» نیاز دارند و این‌که «محبت و توجه باعث می‌شود حیوان احساس امنیت و خوشبختی کند». این‌ها نشان‌دهنده نیاز حیوانات به توجه و مراقبت عاطفی است که شبیه به نیاز کودکان است.

گزینه (۳): کسی که از حیوان خانگی نگاه‌داری می‌کند، باید خانه بزرگی داشته باشد که مناسب حیوان باشد! — این گزینه نادرست است. متن در مورد نیاز حیوانات به مراقبت، غذا، تمیزی و فضا برای بازی صحبت می‌کند، اما هیچ اشاره‌ای به «اندازه خانه» ندارد. مشخصاً پرورش پرندگان کوچک یا ماهی در آکواریوم در داخل خانه ذکر شده که لزوماً به خانه بزرگ نیازی ندارد. تمرکز متن بر روی کیفیت مراقبت است، نه ابعاد فیزیکی خانه.

گزینه (۴): بسیاری از مردم دوست دارند حیوان خانگی در خانه‌هایشان داشته باشند! — در متن آمده است: «و يقوم كثير من الناس بتربية الحيوانات...» (بسیاری از مردم به پرورش حیوانات می‌پردازند...). این به وضوح نشان می‌دهد که بسیاری از مردم تمایل به داشتن حیوان خانگی در خانه خود دارند.

- (۱) النَّاسُ يُحَافِظُونَ عَلَى الْحَيَوَانَاتِ الْأَلِيفَةِ لِيَتَعَلَّمُوا الصَّبْرَ وَالتَّعَاوُنَ!
 (۲) الْحَيَوَانَاتِ الْأَلِيفَةُ أَفْضَلُ جَلِيسٍ لِلَّذِي يَعِيشُ فِي بَيْتِهِ وَحِيداً!
 (۳) الْحِفَافُ عَلَى الْحَيَوَانَاتِ الْأَلِيفَةِ نَفَقَاتُهُ كَثِيرَةٌ وَ لَكِنَّهُ وَاجِبٌ كَلْنَا!
 (۴) لَا يَدُّ مِنْ بِنَاءٍ مُسْتَوْصَفٍ أَوْ مُسْتَشْفَى مُنَاسِبٍ لِّلْعَالَجِ فِيهِ الْحَيَوَانَاتُ!

پاسخ: گزینۀ ۴

زیرمبث: عربی یازدهم - درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمۀ گزینه‌ها:

گزینۀ (۱): مردم از حیوانات خانگی نگهداری می‌کنند تا صبر و همکاری را بیاموزند! ← این گزینه نادرست است. متن می‌گوید که نگهداری از حیوانات خانگی به «رشد حس مسئولیت‌پذیری در انسان کمک می‌کند» و همچنین «صبر، رحمت و همکاری را به او می‌آموزد»، اما این فقط یکی از فواید است، نه دلیل اصلی که مردم از حیوانات خانگی نگهداری می‌کنند.

گزینۀ (۲): حیوانات خانگی بهترین همراه برای کسی هستند که تنها در خانه‌اش زندگی می‌کند! ← متن اشاره می‌کند که حیوانات خانگی با انسان در خانه زندگی می‌کنند و فواید روانی و اجتماعی دارند و محبت و توجه باعث می‌شود حیوان احساس امنیت و خوشبختی کند، اما متن هرگز نگفته که حیوانات خانگی بهترین همراه هستند.

گزینۀ (۳): نگهداری از حیوانات خانگی هزینه‌های زیادی دارد، اما وظیفۀ همهٔ ماست! ← (واضح است که وظیفۀ همهٔ ما نیست دیگه).

گزینۀ (۴): ناگزیر باید یک کلینیک یا بیمارستان مناسب برای درمان حیوانات ساخته شود! ← متن بر اهمیت مراجعه به دامپزشک برای حفظ سلامتی حیوان تأکید می‌کند؛ در نتیجه وجود بیمارستان یا درمانگاه حیوانات یک ضرورت است.

«متی يشعر الحيوان الأليف بالأمان؟ إذا ...» عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) أتى به صاحبه عند الطبيب البيطري للحفاظ على صحته!
- (۲) وقر صاحبه غذاء مناسباً له و يهتم بنظافة مكان نومه!
- (۳) أحس أنه لا يحتاج إلى أن يقوم بالبحث عن الطعام و الماء!
- (۴) شعر بأن الجميع يحبونه و يضمنون أوقاتاً كثيرة لملاعبته!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سؤال: حیوان خانگی چه زمانی احساس امنیت می کند؟ وقتی ...

ترجمه گزینه ها:

- گزینه (۱): صاحبش او را نزد دامپزشک برای حفظ سلامتی اش ببرد! ← متن می گوید مراجعه به دامپزشک برای حفظ سلامتی حیوان «ضروری» است، اما این عمل به تنهایی باعث احساس امنیت در حیوان نمی شود.
- گزینه (۲): صاحبش غذای مناسبی برایش فراهم کند و به تمیزی محل خوابش اهمیت دهد! ← متن گفته است که «محبت و توجه» باعث می شود که حیوان خانگی احساس امنیت کند.
- گزینه (۳): احساس کند که نیازی به جست و جو برای غذا و آب ندارد!
- گزینه (۴): احساس کند که همه او را دوست دارند و اوقات زیادی را صرف بازی با او می کنند! ← نیاز است که صاحبش به او توجه و محبت کند نه همه.

عربی، زبان قرآن

● عَيْنُ الْخَطِّ فِي الْإِعْرَابِ وَالتَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٩٣ و ٩٤):

«يُفَضَّلُ - الْمَنَازِلُ - وَاجِبٌ - تُسَاعِدُ» ٩٣

- (١) يُفَضَّلُ: فعلٌ مضارعٌ - للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي من مصدر «تَفَضَّلَ» - معلوم - متعدِّدٌ فاعله «الْبَعْضُ» و مفعوله «تَرْبِيَةٌ»
 (٢) وَاجِبَةٌ: اسم - مفرد مؤنث (جمعه: واجبات) - اسم فاعل مأخوذ من فعل «يَجِبُ» - نكرة - معرب/ خبرٌ و مبتدؤه «العناية»
 (٣) الْمَنَازِلُ: جمع تكسير و مفردة «منزل» - اسم مكان من مصدر «نَزَلَ» - معرَّفٌ بـ «أَل» - معرب/ مجرور بحرف الجرِّ
 (٤) تُسَاعِدُ: فعلٌ مضارعٌ - للمؤنث الغائبة - مزيد ثلاثي بزيادة حرف «أَلَف» - اسم فاعله: مُسَاعِدٌ - معلوم/ فعل و فاعله «تَرْبِيَةٌ»

مشاوره در این مدل تست‌ها
 حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو
 می‌خواند یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینه ١

زیرمبمش: عربی یازدهم - درس ٧

اول موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارن، بعد اگه سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

Hint

درس Box

جدول باب‌های ثلاثی مزيد را حتماً حفظ باشید.

جدول باب‌های ثلاثی مزيد					
شماره	وزن ماضی	وزن مضارع	وزن امر	وزن مصدر (نام باب)	حروف زائد
١	أَفْعَلْ	يُفْعِلْ	أَفْعِلْ	إِفْعَالْ	أ
٢	فَعَّلْ	يُفَعِّلْ	فَعَّلْ	تَفْعِيلْ	تشديد (تكرار عين الفعل)
٣	فَاعَلْ	يُفَاعِلْ	فَاعِلْ	مُفَاعَلَةٌ	ا
٤	إِفْتَعَلَ	يِفْتَعِلْ	إِفْتَعِلْ	إِفْتِعَالْ	ا - ت
٥	إِنْفَعَلَ	يِنْفَعِلْ	إِنْفَعِلْ	إِنْفِعَالْ	ا - ن
٦	تَفَاعَلَ	يَتَفَاعَلْ	تَفَاعَلْ	تَفَاعُلْ	ت - ا
٧	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلْ	تَفَعَّلْ	تَفَعُّلْ	ت، تشديد (تكرار عين الفعل)
٨	إِسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلْ	إِسْتَفْعِلْ	إِسْتِفْعَالْ	ا - س - ت

خطای این گزینه: من مصدر «تَفَضَّلَ» («يُفَضَّلُ» بر وزن «يَفْعَلُ» است، در نتیجه مصدر آن بر وزن «تَفْعِيلُ» است، بنابراین مصدر آن، «تَفْضِيلُ» است.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

۹۴

«تَعَدَّ - فوائد - الاهتمام - تحتاج»:

- (۱) تَعَدَّ: فعل مضارع - للمفرد الغائب المؤنث - حروفه أصلية كلها - معرب - مجهول / فعل مع نائب فاعله «الحيوانات» جملة فعلية
(۲) فوائد: جمع تكسير و مفردة «فائدة» - اسم فاعل من مادة «ف ي د» - نكرة - معرب / اسم أن المؤخر و منصوب بالفتحة
(۳) الاهتمام: اسم - مصدر مزيد ثلاثي على وزن افتعال - ماضيه: اهتم - معرّف بآل - معرب / فاعل و مرفوع بالضمّة
(۴) تحتاج: فعل مضارع - للمخاطب - مزيد ثلاثي - ماضيه: احتاج - مبني للمعلوم - متعدّد / فاعل و فاعله «الحيوانات»

مشاوره در این مدل تست‌ها
حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو
می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

اول موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگه سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

فعل ← کلمه‌ای است که بر انجام یک کار یا داشتن یک حالت دلالت می‌کند و به یکی از زمان‌های «گذشته، حال و آینده» نسبت داده می‌شود.

فاعل ← در واقع انجام‌دهنده کار یا دارنده حالت است.

مفعول ← اسمی است که کار بر روی آن انجام می‌شود و در فارسی غالباً با «را» ترجمه می‌شود.

مثال ذَهَبَ أَكْبَرُ ← اکبر رفت. / شَاهَدَ عَلِيٌّ صَدِيقَهُ ← علی دوستش را دید.
فاعل مفعول فاعل

در مثال اول معنای جمله با فاعل کامل شده است و مفعولی به کار نرفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل می‌شود و مفعول نمی‌گیرد، **فعل لازم** می‌گویند. (همون فعل ناکدر فودمون توی فارسی!)

در مثال دوم علاوه بر فاعل، مفعول هم در جمله به کار رفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل نمی‌شود و علاوه بر فاعل مفعول می‌گیرد، **فعل متعدی** می‌گویند. (همون فعل گذرا به مفعول فودمون توی فارسی!)

پس در مثال‌های بالا فعل «ذَهَبَ» (رفت) لازم و «شَاهَدَ» (دید) متعدی است.

خطای این گزینه: متعدّد (فعل «تحتاج» لازم است نه متعدی، زیرا مفعول ندارد). - للمخاطب (فعل «تحتاج» للمخاطب نیست بلکه «لِلْغَائِبَةِ» است).

کارت Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

• عین الجواب الصحيح للأسئلة التالية (٩٥ - ١٠٠):

۹۵

عَيْن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) قَالَ الْفَلَّاحُ الْعَجُوزُ: تَحْنُ نَغْرُسُ أَشْجَاراً لِيَكِيَ يَأْكُلَ مِنْ ثَمَارِهَا الْآخَرُونَ!
- (٢) كُنْتُ سَاكِتاً وَ مَا قُلْتُ كَلِمَةً لِأَنِّي كُنْتُ لَا أَعْرِفُ شَيْئاً عَنِ الْمَوْضُوعِ!
- (٣) الْعُلَمَاءُ يُؤَكِّدُونَ أَنَّ الدَّلَافِينَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَتَكَلَّمَ بِاسْتِخْدَامِ أَصْوَاتٍ مُعَيَّنَةٍ!
- (٤) إِنَّ لِسَانَ الْقِطِّ سِلَاحٌ طَبِيعِيٌّ دَائِمٌ، لِأَنَّهُ مَمْلُوءٌ بِعَدَدٍ تُفَرِّزُ سَائِلاً مُطَهَّراً!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حركات‌ها بررسی بشوند و غالباً با بررسی چند گروه کلمه خاص به پاسخ صحیح می‌رسیم، اما ممکن است گاهی تلفظ کلماتی مثل «النَّفْط» که در فارسی به شکل متفاوتی به کار می‌روند هم مورد سؤال قرار بگیرد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

خطاهای این گزینه: کَلِمَةً (تلفظ صحیح این واژه، «کَلِمَةٌ» است.) - الْمَوْضُوعِ (این کلمه اسم مفعول از ریشه «و ض ع» است، بنابراین «الْمَوْضُوع» صحیح است، زیرا باید بر وزن «مفعول» باشد نه «مفعول»!)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عین «صديق» يکون نائب الفاعل:

- (۱) أعرف صديقي الوفيّ عند المشاكل لما أطلب مساعدةً منه!
- (۲) يكرم الصديق الذي يُوفي بما عاهده و يلتزم الأمانة!
- (۳) إن يُؤثرك الصديق فيما ينفعكما فهو الصديق الوفيّ!
- (۴) عَرَفَ صديقي علينا مصادر قيمة عن تاريخ إيران المعاصر!

مشاوره برای تعیین نائب فاعل حتماً باید به ترجمه جملات دقت کنیم. نائب فاعل کاملاً شبیه فاعل تشخیص داده می‌شود، فقط باید فعل جمله، مجهول باشد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۷

اول فعل مجهول رو پیدا کن.

کارت Box

نائب فاعل:

فعل در حالت معلوم به فاعل نسبت داده می‌شود و در حالت مجهول بعد از حذف فاعل، مفعول جایگزین آن شده و فعل به آن کلمه نسبت داده می‌شود. در این حالت مفعول دیگر مفعول نیست و جانشین یا نائب فاعل نامیده می‌شود. (نائب فاعل در حالت معلوم، مفعول جمله بوده، پس در واقع کار روی اون انجام می‌شه.)

تمام نکات قواعدی که برای فاعل یاد گرفتیم، کاملاً برای نائب فاعل هم برقرار است، با این تفاوت که فعل جمله باید مجهول باشد.

مثال فَتَحَ الْبَابَ. (در باز شد.)

نائب فاعل مذکر

أَجْلَسَتِ الطِّفْلَةَ. (کودک نشاند شد.)

نائب فاعل مؤنث

كَتَبَتِ الرَّسَائِلَ. (نامه‌ها نوشته شدند.)

نائب فاعل جمع غیرانسان

روش پیدا کردن نائب فاعل:

ابتدا فعل مجهول را پیدا می‌کنیم، سپس به ترتیب زیر عمل می‌کنیم:

- (۱) اگر در فعل شناسه فاعلی داشتیم، همان شناسه، نائب فاعل است و دیگر نیازی به ترجمه نداریم. (از نوع ضمیر بارز)
- (۲) اگر شناسه فاعلی نداشتیم، باید جمله را ترجمه کنیم و از فعل مجهول بپرسیم: «چه کسی؟/ چه چیزی؟»
- جواب این سؤال نائب فاعل است به شرط آن که قبل از فعل مجهول نیامده باشد. (از نوع اسم ظاهر)
- (۳) اگر نه شناسه فاعلی داشته باشیم و نه نائب فاعلی که بعد از فعل آمده باشد، می‌گوییم نائب فاعل مستتر (پنهان) است. (از نوع ضمیر مستتر)

مثال يَأْكُلُ هَذَا الطَّعَامَ وَ إِنَّمَا كَانَ لَذِيذًا. «يَأْكُلُ» فعل مجهول و «هذا» نائب فاعل آن است، زیرا کلمه اول در گروه اسمی، نقش اصلی را می‌گیرد. (این غذا خورده می‌شود، حتی اگر خوشمزه نباشد.) «چه چیزی خورده می‌شود؟» «این غذا» دو کلمه است، پس فقط اولین کلمه نائب فاعل می‌شود. «هذا» نائب فاعل است.

(۳) هَذَا الْكِتَابُ يُكْتَبُ بِهَدْوٍ وَ دَقَّةٍ كَثِيرَةٍ. «يُكْتَبُ» فعل مجهول و «هذا» نائب فاعل آن است، اما «هذا» نائب فاعل نیست چون قبل از فعل آمده است. «هو» نائب فاعل مستتر «هو» نائب فاعل است.

(۴) الصِّينُ أَوَّلُ دَوْلَةٍ فِي الْعَالَمِ أَسْتُخْدِمَتْ نَقُودٌ وَرَقِيَّةٌ فِيهَا. «أَسْتُخْدِمَتْ» فعل مجهول است (ماضی باء شروع شده) «چین اولین دولتی در جهان است که در آن پول‌های کاغذی به کار گرفته شدند.» «چه چیزی به کار گرفته شد؟» «پول‌های کاغذی» «پول‌ها: نُقُود» نائب فاعل است.

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓ ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه (۱): دوست وفادارم را در مشکلات می‌شناسم، وقتی از او کمک می‌خواهم! ← «صدیق» مفعول است.
- گزینه (۲): دوستی که به آن چه عهد کرده است، وفا کند و امانت‌دار باشد، گرامی داشته می‌شود! ← «یکرم» مجهول است و «الصّدیق» نایب فاعل آن است.
- گزینه (۳) اگر دوست در آن چه که به نفع هر دوی شماست، تو را ترجیح دهد، او دوست وفادار است! ← «الصّدیق» فاعل «یُؤثّر» : ترجیح دهد» است.
- گزینه (۴): دوستم منابع ارزشمندی درباره تاریخ معاصر ایران به ما معرفی کرد! ← «صدیق» فاعل «عرّف: معرفی کرد» است.
- تنها گزینه‌ای که در آن، فعل مجهول به کار رفته است، گزینه (۲) است، پس فقط در این گزینه می‌توانیم نایب فاعل داشته باشیم.

تیزبازی

- (۱) كان المشتري يتردد في اتخاذ القرار لشراء العَصَاة!
- (۲) كان العمال المجتهدون يشتغلون في المصنع باجتهاد!
- (۳) كان هؤلاء عزموا على الحصول على جائزة المباراة الغالية!
- (۴) كان المقالة التي قرأناه عن حياة هيلين كيلر رائعة و مفيدة!

مشاوره تعیین خبر افعال ناقصه کاملاً شبیه به پیدا کردن خبر در جملات اسمیه است. برای تعیین خبر هم حتماً باید به ترجمه جملات توجه داشته باشید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

چک کن ببین در هر گزینه، خبر «كان» اسمه یا فعل یا جاز و مجرور؟

کوتاه: Box

خبر افعال ناقصه:

روش تشخیص خبر فعل ناقصه دقیقاً مانند روش پیدا کردن خبر برای مبتدا است با این تفاوت که قبلاً در ابتدا باید مبتدا را پیدا می کردیم، اما در این جا باید ابتدا اسم فعل ناقصه را پیدا کنیم. خبر افعال ناقصه به یکی از سه شکل زیر ظاهر می شود:

(۱) خبر از نوع اسم (فیر مفرد): خبری است که یک اسم باشد! (اگر یک اسم معرب، خبر باشد علامت اعراب منصوب خواهد داشت و اگر مبنی باشد نشانه ای نخواهد داشت!)

مثال كانَ التَّلَامِيذُ فَرِحِينَ. (دانش آموزان، فوشال بودند).

(در این عبارت، «فَرِحِينَ» خبر فعل ناقصه می باشد و چون یک اسم است می گوییم خبر از نوع اسم داریم!)

(۲) جمله فعلیه: خبری است که یک فعل باشد! (در این صورت هیچ نشانه ای از منصوب بودن فیر دیده نخواهد شد و فقط باید هم صیغه با اتمام دهنده اش باشد!)

مثال كانَ التَّلَامِيذُ يَدْرُسُونَ. (دانش آموزان، درس می خوانند).

(در این عبارت، فعل «يَدْرُسُونَ» فیر فعل ناقصه می باشد و چون یک فعل است می گوییم فیر از نوع جمله فعلیه داریم!)

(۳) جار و مجرور: خبری است که یک جار و مجرور باشد! (در این صورت هیچ نشانه ای از منصوب بودن خبر دیده نخواهد شد!)

مثال لَيْسَ وَالِدِي فِي الْبَيْتِ. (پدرم، در خانه نیست).

(در این عبارت، «فِي الْبَيْتِ» فیر فعل ناقصه است و چون یک جار و مجرور است، می گوییم فیر از نوع جار و مجرور داریم!)

ترجمه گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): خریدار در تصمیم گیری برای خریدن آبمیوه گیری تردید می کرد! ← «يتردد» خبر «كان» است ← از نوع «فعل» است.

گزینه (۲): کارگران زحمتکش با جدیت در کارخانه کار می کردند! ← «يشتغلون» خبر «كان» است ← از نوع «فعل» است.

گزینه (۳): این ها تصمیم گرفته بودند، جایزه ارزشمند مسابقه را به دست آورند! ← «عزموا» خبر «كان» است ← از نوع «فعل» است.

گزینه (۴): مقاله ای که درباره زندگی هلن کلر خواندیم، جالب و مفید بود! ← «رائعة» خبر «كان» است ← از نوع «اسم» است. ← با سایر گزینه ها متفاوت است.

(سؤال ۱۸۲ کنکور انسانی ۱۴۰۰ (شارج از کشور))

عین خبر «كان» مختلفاً:

- (۱) كان الطالب يتكلم مع أصدقائه حول برنامج سفرتهم العلمية!
- (۲) كان الإنسان يستفيد من الديناميت لتسهيل أعماله الصعبة!
- (۳) كان التلاميذ يقدفون الكرة حتى تدخل المرمى!
- (۴) كان الفسقى الذي ينتج في كرمان لذيذاً!

کنکور

- (۱) إِنَّ تَنْوَعِ الْمَعَالِمِ الْكَثِيرِ يُثِيرُ السَّائِحِينَ عَلَى زِيَارَةِ طَبِيعَتِهَا الْخَلَّابَةِ. ← اثنان
 (۲) كَأَنَّ لَهُوْلَاءَ الرِّجَالِ شَرَكَاتٍ كَبِيرَةً فَيَسْتَطِيعُونَ اسْتِخْدَامَ الْمُهَنْدِسِينَ السَّبَابِ. ← أربعة
 (۳) لَمْ يَقْبَلِ الرَّجُلُ بِنْتَهُ الصَّغِيرَةَ فَصَارَتْ مُحْزُونَةً فَانْزَعَجَ الرَّسُولُ مِنْ حَزْنِهَا عَلَيْهَا السَّلَامُ. ← ثلاثة
 (۴) كَانَ الطَّالِبَانِ مُشْتَاقَيْنِ لِيَتَعَلَّمَا اللُّغَةَ الْفَرَنْسِيَّةَ فَقَامَا بِهِ مُجَدِّدِينَ. ← ثلاثة

مشاوره هرگاه در آزمونی به این مدل سؤالات (شمارشی) برخورد کردید، بهتر است ابتدا از آن گذر کنید و به عنوان آخرین سؤال، به سراغشان بروید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۱

نقش اسم‌های هر گزینه رو پیدا کن و بعد ببین منصوبه یا نه.

Hint

نقش‌های منصوبی (منصوبات)

کزنس Box

(۱) مفعول / (۲) خبر افعال ناقصه / (۳) اسم حروف مشبّهة بالفعل / (۴) اسم لای نفی جنس / (۵) حال / (۶) مستثنی / (۷) مفعول مطلق / (۸) منادا

نقش اسم‌های هر گزینه:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): تَنْوَعِ: اسم «إِنَّ» و منصوب / المَعَالِمِ: مضاف إليه و مجرور / الْكَثِيرِ: صفت و منصوب به تبعیت از «تَنْوَعِ» / السَّائِحِينَ: مفعول و منصوب / «زِيَارَةِ»: مجرور به حرف جرّ و مجرور / «طَبِيعَةَ»: مضاف الیه و مجرور / «الْخَلَّابَةِ»: صفت و مجرور به تبعیت از «طَبِيعَةَ» ← ۳ اسم منصوب داریم. ✗

گزینه (۲): هَؤُلَاءِ: مجرور به حرف جرّ و مجرور / شَرَكَاتٍ: اسم «كَأَنَّ» و منصوب / كَبِيرَةً: صفت و منصوب به تبعیت از «شَرَكَاتٍ» / اسْتِخْدَامَ: مفعول و منصوب / الْمُهَنْدِسِينَ: مضاف الیه و مجرور / السَّبَابِ: صفت و مجرور به تبعیت از «الْمُهَنْدِسِينَ» ← ۳ اسم منصوب داریم. ✗

گزینه (۳): الرَّجُلِ: فاعل و مرفوع / بِنْتِ: مفعول و منصوب / الصَّغِيرَةَ: صفت و منصوب به تبعیت از «بِنْتِ» / مُحْزُونَةً: خبر «صار» و منصوب / الرَّسُولِ: فاعل و مرفوع / حَزْنِ: مجرور به حرف جرّ و مجرور ← ۳ اسم منصوب داریم. ✓

گزینه (۴): الطَّالِبَانِ: اسم «كَانَ» و مرفوع / مُشْتَاقَيْنِ: خبر «كَانَ» و منصوب / اللُّغَةَ: مفعول و منصوب / الْفَرَنْسِيَّةَ: صفت و منصوب به تبعیت از «اللُّغَةَ» / مُجَدِّدِينَ: حال و منصوب ← ۴ اسم منصوب داریم. ✗

(سؤال ۹۹ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

عَيْنُ مَا فِيهِ مِنَ الْكَلِمَاتِ الْمَنْصُوبَةِ أَكْثَرُ:

- (۱) يَعْلَمُنَا الدَّهْرُ أَنَّنَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَعِيشَ عَيْشًا أَفْضَلَ لَوْ اسْتَفَدْنَا مِنْ كُلِّ قَوَاتِنَا.
 (۲) إِنْ يَصْبِرِ الْإِنْسَانُ عَلَى الْمَشَاكِلِ صَبْرًا كَثِيرًا يَقْدَرُ أَنْ يَحْصَلَ عَلَى نَجَاحِهِ.
 (۳) يَدْرِكُ التَّجَاحَ بِالْجُهْدِ الْكَثِيرِ وَ عَلَى الْإِنْسَانِ أَنْ يَحَاوِلَ فِي طَرِيقَةِ مُطْمَئِنَّةٍ.
 (۴) إِنَّ الْإِنْسَانَ إِنْ يَلْتَزِمَ بِالْصَّدَقِ يَتَخَلَّصَ مِنَ السَّيِّئَاتِ الَّتِي تَضُرُّهُ.

عین ما لیست فیہ «الحال»:

۹۹

- ۱) الأزهار قد تُفرز سائلاً مطهراً يُساعدُها كثيراً على حماية أوراقها!
- ۲) مَنْ واصل عمله مُجدداً على رغم ظروفه القاسية تحققت أهدافه قريباً!
- ۳) يفتخر البعض بنسبهم جاهلين و النَّاسُ كُلُّهم خُلِقُوا من طينة واحدة!
- ۴) كانت أخت النَّبي ﷺ الشَّيْماء أسيرةً بيد المُسلمين فأعتقها النَّبي مُعززة!

مشاوره در پیدا کردن حال، خیلی خیلی حواستان به شباهتش با صفت و خبر افعال ناقصه باشد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۲

جمله‌ها رو ترجمه کن و ببین در کدام گزینه، قید حالت نداریم.

Hint

کارت Box

انواع حال:

حال از نوع اسم: اسم نکره و منصوبی است که غالباً حالت یک اسم معرفه را بیان می‌کند و در ترجمه، جواب سؤال «چگونه» از فعل جمله است.

مثال يلعب الطفل فرحاً. (کودک، با خوشحالی بازی می‌کند).

حال از نوع جمله: حالی است که یک جمله باشد و در واقع فقط یک اسم نیست و از یک «مبتدا + خبر» تشکیل می‌شود و قبل از آن حتماً حرف «و» (واو حالیه) به معنای «در حالی که» به کار می‌رود.

مثال يلعب الطفل و هو فرح. (کودک، در حالی که خوشحال است، بازی می‌کند).

چه نقش‌هایی ممکن است با حال اشتباه گرفته بشوند؟

نقش‌هایی که نباید آن‌ها را با حال اشتباه بگیریم عبارت‌اند از:

۱) خبر افعال ناقصه (یاد تونه ریگه به «کان، صار، ليس و أصبح» افعال ناقصه می‌گفتیم و اسم مرفوع و فیه منصوب داشتن).

مثال كان الطفل فرحاً. (کودک، خوشحال بود).

در این مثال، «فرحاً» خبر «کان» است.

روش تشخیص: تا زمانی که بعد از افعال ناقصه فعل دیگری نداشته باشیم، حتماً حال نخواهیم داشت و اگر بعدشان فعل دیگری داشته باشیم باید بررسی کنیم، شاید حال داشته باشیم شاید نداشته باشیم.

مثال كان الطفل يلعب فرحاً. (کودک با خوشحالی بازی می‌کرد).

در این جمله، «فرحاً» حال و «الطفل» مرجع آن است.

۲) صفت

اگر یک صفت برای یک اسم نکره بیاوریم ممکن است به شدت شبیه حال بشود.

روش تشخیص: باید حواسمان باشد که در این حالت موصوف و صفت هر دو با هم نکره هستند، ولی مرجع حال باید معرفه باشد نه نکره.

مثال رأيت طفلاً مسروراً. (کودک خوشحالی را دیدم).

در این مثال، «مسروراً» صفت است نه حال، چون هم «طفلاً» نکره‌ست و هم «مسروراً». اگر به جای «طفلاً»، «الطفل» بود «مسروراً» حال می‌شد.

۳) مفعول

از آن‌جا که مفعول هم مثل حال منصوب است ممکن است با حال اشتباه شود.

روش تشخیص: دقت به معنی جمله.

مثال شاهدنا مُنادياً يُريد المساعدة. (صداننده‌ای را دیدیم که کمک می‌خواست).

در این جمله، «مُنادياً» مفعول است نه حال، چون جواب سؤال «چه کسی را» هست نه «چگونه».

(۴) قیدهای زمان

همان‌طور که گفتیم، حال معادل قید حالت است نه قید زمان.

مثال «هذا الطفل يلعب في الشارع دائماً.» (این کودک همیشه در خیابان بازی می‌کند).

در این جمله «دائماً» قید زمان است، پس قطعاً حال نیست.

روش تشخیص: دقت به معنی کلمات و قیدها

ترجمه گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): گل‌ها گاهی مایعی پاک‌کننده ترشح می‌کنند که به آن‌ها در محافظت از برگ‌هایشان بسیار کمک می‌کند! ←

«مطهراً» صفت «سائلاً» است و در این عبارت، حال نداریم.

گزینه (۲): هر کس که با وجود شرایط سختش، کارش را با جدیت ادامه دهد، به زودی اهدافش محقق می‌شود! ← «مُجداً»

حال است.

گزینه (۳): بعضی‌ها به نسب خود، نابخردانه افتخار می‌کنند در حالی که همه مردم از یک سرشت (یا گِل) آفریده شده‌اند! ← «جاهلین»

حال از نوع اسم و «الناس كلهم خُلِقوا...» حال از نوع جمله است.

گزینه (۴): شیماء، خواهر پیامبر ﷺ، به دست مسلمانان اسیر بود پس پیامبر او را با عَزَّت آزاد کرد! ← «أسيرة» خبر «كانت»

است، اما «مُعَزَّة» حال است.

عین ما لیس فیہ الحال:

(سؤال ۹۹ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

(۱) کم تُمرَّر عیشنا فی هذه الحیاة القصیرة و هی مملوءة باللذائذ!

(۲) ما أحسنَ الشَّخصَ الَّذي یأتیه الفقیر محتاجاً لکنه لا یرده خائباً!

(۳) قررت مع نفسي أن أمشي کلّ يوم فی الحديقة العامة مستمعاً إلى الكتب الصوتیة!

(۴) کان أحدُ مُخترعی البلد قد بنى مُختبراً صغیراً فیهِ أدواتٌ قليلةٌ مع أنّه قد قدر أن یعمل کشفاً کبیراً!

کنکور

عین ما فيه المستثنى المؤكّد:

۱۰۰

- (۱) ما أنشد هاتين القصيدتين حول طاق كسرى إلّا شاعران كبيران!
 (۲) لن يفلح المؤمنون في أعمالهم إلّا الذين يعملونها مخلصين!
 (۳) كلّ أعين في يوم القيامة باكية إلّا عيناً تسهر في سبيل الله!
 (۴) لا يستطيع أحد صعود الجبل المرتفع إلّا المجهّزين بالآلات المناسبة!

مشاوره در تست‌های میحث
 استثنا، فهمیدن صورت و خواسته
 سؤال بخش عمده‌ای از راه‌حل این
 تست‌هاست، پس حتماً بر صورت
 سوالات متنوع این درس تسلط
 داشته باشید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۳

چک کن ببین در کدام گزینه مستثنی منه نداریم.

وقتی مستثنی منه محذوف باشد، اسم بعد از «إلّا» مورد تأکید قرار می‌گیرد و در واقع اسمی داریم که مؤکّد (مورد تأکید) است.

مثال لا يَقُولُ الصَّادِقُ إِلَّا الْحَقَّ. (راستگو فقط حقیقت را می‌گوید).

در این عبارت، مستثنی منه نداریم، در نتیجه، «الحَقّ» مورد تأکید (مؤکّد) است.

باید به دنبال گزینه‌ای برگردیم که در آن، مستثنی منه نیامده باشد.

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): این دو شعر درباره طاق کسری را تنها دو شاعر بزرگ سروده‌اند! ← مستثنی منه نداریم، در نتیجه «إلّا» به معنی «فقط، تنها» است و «شاعران» مورد تأکید قرار گرفته است.

گزینه (۲): مؤمنان در کارهایشان موفق نخواهند شد، مگر کسانی که آن را با اخلاص انجام دهند! ← «المؤمنون» مستثنی منه است.

گزینه (۳): در روز قیامت، همه چشم‌ها گریانند جز چشمی که در راه خدا بیدار مانده باشد! ← «کُلّ أعین» مستثنی منه است.

گزینه (۴): کسی نمی‌تواند بر کوه بلند صعود کند، مگر افراد مجهز به ابزارهای مناسب! ← «أحد» مستثنی منه است.

کارت Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد دربارهٔ بینش تاریخ‌نگاری جدید که تأثیر عمیقی در جنبه‌های گوناگون علل و نتایج انقلاب مشروطه داشته، درست است؟

- ۱) استفاده از زبان ساده و به دور از تکلف، برای بیان رویدادهای تاریخی و ارزیابی آن‌ها، در تحول‌های فکری و آزادی‌خواهی مردم ایران تأثیر بسزایی داشته است.
- ۲) نوشته‌های تاریخی کشورهای آسیایی یا اروپایی که به حکومت مشروطه و یا جمهوری دست یافته بودند، در دارالترجمهٔ همایونی ترجمه شد و ایرانیان به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تحت تأثیر این رویدادها قرار داشتند.
- ۳) آموزش‌هایی که در مدرسهٔ دارالفنون در زمان فتح‌علی‌شاه صورت می‌گرفت، در ایجاد افکار مشروطه‌خواهی و حکومت مبتنی بر عدالت و قانون تأثیر غیرمستقیم داشته است.
- ۴) ناظم‌الاسلام کرمانی در کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان»، به نقش گروه‌های مختلف به‌جز مردم در انقلاب مشروطه پرداخته است و تغییر بینش مورخان ایرانی در آن دوره را به درستی نشان داده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۱ و ۵

درس‌Box

تاریخ‌نگاری جدید و تأثیر آن بر آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی:

- محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه، به ریاست دارالترجمهٔ همایونی برگزیده شد و در دورهٔ ریاست او آثار فراوانی به فارسی ترجمه شد.
- ترجمهٔ آثار تأثیر بسزایی در آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت.
- در دوران قاجار، شاهان با خودکامگی بر مردم حکومت می‌کردند.
- در قسمت‌هایی از جهان، حکومت‌های «مشروطه» برقرار شده بود.
- از سال ۱۲۳۸ تا سال ۱۲۹۰ ش تعدادی از کشورهای اروپایی یا آسیایی به حکومت مشروطه و یا جمهوری دست یافتند.
- ایرانیان نیز به طور مستقیم و یا غیرمستقیم، تحت تأثیر این نهضت‌ها و رویدادهای فراگیر قرار داشتند.
- دستاورد معاشرت‌ها، مسافرت‌ها و مأموریت‌های مهاجران، دانشجویان، جهانگردان و دیپلمات‌های ایرانی که با کشورهای پیشرفته در تماس بودند، از راه انتشار روزنامه‌ها و چاپ کتاب‌ها و سخنان آنان، به جامعه منتقل می‌شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینهٔ (۱): سؤال دربارهٔ بینش تاریخ‌نگاری جدید است و نه روش آن؛ پس این گزینه نادرست است. (هواست به روش‌هایی که تاریخ‌نگاران در تاریخ‌نگاری قدیم به کار می‌بردند هست دیگه!)
- گزینهٔ (۳): امیرکبیر درصدد ایجاد مدرسهٔ دارالفنون با اهداف نظامی و آموزش دانشجو در داخل کشور بود که تأسیس این مدرسه را به چشم ندید و مدتی بعد از افتتاح مدرسه به قتل رسید. (پس نمی‌تونسته درگسترش افکار مشروطه‌خواهی تأثیرگذار باشه!)
- گزینهٔ (۴): ناظم‌الاسلام کرمانی در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان، ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت نشان داده است.

کدام مورد دربارهٔ برنامه‌ها و اقدامات کریم‌خان زند درست است؟

الف) از مردم مالیات‌های سنگین برای تأمین هزینه‌های کشاورزی دریافت می‌کرد.

ب) برخلاف دوران نادرشاه، بازرگانی و تجارت داخلی و خارجی را در شهرهای شیراز و بندر بوشهر بهبود بخشید.

ج) به ناامنی در نواحی غربی و شمالی ایران پایان داد.

د) فعالیت‌های علمی و آموزشی اندکی رونق یافت و مدرسه‌های جدیدی همانند دوران قاجار ساخته شد.

۱) «الف» - «ب»

۲) «ج» - «د»

۳) «ب» - «د»

۴) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس ۲

درس Box

اقدامات دوران کریم‌خان

• بهبود وضع کشاورزی و بازرگانی

• تبدیل شدن شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی

• آرامش و ثبات سیاسی نسبی

• کاهش مالیات‌ها

• دربار کم‌تجمل

• تلاش کریم‌خان برای تثبیت قیمت کالاها

• رونق فعالیت‌های علمی و آموزشی

• ساخت مدرسه‌های جدید

• رونق هنر و معماری

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) تلاش نادرشاه افشار بر تداوم جنگ‌های داخلی و خارجی بود، لذا مالیات‌های سنگینی از مردم برای تأمین هزینه‌های نظامی دریافت می‌کرد.

ج) تداوم جنگ‌های داخلی و خارجی در زمان نادرشاه، باعث ایجاد ناامنی و اشغال بخش‌هایی از نواحی غربی و شمالی ایران شد.

کریم‌خان زند برخلاف نادرشاه افشار با ایجاد آرامش و ثبات سیاسی نسبی، اقدامات اصلاحی زیادی در کشور ایجاد کرد.

نکته

(سوال ۱۱ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

کدام موارد دربارهٔ برنامه‌ها و اقدامات نادرشاه افشار، درست است؟

الف) به دیوان‌سالاری و وزارت، توجهی نداشت.

ب) برای همیشه بقایای خاندان صفوی، که مدعی قدرت بودند، را حذف کرد.

ج) برای اولین بار در تاریخ ایران، درصد تأسیس نیروی دریایی برآمد.

د) عامل انسجام‌بخش جامعهٔ ایران را تضعیف کرد.

۱) «ج» - «د»

۲) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «ب»

۴) «الف» - «د»

کنکور

در کدام مورد ترتیب وقایع مربوط به دوران سلطنت فتحعلی شاه به درستی بیان شده است؟

دومین پادشاه قاجار

مشاوره توالی رویدادها از تیپ‌های مورد توجه طراحان نهایی و کنکور توی سال‌های اخیر شده! پس خیلی با حواس جمع ترتیب رویدادهای مربوط به هر فرد رو یاد بگیر!

- (۱) متحدکردن ایل قاجار ← تحکیم پادشاهی در خاندان خود ← سرکوب شورش‌های خارجی
- (۲) تاج‌گذاری در تبریز ← سرکوب طغیان حاکم گرجستان ← سرکوب شورش‌های داخلی
- (۳) به دست گرفتن امور بعد از مرگ آقامحمدخان ← سرکوب شورش‌های داخلی ← تحکیم پادشاهی در خاندان قاجار
- (۴) لشکرکشی به قفقاز ← سرکوب شورش‌های داخلی و خارجی ← تحکیم پادشاهی در خاندان قاجار

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس ۳

درس Box

فتحعلی شاه (۱۱۷۵ - ۱۲۱۳ ش)

با مرگ آقامحمدخان، برادرزاده‌اش فتحعلی شاه به تخت شاهی نشست. ابتدای سلطنت خود را به سرکوب شورش‌های داخلی و تحکیم پادشاهی در خاندان قاجار سپری کرد. دوران سلطنت نسبتاً طولانی داشت. حکومت قاجار در این دوران از یک سو با تهاجم گسترده روسیه و از سوی دیگر با رقابت‌های انگلستان و فرانسه (برای نفوذ سیاسی و اقتصادی) در ایران مواجه بود. اگرچه فتحعلی شاه در حفظ یکپارچگی کشور و سامان‌دادن به اوضاع داخلی موفق بود، اما نتوانست در مقابله با تهاجم نظامی و نفوذ سیاسی کشورهای اروپایی موفق باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

فتحعلی شاه برخلاف آقامحمدخان، در سیاست خارجی و مقابله با تهاجم استعمارگران موفق عمل نکرد و بخش‌هایی از کشور طی قراردادهایی در این دوران از دست رفت.

موارد گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴)، مربوط به دوران سلطنت آقامحمدخان قاجار است.

حواست باشه که فتحعلی شاه و آقامحمدخان رو با هم قاطی نکنی، چون این‌طوری می‌ری سراغ گزینه‌های (۱) یا (۴) که نادرستن.

کول‌بخوری ✗

در کدام گزینه، مراحل قدرت‌یابی آقامحمدخان به درستی بیان شده است؟

(سوال ۴ - قسمت الف - امتحان نهایی فردا ۱۴۰۴)

- (۱) انتخاب تهران به عنوان پایتخت ← غلبه بر لطفعلی خان زند ← سرکوب طغیان حاکم گرجستان ← تاج‌گذاری در تهران
- (۲) تاج‌گذاری در تهران ← غلبه بر لطفعلی خان زند ← برچیدن حکومت افشاریه ← انتخاب تهران به عنوان پایتخت
- (۳) فرار از شیراز به استرآباد ← تصرف نواحی شمالی و مرکزی ← انتخاب تهران به عنوان پایتخت ← غلبه بر لطفعلی خان زند
- (۴) فرار از شیراز به استرآباد ← انتخاب تهران به عنوان پایتخت ← غلبه بر لطفعلی خان زند ← تصرف نواحی شمالی و مرکزی

در کدام مورد، زمان وقوع رویدادهای تاریخ جهان، درست ذکر شده است؟

همزمان با جنگ جهانی و
قبل از آن

- (الف) کشته شدن ولیعهد اتریش و همسرش در سارایوو (۱۹۱۸ م)
(ب) تأسیس امپراتوری آلمان توسط ویلهلم یکم فرمانروای پروس (۱۸۷۱ م)
(ج) ستیز میان مجلس و پادشاه انگلستان و پیروزی مجلس (۱۶۸۸ م)
(د) تن دادن حکومت روسیه به اصلاحات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی (۱۹۱۷ م)
- (۱) «الف» - «ب»
(۲) «ج» - «د»
(۳) «الف» - «د»
(۴) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمش: تاریخ دوازدهم - درس های ۲ و ۶

درس Box

وقایع مهم جهان	
سرکوب شورش سربازان هندی: ۱۸۵۷ م	قبل از جنگ جهانی اول
جنگ میان کرامول و چارلز یکم: ۱۶۴۶ م	
پیروزی مجلس بر نظام سلطنتی در انگلستان: ۱۶۸۸ م	
جنگ های طولانی مردم آمریکا با انگلستان: ۱۷۷۵ م	
پیروزی مستعمره نشینان و استقلال آمریکا: ۱۷۸۳ م	
انتخاب جورج واشینگتن به عنوان نخستین رئیس جمهور آمریکا: ۱۷۸۳ م	
حمله مردم فرانسه به زندان باستیل: ۱۷۸۹ م	
به قدرت رسیدن ناپلئون از طریق کودتا: ۱۷۹۹ م	
تأسیس امپراتوری آلمان توسط ویلهلم یکم فرمانروای پروس به کمک بیسمارک: ۱۸۷۱ م	همزمان با جنگ جهانی اول
آغاز جنگ جهانی اول: ۱۹۱۴ م	
پایان جنگ جهانی اول: ۱۹۱۸ م	
انقلاب اکتبر روسیه: ۱۹۱۷ م	

بررسی عبارت ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (الف) کشته شدن ولیعهد اتریش و همسرش در سارایوو: این رویداد در ژوئن ۱۹۱۴ م اتفاق افتاد.
(ب) تأسیس امپراتوری آلمان توسط ویلهلم یکم فرمانروای پروس (۱۸۷۱ م)، زمان این رویداد درست است.
(ج) ستیز میان مجلس و پادشاه انگلستان و پیروزی مجلس (۱۶۸۸ م)، زمان این رویداد درست ذکر شده است.
(د) تن دادن حکومت روسیه به اصلاحات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی: این رویداد در سال ۱۹۰۵ م روی داد.

هر یک از توصیف‌های زیر، مربوط به کدام قراردادها و معاهدات بین ایران و کشورهای استعماری روس و انگلستان است؟

الف) تسخیر مناطق وسیعی از ایران در شرق دریای کاسپی توسط روس‌ها

ب) پرداخت ۵ میلیون غرامت به دولت روسیه

ج) تقسیم ایران به سه منطقه با پادرمیانی فرانسه میان روس و انگلیس

د) اعطای حق کاپیتولاسیون به اتباع روس

۱) الف، ب و ج) عهدنامه گلستان / د) قرارداد ۱۹۱۷ م

۲) ب و د) عهدنامه ترکمانچای / الف) آخال / ج) قرارداد ۱۹۰۷ م

۳) ب و د) عهدنامه ترکمانچای / الف) قرارداد گلداسمیت / ج) معاهده پاریس

۴) الف و ب) معاهده پاریس / ج) قرارداد گلداسمیت / د) قرارداد ۱۹۰۷ م

مشاوره قراردادها، و این که هر کدام با کدام کشور بسته شده حائز اهمیت هست، تو درس باکس به تعدادی رو آوردیم حالا خودت هم می‌تونی به این جدول باقی قراردادها رو اضافه کنی!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبست: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۳ و ۵

درس‌Box

قراردادهای ایران با استعمارگران روس و انگلستان

گلستان	بین ایران و روسیه، واگذاری نواحی از غرب دریای کاسپی (خزر) به روس‌ها، محروم شدن ایران از حق کشتیرانی در دریای خزر
ترکمانچای	بین ایران و روسیه، واگذاری نواحی از غرب دریای کاسپی (خزر) به روس‌ها، پرداخت غرامت، اعطای حق کاپیتولاسیون
آخال	بین ایران و روسیه، تسخیر مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپی (خزر)
گلداسمیت	جدا و ضمیمه شدن مناطقی از سیستان و بلوچستان از ایران، بین ایران و انگلستان
پاریس	جدا شدن افغانستان و هرات از ایران، بین ایران و انگلستان
امتیازات اقتصادی روس‌ها	تأسیس بانک استقراضی، شیلات شمال، تأسیس نیروی قزاق
امتیازات اقتصادی انگلیسی‌ها	امتیاز رویتر، بانک شاهنشاهی، توتون و تنباکو (رژی یا تالبوت)
قرارداد ۱۹۰۷ م	تقسیم ایران به سه قسمت، از بیم قدرت روزافزون آلمان، با وساطت فرانسه
قرارداد ۱۹۱۵ م	تقسیم ایران به دو قسمت، بین روسیه و انگلستان
قرارداد ۱۹۱۹ م	بین وثوق‌الدوله و انگلستان

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) تسخیر مناطق وسیعی از ایران در شرق دریای کاسپی (خزر) توسط روس‌ها: آخال

ب) پرداخت ۵ میلیون غرامت به دولت روسیه: ترکمانچای

ج) تقسیم ایران به سه منطقه با پادرمیانی فرانسه میان روس و انگلیس: قرارداد ۱۹۰۷

د) اعطای حق کاپیتولاسیون به اتباع روس: ترکمانچای

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: «الف»، «ب» و «ج»: عهدنامه گلستان (نادرست هستند). - «د»: قرارداد ۱۹۱۷ (نادرست است).

گزینه ۲: «ب» و «د»: عهدنامه ترکمانچای - «الف»: آخال - «ج»: قرارداد ۱۹۰۷ (همه موارد درست است).

گزینه ۳: «ب» و «د»: عهدنامه ترکمانچای (درست) - «الف»: قرارداد گلداسمیت (نادرست؛ قرارداد آخال درست است). -

«ج»: معاهده پاریس (نادرست؛ قرارداد ۱۹۰۷ درست است).

گزینه ۴: «الف» و «ب»: معاهده پاریس (نادرست؛ «الف»: آخال و «ب»: ترکمانچای) - «ج»: قرارداد گلداسمیت (نادرست؛ قرارداد

۱۹۰۷ درست است). - «د»: قرارداد ۱۹۰۷ م (نادرست؛ قرارداد ترکمانچای درست است).

کدام گزینه درباره نقش روحانیون در رویدادهای تاریخ ایران دوره قاجار درست است؟

- (۱) از گروه‌های اجتماعی عصر قاجار بودند و در نهضت تنباکو موفق شدند در برابر قدرت‌های خارجی و اقدامات شاهان ایستادگی کنند.
- (۲) فعالیت سیاسی چندانی نداشتند و در ماه‌های محرم در تکیه دولت به اجرای مراسم عزاداری می‌پرداختند.
- (۳) با وجود ممانعت قاجار از ورود آنان به مباحث اجتماعی و سیاسی در برخی رویدادها از جمله تأسیس بانک ملی و قرارداد ۱۹۱۹ نقش مؤثری داشتند.
- (۴) در میان اقشار مختلف مردم نفوذ فراوانی داشتند و متکفل امور دینی بودند، با این وجود روی اختیارات و قدرت شاه تأثیر چندانی نداشت.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمب: تاریخ دوازدهم - درس ۴

درس Box

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۲): علاوه بر این که متکفل امور دینی بودند، در مقابل شاهان نیز ایستادگی می‌کردند.
- گزینه (۳): در تأسیس بانک ملی تنها روحانیون نقش نداشتند و عموم مردم در این امر مشارکت داشتند.
- گزینه (۴): دامنه اختیارات و قدرت شاه به دلیل نفوذ روحانیون تا حدودی محدود بود.

کدام گزینه درباره نقش ژنرال نورمن شوارتسکف در رویدادهای تاریخ ایران دوره پهلوی، درست است؟

(سؤال ۱۱۳ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

- (۱) یک کودتا را علیه امام خمینی و اعضای شورای انقلاب طراحی کرد.
- (۲) در ملاقات با زاهدی، مقدمات اجرای کودتا علیه مصدق را فراهم کرد.
- (۳) محمدرضا پهلوی را برای پذیرش کودتا علیه مصدق، متقاعد کرد.
- (۴) پس از واقعه ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ تهران، از رژیم پهلوی حمایت کرد.

کدام مورد دربارهٔ زمینه‌های آغاز جنگ جهانی اول، علل و نتایج آن درست است؟

الف) پیمان صلح ورسای

ب) دوران صلح مسلح

ج) مداخلهٔ آمریکا در امور داخلی کشورهای لاتین

د) تشکیل جامعهٔ ملل

۱) «الف» و «ب» از زمینه‌های ایجاد جنگ جهانی اول و «ج» و «د» از نتایج این جنگ است.

۲) «ج» از زمینه‌های جنگ جهانی اول و «الف» و «د» از نتایج این جنگ است.

۳) «ب» از علل ایجاد جنگ جهانی اول و «الف» و «ج» از زمینه‌های وقوع آن است.

۴) «ب» و «د» از علل ایجاد جنگ جهانی اول و «ج» از نتایج وقوع آن است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس ۶

درس‌Box

زمینه‌های جنگ جهانی اول:

الف) **تداوم و گسترش استعمار:** در قارهٔ آمریکا، ایالات متحده در سدهٔ ۱۹ م به کشوری صنعتی و قدرتمند تبدیل شد و با بهره‌گیری از توان نظامی و اقتصادی خود اقدام به نفوذ و مداخله در امور کشورهای آمریکای لاتین (آمریکای جنوبی) کرد.

مردم بسیاری از کشورهای مستعمره در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین (جنوبی) در قرن ۱۹ و نیمهٔ اول قرن ۲۰ م در برابر سلطهٔ استعمارگران بر سرزمینشان مقاومت کرده یا جنبش‌های اعتراضی به راه انداختند. **قیام مهدیون** در سودان به رهبری مهدی سودانی در مقابل انگلیس، مبارزات مردم الجزایر به فرماندهی **امیر عبدالقادر** بر ضد ارتش فرانسه، اتحاد مسلمانان و هندوها بر ضد استعمار در هند به رهبری مهاتما گاندی و جنبش استقلال‌طلبانهٔ مردم آمریکای لاتین به رهبری **سیمون بولیوار** نمونه‌هایی از مبارزهٔ مردم در سرزمین‌های تحت سلطهٔ استعمار بود.

ب) **رشد اندیشهٔ ملی‌گرایی و ظهور قدرت‌های جدید:** وحدت ایتالیا - اتحاد آلمان

علل آغاز جنگ جهانی اول:

مسابقهٔ تسلیحاتی (دوران صلح مسلح)، رقابت بر سر نفوذ در منطقهٔ شبه‌جزیرهٔ بالکان - اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان با همسایگانش به‌ویژه فرانسه

نتایج جنگ جهانی اول:

پیمان صلح ورسای - تشکیل جامعهٔ ملل - فروپاشی عثمانی و تغییر نقشهٔ سیاسی در غرب آسیا (خاورمیانه) - تلفات و خسارت‌های انسانی و اقتصادی

فرق بین زمینهٔ ایجاد جنگ و علل در این است که زمینه به مسائل ریشه‌ای و درازمدت اشاره دارد و علل به اتفاقات نزدیک به آن ماجر (جنگ جهانی اول) می‌پردازد، اتفاقاتی که حکم جرقه برای شروع یک جریان است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) پیمان صلح ورسای از نتایج جنگ جهانی اول است.

ب) دوران صلح مسلح (مسابقهٔ تسلیحاتی) از علل جنگ جهانی اول است.

ج) از زمینه‌های جنگ جهانی اول است.

د) تشکیل جامعهٔ ملل از نتایج جنگ جهانی اول است.

کدام مورد از نتایج تحقیقات جدید تاریخی در دو قرن اخیر است؟

- (۱) مورخان مطالب بیشتری دربارهٔ سلسله‌های پیشدادیان و کیانیان به دست آوردند که افسانه‌ای و غیرواقعی بودن رویدادهای این دوران را رد کرد.
- (۲) قبل از حکومت آریایی‌ها و در دوران پیش‌آریایی، ساکنان فلات ایران تمدن نسبتاً پیشرفته‌ای را در کنار رودهای پرآب بنیان نهادند.
- (۳) در نتیجهٔ خوانده‌شدن خط‌های باستانی، غیرواقعی بودن بسیاری از رویدادهای دوران ساسانیان و اشکانیان آشکار شد.
- (۴) به شناخت بهتر و بیشتر سلسله‌های پادشاهی مادی تا ساسانیان کمک کرد، هرچند امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه چندان فراهم نبود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۷

درس Box

دوران پیش از تاریخ (از ۱ میلیون تا ۵ هزار سال پیش)	دوران تاریخی (از ۵ هزار سال پیش تا کنون)					
	دوران حکومت آریاییان			دوران پیش‌آریایی		
	ساسانیان	اشکانیان	سلوکیان	هخامنشیان	ماد	تمدن ایلام، جیرفت و ...

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در دو قرن پیش انقلابی در باستان‌شناسی و شناخت دوران‌های تاریخ باستان روی داده و دلیل این انقلاب هم خوانده‌شدن خط‌های باستانی (میخی) و کاوش‌های باستان‌شناسی بوده است!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مطالب مربوط به دوران پیشدادیان و کیانیان، آمیخته با افسانه‌های کهن بود.
- گزینه (۳): در خصوص ساسانیان، اطلاعات تاریخی قابل توجهی وجود داشت؛ و مورخان بر پایهٔ ترجمهٔ خدای‌نامه‌های متعلق به این دوران و داستان‌های شاهنامه تاریخ ایران در این عهد را می‌نوشتند.
- گزینه (۴): آگاهی‌های به‌دست‌آمده از این دوران امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه را تا حدودی فراهم آورد.

کدام موارد درباره ماه‌های گاه‌شماری میلادی درست است؟
 الف) فوریه از ماه‌های بهار و مارس با خردادماه انطباق دارد.
 ب) ژوئن با شهریور و آوریل یکی از ماه‌های بهار است.
 ج) اکتبر از ماه‌های زمستان و نوامبر با آذرماه انطباق دارد.
 د) دسامبر با ماه اسفند و جولای یکی از ماه‌های پاییز است.

(۲) «الف» - «د»

(۱) «ب» - «د»

(۴) «الف» - «ب»

(۳) «الف» - «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۲

درس Box

میلادی	هجری قمری	هجری خورشیدی
ژانویه	محرم	فروردین
فوریه	صفر	اردیبهشت
مارس	ربیع الاول	خرداد
آوریل	ربیع الثانی	تیر
می	جمادی الاول	مرداد
ژوئن	جمادی الثانی	شهریور
جولای	رجب	مهر
اگوست	شعبان	آبان
سپتامبر	رمضان	آذر
اکتبر	شوال	دی
نوامبر	ذی القعدة	بهمن
دسامبر	ذی الحجه	اسفند

طبق جدول ماه‌های گاه‌شماری هجری شمسی، قمری و میلادی، موارد «الف» و «د»، درست هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی سایر عبارت‌ها:

ب) جولای مطابق با مهرماه و آوریل با تیرماه انطباق دارد.

ج) اکتبر مطابق با دی‌ماه و نوامبر با بهمن‌ماه انطباق دارد.

(سؤال ۱۰۲ کنکور انسانی ۱۴۰۴ (خارج از کشور))

کدام موارد درباره ماه‌های گاه‌شماری میلادی، درست است؟
 الف) اوت از ماه‌های تابستان و نوامبر از ماه‌های پاییز است.
 ب) ژوئن با ماه تیر و سپتامبر با شهریور انطباق دارد.
 ج) ژوئن با شهریور و سپتامبر با تیرماه انطباق دارد.
 د) اوت از ماه‌های پاییز و نوامبر از ماه‌های تابستان است.

(۲) «الف» - «ج»

(۱) «الف» - «ب»

(۴) «ج» - «د»

(۳) «ب» - «د»

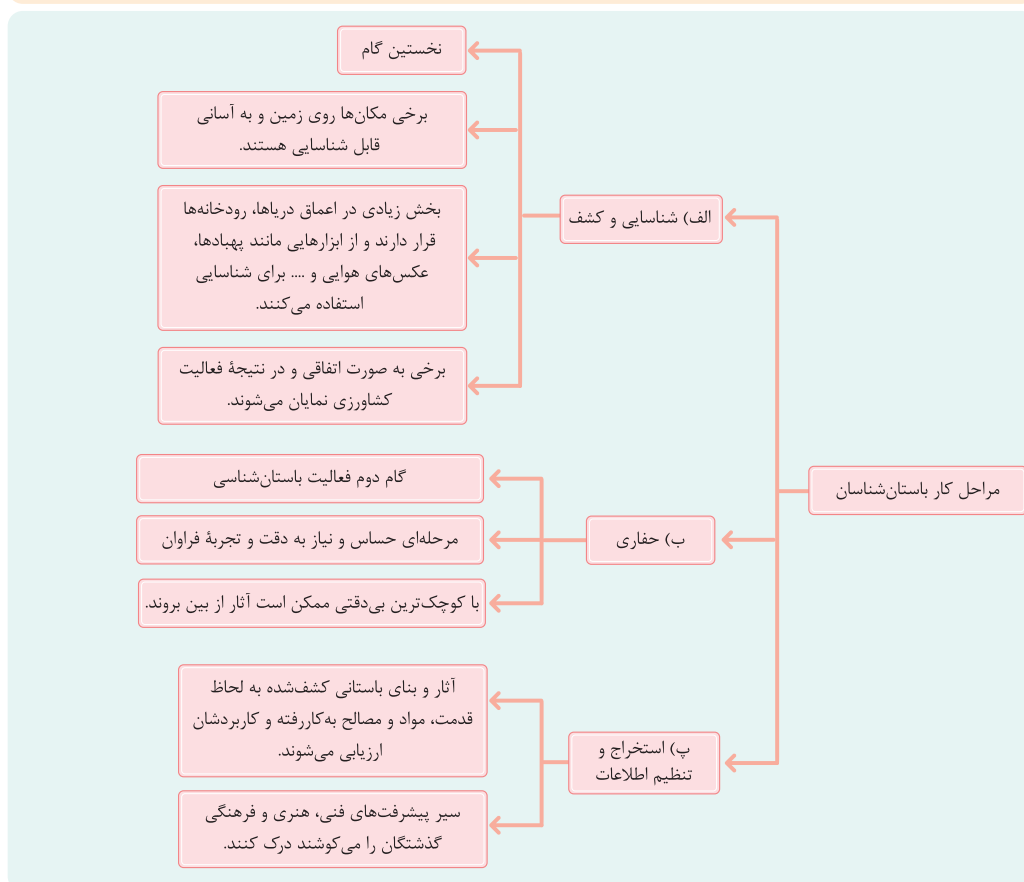
از مراحل کار باستان‌شناسی

- (۱) با مراجعه به کتاب‌های تاریخی، سفرنامه‌ها و سامانهٔ اطلاعات جغرافیایی، محوطهٔ باستانی را ارزیابی می‌کنند.
- (۲) جزء مراحل حساس کار باستان‌شناسی است و آثار باستانی به لحاظ مواد، قدمت و مصالح به کاررفته در آن‌ها بررسی می‌شوند.
- (۳) در این مرحله سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان و روابط جوامع با یکدیگر مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.
- (۴) در مواجهه با بنای باستانی، نخست نقشهٔ آن را مشخص می‌کنند و در برخورد به شیئی در همان وضعیت از آن عکس‌برداری می‌کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبدا: تاریخ دهم - درس ۳

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

باستان‌شناسان، اگر در حفاری و خاک‌برداری، به بنای تاریخی برخورد کنند، نخست نقشهٔ آن بنا را مشخص می‌کنند و اگر به شیئی برخورد کنند، نخست در همان وضعیت از آن عکس‌برداری و مشخصات دقیق آن را ثبت می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مربوط به مرحلهٔ (اول) شناسایی و کشف است.

گزینهٔ (۲): ارزیابی آثار به لحاظ مواد، قدمت و مصالح به کار رفته، مربوط به مرحلهٔ (سوم) استخراج و تنظیم اطلاعات است.

گزینهٔ (۳): در مرحلهٔ (سوم) استخراج و تنظیم اطلاعات باستان‌شناس می‌کوشد سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان درک شود.

حفاری، مربوط به مرحلهٔ دوم، کار باستان‌شناسی است.

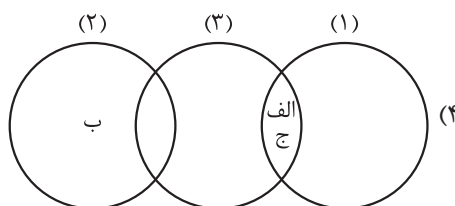
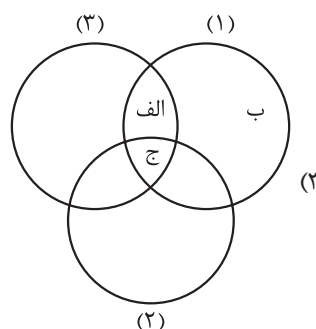
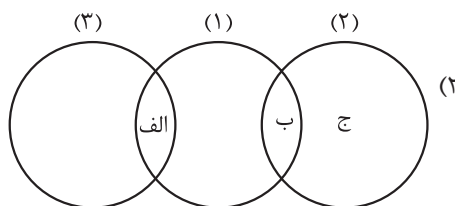
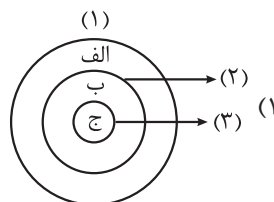

با توجه به عبارت‌های زیر، کدام تصویر دربارهٔ هند باستان (۱)، یونان و روم (۲) و مصر باستان (۳) به درستی نشان داده شده است؟

الف) تمدنی متکی به کشاورزی بودند و گندم و جو کشت می‌کردند.

ب) خدایان متعددی داشتند.

ج) پرستشگاه‌های باشکوهی برپا می‌نمودند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس‌های ۴، ۵ و ۶

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) تمدن‌های مصر و هند باستان، هر دو متکی به کشاورزی بودند و محصول مشترکی که هر دو کشت می‌کردند گندم و جو بود. (شکل (۱) و (۳))

ب) مردم تمدن‌های یونان باستان و روم، خدایان متعددی داشتند اعتقاد داشتند هر شهر از آن خدایی است. مهم‌ترین این خدایان ۱۲ خدایی بودند که در کوه المپ جا داشتند. (شکل (۲))

ج) مصریان باستان نیز خدایان متعددی را می‌پرستیدند و همانند یونانیان و رومیان پرستشگاه‌های باشکوهی برپا می‌کردند.

کدام عبارات درباره جنگ‌افزارها و معماری ایران در دوران باستان اطلاعات درستی ارائه داده است؟

- الف) سلاح اصلی سواره‌نظام هخامنشی نیزه و سلاح اصلی سواره‌نظام اشکانی علاوه بر نیزه، تیر و کمان نیز بود.
 ب) آپادانا در هگمتانه و معبد آناهیتا در کنگاور به ترتیب از جلوه‌های بی‌نظیر معماری هخامنشی و اشکانی است.
 ج) در معماری دوران اشکانی و ساسانی شاهد استفاده از ایوان، طاق و گنبد هستیم.
 د) استفاده از فیل در جنگ‌ها توسط اشکانیان و طبل توسط ساسانیان از ابتکارات جنگی این دو حکومت است.

۱) «الف» - «ج» ۲) «ب» - «د»

۳) «الف» - «ب» ۴) «د» - «ج»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس‌های ۱۲ و ۱۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جنگ‌افزارهای تمدن‌ها و حکومت‌های ایران باستان:

مادها: خنجر، سرنیزه، سپر، شمشیر، تیر و کمان و زوبین بوده است.
 هخامنشیان: سواره‌نظام جایگاه مهمی داشت و سلاح اصلی آن نیزه بود.
 در ارتش هخامنشی به‌جز پارسی‌ها، دیگر اقوام ایرانی و غیرایرانی نیز حضور داشتند. هر یک از این اقوام، لباس جنگی و جنگ‌افزارهای مخصوص خود را داشتند.
 اشکانیان: اشکانیان به نیروی سواره‌نظام اهمیت فراوان می‌دادند و در سپاه اشکانی، نیروی پیاده‌نظام نقش چندانی نداشت.
 سلاح سواره‌نظام نیزه و تیر و کمان بود، به تدریج سواره‌نظام دارای سلاح سنگین نیز تشکیل دادند که مجهز به زره و کلاه‌خود بود.
 استفاده از صدای طبل نیز در آغاز حملات سپاه اشکانی معمولاً وحشت بسیاری در لشکر دشمن ایجاد می‌کرد.
 ساسانیان: تشکیل سپاه دائمی که بخش عمده آن سواره‌نظام بودند. سواره‌نظام با اسلحه‌های سنگین و تماماً زره‌پوش، سواره‌نظام با اسلحه‌های سبک مانند تیر و کمان. از جمله ابتکارات نظامی ساسانیان، استفاده از فیل در جنگ‌ها بود.
 دوران داریوش یکم (پادشاه هخامنشی)، اوج شکوه و عظمت معماری ایران است. این پادشاه در ابتدای حکومتش دستور داد کاخی بزرگ به نام آپادانا در شهر شوش به عنوان پایتخت اداری حکومت هخامنشی ساخته شود.
 از آثار برجسته معماری دوران اشکانیان می‌توان به بقایای شهر نسا، صد دروازه (دامغان)، معبد آناهیتا در شهر کنگاور در استان کرمانشاه، کوه خواجه سیستان و کاخ شهر هترا (الحضر) در نزدیکی موصل در کشور عراق اشاره کرد.
 ساخت بناهای طاق‌دار، گنبدی و دارای ایوان، از ویژگی‌های معماری دوران اشکانیان و ساسانیان به شمار می‌رود.

کدام عبارات درباره علم و آموزش دوران هخامنشیان (۱)، اشکانیان (۲) و ساسانیان (۳) درست است؟

الف) رواج بیشتر ادبیات شفاهی

ب) مبادلات فرهنگی با دانش دیگر تمدن‌ها

ج) عدم اطلاعات دقیق از وضعیت تعلیم و تربیت آن دوران

۱) «ج» از ویژگی‌های دوران ۱ و ۲ و «ب» از وجوه مشترک دوران ۲ و ۳ است.

۲) «ب» از وجوه مشترک ۲ و ۳ و «الف» از ویژگی‌های دوران ۱ و ۳ است.

۳) «الف» از وجوه مشترک دوران ۱ و ۲ و «ب» از ویژگی‌های دوران ۱ و ۳ است.

۴) «الف» از ویژگی‌های دوران ۱ و ۳ و «ج» از وجوه مشترک دوران ۲ و ۳ است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس‌های ۱۴ و ۱۵

درس Box

علوم و مراکز آموزشی در ایران باستان:

ایران در دوران هخامنشیان، مرکز دانش‌ها و مبادلات فرهنگی بین کشورهای متمدن زمان بود و علوم و فنون بین‌النهرین، مصر، ایلام، هند و آسیای صغیر که جزء قلمرو این شاهنشاهی بودند، با دانش‌های ایرانی آمیخته شدند.

در زمان فرمانروایی خسرو انوشیروان پادشاه ساسانی نیز، مبادلات فرهنگی با هند و روم گسترش یافت و در نتیجه آن، جنبش علمی نیرومندی در ایران پدید آمد. انوشیروان علاقه زیادی به مباحث فلسفی و دینی نشان می‌داد. او ضمن پناه‌دادن به تعدادی از فیلسوفان یونانی که بر اثر تنگ‌نظری امپراتور روم، به ایران پناهنده شده بودند، با آنان به گفت‌وگوی علمی پرداخت.

ادبیات:

در ایران باستان، نقل شفاهی داستان‌ها و تعلیم دینی و ادبی، بر کتابت و نوشتن ترجیح داده می‌شد.

نوشتن متن‌های ادبی و دینی، چندان معمول نبود و تنها اسناد مربوط به سیاست و تا حدودی اقتصاد را کتابت می‌کردند.

وقتی می‌گوییم ایران باستان یعنی تمام حکومت‌های ایرانی از ابتدا تا آخر ساسانیان.

آموزش:

درباره وضعیت تعلیم و تربیت در دوران پیش از ساسانیان (یعنی هخامنشیان و اشکانیان) اطلاعات کامل و دقیقی در دست نداریم. در دوران ساسانی، آموزگاری، به عنوان یک شغل رسمی، به موبدان اختصاص داشت.

گزارش و آگاهی‌های پراکنده‌ای که در آثار نویسندگان یونانی معاصر با هخامنشیان آمده است، بیشتر بازتاب‌دهنده شیوه تعلیم و تربیت فرزندان خاندان شاهی و درباریان است و هم‌چنین به نظر بسیاری از محققان، در عهد باستان و مخصوصاً در زمان ساسانیان، تنها فرزندان خاندان شاهی، درباریان، اشراف و موبدان می‌توانستند به مدرسه بروند و تحصیل کنند.

بررسی عبارات:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) از ویژگی تمام دوران ایران باستان است.

ب) از ویژگی دوران هخامنشیان و ساسانیان است.

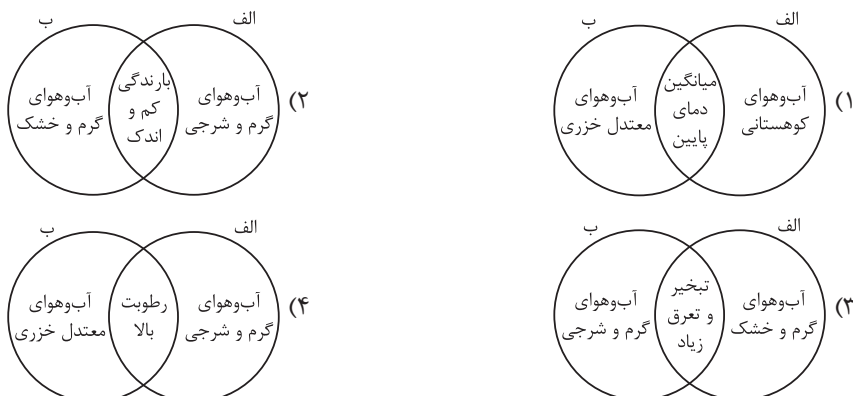
گرچه در طول دوران تاریخ اشکانی نیز مبادلات فرهنگی وجود داشته، اما کتاب به آن اشاره‌ای نکرده و معیار ما فقط متن کتاب درسی است.

عبارت «ج»، از وجوه مشترک دوران هخامنشیان و اشکانیان است.

نکته

جغرافیا

۱۱۴ با توجه به تقسیم‌بندی آب‌وهوای ایران، ویژگی‌های آب‌وهوای «قشم» (الف) و «بیرجند» (ب) در کدام شکل به درستی بیان شده است؟

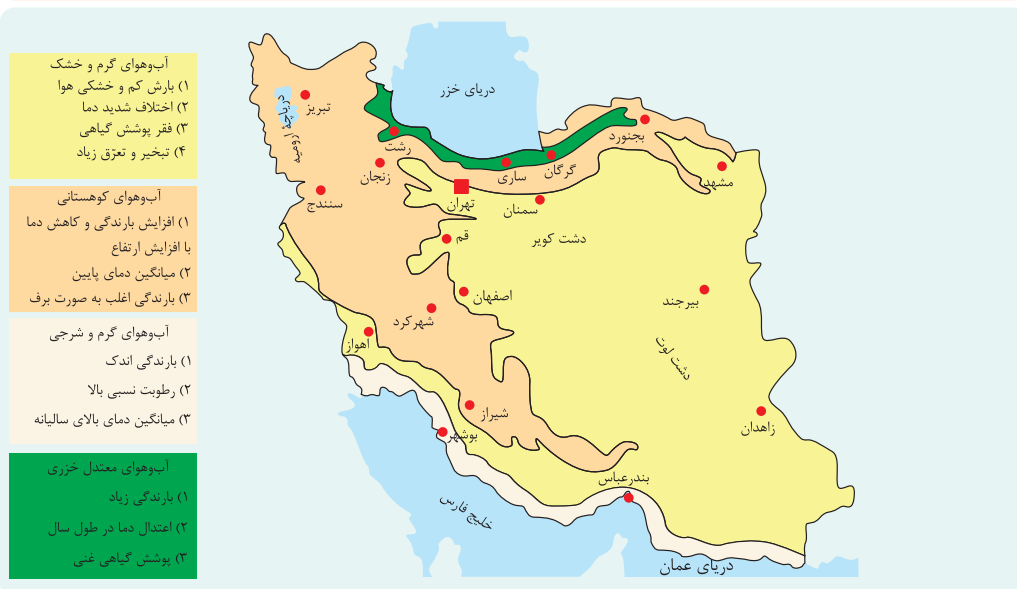

مشاوره اول این‌که جدول ویژگی‌های آب‌وهوای ایران خیلی مهم هست و دوم، آب‌وهوای خزری با شرجی و شرجی با گرم و خشک تو یه ویژگی‌هایی مشابه هستن، اما تفاوت‌هایی هم دارن که در جدول می‌گم براتون!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: مفروضات دهم - درس ۵

درس‌Box

تشریح گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نادرست؛ «قشم» آب‌وهوای شرجی و «بیرجند» آب‌وهوای گرم و خشک دارند و نه جزء آب‌وهوای کوهستانی هستند و نه خزری.
گزینه (۳): نوع آب‌وهوای آن‌ها درست است، اما تبخیر و تعرق زیاد فقط خاص آب‌وهوای گرم و خشک است، نه ویژگی مشترک هر دو شهر.
گزینه (۴): «قشم» آب‌وهوای گرم و شرجی دارد و رطوبت نسبی بالا، اما آب‌وهوای «بیرجند» معتدل خزری نیست.

۱۱۵ با توجه به شکل سکونتگاه‌های مختلف، کدام گزینه تفسیر صحیحی از تصاویر زیر ارائه می‌دهد؟

(ب)

(الف)

- ۱) سکونتگاه‌های «ب» و «الف» به ترتیب شکل شعاعی و خطی دارند که شکل «ب» قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه بشر است.
- ۲) هر دو سکونتگاه «الف» و «ب» شکلی خطی دارند که در سکونتگاه «الف» فعالیت اغلب ساکنان به زمین وابسته است.
- ۳) هر دو سکونتگاه «الف» و «ب» شکل خطی دارند و هر دو حول محور راه‌های ارتباطی شکل گرفته‌اند.
- ۴) سکونتگاه‌های «الف» و «ب» شکل شطرنجی دارند و سایر فضاهای هر دو، اطراف یک مرکز اصلی گسترش یافته‌اند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جغرافیای دهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تصویر «الف» روستای خطی در استان ایلام را نشان می‌دهد. در روستا فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته است.

تصویر «ب» یک شهر با شکل خطی را نشان می‌دهد.

شهرهای خطی: شهری که حول محورهای ارتباطی (ریلی و جاده‌ای) و یا در امتداد رود، دریا و دریاچه به صورت خطی شکل گرفته است.

در پژوهشی تحت عنوان «عوامل مؤثر بر رشد جمعیت شهر شیراز»، موارد زیر مطرح شده است. در این میان، کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

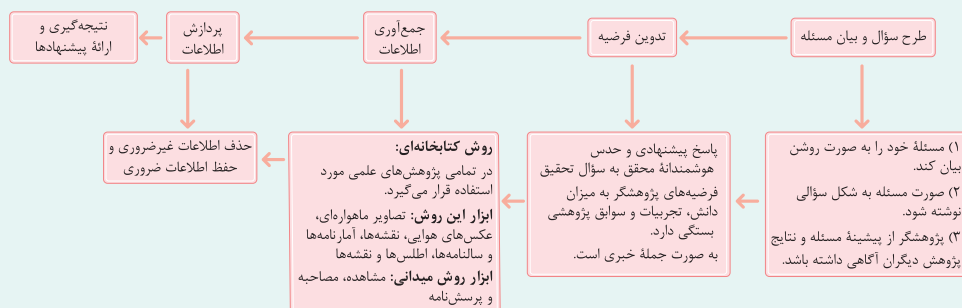
- الف) برای مطالعه توسعه شهر شیراز در بیست سال اخیر، ابتدا به دشت‌ها و نواحی کوهستانی این شهر مراجعه می‌کنند تا امکان ساخت شهرک‌های جدید در این نواحی و وسعت این نواحی را از نزدیک ببینند.
- ب) با کمک گرفتن از عکس‌های هوایی و ماهواره‌ای، رشد فیزیکی و تغییرات اقلیمی را طی این دو دهه مورد بررسی قرار می‌دهند و در انتها با کمک گرفتن از سالنامه‌های آماری، رشد جمعیت در این مناطق را مورد مطالعه قرار می‌دهند.
- ۱) «الف» در تمامی پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و پس از انجام مرحله «ب»، پژوهشگر با استفاده از دلایل علمی و منطقی، به رد یا تأیید آن می‌پردازد.
- ۲) موارد «الف» و «ب» هر دو بعد از تدوین فرضیه انجام می‌شود و ضروری است در مرحله بعد از آن، اطلاعات ضروری مورد نیاز حفظ و اطلاعات غیرمرتبط حذف شود.
- ۳) در صورتی که هر دو اقدام مربوط به مرحله نتیجه‌گیری باشد، ضروری است قبل از آن ابتدا پردازش و سپس جمع‌آوری اطلاعات انجام شود.
- ۴) هر دو اقدام قبل از تدوین فرضیه و بعد از بررسی سابقه و پیشینه مسئله انجام می‌شود و در تمامی پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبست: جغرافیای دهم - درس ۲

درس Box

مراحل پژوهش در جغرافیا:

الف) اگر پژوهشگر اطلاعات کافی در اختیار نداشته باشد، با ابزار مصاحبه، مشاهده و پرسش‌نامه به میدان می‌رود و اطلاعات مورد نیاز را جمع‌آوری می‌کند. (روش میدانی)

ب) مربوط به روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری اطلاعات است که در تمامی پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. تشریح سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: «الف»، روش میدانی جمع‌آوری اطلاعات است و عبارت در تمامی پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد (مربوط به روش کتابخانه‌ای است) و پس از انجام مرحله «ب»، یعنی روش کتابخانه‌ای، پژوهشگر با استفاده از دلایل علمی و منطقی، به رد یا تأیید آن می‌پردازد هم نادرست است، چراکه بعد از مرحله جمع‌آوری اطلاعات، مرحله پردازش اطلاعات انجام می‌شود.
- گزینه ۳: در صورتی که هر دو اقدام، نتیجه‌گیری باشد (در حالی که این مرحله جمع‌آوری اطلاعات هست)، ضروری است قبل از آن ابتدا پردازش و سپس جمع‌آوری اطلاعات انجام شود.
- گزینه ۴: هر دو اقدام بعد از تدوین فرضیه و بعد از بررسی سابقه و پیشینه مسئله انجام می‌شود و در تمامی پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. (فقط روش کتابخانه‌ای را در بر می‌گیرد و نه میدانی!)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پژوهشگری با مطالعه بر روی عوامل مؤثر در افزایش جمعیت شهر کرج، اقدامات «الف» و «ب» را انجام داده است، بر این اساس کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

(سوال ۱۱۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

الف) میزان تغییرات جمعیت، در شهر کرج، با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ب) پژوهشگر به سالنامه آماری یک دهه، مراجعه نموده و روند تغییرات جمعیتی شهر کرج را بررسی کرده است.

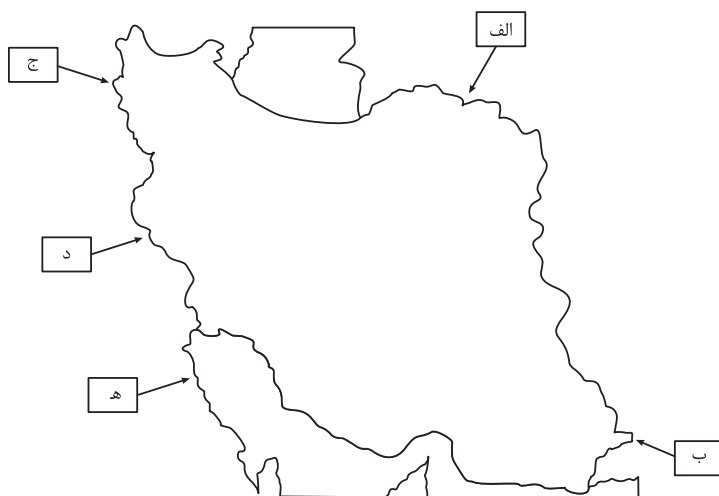
۱) موارد «الف» و «ب» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در جغرافیا، انجام شده است و بعد از هر دو گام، سابقه و نتایج پژوهش دیگران، بررسی می‌شوند.

۲) موارد «الف» و «ب» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در جغرافیا، انجام شده است و در هر دو مرحله، اطلاعات غیرضروری حذف و اطلاعات مرتبط حفظ می‌شوند.

۳) هر دو اقدام، پس از تدوین فرضیه و پیش از تأیید یا رد آن، انجام می‌شود و پژوهشگر ممکن است علاوه بر مورد «ب»، ابزارهای سنجش خود را به مکان مورد نظر ببرد.

۴) هر دو اقدام، پیش از تدوین فرضیه و پس از تأیید یا رد آن، انجام می‌شود و پژوهشگر بعد از انجام مورد «الف»، ابزارهای سنجش خود را به مکان مورد نظر می‌برد.

۱۱۷ با توجه به شکل زیر و ویژگی توده‌های هوایی که وارد ایران می‌شوند، کدام گزینه به محتوای درستی اشاره دارد؟

- ۱) توده‌های هوایی «ب» و «ه» هر دو در دوره سرد سال وارد ایران شده و موجب سرمای شدید می‌شوند.
- ۲) توده‌های هوایی «ج» و «د» به ترتیب در دوره گرم و سرد سال وارد ایران شده و بارندگی ایجاد می‌کنند.
- ۳) توده‌های هوایی «الف» و «ه» به ترتیب در دوره سرد و گرم سال وارد ایران شده و سیلاب ایجاد می‌کنند.
- ۴) توده‌های هوایی «الف» و «د» هر دو در دوره سرد سال وارد ایران شده و منجر به بارندگی می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: مفروضات دهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓ توده‌های هوایی با فصل ورود مشترک:

- فصل سرد
 - ← توده هوای سرد و خشک سیبری «الف»
 - ← توده هوای مرطوب غربی «ج»
 - ← توده هوای سودانی در فصل سرد وارد می‌شود. «د»
- فصل گرم
 - ← توده هوای مرطوب موسمی «الف»
 - ← توده هوای گرم و خشک «ه»

توده‌هایی که بارندگی ایجاد می‌کنند:

سرد و خشک سیبری - موسمی - مرطوب غربی - سودانی

فقط توده موسمی اغلب منجر به بارندگی‌های سیلابی می‌شود.

در ارتباط با پدیده مهاجرت کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) با ورود کشورهای آمریکای لاتین به دوره صنعتی شدن، شاهد افزایش جمعیت فعال اقتصادی در شهرهای این نواحی هستیم.
- (۲) در قرن نوزدهم و نیمه اول بیستم در کشورهای آفریقایی، تبدیل شدن برخی از روستاها به حومه‌های شهری اتفاق افتاد.
- (۳) مهاجرت داخلی در کشورهای صنعتی با رشد کم و در کشورهای آسیایی و آمریکای لاتین با رشد زیاد همراه بوده است.
- (۴) اغلب خانواده‌ها به صورت جمعی مهاجرت می‌کنند و در دوره صنعتی شدن، شهرهای آسیایی از نظر امکانات، آمادگی پذیرش مهاجران روستایی را ندارند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: پهنایای دهم - درس ۷ / پهنایای دوازدهم - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته قابل توجه در مهاجرت این است که اعضای یک خانواده با هم به دنیا نمی‌آیند و با هم از دنیا نمی‌روند (مگر در سوانح)، ولی اغلب، اعضای خانوارها با هم مهاجرت می‌کنند و حتی در مواردی، چندین خانواده یا کلیه ساکنان یک محل یا منطقه به خاطر عامل یا عوامل مشترک جابه‌جا می‌شوند. به همین خاطر، مطالعه مهاجرت در بحث تغییرات جمعیت بسیار مهم است. مهاجرت روستاییان به شهر که باعث جذب نیروی انسانی جوان از روستا به شهر می‌شود، یکی از انواع **مهاجرت داخلی** است. این مهاجرت در اقتصاد کشور با از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر، خود را نشان می‌دهد. در قرن نوزدهم و نیمه اول بیستم در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی، به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد. این مهاجرت **تدریجی و طولانی‌مدت** بوده و طی دهه‌ها سال و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است. در برخی از روستاها، شهرنشینان به سرمایه‌گذاری و خرید زمین‌های کشاورزی به منظور ایجاد کشت تجاری اقدام کردند و در نتیجه آن، **روستانشینی** کاهش یافت. برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند. بعدها با ورود کشورهای آسیایی، آفریقایی و آمریکای لاتین به دوره صنعتی شدن، مهاجرت‌های فزاینده از روستا به شهر در این نواحی نیز به وقوع پیوست. این مهاجرت‌ها با توسعه صنعتی همگام نبودند. رشد شهرنشینی در این نواحی طی دوره‌های زمانی کوتاه‌تر و سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد و شهرها از نظر امکانات و تسهیلات آمادگی لازم برای ورود مهاجران روستایی را نداشتند. در نتیجه، مشکلات زیادی برای روستاها و شهرها به وجود آمد.

با توجه به موارد زیر، کدام عبارت با مشخصات منطقه کوهستانی مرکزی، شرق و جنوب شرقی کشورمان مطابقت دارد؟

- الف) آلاداغ (ب) بینالود (ج) گردنه آوج (د) بشاگرد (ه) کوه جغتای

- ۱) در تشکیل مورد «ب» همانند موارد «ج» و «د» توده‌های نفوذی آذرین نقش داشته است.
 ۲) موارد «الف» و «ج» هر دو در یک منطقه کوهستانی واقع شده‌اند و نوع ناهمواری این منطقه فقط کوه‌های چین‌خورده است.
 ۳) موارد «ج» و «د» در یک منطقه کوهستانی واقع شده‌اند و هر دو بر اثر یک عامل بیرونی شکل گرفته‌اند.
 ۴) موارد «د» و «ه» در دو منطقه کوهستانی متفاوت قرار دارند و عامل درونی در تشکیل «هر دو» نقش دارد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: مفروضات دهم - درس ۴

درس Box

محدوده جغرافیایی: در جنوب استان سیستان و بلوچستان و اطراف چاله جازموریان در کرمان رشته‌کوه‌های بشاگرد در منطقه مکران و اطراف آن با ارتفاع نسبتاً کم و فرسوده وجود دارد.

ناهمواری‌های مریخی (کوه‌های مینیاتوری): فرسایش دره‌ها و چاله‌ها گودال‌های عمیق ایجاد کرده به نام کوه‌های مینیاتوری

پدیده زیبای این منطقه: گل‌فشان‌ها که همانند چشمه‌های گلی از زمین می‌جوشد.

کوه‌های شرق و جنوب شرقی

از اتصال سه نقطه کوه جغتای در خراسان رضوی، به گردنه آوج در قزوین و قله کوه بزمان یا خضر زنده در سیستان و بلوچستان به یکدیگر، مثلث منطقه کوهستانی مرکزی پدید می‌آید.

ناهمواری‌های این منطقه به دو نوع تقسیم می‌شود:
 کوه‌های مرکزی
 کوه‌های منفرد مرکزی

منطقه کوهستانی مرکزی

موارد «ج» و «ه» هر دو مربوط به منطقه کوهستانی مرکزی هستند که عامل درونی در تشکیل آن‌ها نقش داشته است. مورد «د» مربوط به منطقه کوهستانی شرق و جنوب شرقی ایران است.

در کوه‌های شرق و جنوب شرقی، پدیده گل‌فشان‌ها وجود دارد. این پدیده در استان‌های هرمزگان و جنوب استان سیستان و بلوچستان و در فاصله ناهمواری‌های مریخی تا دریای عمان وجود دارد.

نکته

تشریح گزینه‌ها:

ابتدا مشخص کنیم که هر کدام از این موارد مربوط به کدام منطقه کوهستانی است:

- الف) آلاداغ: (کوه‌های شمال خراسان)
 ب) بینالود: (کوه‌های شمال خراسان)
 ج) گردنه آوج: (منطقه کوهستانی مرکزی)
 د) بشاگرد: (کوه‌های شرق و جنوب شرقی)
 ه) کوه جغتای: (منطقه کوهستانی مرکزی)

گزینه ۱): در تشکیل مورد «ب» همانند موارد «ج» و «د» توده‌های نفوذی آذرین نقش داشته است.

گزینه ۲): موارد «ج» و «ه» هر دو در یک منطقه کوهستانی واقع شده‌اند (درسته) و نوع ناهمواری این منطقه کوه‌های چین‌خورده است. (ناهمواری‌های منطقه کوهستانی مرکزی دو نوع است: کوه‌های چین‌خورده که به آن مرکزی می‌گویند و توده‌های نفوذی آذرین که به آن‌ها کوه‌های منفرد مرکزی می‌گویند).

گزینه ۳): موارد «ج» و «د» در یک منطقه کوهستانی واقع شده‌اند (نادرسته)؛ هر دو بر اثر یک عامل درونی شکل گرفته‌اند.

گزینه ۴): موارد «د» و «ه» در دو منطقه کوهستانی متفاوت قرار دارند.

کدام عبارت، دربارهٔ موارد «الف» و «ب» در نقشهٔ مقابل درست است؟

مشاوره نقشه‌های ایران در کتاب جغرافیای دهم، خیلی زیاد تکرار شده ... خب شما هم این نقشه‌ها رو با جزئیات یاد بگیرید و حتماً اون‌ها رو با ویژگی‌های منحصربه‌فرد خودتون به ذهنتون بسپارین که اگر مثل این سؤال توی کنکور اومد غافلگیر نشین!

- (۱) برخلاف محدودهٔ «ب» که بارش کم و خشکی هوا دارد، در محدودهٔ «الف» بارش بیش از ۵۰۰ میلی‌متر است.
- (۲) رودهایی که از نواحی «الف» سرچشمه می‌گیرند، پس از طی کردن مساحتی از کشور وارد دریاچه‌های داخلی شده و در آخر تبدیل به باتلاق و شوره‌زار می‌شوند.
- (۳) در نواحی «الف» همانند «ب» بارش وسعت بیشتری دارد و کانون‌های آبگیر ذخیرهٔ برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ می‌کند.
- (۴) در «الف» برخلاف «ب» به دلیل دما و رطوبت بالا در نیمهٔ دوم سال برای فعالیت نیروهای نظامی مطلوب‌تر است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای دهم - درس ۴

ابتدا کانون‌های آبگیر را بررسی می‌کنیم:

حالا بریم سراغ دریاچه‌های ایران و نوع و ویژگی‌های آن‌ها.

دریاچه‌ها به لحاظ زمانی به دو نوع **دائمی** و **فصلی** تقسیم می‌شوند.

نوع دریاچه	ویژگی‌ها	مثال
دریاچه‌های دائمی	- اغلب در نیمهٔ غربی ایران واقع شده‌اند. - جزء نواحی مرطوب و نیمه‌مرطوب کشور هستند. - آب برخی از آن‌ها از ذوب برف تأمین می‌شود. - بعضی از آن‌ها به دلیل سرمای ناشی از ارتفاع، اغلب سال، یخ‌بسته هستند.	- دریاچهٔ ارومیه - دریاچهٔ زریبار در غرب مریوان در استان کردستان - دریاچهٔ پریشان (فامور) و مهارلو
دریاچه‌های فصلی	- در فصل‌های پربارش، وسعت بیشتری دارند. - در ماه‌های گرم یا در سال‌های کم‌بارش، به دلیل تبخیر، آب آن‌ها خشک می‌شود یا به شکل باتلاقی و شوره‌زار درمی‌آیند.	- دریاچهٔ مسیله (قم) - دریاچهٔ نیریز (فارس) - دریاچهٔ هامون (سیستان و بلوچستان) - دریاچهٔ جازموریان (بین کرمان و سیستان و بلوچستان)

جغرافیا

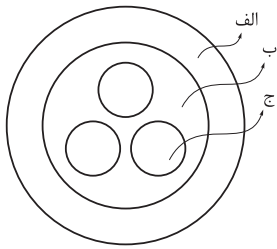
پاسخ خیلی تشریحی ✓

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): رودهایی که از نواحی «الف» سرچشمه می‌گیرند، پس از طی کردن مساحتی از کشور وارد دریاچه‌های داخلی می‌شوند (این‌ها درسته، چون ارومیه مؤسسه آب‌ریز داخلی هست) و در آخر تبدیل به باتلاق و شورزار می‌شوند (نادرسته). ناحیه «الف» دریاچه‌های دائمی‌اند. گزینه (۳): نادرست است، زیرا ناحیه «الف» در شمال و شمال غرب ایران واقع شده است که دارای آب‌وهوای مرطوب و نیمه‌مرطوب با بارندگی زیاد است؛ پس بارش در این ناحیه وسعت زیادی دارد. ناحیه «ب» در قسمت شرق و جنوب شرقی واقع شده است که خشکی هوا و بارش کم از ویژگی‌های آن است. (در فصل سرد سال، ذخیره برف را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ می‌کند: ویژگی کانون آبگیر فصلی)

گزینه (۴): دما و رطوبت پایین در مناطق شمالی و غربی (ناحیه «ب») برخلاف نواحی جنوب غرب و جنوب ایران (ناحیه «الف»)، شرایط مناسبی را برای فعالیت‌های نیروهای نظامی فراهم می‌آورد.

با توجه به تصاویر زیر در مورد تقسیمات کشوری ایران در دوران ساسانیان و صفویان، کدام گزینه صحیح است؟

۱) موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب به خوره، تسوگ و رستاک در عهد ساسانی و ایالت، ولایت و بلوک در عهد صفوی اشاره دارد.

۲) موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب به بلوک، ولایت و قصبه در عهد صفوی و تسوگ، خوره و ایالت در عهد ساسانی اشاره دارد.

۳) موارد «ب»، «ج» و «الف» به ترتیب به تسوگ، خوره و رستاک در عهد ساسانی و ولایت، بلوک و قصبه در عهد صفوی اشاره دارد.

۴) موارد «ب»، «الف» و «ج» به ترتیب به قصبه، ولایت و ایالت در عهد صفوی و ایالت، رستاک و خوره در عهد ساسانی اشاره دارد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جغرافیای دهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓ • تقسیمات کشوری در دوره ساسانی به ترتیب از بزرگترین ناحیه تا کوچکترین:

سرزمین (ایالت)

خوره (استان)

تسوگ یا تسوج (شهرستان)

و رستاک (دهستان)

• تقسیمات کشوری در دوره صفویه، افشاریه، قاجاریه به ترتیب از بزرگترین ناحیه تا کوچکترین:

ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

کدام گزینه با اهداف طرح‌های هادی روستایی مطابقت دارد؟

- (۱) شناسایی کاربری اراضی روستایی و تهیه نقشه‌های وضع موجود
- (۲) ایجاد شبکه‌های گازرسانی و آبرسانی به مناطق دورافتاده
- (۳) استقلال و خودکفایی کشور در کشاورزی و رسیدگی به مناطق محروم
- (۴) توسعه روستاها در جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی و رفع محرومیت

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: مفروضات دوازدهم - درس ۲

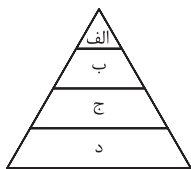
پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در طرح‌های هادی روستایی (زیرمجموعه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی):
- (۱) کاربری اراضی روستاها شناسایی و نقشه‌های موجود تهیه می‌شود.
 - (۲) سامان‌دهی کاربری‌های مسکونی، کشاورزی و ... و چگونگی گسترش روستاها در آینده تعیین می‌شود.
 - (۳) راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه می‌گردد.
- مواست باشد که گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) از وظایف جهاد سازندگی می‌باشد.

جهاد سازندگی در سال ۱۳۵۸ در کشورمان با چه هدفی تشکیل شد؟ (سه مورد نوشته شود).

(سؤال ۹ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۴)

در صورتی که شکل زیر نشان‌دهنده هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در ایران باشد، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

۱) اگر «الف» نشان‌دهنده دهستان باشد، آن‌گاه «ب» و «ج» به ترتیب بخش و شهرستان هستند.

۲) تعداد و جمعیت «ب» بیشتر از «د» است، اما تنوع خدمات در «د» بیشتر از «ب» می‌باشد.

۳) اگر «د» نشان‌دهنده دهستان باشد، آن‌گاه «الف» و «ب» به ترتیب شهرستان و استان هستند.

۴) اگر از «الف» به سمت «ج» حرکت کنیم، تعداد جمعیت و تنوع خدمات کاهش می‌یابد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: مفروضات دهم - درس ۸ / مفروضات دوازدهم - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شکل نشان‌دهنده سلسله‌مراتب سکونتگاهی در ایران می‌باشد که در آن هر چه از قاعده هرم به سمت رأس آن حرکت کنیم، میزان جمعیت بیشتر می‌شود و تعداد و تنوع خدمات نیز افزایش می‌یابد. بنابراین اگر از سمت «الف» به سمت «ج» برویم، تعداد جمعیت و تنوع خدمات کاهش می‌یابد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۳): تعداد جمعیت «الف» بیشتر از «ب»، «ج» و «د» است؛ پس در صورتی که «الف» استان باشد، آن‌گاه «ب»، «ج» و «د» به ترتیب شهرستان، بخش و دهستان هستند.

گزینه (۲): تعداد جمعیت و تنوع خدمات «ب» بیشتر از «د» می‌باشد.

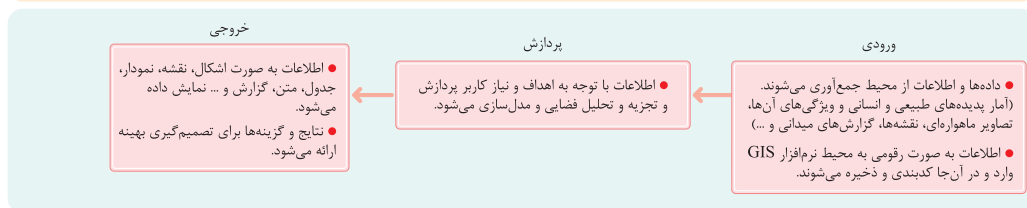
با توجه به موارد زیر، کدام گزینه با مراحل سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) مطابقت دارد؟

- الف) مدل سازی داده ها
ب) تجزیه و تحلیل داده ها
ج) جمع آوری داده ها از محیط
د) ذخیره اطلاعات به صورت رقومی
- ۱) مورد «الف» همانند «ب» و برخلاف «ج» مربوط به مرحله دوم است.
۲) مورد «ج» همانند «ب» و برخلاف «الف» مربوط به مرحله اول است.
۳) مورد «الف» برخلاف «ب» و «د» مربوط به مرحله اول است.
۴) مورد «د» برخلاف «الف» و «ج» مربوط به مرحله سوم است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبست: مفروضات دوازدهم - مهارت های جغرافیایی (۱)

درس Box

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) مدل سازی داده ها ← مرحله دوم (پردازش)
ب) تجزیه و تحلیل داده ها ← مرحله دوم (پردازش)
ج) جمع آوری داده ها از محیط ← مرحله اول (ورودی)
د) ذخیره اطلاعات به صورت رقومی ← مرحله اول (ورودی)

با توجه به شکل زیر و مشخصات انواع شیوه‌های حمل‌ونقل، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

(۱) در مورد «الف» همانند «ب» می‌توان از کشتی‌های کروز جهت آسودگی حمل‌ونقل مسافران استفاده کرد.

(۲) در موارد «الف» و «ب» به ترتیب کشتی‌های باربری و کامیون‌ها جهت حمل کالا مورد استفاده قرار می‌گیرد.

(۳) در صورتی که «ج» نشان‌دهنده خطوط لوله گاز باشد، آن‌گاه نظارت بر آن برعهده وزارت راه و شهرسازی می‌باشد.

(۴) در موارد «ب» و «ج» به ترتیب کشتی‌های کروز و هواپیماها جهت حمل مسافر مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: مفروضات دوازدهم - درس ۳

کشتی کروز، کشتی تفریحی است که مسافران را مدت محدودی روی آب گردش می‌دهد و دوباره به مبدأ بازمی‌گرداند (مانند مسیر «ب»). در مسافت‌های دور بهترین، سریع‌ترین و امن‌ترین روش حمل‌ونقل، حمل‌ونقل هوایی می‌باشد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): کشتی کروز مسافران را به مبدأ بازمی‌گرداند (مانند مسیر «ب»).

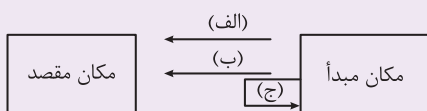
گزینه (۲): کشتی‌های باربری برای مسافت‌های دور و کامیون‌ها (حمل‌ونقل جاده‌ای) برای مسافت‌های نزدیک مورد استفاده قرار می‌گیرند.

گزینه (۳): نظارت بر حمل‌ونقل لوله‌ای برعهده وزارت نفت می‌باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به تصویر زیر و مشخصات انواع کشتی‌ها در حمل‌ونقل آبی، کدام عبارت درست است؟

(سؤال ۱۲۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

(۱) موارد «الف» یا «ب» با کشتی‌های مسافربری و تفریحی کروز یا کشتی‌های کانتینری برای حمل مواد پتروشیمی، مطابقت دارد.

(۲) موارد «ب» یا «الف» با کشتی‌های فلّه‌بر برای حمل مواد پتروشیمی یا کشتی‌های رو - رو برای حمل خودروهای صادراتی، مطابقت دارد.

(۳) مورد «الف» برای کشتی‌های باربری است و مورد «ج» برای کشتی‌های اقیانوس‌پیمای تفریحی - گردشگری رو - رو، مناسب است.

(۴) مورد «ب» برای کشتی‌های رو - رو ویژه حمل خودروهای صادراتی است و مورد «ج» برای کشتی‌های کروز یا کشتی‌های فلّه‌بر، مناسب است.

۱۲۶ نوع کدام حمل مانند حمل «نامی» بر «حیوان» است؟

(۱) مثلث دارای ۱۸۰ درجه زاویه است.

(۲) تابستان دارای هوای گرم است.

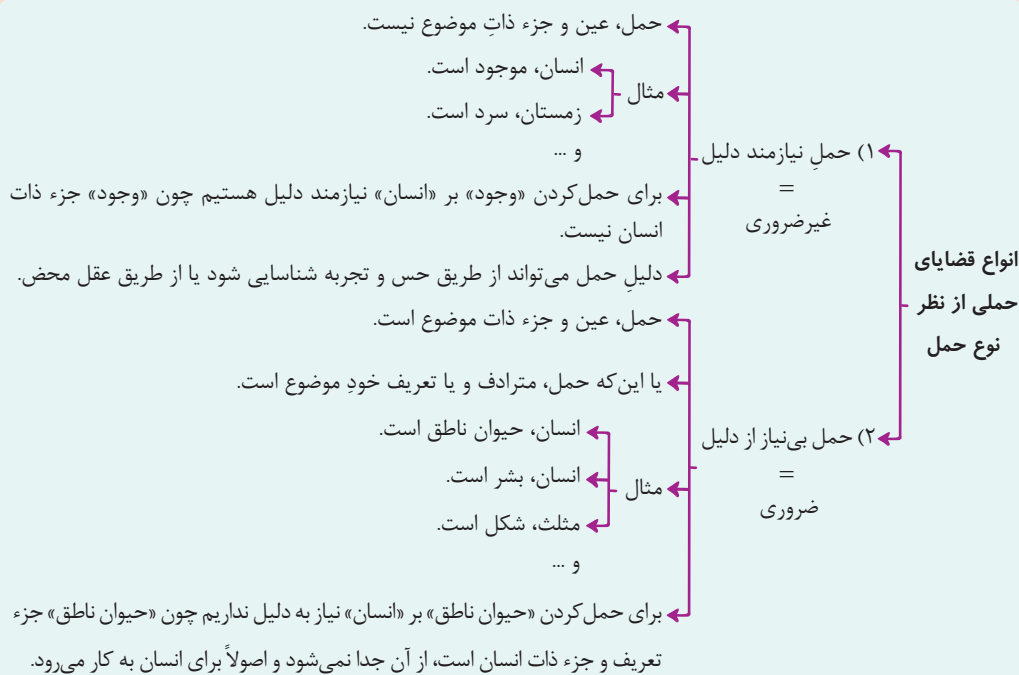
(۳) تصدیق دارای حکم است.

(۴) فلزات جامد هستند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«نامی» بخشی از تعریف «حیوان» است، چراکه حیوان، جسم نامی حساس است؛ پس حمل آن بر حیوان بی‌نیاز از دلیل است. تعریف مفهومی تصدیق، «علم دارای حکم و قضاوت» است. پس «دارای حکم» بخشی از تعریف تصدیق است و این حمل، بی‌نیاز از دلیل است. هر سه حمل دیگر نیازمند دلیل می‌باشد، زیرا محمول‌ها، ویژگی غیرذاتی موضوع‌ها می‌باشند و جزء تعریف یا تعریف موضوعات هم نیستند.

نکته

انواع سؤالات درباره قضایای حملی:

نوع حمل چیست؟ تعیین نیازمند دلیل یا بی‌نیاز از دلیل

تعیین نسبت سه‌گانه قضیه = تعیین رابطه میان موضوع و محمول؟ تعیین ضروری، امکانی یا امتناعی بودن

کدام حمل متفاوت است؟ برای نیازمندی به دلیل و نسبت‌های سه‌گانه

حمل «اسم بر لفظ» و «گرد بر دایره» به ترتیب، با کدام مورد یکسان است؟ (سؤال ۱۳۸ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

(۲) انسان بر رشدکننده - جسمانی بر هوا

(۱) دارای برگ بر درخت - قیمتی بر طلا

(۴) موجود بر ماهیت - فرد بر عدد اول

(۳) شکل بر پنج‌ضلعی - ادیب بر شاعر

کدام گزینه درست می‌باشد؟ ۱۲۷

- (۱) درخت برحسب ذاتش ممکن الوجود است اما از این حیث که در حال حاضر موجود است، واجب الوجود بالذات است.
 (۲) مفاهیم خیالی با توجه به دور بودن از فرض وجود داشتن، حداقل در جهان واقعیت، هیچ‌گاه ایجاد نخواهند شد.
 (۳) واجب الوجودهای بالذات و ممتنع الوجودهای بالذات، براساس ذات خودشان، یا هستند یا نمی‌توانند باشند.
 (۴) فراهم‌نشدن علت ایجاد یک ممکن الوجود، تأثیری در امکانی بودن ذات آن نخواهد داشت.

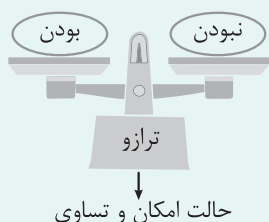
پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۲

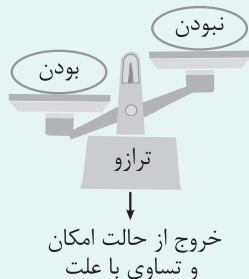
درس Box

طبق گفته فارابی و ابن سینا، چون این موجودات در ذات و ماهیت خود ممکن الوجودند، اگر علت وجود آن‌ها فراهم شود، موجود می‌شوند.

ممکن الوجود مانند ترازویی است که دو کفه آن در حالت تعادل‌اند و هیچ ترجیحی به هم ندارند.

اگر در ترازو، یکی از کفه‌ها سنگین شود، می‌گوییم حتماً علتی در کار بوده که یک کفه به پایین آمده است. عقلاً محال است که یکی از کفه‌های ترازو، خودبه‌خود پایین بیاید، پس حتماً سنگینی یک کفه ترازو، علت دارد.

ممکن الوجود، ذاتی است که نسبت به وجود و عدم هیچ ضرورت و امتناعی ندارد. اگر علت ایجادشان به وجود آید، ایجاد می‌شوند و اگر علت ایجادشان فراهم نشود، ایجاد نمی‌شوند. با بیان بهتر می‌توان گفت حضور یا عدم حضور علت یک ممکن الوجود، نقشی در تعیین ذات یا ممکن الوجود بودن آن ماهیت ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): درخت برحسب ذاتش ممکن الوجود است و برحسب وجودش، واجب الوجود بالغیر است.

گزینه (۲): واجب الوجود بالذات فقط یک مصداق دارد و آن خدا است. پس واجب الوجودهای بالذات لفظی نادرست است.

گزینه (۳): بسیاری از مفاهیم خیالی مانند انسان پرنده، درخت آتش، سیب شاعر و ... همگی ممکن الوجود بالذات هستند که حالت وجودشان هنوز فراهم نشده؛ پس شاید در آینده به وجود بیایند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام عامل به ممکن‌الوجود این امکان را می‌دهد که در حضور علت، واجب‌الوجود بشود؟

- (۱) امکان ذاتی
(۲) علت
(۳) واجب‌الوجود بالذات
(۴) معلول‌بودن

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابن سینا و فارابی می‌گویند: «آنچه به معلول این امکان را می‌دهد تا در صورت به وجود آمدن علت، آن هم موجود شود، همان حالت امکان ذاتی آن‌ها است. این معلول‌ها چون ممکن‌الوجود هستند، می‌توانند در صورت وجود علت، واجب شده و به وجود بیایند.» بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): جایی که علت برای ممکن‌الوجود فراهم شود، وجودش حتمی است.

گزینه (۳): همان علتی است که وجود اشیا را حتمی می‌کند.

گزینه (۴): چیزی که معلول باشد یعنی به وجود آمده و وجودش حتمی شده است.

امکان ذاتی این اجازه را می‌دهد که اگر علت وجود فراهم شد، ممکن‌الوجود بالذات به وجود بیاید.

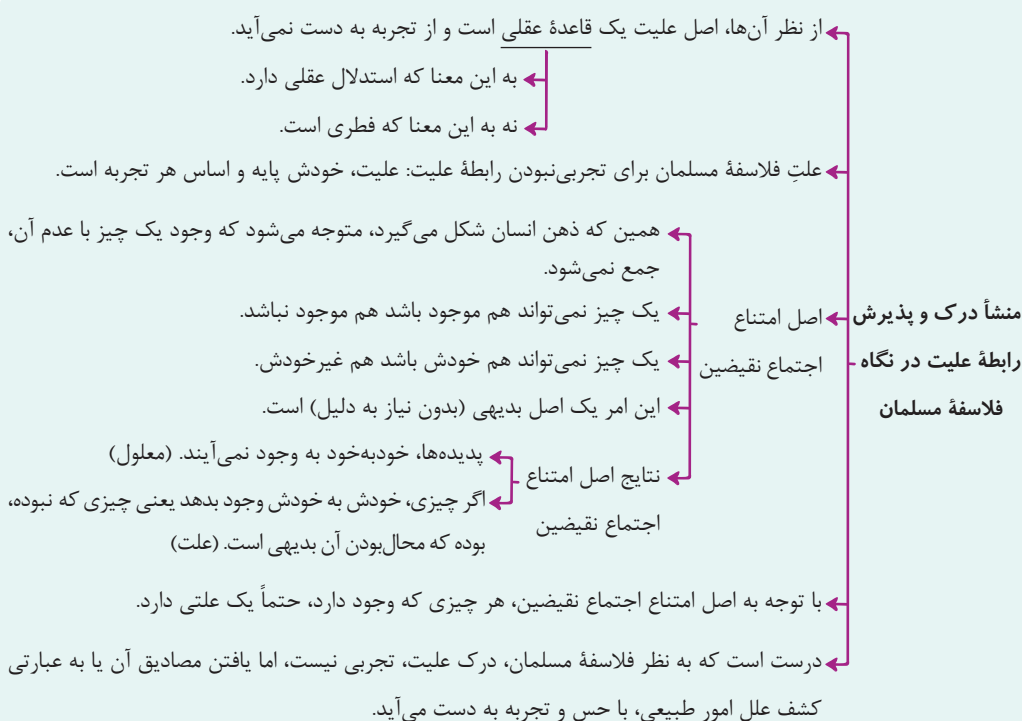
کدام گزینه درباره منشأ درک رابطه علیت درست است؟

- (۱) به نظر فلاسفه مسلمان انسان زمانی می‌تواند علیت را ادراک کند که به یک اصل با بداهت عقلی تکیه کند.
- (۲) از نظر هیوم براساس تکرار مکرر تداعی در ذهن، انسان به یک حالت روانی می‌رسد که فرض می‌کند علیت وجود خارجی دارد.
- (۳) تجربه‌گرایان برخلاف اصل علیت که آن را با استفاده از حواس اثبات کرده بودند، اصل سنخیت را اصلی بدیهی و ضروری می‌دانستند.
- (۴) دکارت باور داشت که علیت جزء معرفت‌های اولیه انسان است و برای درک این رابطه و مصادیقش، هیچ نیازی به حس و تجربه نیست.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۳

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فلاسفه مسلمان با استفاده از اصل امتناع اجتماع نقیضین که یک اصل بدیهی است، اثبات کردند که یک چیز نمی‌تواند خودش را ایجاد کرده باشد و نیازمند علتی برای ایجاد شدن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): از نظر هیوم براساس تکرار مکرر توالی‌ها، یک حالت روانی به نام تداعی در ذهن ایجاد می‌شود که فرض می‌کند دو پدیده‌ای که پشت سر هم رخ می‌دهند، دارای رابطه علیت هستند.

گزینه (۳): تجربه‌گرایان اصل سنخیت را همانند اصل علیت، تجربی می‌دانند.

گزینه (۴): دکارت همانند تمام فلاسفه باور داشت که مصادیق این رابطه با استفاده از حس و تجربه به دست می‌آید.

۱۳۰ کدام گزینه درباره معانی اتفاق درست است؟

- (۱) اگر فردی ادعا کند که علت ناقصه یک معلول موجود است، می‌توان استنتاج کرد که معلول ایجاد نخواهد شد.
- (۲) با قبول معنای دوم اتفاق، دیگر نمی‌توان از دانشمندان علوم تجربی انتظار کشف جهان طبیعت را داشت.
- (۳) تنها معنای درست اتفاق، معنای چهارم آن است که حاصل علم و جهل اندک انسان‌ها می‌باشد.
- (۴) افرادی که در معنای سوم اتفاق، خدا باور باشند ولی غایت را باور نداشته باشند، اندک هستند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۴

درس Box

در این معنا، سنخیتی میان اشیا و آثار آنها نیست.

در این معنا امکان دارد از یک پدیده اثری ظاهر شود که هیچ ربطی به آن ندارد.

کسی که معنای دوم اتفاق را تأیید کند، اصل سنخیت را انکار می‌کند.

بررسی معنای دوم اتفاق بسیاری از فلاسفه، از جمله ابن سینا، ملاصدرا، علامه طباطبایی و برخی فیلسوفان اروپایی، این معنا را نمی‌پذیرند.

(۱) انسان به هیچ کاری دست نخواهد زد.

(۲) نمی‌توان نظم و هماهنگی موجود در طبیعت را تبیین کرد.

(۳) نمی‌توان دانشمندان را به کشف علل پدیده‌ها تشویق نمود.

(۴) همه علوم بی‌اعتبار می‌شود و به آنها بی‌اعتنایی می‌شود.

(۵) نظام‌مند و قانون‌مند بودن هستی دچار تناقض می‌شود.

و انکار اصل سنخیت

نتایج تأیید معنای دوم اتفاق

اگر کسی واقعاً اصل سنخیت میان علت و معلول را انکار کند و پدید آمدن هر چیزی از هر چیز را ممکن بداند، به هیچ کاری دست نخواهد زد، زیرا رفتارهای انسان براساس اصل سنخیت است.

علاوه بر این چنین فردی نمی‌تواند نظم و هماهنگی موجود در طبیعت را تبیین کند. او حتی نمی‌تواند دانشمندان را به کشف علل پدیده‌ها تشویق کند. در حقیقت انکار اصل سنخیت بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به آنها را به دنبال دارد و متناقض با یک هستی نظام‌مند است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): به صرف وجود علت ناقصه نمی‌توان دقیق بیان کرد که معلول ایجاد خواهد شد یا خیر.

گزینه (۳): معنای چهارم اتفاق تنها حاصل جهل انسان (علم ناقص) نسبت به یک سری حادثه‌ها است.

گزینه (۴): افرادی که خدا باور باشند ولی غایت را قبول نداشته باشند، اساساً حضور ندارند. قبول خدا به معنی قبول فعل حکیمانه و هدفمند است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام یک از مفاهیم زیر دلیل بهتری برای آن است که بگوییم «قبول هدف برای جهان بدون پذیرش خداوند ممکن نیست»؟

- (۱) قبول معنای سوم اتفاق، به معنای نفی علت برای جهان است که وجود هدف را هم انکار می‌کند.
- (۲) محال است که جهان بدون وجود خداوندی حکیم به صورت هدفمند و رو به کمال حرکت کند.
- (۳) غایت یعنی برنامه‌ای از پیش تعیین شده که موجودات براساس آن خلق شده باشند.
- (۴) عدم قبول خداوند، نتیجه‌ای جز عدم پذیرش معنای سوم اتفاق را به همراه ندارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۴

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گروهی از فلاسفه بر این عقیده بودند خداوند وجود ندارد، ولی جهان در درون خود یک هدف را دنبال می‌کند و به سمت آن حرکت می‌کند.

در نقد این گروه باید گفت که هدف به معنای برنامه از پیش تعیین شده است؛ یعنی باید برنامه‌ای از پیش تعیین شده وجود داشته باشد تا موجودات برای رسیدن به آن هدف خاص طراحی و خلق شوند؛ پس باید کسی از قبل بوده باشد (خدا) که آن را تعیین کرده باشد.

دقت کنید که گزینه (۲)، بیان دیگری از همان صورت سؤال است نه دلیل آن.

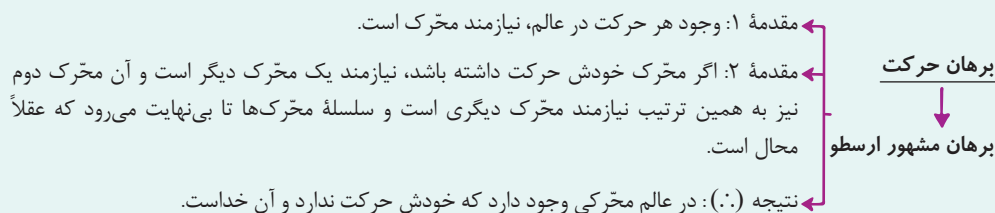
کدام گزینه دربارهٔ برهان‌های ارسطو درست است؟

- (۱) نتیجهٔ برهان حرکت او، اثبات محال بودن تسلسل محرک‌های نامتناهی است.
- (۲) وجود خوب‌ترین، برای مقایسهٔ خوب و خوب‌تر با یکدیگر ضرورت عقلی دارد.
- (۳) برهان مشهور او بر پایهٔ حس و تجربه استنتاج می‌کند که یک خدا وجود دارد.
- (۴) لازمهٔ فرض وجود سلسلهٔ محرک‌ها در جهان هستی، فرض وجود حرکت است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم - درس ۵

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برهان حرکت ارسطو بر پایهٔ حس و تجربه است، زیرا وجود حرکت (تغییر) در عالم نیازمند مشاهدهٔ آن است و در نهایت در این برهان وجود محرک غیرمتحرک یا همان خدا اثبات می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نتیجهٔ برهان حرکت، اثبات وجود خداوند است. ارسطو در مقدمات برهانش از محال بودن تسلسل محرک‌های نامتناهی استفاده می‌کند.

گزینهٔ (۲): وجود خوب‌ترین برای مقایسهٔ سایر موجودات با خوب‌ترین لازم است نه با یکدیگر.

گزینهٔ (۴): وجود حرکت یا تغییر در عالم نیازمند محرک یا حرکت‌دهنده است.

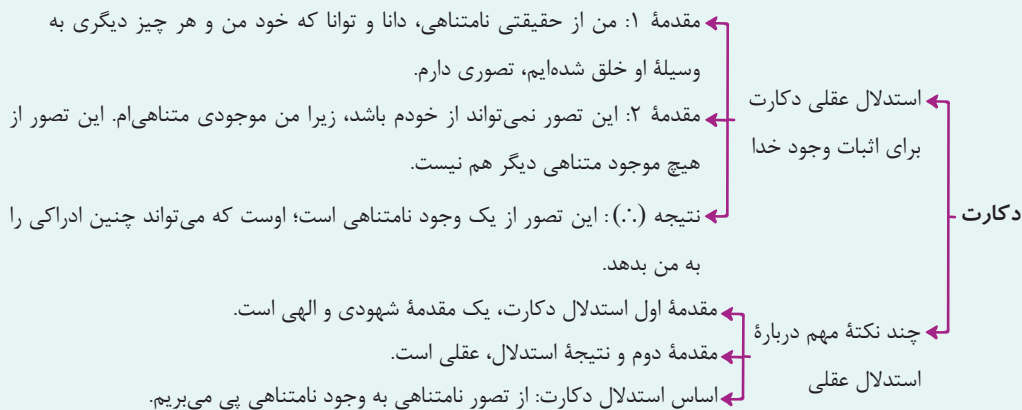
در کدام یک از برهان‌های اثبات وجود خداوند نزد فلاسفه اروپا، شناخت حسی و تجربی نقشی نداشته است؟

- (۱) برهان دکارت
(۲) برهان کانت
(۳) برهان حرکت ارسطو
(۴) برهان نظم افلاطون

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۵

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برهان دکارت در اثبات وجود خداوند، براساس تصوری ذهنی از یک موجود نامتناهی شکل گرفته است و شناخت حسی دخالتی در این برهان نداشته است؛ یعنی مقدمه اول آن شهودی است و مقدمه دوم آن عقلی است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): برهان کانت اساساً به اثبات وجود خداوند نمی‌پردازد، بلکه به اثبات ضرورت وجود خداوند می‌پردازد. گزینه‌های (۳) و (۴): برهان حرکت ارسطو و برهان نظم افلاطون، هر دو بر مبنای شناخت حسی شکل گرفته‌اند. (وجود حرکت در جهان - وجود نظم در جهان)

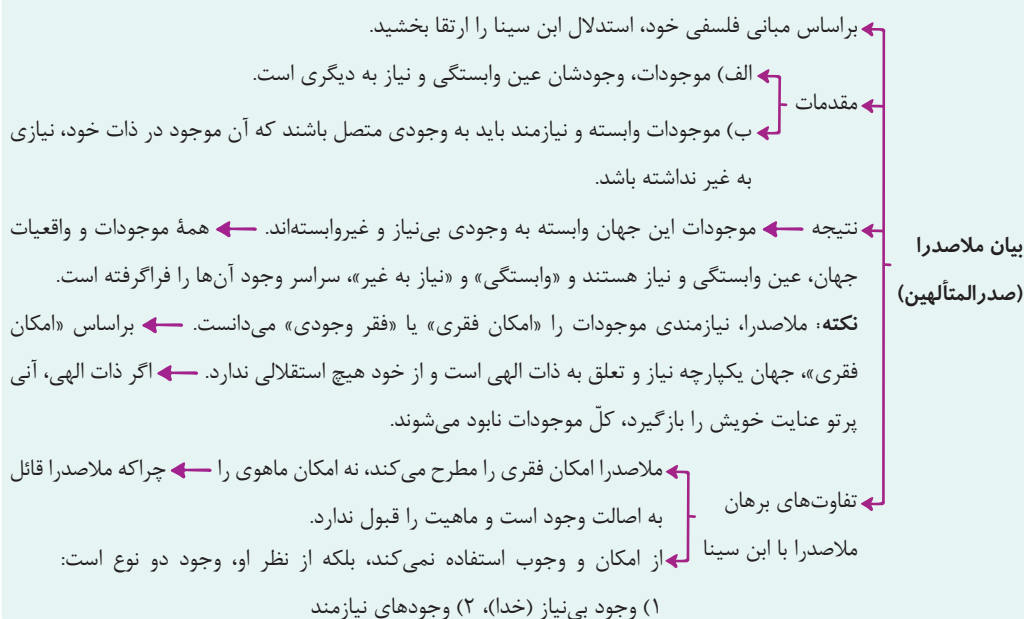
اساس تفاوت برهان ابن سینا و ملاصدرا در اثبات وجود خدا در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) ملاصدرا با تکیه بر اصل امکان فقری یا فقر وجودی، برهان ابن سینا را اصلاح نمود.
- (۲) ملاصدرا برخلاف ابن سینا وجود یک واجب‌الوجود بالذات را در جهان اثبات نمود.
- (۳) ملاصدرا به جای توجه به ماهیت ممکنات، به وجود و اصل واقعیت آن‌ها توجه نمود.
- (۴) ملاصدرا جهان را با نظریه امکان فقری، به صورت یک ممکن‌الوجود فقیر توصیف نمود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۶

درس Box

ملاصدرا توانست براساس مبانی فلسفی خویش، برهان ابن سینا را ارتقا بخشد. او به جای توجه به ماهیت اشیا، به اصل وجود و واقعیت آن‌ها دقت کرد. بر این اساس و با ارائه نظریه امکان فقری، جهان را نیازمند اتصال دائمی با یک وجود بی‌نیاز و غیروابسته معرفی نمود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ملاصدرا، برهان ابن سینا را اصلاح نکرد، بلکه آن را ارتقا داد.

گزینه (۲): ابن سینا و ملاصدرا هر دو، وجود یک واجب‌الوجود بالذات را اثبات نمودند.

گزینه (۴): مفهوم ممکن‌الوجود، مربوط به ماهیت اشیا است که در برهان ابن سینا به کار رفته است، نه در برهان ملاصدرا.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه دربارهٔ خداشناسی فلاسفهٔ مسلمان نادرست است؟

- (۱) ابن سینا با بیان نیاز ممکن‌الوجودها به واجب‌الوجود بالذات برای ایجادشدن، اعتبار اصل امتناع تسلسل علل نامتناهی را تأیید کرد.
- (۲) ملاصدرا با عبور از نگاه به ماهیت‌ها، اثبات کرد با دقت در وجود اشیا و حقایق، خداوند هم علت بقای موجودات و هم علت وجودشان است.
- (۳) فارابی بر پایهٔ قبول اصل واقعیت، بیان کرد که در جهان هستی، موجوداتی به نام معلول وجود دارد که وجودشان بر پایهٔ دیگری ایجاد شده است.
- (۴) از منظر ابن سینا خروج پیدا کردن ممکن‌الوجودها از حالت امکانی بر پایهٔ حضور یک واجب‌الوجود بالذات است که نتیجهٔ برهان او همین امر بود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم - درس ۶

در برهان ابن سینا از اصل امتناع تسلسل علل نامتناهی استفاده نشده است. ابن سینا در مقدمهٔ دوم می‌گوید ممکن‌الوجود بالذات برای این‌که از تساوی میان وجود و عدم خارج شود و وجود برایش ضروری شود، نیازمند علتی است که خودش ممکن‌الوجود نباشد، بلکه واجب‌الوجود بالذات باشد، یعنی موجودی که وجود ذاتی اوست. این گزاره اشاره‌ای به اصل امتناع تسلسل علل نامتناهی ندارد، بلکه صرفاً بیان می‌کند که ممکن‌الوجود به واجب‌الوجود بالذات نیازمند است.

ابن سینا می‌گوید چه موجودات محدود باشند و چه بی‌نهایت، چه کل آن‌ها را در نظر بگیریم و چه تک‌تک، باز هم به خدا نیاز دارند. پس تعدد موجودات برای ابن سینا مطرح نیست و استفاده از تسلسل علل هم جایی معنا دارد که تعدد وجود داشته باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

۱۳۶ موضوع و نوع قضیه «چند سال تمیزترین شهر جهان، این شهر اروپایی بود» به ترتیب کدام است؟

- (۱) موضوع: چند سال؛ قضیه موجب جزئی
- (۲) موضوع: تمیزترین شهر جهان؛ موجب کلیه
- (۳) موضوع: تمیزترین شهر جهان؛ شخصیه موجب
- (۴) موضوع: این شهر اروپایی؛ شخصیه موجب

پاسخ گزینه ۴

زیرمبحث: منطق - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این گونه نیست که همیشه موضوع در قضیه‌ها ابتدای عبارت بیاید، باید با دقت در معنای جمله موضوع قضیه را تشخیص داد. اگر جمله فوق را به صورت منطقی بنویسیم، می‌شود: «این شهر اروپایی، چند سال تمیزترین شهر جهان، بود» که موضوع «این شهر اروپایی» است و چون ضمیر اشاره ابتدای عبارت آمده است، مفهوم جزئی است. پس قضیه شخصیه موجب است.

مفاهیم جزئی نمی‌توانند در جایگاه محمول باشند و حتماً در جایگاه موضوع هستند.

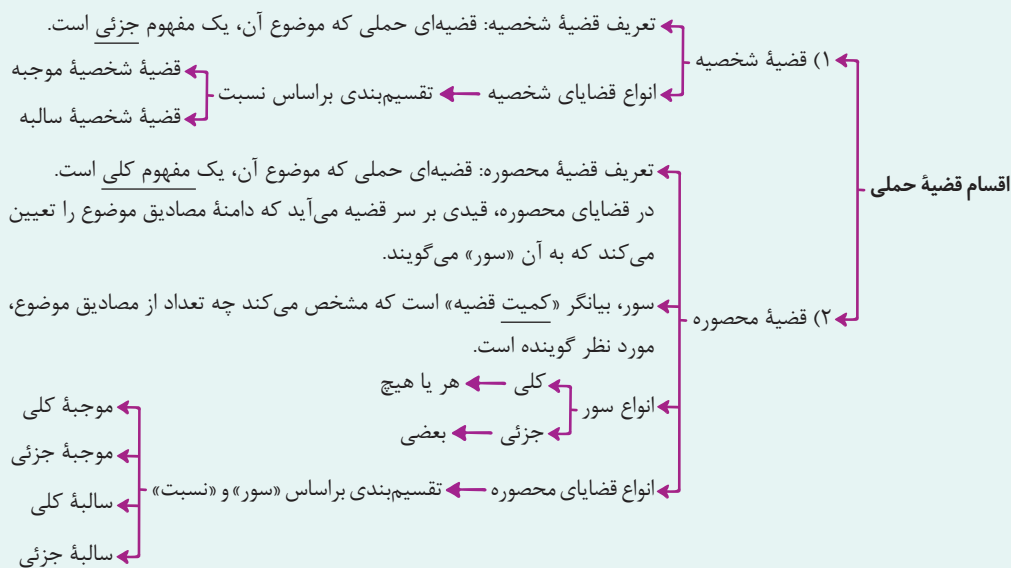
کدام قضیه، شخصیّه است؟ ۱۳۷

- (۱) کتاب‌های این کتابخانه مفید نیستند.
 (۲) همهٔ روزهای عمر من خاطره‌انگیزند.
 (۳) ستاره‌های کهکشان بسیار زیاد هستند.
 (۴) مردم ایران غیور هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: منطق - درس ۶

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر محمول یک قضیه را بتوانیم به تک‌تک افراد موضوع حمل کنیم، آن قضیه محصوره و اگر نتوانیم به تک‌تک افراد موضوع حمل کنیم، آن قضیه شخصیّه است. در گزینهٔ (۳)، محمول قضیه یعنی «بسیار زیاد» به هر یک از «ستاره‌های کهکشان» (موضوع) قابل حمل نیست.

(ستارهٔ الف بسیار زیاد است. بی‌معنا است.) بنابراین قضیه شخصیّه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): چون مفهوم «کتاب‌های این کتابخانه» کلی است، قضیهٔ محصوره داریم.

گزینهٔ (۲): چون مفهوم «روزهای عمر من» کلی است، قضیهٔ محصوره داریم.

گزینهٔ (۴): مفهوم غیور را می‌توانیم به تک‌تک مردم ایران نسبت بدهیم (سعید غیور است. مریم غیور است و ...) پس قضیهٔ محصوره است.

کدام گزینه با توجه به احکام قضایای حملی درست است؟

- (۱) اگر بدانیم «هیچ گره‌ای بازشدنی نیست» می‌توانیم به طور قطعی بگوییم که «هیچ بازشدنی‌ای گره نیست».
- (۲) از نادرستی قضیه «همه کتاب‌ها مفید هستند» به طور قطع می‌پذیریم که «هیچ کتابی مفید نیست».
- (۳) چون پذیرفته‌ایم که «بعضی سگ‌ها سفید هستند» باید بپذیریم که «هیچ سفیدی سگ نیست».
- (۴) با پذیرش این‌که «بعضی الف‌ها ب نیستند» باید بپذیریم که «برخی ب‌ها الف نیستند».

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: منطق - درس ۷

درس Box

جای موضوع و محمول باید عوض شود و نسبت حتماً ثابت.

عکس مستوی (عکس) - محتوای موضوع و محمول تغییر نکند، فقط جای آن‌ها تغییر کند.

اهمیت لازم‌الصدق بودن: در صورت صادق بودن اصل قضیه، عکس آن نیز صادق است. این، عکس مستوی است.

عکس مستوی	اصل
موجبه جزئیه (بعضی ب الف است).	موجبه کلیه (هر الف ب است).
موجبه جزئیه (بعضی ب الف است).	موجبه جزئیه (بعضی الف ب است).
سالبه کلیه (هیچ ب الف نیست).	سالبه کلیه (هیچ الف ب نیست).
عکس لازم‌الصدق ندارد.	سالبه جزئیه (بعضی الف ب نیست).

جدول توصیه: حتماً این جدول را حفظ کنید.

عکس هیچ قضیه‌ای، موجبه کلیه نیست.

عکس هیچ قضیه‌ای، سالبه جزئیه نیست.

اگر شرایط عکس مستوی درست رعایت نشود.

مغالطه ایهام انعکاس - مثال: موجبه کلیه را به موجبه کلیه عکس کنیم. موجبه جزئیه را به موجبه جزئیه عکس کنیم. برای سالبه جزئیه، عکس لازم‌الصدق در نظر بگیریم.

کاربرد فراوان در تبلیغات

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در ساختن عکس مستوی، قضیه سالبه کلیه پس از جابه‌جایی موضوع و محمول، به همان صورت سالبه کلیه باقی می‌ماند و می‌دانیم که عکس مستوی یک قضیه صادق، خودش صادق است.

هیچ گره‌ای بازشدنی نیست. (صادق) ← عکس مستوی ← هیچ بازشدنی‌ای گره نیست. (صادق)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): اگر قضیه کلیه‌ای کاذب باشد، متضاد آن می‌تواند صادق یا کاذب باشد.

گزینه (۳): دو قضیه متناقض نمی‌توانند هم‌زمان صادق یا هم‌زمان کاذب باشند.

گزینه (۴): قضیه سالبه جزئیه، عکس مستوی لازم‌الصدق ندارد.

عکس مستوی متداخل کدام گزینه با خودش یکسان است؟

- (۲) سالبه کلیه
(۴) موجبه جزئیه

- (۱) سالبه جزئیه
(۳) موجبه کلیه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: منطق - درس ۷

درس Box

امکان دارد چند رابطه تقابلی پشت سر هم بیایند:

- (۱) اگر قضیه اول را در سؤال ذکر کرده باشد و چند رابطه تقابلی پشت هم را مطرح کرده باشد و نتیجه را بخواهد، از **مضاف الیه (از چپ)** شروع می‌کنیم تا به نتیجه برسیم.
مثال: متداخل نقیض «هر الف ب است» چیست؟ ابتدا «هر الف ب است» را نقض می‌کنیم و به «بعضی الف ب نیست» می‌رسیم و سپس آن را متداخل می‌کنیم و به «هیچ الف ب نیست» می‌رسیم.
- (۲) اگر نتیجه را در سؤال ذکر کرده باشد و چند رابطه تقابلی پشت هم را مطرح کرده باشد و قضیه اول را بخواهد، از **مضاف (از راست)** شروع می‌کنیم.
مثال: نتیجه متناقض متداخل قضیه‌ای، «بعضی الف ب نیست» است. آن قضیه چیست؟ ابتدا «بعضی الف ب نیست» را متناقض می‌کنیم و به «هر الف ب است» می‌رسیم و سپس آن را متداخل کرده و به «بعضی الف ب است» می‌رسیم.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): قضیه سالبه جزئیه یعنی «بعضی الف ب نیست»، که متداخل آن می‌شود «هیچ الف ب نیست» و عکس مستوی متداخل آن می‌شود «هیچ ب الف نیست».
- گزینه (۲): قضیه سالبه کلیه یعنی «هیچ الف ب نیست»، که متداخل آن می‌شود «بعضی الف ب نیست» و عکس مستوی متداخل آن به دلیل این که قضیه متداخل سالبه جزئیه است نمی‌توان نوشت.
- گزینه (۳): قضیه موجبه کلیه یعنی «هر الف ب است»، که متداخل آن می‌شود «بعضی الف ب است» و عکس مستوی متداخل آن می‌شود «بعضی ب الف است».
- گزینه (۴): قضیه موجبه جزئیه یعنی «بعضی الف ب است»، که متداخل آن می‌شود «هر الف ب است» و عکس مستوی متداخل آن می‌شود «بعضی ب الف است» که همان قضیه موجبه جزئیه است.

۱۴۰

کدام گزینه مسیر دستیابی به صدق «بعضی دانشگاه‌ها زیر نظر وزارت علوم مدرک اعطا می‌کنند» از کذب «هیچ‌یک از اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه نیستند» را نشان می‌دهد؟

- (۱) متضاد عکس مستوی
(۲) متناقض عکس مستوی
(۳) عکس مستوی متداخل متضاد
(۴) عکس مستوی متضاد متداخل

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق - درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

طبق صورت سؤال باید از کذب «هیچ‌یک از اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه نیستند» به صدق «بعضی دانشگاه‌ها زیر نظر وزارت علوم مدرک اعطا می‌کنند» برسیم. زمانی که براساس چند رابطه تقابلی پشت سر هم می‌خواهیم از قضیه‌ای به قضیه دیگر برسیم، قضیه اول را به ترتیب از مضاف‌الیه (چپ‌ترین رابطه از نظر ترتیب کلمه‌ای) روابط تقابلی پشت سر هم وارد آن روابط می‌کنیم و به ترتیب روابط را روی قضیه پیاده‌سازی می‌کنیم تا به نتیجه خواسته‌شده برسیم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۲): قضیه کاذب «هیچ‌یک از اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه نیستند» را ابتدا باید عکس کنیم، ولی از آن‌جا که این قضیه کاذب است نمی‌توانیم آن را عکس کنیم.

گزینه (۳): قضیه کاذب «هیچ‌یک از اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه هستند» را باید ابتدا متضاد کنیم که به قضیه «همه اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه هستند» می‌رسیم که با توجه به محتوای قضیه متوجه می‌شویم که صادق است، سپس این قضیه را باید متداخل کنیم که به قضیه صادق «بعضی از اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه هستند» می‌رسیم و در این‌جا باید این قضیه را عکس کنیم که به قضیه صادق «بعضی دانشگاه‌ها زیر نظر وزارت علوم مدرک اعطا می‌کنند» دست می‌یابیم.

گزینه (۴): قضیه کاذب «هیچ‌یک از اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه نیستند» را ابتدا متداخل می‌کنیم که به قضیه «بعضی اعطاکنندگان مدرک زیر نظر وزارت علوم، دانشگاه نیستند» می‌رسیم که براساس محتوای قضیه متوجه می‌شویم که کاذب است و سپس آن را باید متضاد کنیم، اما قضایای جزئیۀ اصلاً متضاد ندارند.

دقت کنید اگر محتوای قضیه مشخص نباشد و فقط قالب قضیه را داشته باشیم، (مثلاً هر الف ب است) می‌گوییم از کذب یک قضیه کلی، نتیجه صدق و کذب متضادش نامعلوم است، اما زمانی که محتوای قضیه مشخص باشد، تعیین صدق و کذب آن از طریق اطلاعات شخصی و براساس واقعیت، میسر است.

در کدام گزینه همه مصادیق موضوع و محمول مورد نظر گوینده است؟

- (۱) هر زرشکی، قرمز رنگ است.
 (۲) بعضی خودکارها مشکی نیستند.
 (۳) هیچ رودخانه‌ای، جاری نیست.
 (۴) این کاغذ سفید رنگ است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در علامت‌گذاری موضوع، اگر سور قضیه، کلیه باشد به موضوع علامت + و اگر سور قضیه، جزئیه باشد به موضوع علامت - می‌دهیم.
 برای علامت‌گذاری محمول نیز، در صورتی که نسبت قضیه، موجب باشد به محمول علامت - و اگر نسبت قضیه، سالبه باشد به محمول علامت + می‌دهیم.

در قضایای شخصی نیز علامت موضوع، همیشه + است.

با این توضیح در قضیه «هیچ رودخانه‌ای جاری نیست» علامت موضوع و محمول «+» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): هر زرشکی، قرمز رنگ است.

$$\begin{array}{cc} - & + \\ \text{هر زرشکی} & \text{قرمز رنگ است} \end{array}$$

گزینه (۲): بعضی خودکارها، مشکی نیستند.

$$\begin{array}{cc} + & - \\ \text{بعضی خودکارها} & \text{مشکی نیستند} \end{array}$$

گزینه (۴): این کاغذ سفید رنگ است.

$$\begin{array}{cc} - & + \\ \text{این کاغذ} & \text{سفید رنگ است} \end{array}$$

علامت (+) یعنی همه مصادیق موضوع یا محمول مورد نظر گوینده است و علامت (-) یعنی برخی مصادیق موضوع یا محمول مورد نظر گوینده است.

در کدام قضیه، دامنه مصادیق موضوع و محمول علامت یکسانی دارند؟

(سوال ۲۴۱ کنکور انسانی ۱۴۰۰ (فارغ از کشور))

- (۱) برخی از حیوانات استخوان ندارند.
 (۲) تیم والیبال جانبازان بازی را برد.
 (۳) آدمی به طور طبیعی به آینده می‌اندیشد.
 (۴) محمود از فرستاده مغولان استقبال خوبی نکرد.

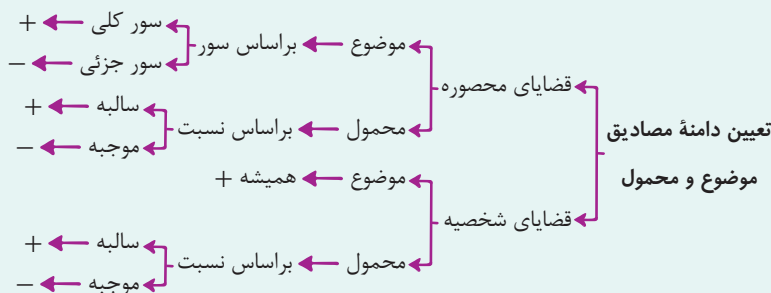
۱۴۲ در کدام گزینه موضوع و محمول قضایای بیان شده هر دو هم علامت هستند؟

- (۱) بعضی از دانشجویان درسخوان هستند. - هر کتابی خواندنی است.
- (۲) سقراط فیلسوف یونانی است. - هیچ انسانی آبی نیست.
- (۳) هیچ پلنگی علفخوار نیست. - بعضی ماهی ها پولک ندارند.
- (۴) هیچ مثلثی بیشتر از سه ضلع نیست. - میدان انقلاب خلوت نیست.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: منطق - درس ۸

درس Box

در قضایای محصوره در صورتی که سور قضیه کلی باشد، موضوع مثبت و در صورتی که سور قضیه جزئی باشد، موضوع منفی است و در صورتی که قضیه سالبه باشد، محمول مثبت و در صورتی که موجبه باشد، محمول منفی خواهد بود. در قضایای شخیصه نیز موضوع مثبت است.

بررسی گزینه ها:

- گزینه (۱): بعضی از دانشجویان «درسخوان» هستند. - هر کتابی «خواندنی» است.
- گزینه (۲): سقراط «فیلسوف یونانی» است. - هیچ انسانی «آبی» نیست.
- گزینه (۳): هیچ پلنگی «علفخوار» نیست. - بعضی ماهی ها «پولک» ندارند.
- گزینه (۴): هیچ مثلثی «بیشتر از سه ضلع» نیست. - میدان انقلاب «خلوت» نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

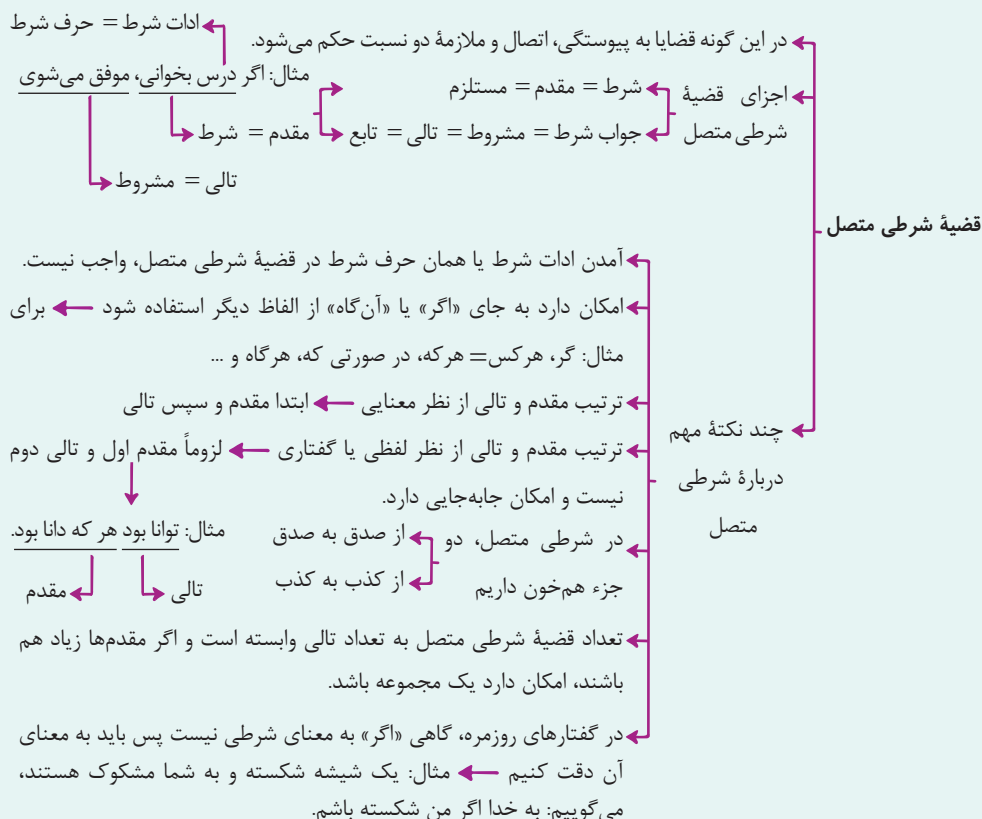
کدام قضیه، معادل منفصل قضیه شرطی متصل موجود در بیت «اگر با من نبودش هیچ میلی / چرا ظرف مرا بشکست لیلی» است؟ **۱۴۳**

- (۱) یا لیلی میلی به من دارد یا ظرف مرا نمی شکست.
- (۲) یا لیلی میلی به من دارد یا ظرف مرا می شکست.
- (۳) یا لیلی به من میلی ندارد یا ظرف مرا می شکست.
- (۴) یا لیلی میلی به من دارد، چرا ظرف من شکسته شده است؟

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق - درس ۹

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

وقتی با یک قضیه شرطی متصل روبه رو هستیم برای تبدیل آن به یک قضیه شرطی منفصل، باید از بین مقدم و تالی فقط یکی را نقیض کنیم و یکی را ثابت نگه داریم.

قضیه شرطی صورت سؤال که متصل است، «اگر لیلی به من میل نداشت، ظرف مرا نمی شکست» است که در آن «لیلی به من میل نداشت» مقدم و «ظرف مرا نمی شکست» تالی است.

معادل منفصل قضیه صورت سؤال به دو صورت بیان می شود:

- (۱) یا لیلی به من میلی نداشت یا ظرف مرا می شکست.
- (۲) یا لیلی به من میل داشت یا ظرف مرا نمی شکست.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): هیچ کدام از مقدم و تالی در این جا نقیض نشده است.

گزینه (۲): هر دو قسمت نقیض شده است.

گزینه (۴): محتوای قسمتی از قضیه تغییر کرده و سؤالی شده است.

قضایای «غذا یا خیلی شور است یا خیلی بی نمک» و «جاندار یا حیوان است یا انسان نیست»، به ترتیب چه نوع قضیه

شرطی منفصل هستند؟

(۲) حقیقی - مانعةالجمع

(۱) مانعةالرفع - مانعةالرفع

(۴) مانعةالجمع - حقیقی

(۳) مانعةالجمع - مانعةالرفع

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق - درس ۹

درس Box

قضیه اول منفصل مانعةالجمع است: غذا نمی‌تواند هم خیلی شور باشد و هم خیلی بی نمک (اجتماع محال) اما می‌تواند مثلاً نمک

متناسبی داشته باشد، یعنی هیچ کدام نباشد (ارتفاع جایز).

قضیه دوم منفصل مانعةالرفع است: جاندار می‌تواند هم حیوان باشد و هم انسان نباشد مانند اسب (اجتماع جایز)، اما نمی‌شود

حیوان نباشد و انسان هم باشد، یعنی هیچ کدام نباشد (ارتفاع محال).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

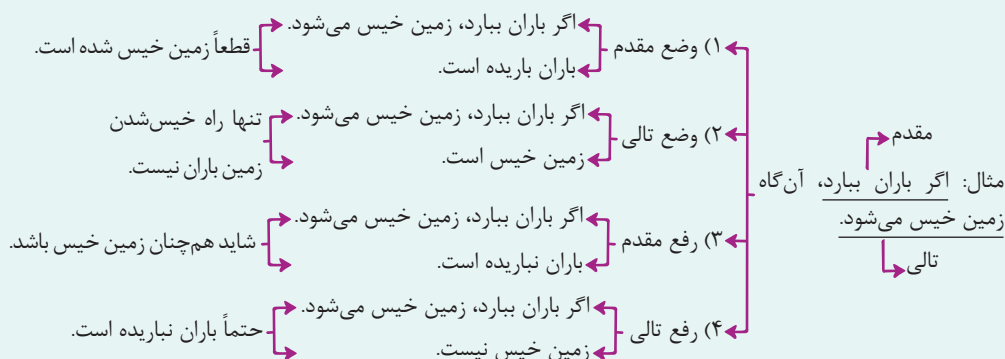
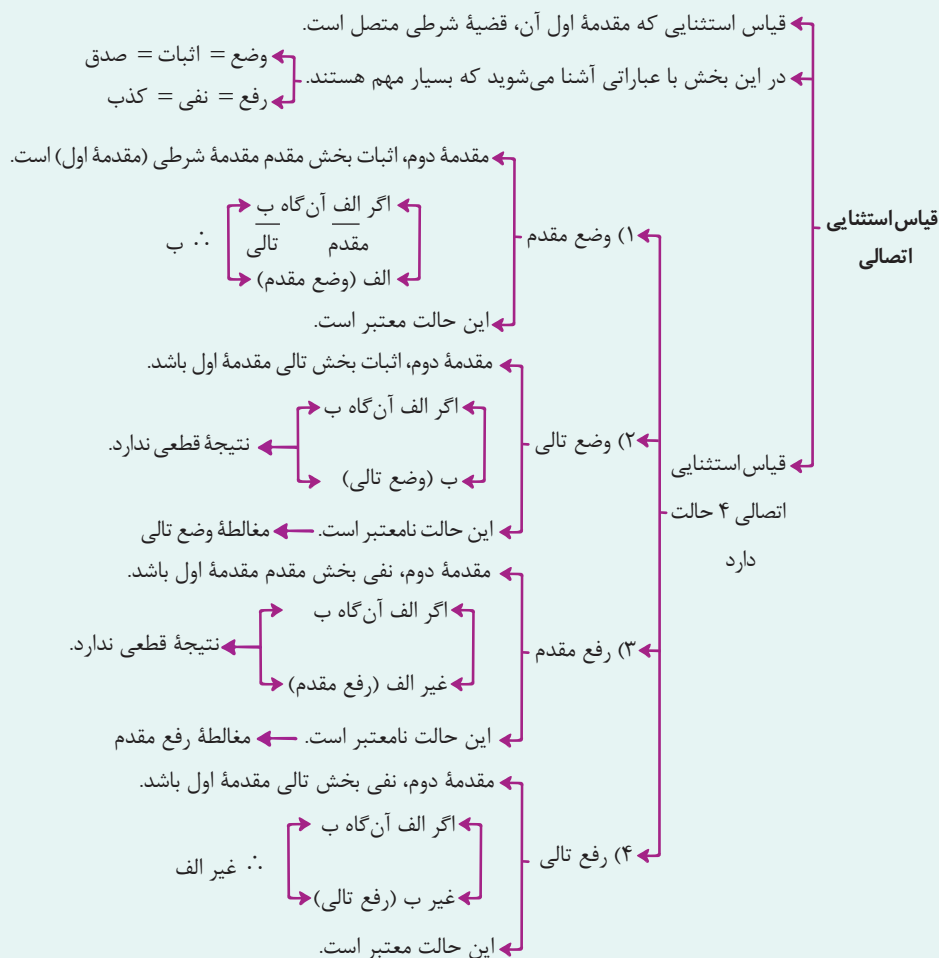
کدام یک از قیاس‌های زیر معتبر است؟ ۱۴۵

- (۱) اگر به طور مکرر پیگیری می‌کردی، موفق می‌شدی. من هم پیگیری کردم تا توانستم استخدام بشوم.
 (۲) تو تاوان رفتار را می‌دهی چراکه قاعده روزگار این است که هر کس بدرفتاری کند، تاوانش را خواهد داد.
 (۳) اگر حرف شرط داشته باشیم، قضیه ما شرطی است. این قضیه هم شرطی است، پس دارای حرف شرط می‌باشد.
 (۴) من گفتم چنان چه به دستورها عمل کنی، لاغر خواهی شد. تو لاغر شدی، پس معلوم است دستورات را انجام داده‌ای.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق - درس ۹

درس‌Box

فلسفه و منطق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قیاس‌های استثنایی اتصال در دو حالت معتبر هستند:

(۱) حالت وضع مقدم / (۲) حالت رفع تالی

هرکس بدرفتاری کند، توانش را خواهد داد. (تو بدرفتاری کردی) ← نتیجه پس تو تاوان رفتارت را می‌دهی.
مقدم تالی وضع مقدم

وقتی نتیجه، وضع تالی است چون در قیاس استثنایی اتصال مقدمه دوم و نتیجه هم‌خون هستند، متوجه می‌شویم که مقدمه دوم که در سؤال بیان شده وضع مقدم است.

گزینه (۱) این عبارت اساساً قیاس نیست، چون اجزای مقدمه و نتیجه ارتباطی باهم ندارند.

گزینه‌های (۳) و (۴): هر دو گزینه در حالت وضع تالی هستند و نامعتبر می‌باشند.

چنانچه به دستورها عمل کنی، لاغر خواهی شد. تو لاغر شدی.
مقدم تالی وضع تالی

اگر حرف شرط داشته باشیم، قضیه ما شرطی است. این قضیه هم شرطی است.
مقدم تالی وضع تالی

هر کدام از موارد زیر مربوط به کدام یک از ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق می‌شود؟

الف) نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.

ب) منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

ج) پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

د) ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.

۱) پراگیزه، یادگیرنده، خوش‌بین، نوآور

۲) نوآور، یادگیرنده، تیزبین، خوش‌بین

۳) پراگیزه، سازمان‌دهنده، ریسک‌پذیر، نوآور

۴) نوآور، یادگیرنده، ریسک‌پذیر، سازمان‌دهنده

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق:

تیزبین	فرصت‌های کسب‌وکار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بینند.
نوآور	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.
ریسک‌پذیر	پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
خوش‌بین	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی‌اند.
پراگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.
سازمان‌دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

الف) عبارت «نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.» به ویژگی پراگیزه بودن کارآفرینان موفق اشاره دارد.

ب) عبارت «منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.» به ویژگی سازمان‌دهنده بودن کارآفرینان موفق اشاره دارد.

ج) عبارت «پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.» به

ویژگی ریسک‌پذیر بودن کارآفرینان موفق اشاره دارد.

د) عبارت «ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.» به ویژگی نوآور بودن کارآفرینان

موفق اشاره دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، سود اقتصادی یک بنگاه اقتصادی با ۱۴ نفر کارمند و تولید سالیانه ۸۵۰۰ دستگاه هر کدام به ارزش ۳۰۰,۰۰۰ ریال کدام است؟

اجاره‌بهای ماهیانه کارگاه تولیدی	۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
حقوق متوسط ماهیانه هر فرد کارمند اداری و تولیدی	۷۰۰,۰۰۰ ریال
خرید مواد اولیه مورد نیاز سالانه به ارزش	۱۷۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
هزینه استهلاک سالیانه ماشین‌های تولیدی	معادل ۲۵ درصد حقوق سالیانه کارمندان
هزینه فرصت (هزینه پنهان) کارفرما برای شاغل شدن در یک شرکت دولتی به صورت ماهیانه	۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال

(۲) ۱,۹۱۳ میلیون ریال

(۱) ۲,۰۰۹ میلیون ریال

(۴) ۱,۵۲۹ میلیون ریال

(۳) ۲,۱۲۰ میلیون ریال

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۳

کل محصول فروخته شده $\times$ قیمت هر واحد از محصول = درآمد

اجاره یا خریداری ماشین‌آلات و سایر سرمایه‌های فیزیکی + اجاره یا خریداری محلی به عنوان مغازه = هزینه‌های مستقیم

هزینه‌های پرداخت قبوض + هزینه استهلاک + هزینه‌های حمل‌ونقل + حقوق یا دستمزد کارمندان (کارگران) +

هزینه فرصت یا هزینه پنهان = هزینه‌های غیرمستقیم

هزینه‌های مستقیم - درآمد = سود حسابداری

(هزینه‌های غیرمستقیم (هزینه فرصت) + هزینه‌های مستقیم) - درآمد = سود اقتصادی (سود ویژه یا سود واقعی)

میلیون ریال ۲,۵۵۰ = ریال ۲,۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰ = $۳۰۰,۰۰۰ \times ۸,۵۰۰$ = درآمد سالیانه بنگاهمیلیون ریال ۱۲۰ = ریال ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = $۱۲ \times ۱۰,۰۰۰,۰۰۰$ = اجاره سالیانه بنگاهمیلیون ریال ۱۱۷/۶ = ریال ۱۱۷,۶۰۰,۰۰۰ = $۱۴ \times ۱۲ \times ۷۰۰,۰۰۰$ = حقوق سالیانه کارمندان

میلیون ریال ۱۷۸ = ریال ۱۷۸,۰۰۰,۰۰۰ = خرید مواد اولیه مورد نیاز سالیانه

میلیون ریال ۲۹/۴ = ریال ۲۹,۴۰۰,۰۰۰ = $\frac{۲۵}{۱۰۰} \times ۱۱۷,۶۰۰,۰۰۰$ = هزینه استهلاک سالیانه ماشین‌های تولیدیمیلیون ریال ۹۶ = ریال ۹۶,۰۰۰,۰۰۰ = $۱۲ \times ۸,۰۰۰,۰۰۰$ = هزینه فرصت سالیانهمیلیون ریال ۵۴۱ = $۱۲۰ + ۱۱۷/۶ + ۱۷۸ + ۲۹/۴ + ۹۶$ = مجموع هزینه‌های سالیانه بنگاه تولیدی (با احتساب هزینه فرصت)

مجموع هزینه‌های بنگاه تولیدی (هزینه‌های مستقیم + هزینه فرصت) - درآمد = سود اقتصادی (واقعی یا ویژه) بنگاه تولیدی

میلیون ریال ۲,۰۰۹ = $۲,۵۵۰ - ۵۴۱$ = سود اقتصادی (واقعی یا ویژه) بنگاه تولیدی

مشاوره در کنکور تیرماه ۱۴۰۲

سؤال از مبحث سود و زیان به صورت ترکیبی با هزینه فرصت مطرح شد. اگر صورت سؤال سود حسابداری رو خواسته باشه، باید هزینه فرصت رو نادیده بگیرید، ولی اگر سود واقعی یا سود اقتصادی خواسته شده، باید هزینه فرصت رو به سایر هزینه‌ها اضافه کنید و سپس سود را حساب کنید.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟
 الف) کدام یک از گزینه‌های زیر به ویژگی‌های تعاونی‌ها اشاره دارد؟
 ب) کدام گزینه درباره مؤسسات غیرانتفاعی صحیح است؟
 ج) کدام عبارت نشان‌دهنده یک کسب‌وکار شخصی است؟

۱) الف) هدف آن‌ها، تأمین نیازمندی‌های اعضا است. ب) اهداف مؤسسات غیرانتفاعی معمولاً تجاری است. ج) چند سرمایه‌گذار با تنظیم اساس‌نامه‌ای، تصمیم گرفته‌اند کارخانه‌ای برای تولید قطعات الکترونیکی راه‌اندازی کنند و آن را از طریق هیئت‌مدیره اداره کنند.
 ۲) الف) وجه اشتراک آن‌ها با شرکت‌ها، در مراحل راه‌اندازی می‌باشد. ب) محدوده عمل آن‌ها تنها داخلی است. ج) گروهی از کشاورزان می‌خواهند برای خرید کود، دانه و سایر مواد مرتبط به صورت عمده هزینه کنند و هزینه را در بین اعضا تقسیم کنند.
 ۳) الف) نحوه اداره تعاونی‌ها نیز مانند شرکت‌ها است. ب) نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور شکل گرفته است. ج) یکی از دانش‌آموختگان رشته آشپزی می‌خواهد رستورانی افتتاح کند.
 ۴) الف) توزیع سود احتمالی در تعاونی‌ها در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است. ب) مأموریت‌های مؤسسات غیرانتفاعی اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند. ج) خانمی برای راه‌اندازی یک کارگاه خیاطی، چند نفر از آشنایانش را با حقوق مشخص برای کمک در دوخت و فروش لباس‌ها استخدام کرده است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

الف) شرکت تعاونی کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند. مثلاً تعاونی کشاورزی را عده‌ای از کشاورزان تشکیل می‌دهند تا برای تهیه بذر مرغوب و تهیه سموم و کود و نیز امکان بازاریابی، تبلیغات جمعی و ایجاد زنجیره توزیع به آن‌ها کمک کند.
 تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم‌وبیش مشابهی با شرکت‌ها دارند، اما نحوه اداره آن‌ها براساس هر نفر، یک رأی است؛ یعنی هر کدام از اعضا صرف‌نظر از این‌که چه قدر از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشد، یک رأی خواهد داشت، اما توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است.

ب) یکی از انواع شرکت‌ها، مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه هستند. یک مؤسسه غیرانتفاعی نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است. این مأموریت‌ها اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند، مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی، بهداشت و سلامت و ...
 محدوده عمل آن‌ها گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است.

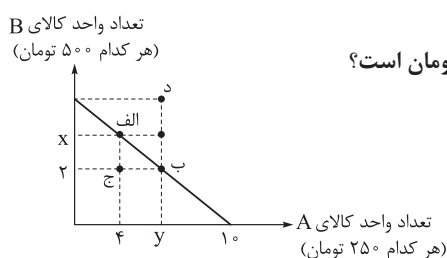
ج)

نوع کسب‌وکار	کلیدواژه (نشانه‌ها)	توضیحات تکمیلی
کسب‌وکار شخصی	مالکیت و مسئولیت کامل با یک نفر، راه‌اندازی با سرمایه شخصی، تصمیم‌گیری فردی، استخدام دیگران بدون شراکت، خویش‌فرما، آزادی عمل، سود کامل	حتی اگر چند نفر استخدام شده باشند، تازمانی که فقط یک نفر مالک باشد، کسب‌وکار شخصی است.
شرکت (سهامی)	شراکت چند نفر با تنظیم اساس‌نامه، تقسیم سرمایه به سهم، مدیریت از طریق هیئت‌مدیره، شخصیت حقوقی مستقل، سهام‌دار، ثبت رسمی، افزایش سرمایه	اداره شرکت توسط مدیرعامل و هیئت‌مدیره انجام می‌شود، نه فقط یک شخص.
تعاونی	تأمین نیاز اعضا، مشارکت تولیدکنندگان یا مصرف‌کنندگان، فعالیت جمعی، رأی برابر برای اعضا (هر نفر یک رأی)، سود به نسبت سرمایه	هدف بیشتر منفعت جمعی است نه فقط سودآوری فردی.
مؤسسه غیرانتفاعی / خیریه	اهداف غیرتجاری / غیرسودآور، فعالیت در حوزه‌های خیریه، آموزشی، بهداشتی، رایگان بودن خدمات، انگیزه انسان‌دوستانه	سود هدف اصلی نیست، بلکه خدمت‌رسانی اولویت دارد.

بررسی قسمت «ج» در گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مشارکت سهام‌داران با تنظیم اساس‌نامه و اداره از طریق هیئت‌مدیره ← شرکت سهامی
- گزینه (۲): تشکیل مؤسسه توسط کشاورزان برای بهره‌مندی جمعی ← شرکت تعاونی
- گزینه (۳): افتتاح رستوران با مالکیت و اداره فردی ← کسب‌وکار شخصی
- گزینه (۴): کارگاه خیاطی با استخدام دیگران ولی مسئولیت کامل با یک نفر ← کسب‌وکار شخصی

با توجه به خط بودجه زیر که نحوه انتخاب بین دو کالای A و B را برای یک فرد مشخص بررسی می کند:

الف) مقدار پول در اختیار فرد، چند تومان است؟

ب) ارزش هزینه فرصت حرکت از نقطه «الف» به نقطه «ب» چند تومان است؟

ج) در نقطه «ج» میزان پس انداز فرد چند تومان است؟

د) در نقطه «د» میزان کسری بودجه فرد چند تومان است؟

۱) الف) ۲,۵۰۰ (ب) ۲۵۰ (ج) ۵۵۰ (د) ۱۰۰۰

۲) الف) ۲۵,۰۰۰ (ب) ۵۰۰ (ج) ۵۰۰ (د) ۱۰۰۰

۳) الف) ۲,۵۰۰ (ب) ۵۰۰ (ج) ۵۰۰ (د) ۱۵۰۰

۴) الف) ۲۵,۰۰۰ (ب) ۲۵۰ (ج) ۵۵۰ (د) ۱۵۰۰

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه، نشان دهنده مقدار کالای A و B است که فرد می تواند بخرد.

در نقطه برخورد نمودار خط بودجه با محور افقی، مشاهده می شود که فرد می تواند حداکثر ۱۰ واحد کالای A خریداری کند و دیگر پولی برای خرید کالای B باقی نمی ماند. در نتیجه بودجه فرد برابر است با:

تومان $۱۰ \times ۲۵۰ = ۲,۵۰۰$ = میزان بودجه فرد

ب) برای محاسبه هزینه فرصت در جابه جایی های در طول خط بودجه، باید ببینید با این جابه جایی میزان تولید کدام کالا کاهش می یابد، تعداد کالای کاهش یافته یا ارزش آن ها هزینه فرصت است. با حرکت از نقطه «الف» به نقطه «ب»، مشاهده می کنیم میزان تولید کالای B کاهش می یابد، در نتیجه ابتدا باید محاسبه کنیم در نقطه «الف» فرد چه تعداد کالای B می تواند خریداری کند.

$(P_A \times \text{میزان خرید از کالای A}) + (P_B \times \text{میزان خرید از کالای B}) = \text{میزان بودجه فرد}$

$$۲,۵۰۰ = (x \times ۵۰۰) + (۴ \times ۲۵۰)$$

$$\Rightarrow ۲,۵۰۰ - ۱,۰۰۰ = x \times ۵۰۰ \Rightarrow x = \frac{۱,۵۰۰}{۵۰۰} = ۳$$

در نتیجه هزینه فرصت حرکت از نقطه «الف» به نقطه «ب»، ۱ واحد کالای B است که از تولید آن صرف نظر شده است که ارزش آن برابر است با:

ارزش هر واحد از کالایی که از خرید آن صرف نظر شده است $\times$ تعداد (واحد) کالایی که از خرید آن صرف نظر شده است = ارزش هزینه فرصت
تومان $۱ \times ۵۰۰ = ۵۰۰$

ج) در نقطه «ج» فرد کمتر از بودجه خود خرج می کند و مقداری پس انداز خواهد داشت. در این نقطه فرد ۲ واحد کالای B و ۴ واحد کالای A خریداری می کند؛ در نتیجه پول صرف شده در این نقطه برابر است با:

تومان $(۲ \times ۵۰۰) + (۴ \times ۲۵۰) = ۱,۰۰۰ + ۱,۰۰۰ = ۲,۰۰۰$ = میزان پول صرف شده در نقطه «ج»

میزان پول صرف شده در نقطه «ج» - میزان بودجه فرد = میزان پس انداز در نقطه «ج»

$$= ۲,۵۰۰ - ۲,۰۰۰ = ۵۰۰ \text{ تومان}$$

د) نقطه «د» خارج از نمودار قید بودجه فرد است که نشانگر نقطه ای است که فرد توانایی خرید ترکیبات آن نقطه به دلیل کمبود بودجه خود را ندارد. اما ابتدا باید محاسبه کنیم در نقطه «ب» فرد چه تعداد کالای A می تواند خریداری کند.

$(P_A \times \text{میزان خرید از کالای A}) + (P_B \times \text{میزان خرید از کالای B}) = \text{میزان بودجه فرد}$

$$۲,۵۰۰ = (۲ \times ۵۰۰) + (y \times ۲۵۰)$$

$$\Rightarrow ۲,۵۰۰ - ۱,۰۰۰ = y \times ۲۵۰ \Rightarrow y = \frac{۱,۵۰۰}{۲۵۰} = ۶$$

همچنین باید محاسبه کنیم فرد با بودجه ۲,۵۰۰ تومانی خود توانایی خرید حداکثر چند واحد از کالای B را دارد. (یعنی مختصات نقطه برخورد خط بودجه با محور عمودی را به دست بیاوریم.)

$$\text{بودجه فرد} = \frac{\text{بودجه فرد}}{\text{قیمت هر واحد از کالای B}} = \frac{۲,۵۰۰}{۵۰۰} = ۵$$

حداکثر کالای B خریداری شده

تومان $۴,۰۰۰ = ۱,۵۰۰ + ۲,۵۰۰ = (۶ \times ۲۵۰) + (۵ \times ۵۰۰)$ = میزان پول مورد نیاز برای خرید ترکیبات دو کالای A و B در نقطه «د»

میزان بودجه فرد - میزان پول مورد نیاز برای خرید ترکیبات دو کالای A و B در نقطه «د» = میزان کسری بودجه فرد در نقطه «د»
تومان $۱,۵۰۰ = ۴,۰۰۰ - ۲,۵۰۰$

هر یک از موارد زیر به ترتیب، چه وضعیتی را برای منحنی مرز امکانات تولید یک شرکت به وجود می‌آورند؟ (شرکت مورد نظر فقط دو کالای «الف» و «ب» را تولید می‌کند.)

(الف) با افزایش تقاضای مشتریان، مقدار تولید کالای «الف» افزایش می‌یابد.

(ب) شرکت تصمیم گرفته است تا کالای «ب» را بیشتر از کالای «الف» تولید کند.

(ج) منابع و مواد اولیه جدید این اجازه را به شرکت می‌دهند تا هر دو محصول به مقدار بیشتری تولید شود.

(۱) الف) جابه‌جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید (ب) انتقال منحنی مرز امکانات تولید (ج) جابه‌جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید

(۲) الف) جابه‌جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید (ب) انتقال منحنی مرز امکانات تولید (ج) انتقال منحنی مرز امکانات تولید

(۳) الف) انتقال منحنی مرز امکانات تولید (ب) جابه‌جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید (ج) انتقال منحنی مرز امکانات تولید

(۴) الف) جابه‌جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید (ب) جابه‌جاشدن در طول منحنی مرز امکانات تولید (ج) انتقال منحنی مرز امکانات تولید

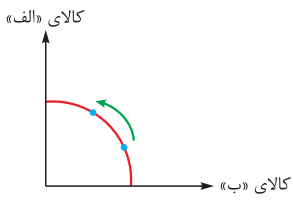
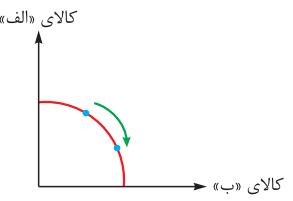
پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

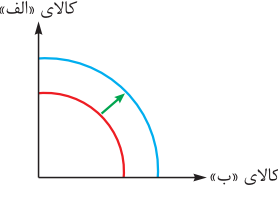
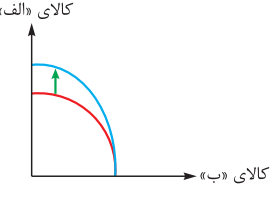
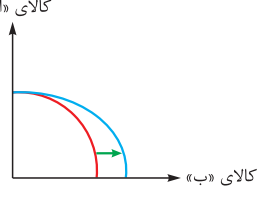
درس Box

عوامل مؤثر بر انتقال یا جابه‌جایی منحنی مرز امکانات تولید:

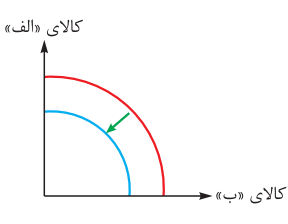
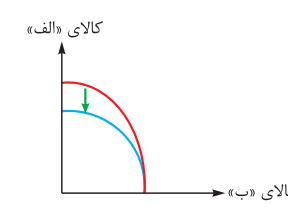
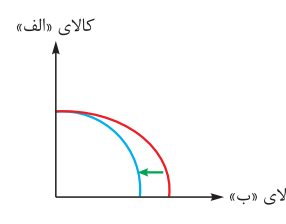
● هر عاملی که تقاضا برای یک کالا را افزایش دهد (مانند افزایش تقاضای مشتریان برای یک کالای خاص یا سودده‌بودن تولید یک کالا نسبت به کالای دیگر)، منجر به جابه‌جایی در طول مرز امکانات تولید می‌شود. این جابه‌جایی منحنی مرز امکانات تولید دو حالت دارد:

حالت اول: اگر تقاضا برای کالای روی محور عمودی افزایش یابد (در این‌جا کالای «الف»)، در طول مرز امکانات تولید به سمت چپ و بالا جابه‌جا می‌شویم.	حالت دوم: اگر تقاضا برای کالای روی محور افقی افزایش یابد (در این‌جا کالای «ب»)، در طول مرز امکانات تولید به سمت راست و پایین جابه‌جا می‌شویم.
	

● هر عاملی که میزان منابع تولید یک کارخانه را افزایش دهد، مانند افزایش مواد اولیه، افزایش نیروی کار استخدامی، افزایش سرمایه‌های فیزیکی (ماشین‌آلات و ...) و سرمایه‌های مالی و یا پیدایش یک تکنولوژی و پیشرفت که امکان تولید بیشتر کالاها و خدمات را فراهم می‌آورد، منجر به انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج می‌شود. این انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج سه حالت دارد:

حالت اول: اگر منابع برای تولید هر دو کالا افزایش یابد.	حالت دوم: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این‌جا مثلاً کالای «الف») افزایش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند.	حالت سوم: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این‌جا مثلاً کالای «ب») افزایش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند.
		

• در صورتی که عوامل تولید و میزان تولید کالاها به دلایلی مانند جنگ یا تحریم کاهش یابند، منحنی مرز امکانات تولید به سمت داخل (چپ - پایین) منتقل می‌شود. این انتقال نیز سه حالت دارد:

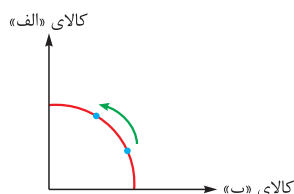
حالت اول: اگر منابع برای تولید هر دو کالا کاهش یابد.	حالت دوم: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این جا مثلاً کالای «الف») کاهش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند.	حالت سوم: اگر تنها منابع برای تولید یک کالا (در این جا مثلاً کالای «ب») کاهش یابد و میزان تولید کالای دیگر ثابت بماند.
		

بیکاری، منحنی مرز امکانات تولید را به سمت داخل، منتقل نمی‌کند. در وضعیت بیکاری، نیروی کار هم‌چنان در دسترس است و با وجود شاغل نبودن آن‌ها در زمان فعلی، امکان به‌کارگیری آن‌ها وجود دارد. بنابراین منحنی مرز امکانات تولید که بیان‌کننده حداکثر مقدار تولید محصولات است بدون تغییر باقی می‌ماند.

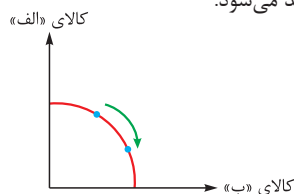

الف) اگر افزایش تقاضا موجب افزایش تولید یک کالا شود، جابه‌جایی در طول منحنی مرز امکانات تولید اتفاق می‌افتد.

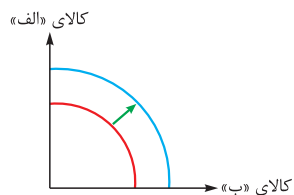
پاسخ خیلی تشریحی ✓

ب) تغییر در میزان تولید هر یک از کالاها باعث جابه‌جایی در طول منحنی مرز امکانات تولید می‌شود.

ج) منابع و مواد اولیه جدید این اجازه را به شرکت می‌دهند تا هر دو محصول به مقدار بیشتری تولید شود. این عامل باعث انتقال منحنی مرز امکانات تولید می‌شود.

فردی تصمیم دارد ۴۰۰ میلیون تومان از دارایی خود را در یکی از طرح‌های زیر سرمایه‌گذاری کند. اگر ملاک تصمیم‌گیری او بیشترین بازدهی سالانه باشد، او کدام گزینه را باید انتخاب کند و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

- الف) خرید لوازم دیجیتال با بازدهی سالانه ۲۲ درصد
 ب) مشارکت در کارگاه تولیدی با سود ۸۰ میلیون تومان در دو سال
 ج) سپرده‌گذاری در بانک با سود سالانه ۲۰ درصد
 د) سرمایه‌گذاری در صندوق سهامی با سود ماهانه ۵/۴ میلیون تومان
- ۱) سپرده‌گذاری بانکی، هزینه فرصت ۴۰ میلیون تومان
 ۲) کارگاه تولیدی، هزینه فرصت ۸۰ میلیون تومان
 ۳) خرید لوازم دیجیتال، هزینه فرصت ۸۰ میلیون تومان
 ۴) صندوق سهامی، هزینه فرصت ۳۴ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

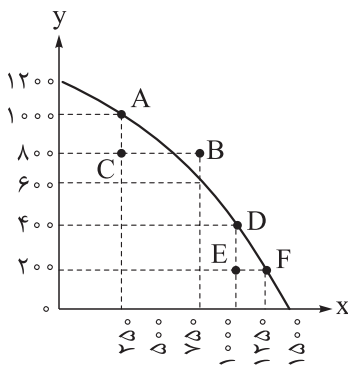
پاسخ خیلی تشریحی ✓

- محدودیت منابع، مفهوم «هزینه فرصت» را به همراه دارد.
 - هزینه فرصت یک انتخاب، ارزش بهترین گزینه بعدی است که فرد آن را هنگام انتخاب از دست داده است.
 - پس از اولویت‌بندی گزینه‌ها، وقتی اولین اولویت را انتخاب کردیم، بهترین اولویت بعدی، هزینه فرصت انتخاب ما خواهد بود.
- (البته این اولویت‌بندی برای اشخاص مختلف، متفاوت است.)
- ابتدا باید میزان بازدهی (سود) ناشی از هر سرمایه‌گذاری را به دست آوریم:

طرح‌های سرمایه‌گذاری	سود سالانه
الف	$400 \times \frac{22}{100} = 88$ میلیون تومان
ب	$\frac{80}{2} = 40$ میلیون تومان
ج	$400 \times \frac{20}{100} = 80$ میلیون تومان
د	$5/4 \times 12 = 64/8$ میلیون تومان

- بیشترین سود ← خرید لوازم دیجیتال با سود ۸۸ میلیون تومان (انتخاب فرد)
- دومین طرح سودآور ← سپرده‌گذاری در بانک با سود ۸۰ میلیون
- در نتیجه خرید لوازم دیجیتال بهترین و سودآورترین انتخاب است.
- منافع بهترین انتخاب بعدی که سپرده‌گذاری در بانک (با سود سالانه ۸۰ میلیون تومان) است ولی فرد از آن صرف‌نظر کرده است، هزینه فرصت انتخاب فرد محسوب می‌شود.

با توجه به نمودار زیر کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) با توجه به شکل منحنی، حرکت از نقطه A به نقطه D چه چیزی را

درباره تولید کالای X نشان می‌دهد؟

ب) در کدام نقطه از نمودار شاهد بیکاری و هدررفت منابع هستیم؟

ج) اگر دولت بخواهد ظرفیت تولید کالای Y را افزایش دهد، بدون

این که ظرفیت تولید X تغییر کند، کدام یک از موارد زیر محتمل تر است؟

۱) کاهش ۱۰۰۰ واحدی - C - حرکت از نقطه E به F

۲) کاهش ۱۰۰۰ واحدی - E - حرکت از نقطه E به D

۳) افزایش ۷۵۰ واحدی - C - حرکت از نقطه E به F

۴) افزایش ۷۵۰ واحدی - E - حرکت از نقطه E به D

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) میزان تولید کالای X در نقطه A، ۲۵۰ واحد است و در نقطه D، ۱۰۰۰ واحد است؛ بنابراین حرکت از نقطه A به D بیانگر افزایش ۷۵۰ واحدی در کالای X است.

ب) نقاطی که داخل (زیر) مرز امکانات تولید هستند، ناکارا هستند؛ به این معنی که امکان تولید کالای بیشتر با منابع موجود وجود دارد و جامعه در حال حاضر با هدررفت و بیکاری منابع مواجه است. در این نمودار، دو نقطه C و E این شرایط را دارند.

ج) زمانی دولت می‌تواند بدون کاهش در تولید یک کالا، تولید کالای دیگر را افزایش دهد که وضعیت تولید ناکارا باشد؛ بنابراین در دو قسمت از نمودار می‌توان میزان تولید کالای Y را بدون کاهش در کالای X افزایش داد:

۱) حرکت از نقطه C به A

۲) حرکت از نقطه E به D

هر یک از عبارات زیر به ویژگی کدام بازار اشاره دارد؟

الف) در این بازار «تعداد زیادی خریدار و فروشنده» حضور دارد و هیچ کدام به تنهایی قادر به اثرگذاری بر قیمت نیستند.

ب) شرکت پخش و پالایش فراورده‌های نفتی

ج) فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه‌ها و حراجی‌ها

۲) بازار انحصاری - بازار رقابتی - مناقصه

۱) انحصار در فروش - مزایده

۴) بازار رقابتی - انحصار در خرید - مناقصه

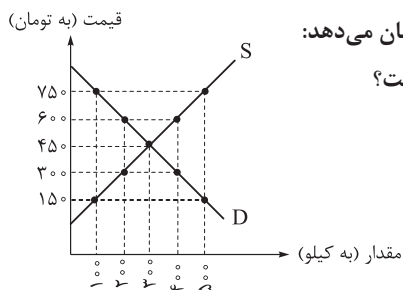
۳) بازار رقابتی - انحصار در فروش و خرید - مزایده

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نوع بازار	تعریف	مثال
رقابتی	- تعداد فروشندگان و خریداران بسیار زیاد است. - حضور و رفتار هر یک از عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان نسبت به کل بازار بسیار کوچک است. - هیچ‌یک از طرفین به تنهایی در شکل‌گیری قیمت تأثیرگذار و به عبارت دیگر «قیمت‌گذار» نیستند. (الف)	بازار محصولاتی چون ماکارونی
انحصاری	- گاه به دلایل (طبیعی - اقتصادی - قانونی یا غیرقانونی) تعداد فروشنده یا خریدار به یک یا چند نفر محدود است. - تولیدکننده یا فروشنده منحصر به فرد = انحصارگر در فروش - خریدار یا تقاضاکننده منحصر به فرد = انحصارگر در خرید - انحصارگر قیمت‌گذار است و خریداران قیمت‌پذیر	در کشور ما شرکت توانیر (به دلیل طبیعی) و شرکت‌های خودرویی (به دلایل قانونی) انحصارگر در فروش کالای خود به شمار می‌روند. شرکت پخش و پالایش فراورده‌های نفتی، از یک سو تنها خریدار و از سوی دیگر تنها فروشنده محصولات نفتی است. (ب)
مزایده	مزایده فرایندی است که در آن کالا یا خدمات به بالاترین پیشنهاددهنده قیمت فروخته می‌شود.	فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه‌ها و حراجی‌ها، مزایده برگزار می‌کنند. (ج)
حراجی‌ها	مناقصه عبارت است از روشی برای خرید کالا یا خدمات که تمامی پیشنهادها در یک زمان و مکان مشخص بررسی شده و پایین‌ترین قیمت قبول می‌گردد.	خریداران عمده کالاها و خدمات (مثل خریدهای دولتی) مناقصه برگزار می‌کنند.

نمودار زیر منحنی‌های عرضه و تقاضای یک کالای خاص در بازار را نشان می‌دهد:

الف) قیمت تعادلی و مقدار تعادلی عرضه و تقاضا در این بازار کدام است؟

ب) اگر بنگاه‌ها قیمت ۷۵۰ را برای این کالا در نظر بگیرند، در بازار چه نوع عدم تعادلی با چه مقداری رخ می‌دهد و فشار قیمتی در چه جهتی خواهد بود؟

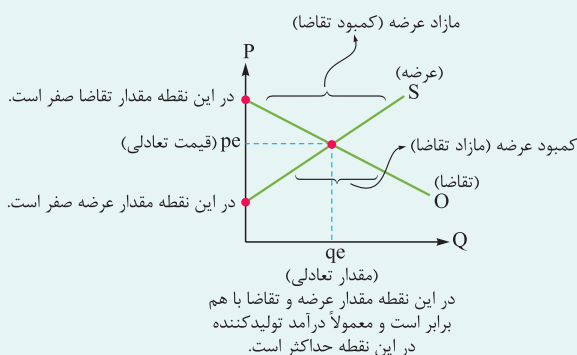
ج) اگر حکومت مداخله کند و سقف قیمتی ۳۰۰ تومانی تعیین کند، بازار با چه وضعیتی مواجه خواهد شد و چه مقدار کالا واقعاً معامله خواهد شد؟

- ۱) الف) قیمت تعادلی ۶۰۰ تومان و مقدار تعادلی ۴۰۰ کیلو (ب) کمبود عرضه ۴۰۰ کیلو - فشار قیمتی در جهت افزایش قیمت (ج) مازاد عرضه ۱۵۰ کیلو و مقدار معامله شده ۳۰۰ کیلو
- ۲) الف) قیمت تعادلی ۴۵۰ تومان و مقدار تعادلی ۳۰۰ کیلو (ب) مازاد عرضه ۴۰۰ کیلو - فشار قیمتی در جهت کاهش قیمت (ج) کمبود عرضه ۲۰۰ کیلو و مقدار معامله شده ۲۰۰ کیلو
- ۳) الف) قیمت تعادلی ۵۰۰ تومان و مقدار تعادلی ۳۰۰ کیلو (ب) کمبود عرضه ۱۵۰ کیلو - فشار قیمتی در جهت افزایش قیمت (ج) کمبود عرضه ۲۰۰ کیلو و مقدار معامله شده ۲۰۰ کیلو
- ۴) الف) قیمت تعادلی ۴۵۰ تومان و مقدار تعادلی ۳۰۰ کیلو (ب) مازاد عرضه ۱۵۰ کیلو - فشار قیمتی در جهت کاهش قیمت (ج) کمبود عرضه ۱۵۰ کیلو و مقدار معامله شده ۱۵۰ کیلو

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

درس‌Box

الف) نقطه برخورد دو منحنی عرضه و تقاضا، نقطه تعادل در بازار را نشان می‌دهد که قیمت متناظر با آن، قیمت تعادلی (۴۵۰ تومان) و مقدار متناظر با آن را مقدار تعادلی (۳۰۰ کیلو) در بازار می‌گویند.

ب) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی (سطح قیمت ۷۵۰ تومان)، تولیدکنندگان که به دنبال کسب سود بیشتری هستند، به تولید بیشتر می‌پردازند در حالی که مصرف‌کنندگان به خرید و مصرف این کالای گران تمایل نشان نمی‌دهند. در این حالت در بازار این کالا، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد. در صورت ادامه این روند چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند. در نتیجه، قیمت پایین می‌آید. در این حالت از یک سو، مصرف‌کنندگان با پایین آمدن قیمت، مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر، تولیدکنندگان از مقدار تولید خود می‌کاهند. این کاهش قیمت تا رسیدن به سطح قیمت تعادلی و از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا ادامه می‌یابد. در سطح قیمت ۷۵۰ تومان، مقدار تقاضا ۱۰۰ کیلو و مقدار عرضه برابر با ۵۰۰ کیلو است؛ در نتیجه بازار با مازاد عرضه ۴۰۰ کیلویی ($500 - 100 = 400$) مواجه است و برای رسیدن به تعادل لازم است قیمت کاهش پیدا کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ج) در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی (سطح قیمت ۳۰۰ تومان)، مصرف‌کنندگان به دلیل ارزان بودن کالا، مایل به خرید تعداد واحد بیشتری از کالا هستند، در حالی که تولیدکنندگان برای تولید آن کالا به آن مقدار، انگیزه کافی ندارند؛ در نتیجه تولید و عرضه آن کم می‌شود. در این حالت در بازار این کالا، کمبود عرضه یا مازاد تقاضا وجود دارد. در صورت ادامه این روند چون گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نخواهند شد، این گروه برای خرید کالا حاضر خواهند بود مبلغ بالاتری بپردازند و این امر سبب افزایش قیمت کالا می‌شود. افزایش قیمت باعث می‌شود که از یک سو تولیدکنندگان رغبت بیشتری به تولید نشان دهند و از سوی دیگر مصرف‌کنندگان از مصرف خود بکاهند. این افزایش قیمت تا رسیدن به سطح قیمت تعادلی و از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا ادامه می‌یابد.

قیمت ۳۰۰ تومان کمتر از قیمت تعادلی است، بنابراین در این حالت بازار با مازاد تقاضا یا کمبود عرضه مواجه است، زیرا تولیدکننده با این قیمت رغبتی به تولید و عرضه ندارد؛ بنابراین در این حالت علی‌رغم تقاضای ۴۰۰ کیلویی، تنها ۲۰۰ کیلو از کالای «الف» تولید و معامله می‌شود و در بازار با کمبود عرضه یا مازاد تقاضایی معادل ۲۰۰ کیلو مواجه خواهیم بود.

مراحل تولید ماست به قرار زیر است. اگر قیمت شیر فروخته شده به کارخانه با احتساب مالیات بر ارزش افزوده ۱۱,۵۵۰ تومان باشد، آن گاه:

مرحله ۱	دامدار هر لیتر شیر خام را به قیمت ۸۰۰۰ تومان به واسطه می فروشد.
مرحله ۲	واسطه شیر را به قیمت ۱۱,۰۰۰ تومان به کارخانه لبنیات می فروشد.
مرحله ۳	کارخانه شیر را به ماست تبدیل می کند و هر سطل ماست را به قیمت ۱۶,۰۰۰ تومان به فروشگاه عمده می فروشد.
مرحله ۴	فروشگاه هر سطل ماست را به قیمت ۲۳,۰۰۰ تومان به مشتری نهایی می فروشد.

الف) نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر با چند درصد است؟

ب) مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده توسط کارخانه چه قدر است؟

ج) مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده، چه قدر است؟

(۱) الف) ۱۰ (ب) ۲۵۰ (ج) ۱۶۸۰

(۲) الف) ۱۰ (ب) ۱۵۰ (ج) ۱۶۸۰

(۳) الف) ۵ (ب) ۱۵۰ (ج) ۲۷۵

(۴) الف) ۵ (ب) ۲۵۰ (ج) ۱۱۵۰

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

برای حل مسائل مالیات بر ارزش افزوده می توانید فرمول های ارائه شده در جدول زیر را به خاطر بسپارید.

توضیحات	مراحل
(نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در آن مرحله) + قیمت کالا در آن مرحله مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده	قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده
نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در آن مرحله	مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده
برابر است با مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده در مرحله قبل	اعتبار مالیات بر ارزش افزوده هایی که در مرحله قبل پرداخت شده
مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده - مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده در مرحله قبل یا نرخ مالیات بر × میزان ارزش افزوده (قیمت کالا در - قیمت کالا در) ارزش افزوده آن مرحله مرحله قبل آن مرحله	مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده
مجموع مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده تمامی مراحل یا نرخ مالیات بر × قیمت کالا در = مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده ارزش افزوده مرحله آخر توسط فروشنده در مرحله آخر	مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده

الف) پاسخ خیلی تشریحی ✓

(نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در مرحله اول) + قیمت کالا در مرحله اول = قیمت فروش شیر به کارخانه با احتساب مالیات بر ارزش افزوده

$$11,550 = 11,000 + \left(11,000 \times \frac{x}{100}\right)$$

$$\Rightarrow 11,550 = 11,000 + 110x \Rightarrow 11,550 - 11,000 = 110x \Rightarrow 550 = 110x \Rightarrow x = \frac{550}{110} = 5 \text{ درصد}$$

ب) میزان ارزش افزوده در مرحله سوم را محاسبه کنید که این مقدار برابر است با تفاضل ارزش محصول در مرحله سوم با ارزش محصول در مرحله دوم، سپس مقدار محاسبه شده را در نرخ مالیات بر ارزش افزوده ضرب کنید.

ارزش محصول در مرحله دوم - ارزش محصول در مرحله سوم = میزان ارزش افزوده در مرحله سوم

$$= 16,000 - 11,000 = 5,000 \text{ تومان}$$

$$\text{تومان } 250 = 5,000 \times \frac{5}{100} = \text{مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده توسط کارخانه}$$

(ج)

مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده در مرحله آخر = مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده

$$\text{تومان } 1,150 = 23,000 \times \frac{5}{100} = \text{نرخ مالیات بر ارزش افزوده} \times \text{قیمت کالا در مرحله آخر} =$$

نوع مالیات را در هر یک از عبارات زیر مشخص کنید.

- هنگام ورود برخی کالاها به کشور، مبلغی براساس قیمت و ارزش کالاها یا براساس ویژگی‌ها و مشخصات آن‌ها (مانند حجم، وزن و ...) تعیین و از واردکننده دریافت می‌شود.
- مالیاتی که مصرف‌کنندگان کالاها را در زمان خرید آن کالا (به همراه قیمت کالا) پرداخت می‌کنند.
- شهرداری‌ها برای برخی خدمات شهری مانند جمع‌آوری زباله، مبلغی را دریافت می‌کنند.
- این نوع از مالیات از تفاوت بین ارزش کالا و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالا و خدمات خریداری‌شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود.

۱) تعرفه‌های گمرکی - مالیات بر درآمد - عوارض خدماتی - مالیات بر مصرف

۲) مالیات بر دارایی - مالیات بر درآمد - تعرفه‌های گمرکی - مالیات بر ارزش افزوده

۳) تعرفه‌های گمرکی - مالیات بر مصرف - عوارض خدماتی - مالیات بر ارزش افزوده

۴) مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف - تعرفه‌های گمرکی - مالیات بر مصرف

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

توضیحات	انواع مالیات غیرمستقیم
عوارض گمرکی (تعرفه‌های گمرکی): ● حقوق و عوارض گمرکی (که با نام «تعرفه‌های گمرکی» نیز شناخته می‌شود) در واقع مالیات هر کشور بر صادرات و واردات کالاهاست. ● این نوع از مالیات، تابع سیاست‌های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورها هستند. ● این نوع از مالیات، علاوه بر این که یکی از راه‌های درآمدزایی دولت‌ها هستند، معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می‌شوند. ● این نوع از مالیات ممکن است براساس قیمت و ارزش کالاها یا براساس ویژگی‌ها و مشخصات آن‌ها (حجم، وزن و ...) تعیین و دریافت شوند. عوارض خدماتی: ● انواع عوارض درج‌شده در قبض‌های شهرداری، مالیات تلقی می‌شود. ● شهرداری در مقابل خدماتی که ارائه می‌کند، وجوهی مانند عوارض خودرو و یا عوارض نوسازی و دفع پسماند دریافت می‌کند.	عوارض گمرکی و خدماتی
● مالیاتی است که مصرف‌کنندگان کالاها را در زمان خرید آن کالا (به همراه قیمت کالا) پرداخت می‌کنند. ● اگر فرد میزان بیشتری از کالا را مصرف کند، در نهایت مالیات بیشتری نیز پرداخت می‌کند. ● این نوع مالیات نهایتاً به وسیله مصرف‌کننده نهایی پرداخت می‌شود، اما وظیفه قانونی پرداخت آن به عهده تولیدکنندگان و فروشندگان است. ● مثال این نوع از مالیات در کشور ما: مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی و مالیات بر دخانیات	مالیات بر مصرف
● منظور از این نوع مالیات، مالیاتی است که از تفاوت بین ارزش کالا و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالا و خدمات خریداری‌شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود. ● این نوع از مالیات، چندمرحله‌ای است و در هر یک از مراحل تولید و تکمیل تا مصرف نهایی برحسب ارزش افزوده گرفته می‌شود. ● مالیات بر ارزش افزوده با ایجاد شفافیت، فرار مالیاتی را کاهش می‌دهد و از مالیات‌ستانی مضاعف جلوگیری می‌کند، چراکه مالیات پرداخت‌شده تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می‌شود. ● در این نوع از مالیات، کالا و خدمات واسطه‌ای از پرداخت مالیات معاف می‌شوند. ● در کشورهایی که سازوکار مالیات بر ارزش افزوده برقرار است، کسب‌وکارها، منبع مالیات را از فروش خودشان جمع‌آوری و آن را از طریق خرید از دیگر کسب‌وکارها، پرداخت می‌کنند.	مالیات بر ارزش افزوده

تولیدکننده‌ای در سال هزینه‌ای معادل ۲۰۰ میلیون تومان می‌کند و درآمدی معادل ۱ میلیارد تومان کسب می‌کند. سوله‌ایشان در یک جاده فرعی نزدیک ورامین است. دولت به منظور حمایت از تولید داخلی، خدمات عمومی، همچون جاده‌سازی به ارزش ۷۰ میلیون تومان، سامانه روشنایی به ارزش ۸۰ میلیون تومان و تأمین امنیت راه به ارزش ۱۵۰ میلیون تومان را تقبل کرده است. با توجه به این مسئله به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف) اگر دولت مالیاتی معادل ۱۰ درصد به طور سالانه بر درآمدهای شرکت تولیدی وضع کند، تأثیر این مالیات بر سود یا زیان سالانه این شخص چیست؟

ب) اگر دولت این هزینه‌ها را بر دوش تولیدکننده بگذارد، آن‌گاه سود سالانه فرد چه قدر کاهش می‌یابد؟

ج) کدام عبارت صحیح است؟

- ۱) الف) سود این شخص به اندازه ۱۰۰ میلیون تومان کاهش یافته است. ب) ۳۰۰ میلیون تومان ج) منافع به دست آمده از امکانات عمومی بسیار بیشتر از هزینه مالیات است و در نتیجه پرداخت مالیات به نفع شرکت است.
- ۲) الف) سود این شخص به ۱ میلیارد تومان رسیده است. ب) ۷۰۰ میلیون تومان ج) اخذ مالیات از سوله به مراتب با منفعت بیشتری همراه است.
- ۳) الف) سود این شخص به ۷۲۰ میلیون تومان کاهش یافته است. ب) ۵۰ میلیون تومان ج) اگر سوله‌ای بخواهد سود بالایی داشته باشد، باید مالیات نپردازد.
- ۴) الف) سود این شخص به اندازه ۸۰ میلیون تومان کاهش یافته است. ب) ۵۰۰ میلیون تومان ج) منافع به دست آمده از امکانات عمومی کمتر از هزینه مالیات است و در نتیجه پرداخت مالیات منجر به کاهش سود و به ضرر شرکت است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

الف) هزینه - درآمد = سود یا زیان

تومان $۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ =$ سود یا زیان

(سود) میلیون تومان $۸۰۰ =$ تومان $۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰$

چون درآمد سالانه بنگاه بیشتر از هزینه‌های تولید آن است، بنگاه از فعالیت اقتصادی خود سود کرده است.

حال اگر بنگاه تولیدی، مالیات را بپردازد، خواهیم داشت:

میلیون تومان $۱۰۰ =$ تومان $۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰}$ = مالیات پرداختی

در این حالت ۱۰۰ میلیون تومان از سود بنگاه کاسته می‌شود و داریم:

میلیون تومان $۷۰۰ = ۸۰۰ - ۱۰۰ =$ سود یا زیان

در این حالت هم‌چنان بنگاه سودده است، ولی سود این شخص پس از پرداخت مالیات ۱۰۰ میلیون تومان کاهش یافته است.

ب) امنیت راهها سامانه روشنایی جاده سازی

تومان $۷۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۸۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰$

هزینه‌های جانبی (هزینه‌هایی که دولت تقبل کرده بود، اما حالا بر دوش تولیدکنندگان است).

تومان $۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰) - ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰$ = هزینه‌های جانبی جمع هزینه‌های تولید درآمد

تومان $۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ =$ سود یا زیان

میلیون تومان $۵۰۰ =$

در این حالت هم‌چنان بنگاه سودده است، ولی سود این شخص پس از پرداخت مالیات ۳۰۰ میلیون تومان (۸۰۰ - ۵۰۰ = ۳۰۰) کاهش یافته است.

ج) میلیون تومان $۱۰۰ =$ مالیات پرداختی

میلیون تومان $۳۰۰ = ۷۰ + ۸۰ + ۱۵۰ =$ منافع به دست آمده از امکانات عمومی

منافع به دست آمده از امکانات عمومی بسیار بیشتر از مالیات پرداختی است و در نتیجه پرداخت مالیات به نفع شرکت است.

کارگاه ایران سبز، به همراه سه کارگاه مجاور دیگر، از مجموع کالاها و امکانات عمومی که دولت در اختیار آن‌ها قرار داده است، هر یک مطابق با موارد زیر از مزایای آن بهره‌مند می‌شوند. (اقتصاد - تمرین ۳ برای تفکر و تمرین صفحه ۸ کتاب درسی)

- احداث و تجهیز جاده‌ای که برای تسهیل حمل‌ونقل در کنار کارخانه احداث شده است، به ارزش سالانه ۵۰ میلیون تومان.
- احداث و تجهیز مجموعه سامانه روشنایی بیرون از کارخانه به ارزش سالانه ۳۰ میلیون تومان.
- تأمین امنیت راه‌ها و بازار خرید مواد اولیه و فروش محصولات به ارزش سالانه ۳۰ میلیون تومان.
- ایجاد و نگهداری امکانات رفاهی و بهداشتی در نزدیکی کارخانه به ارزش سالانه ۲۰ میلیون تومان.

اگر قرار بود آقای محمدی به عنوان مدیر عامل کارگاه، خودش هزینه این موارد را پرداخت کند، چه تغییری در درآمد و سود و زیان سالانه شرکت او حاصل می‌شد؟ (اطلاعات مربوط به هزینه‌ها و درآمد شرکت در تمرین درس اول آمده است.)

اکنون فرض کنید دولت، مالیاتی معادل ۵ درصد به طور سالانه، بر درآمدهای شرکت تولیدی آقای محمدی وضع کرده است. با فرض این‌که درآمد مشمول مالیات این شرکت ۱۰۰ میلیون تومان باشد، اولاً تأثیر این مالیات را بر سود و زیان سالانه شرکت محاسبه کنید. ثانیاً هزینه مالیات را با منافع به‌دست‌آمده از امکانات عمومی مقایسه کنید و تحلیل کنید که آیا پرداخت مالیات به نفع شرکت است یا به ضرر آن.

به ترتیب هر یک از موارد زیر در نتیجه کدام اقدام دولت پدید آمده است؟

(الف) تعرض نکردن افراد به حقوق یکدیگر

(ب) تسهیل و تشویق مبادلاتی که به نفع خریداران و فروشندگان است.

(ج) تضمین وجود اطلاعات و آگاهی لازم برای مبادلات بین افراد

(۱) الف) تأمین کالاها و خدمات عمومی (ب) حضور نظارتی دولت و عملکرد قوی آن (ج) حمایت از حقوق مالکیت و تأیید کیفیت کالاها و خدمات موجود

(۲) الف) حضور دولت و عملکرد قوی آن (ب) وضع و اجرای مجموعه گسترده‌ای از قوانین (ج) حمایت از حقوق مالکیت و تأیید کیفیت کالاها و خدمات موجود

(۳) الف) تأمین کالاها و خدمات عمومی (ب) حضور نظارتی دولت و عملکرد قوی آن (ج) وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف

(۴) الف) حضور دولت و عملکرد قوی آن (ب) وضع و اجرای مجموعه گسترده‌ای از قوانین (ج) وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

توضیحات	وظایف دولت
قوانین و مقرراتی که توسط دولت وضع و اجرا می‌شود، به منظور: (۱) تسهیل و تشویق مبادلاتی است که به نفع خریداران و فروشندگان است. (۲) از بروز شرايطی که به مبادلات آن‌ها آسیب می‌زند، جلوگیری می‌کند. حضور دولت و عملکرد قوی آن سبب می‌شود: افراد به حقوق یکدیگر تعرض نکنند و مثلاً دارایی‌هایی را که متعلق به آن‌ها نیست تصرف نکنند. (در این حالت دولت به عنوان یک داور، در میدان فعالیت‌های اقتصادی، حضور دارد). دولت با تعریف و اجرای حقوق مالکیت: امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود می‌بخشد. تا زمانی که فروشنده اثبات نکند که مالک واقعی چیزی است، دولت اجازه نمی‌دهد آن را بفروشد. دولت با وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف: می‌کوشد تا وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم را برای مبادله بین افراد تضمین کند. به عنوان مثال: ● شرکت‌های دارویی و غذایی نمی‌توانند پیش از انجام برخی آزمایش‌ها و اخذ گواهی معتبر، محصولات خود را به بازار عرضه کنند. ● افراد بدون دارابودن صلاحیت‌های لازم نمی‌توانند به مشاغل مختلف وارد شوند. ● سازمان استاندارد وظیفه دارد کیفیت یا عدم کیفیت محصولات را تأیید کند.	(۱) بهبود عملکرد بازار
تعریف کالای عمومی: کالای عمومی، به کالا و خدماتی گفته می‌شود که توسط افراد زیادی می‌تواند هم‌زمان استفاده شود و شما نمی‌توانید مردم را از استفاده آن محروم سازید. مثال‌هایی برای کالای عمومی: خیابان، بوستان، تیرهای چراغ برق، پل‌ها، آتش‌نشانی و پلیس (این کالاها بسیار با ارزش‌اند، ولی هیچ‌کس نمی‌تواند این امکانات را فقط برای خودش داشته باشد).	(۲) ارائه کالاهای عمومی

الف) حضور دولت و عملکرد قوی آن سبب می‌شود افراد به حقوق یکدیگر تعرض نکنند.

ب) مجموعه گسترده‌ای از قوانین و مقرراتی که توسط دولت وضع و اجرا می‌شود، به منظور تسهیل و تشویق مبادلاتی است که به نفع خریداران و فروشندگان است و از بروز شرایطی که به مبادلات آن‌ها آسیب می‌زند، جلوگیری می‌کند.

ج) دولت با وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف می‌کوشد تا وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم را برای مبادله بین افراد تضمین کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به جدول زیر که مربوط به تولیدات سه کشور الف، ب و ج است و با فرض این که هر سه کشور از نظر عوامل تولید یکسان هستند:

- کدام کشور در تولید آهن مزیت مطلق دارد؟
- کشور «ج» در تولید کدام کالا مزیت نسبی دارد؟
- اگر کشور «ب» بخواهد تجارت خود را بهینه کند، صادرات منطقی آن کدام است و چرا؟

کشور	محصول	آهن (واحد)	قهوه (واحد)
الف	۱۲۰	۸۷	
ب	۱۱۵	۹۵	
ج	۸۵	۶۵	

- ۱) کشور «الف» - آهن - باید قهوه صادر کند، چون در تولید آن مزیت مطلق دارد.
- ۲) کشور «ب» - آهن - باید آهن صادر کند، چون در تولید آن مزیت مطلق دارد.
- ۳) کشور «الف» - قهوه - باید قهوه صادر کند، چون در تولید آن مزیت نسبی دارد.
- ۴) کشور «ب» - قهوه - باید آهن صادر کند، چون در تولید آن مزیت مطلق دارد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

• کشور «الف» در مقایسه با سایر کشورها کالای آهن بیشتری تولید می کند (۱۲۰ واحد) در نتیجه در تولید این کالا مزیت مطلق دارد.

• کشور «ج» از نظر عوامل تولید با دو کشور فوق (الف و ب) یکسان است. اگر کشور «ج» همه امکانات خود را بر تولید آهن متمرکز کند، ۸۵ واحد و اگر به قهوه تخصیص دهد، ۶۵ واحد تولید می کند. ملاحظه می شود که کشور «ج» در تولید آهن و قهوه نسبت به کشورهای «الف» و «ب» مزیت مطلق اقتصادی ندارد. یعنی هیچ یک از دو کالا را به صرفه تولید نمی کند. اقتصاددانان در این حالت از مفهوم مزیت نسبی استفاده می کنند: هر چند کشور «ج» در تولید آهن و قهوه نسبت به دیگر کشورها مزیت مطلق ندارد، اما در کشور خود در تولید آهن (۸۵ واحد) نسبت به قهوه (۶۵ واحد) مزیت نسبی دارد. بنابراین باید در صنعت آهن متمرکز شود و قهوه مورد نیاز خود را از کشور «ب» وارد کند.

• کشور «ب» در مقایسه با سایر کشورها کالای قهوه بیشتری تولید می کند (۹۵ واحد) در نتیجه در تولید این کالا مزیت مطلق دارد.

بهتر است هر کشور در محصولی که مزیت دارد، تخصص و تمرکز یابد و سایر محصولات را از یکدیگر بگیرند.

کشور «ب» قهوه را در داخل تولید کند (و همچنین مازاد کالای قهوه خود را به سایر کشورها صادر کند و آهن مورد نیاز خود را از کشور «الف» که در تولید آن مزیت مطلق دارد، وارد کند).

مشاوره در حل مسائل مزیت مطلق و نسبی به این نکته توجه داشته باشید:

• اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس هزینه تولید کالاها باشد، کشوری که کالایی را با هزینه کمتری تولید کند، در تولید آن کالا مزیت مطلق دارد.

• اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس میزان تولید کالاها باشد، کشوری که مقدار بیشتری از آن کالا را تولید کند، در تولید آن کالا مزیت مطلق دارد.

• اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس میزان هزینه فرصت تولید کالاها باشد، کشوری که هزینه فرصت کمتری در تولید آن کالا داشته باشد، در تولید آن کالا مزیت نسبی دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه در رابطه با کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل صحیح است؟

- (۱) کنگره آمریکا، در کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش داد و سایر کشورها به تلافی این اقدام، تجارت خود را با آمریکا کاهش دادند.
- (۲) در سال ۱۹۴۷، ۲۳ کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورهای علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل را تشکیل دادند و نتیجه آن تشکیل سازمان دائمی تجارت جهانی شد.
- (۳) آمریکا، کانادا و مکزیک در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد، مشهور به کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل را امضا کردند.
- (۴) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل شد و نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

کشور (کشورها)	سال وضع قرارداد - نام قرارداد	مفاد قرارداد
انگلستان	۱۷۰۱ - ممنوعیت واردات پوشاک	مفاد قرارداد: کشور انگلستان واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی را به کشور ممنوع اعلام کرد. هدف از وضع این قرارداد: حمایت از صنعت منسوجات داخلی انگلستان
آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده	اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم	مفاد قرارداد: وضع تعرفه‌های حمایتی متعددی بر کالاهای وارداتی هدف از وضع این قرارداد: تقویت و حمایت از صنایع داخلی کشورهای آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده
ایالات متحده	در دوره بین دو جنگ جهانی	کارگران و تولیدکنندگان، کنگره آمریکا را متقاعد کردند که تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش دهد. (سایر کشورها نیز به تلافی، تجارت خود با آمریکا را کاهش دادند.)
ایالات متحده	در دهه ۷۰ قرن بیستم	ایالات متحده، مجدداً به سیاست‌های حمایت‌گرایانه در مقابل تجارت آزاد روی آورد.
چندین کشور	۱۹۴۴ - کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز)	نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.
۲۳ کشور	۱۹۴۷ - قرارداد گات	۲۳ کشور قراردادی غیررسمی به نام قرارداد گات را امضا کردند. هدف از وضع این قرارداد: جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورهای علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان بعدها این قرارداد به سازمان دائمی تجارت جهانی تبدیل شد.
آمریکا و کانادا و مکزیک	۱۹۹۲ - پیمان تجارت آزاد مشهور به پیمان نفتا	بیل کلینتون رئیس‌جمهور وقت ایالات متحده آمریکا در طول مراحل امضای پیمان نفتا بیان کرد: «نفتا به معنای شغل و درآمد مناسب برای آمریکایی‌هاست. اگر من به این امر باور نداشتم، هرگز این معاهده را حمایت نمی‌کردم.»

سازمان‌های بین‌المللی که در قرن بیستم شکل گرفت، مجموعه‌ای از پیمان‌های تجاری بود که با فراز و نشیب‌های گوناگونی همراه بود؛ مثلاً سیاست‌های حمایت‌گرایانه ایالات متحده و برخی کشورهای اروپایی باعث به وجود آمدن مشکلاتی شده بود. کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل شد و نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓